

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016**

Φυσιognωμία του Τμήματος

Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, ιδρύθηκε με Προεδρικό Διάταγμα (118/24 Απριλίου 2003: «Ίδρυση Σχολών και Τμημάτων στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου») και άρχισε την εκπαιδευτική του λειτουργία το Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004.

Έχει έδρα την Καλαμάτα μια πόλη ιδανική για τη λειτουργία του, αφού μαζί με την ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας συγκροτεί ένα πολιτισμικό χώρο από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Η ιστορική διάρκεια της Καλαμάτας από τους προϊστορικούς χρόνους έως σήμερα έχει αποτυπωθεί κατά μεγάλο μέρος γραμμικά στο χώρο, με τη σταδιακή επέκταση της πόλης από το κάστρο προς το λιμάνι. Το ιστορικό κέντρο της πόλης, η παλιά πόλη, περιλαμβάνει τους χώρους που αναπτύχθηκε ο οικισμός της κλασικής, βυζαντινής, φραγκικής και οθωμανικής εποχής, καθώς και τμήμα του χώρου που αναπτύχθηκε την εποχή της οικονομικής άνθησης της πόλεως, στα τέλη του 19ου αιώνα.

Στο αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει τις σημαντικότερες αρχαιολογικές θέσεις της περιοχής και μέσα από αντιπροσωπευτικά ευρήματα να διεισδύσει στην ιστορία των διαφόρων περιοχών της.

Πολύ κοντά στην πόλη ξεδιπλώνεται ο αρχαιολογικός χώρος της αρχαίας Μεσσήνης, μια από τις σημαντικότερες σε μέγεθος αλλά και σε διατήρηση πόλεις της αρχαιότητας. Η αρχαία πόλη με το ιερό του Ασκληπιού, και τα άλλα ιερά της, τα δημόσια οικοδομήματα, τις επιβλητικές της οχυρώσεις βρίσκεται μέσα σε ένα “αλώβητο μεσογειακό τοπίο”, το οποίο μαγεύει τον επισκέπτη και μετατρέπεται σε ένα ανοικτό βιβλίο ιστορίας και αρχαιολογίας.

Αποστολή του ΓΙΑΔΠΑ

Βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 118 της 24ης Απριλίου 2003, που δημοσιεύθηκε στο φύλλο αρ. 102/5-5-2003 της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και με το οποίο ιδρύθηκε το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, «Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών έχει ως αποστολή:

- ❖ να καλλιεργεί και να προάγει την γνώση για την ιστορία, την αρχαιολογία και την διαχείριση των πολιτισμικών αγαθών με έμφαση στην ανάπτυξη της επιστήμης στους τομείς της Ιστορίας της Ελλάδας και της Ευρώπης, της επιγραφικής, της ενάλιας αρχαιολογίας καθώς και της διαχείρισης μνημείων και της Μουσειολογίας,
- ❖ να παρέχει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες τα απαραίτητα εφόδια που εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία,
- ❖ να οργανώνει μεταπτυχιακές σπουδές που οδηγούν στην κατάρτιση επιστημόνων με εξειδικευμένες γνώσεις σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος και
- ❖ να συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμικών σπουδών σε συνδυασμό με τις σύγχρονες μορφές διαχείρισης των πολιτισμικών αγαθών και την χρήση των νέων τεχνολογιών».

Διοίκηση Τμήματος

(σύμφωνα με τα ισχύοντα από την δημοσίευση του Νόμου 4009/2011 για τα Α.Ε.Ι.)

Ανώτατο συλλογικό όργανο διοίκησης και λήψης αποφάσεων είναι η Γενική Συνέλευση του Τμήματος η οποία συγκροτείται ως εξής:

Καθηγητής Αλέξιος Σαββίδης, Μέλος, Κοσμήτωρ της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών

Καθηγήτρια Ελένη Σαράντη, Μέλος

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βασιλική Πέννα, Μέλος

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κωνσταντίνα Σερεμετάκη, Μέλος, Αναπληρώτρια Πρόεδρος Τμήματος

Αναπληρωτής Καθηγητής Νικόλαος Ζαχαριάς, Πρόεδρος του Τμήματος

Αναπληρωτής Καθηγητής Αριστείδης Δουλαβέρας, Μέλος

Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια Ευγενία Γιαννούλη, Μέλος

Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια Ιωάννα Σπηλιοπούλου, Μέλος

Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια Αιμιλία Μπάνου, Μέλος

Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια Ελένη Ζυμή, Μέλος

Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Χρήστου, Μέλος

Επίκουρος Καθηγήτρια Μαρία Ξανθοπούλου, Μέλος

Επίκουρος Καθηγητής Αναστάσιος Νικολόπουλος, Μέλος

Επίκουρος Καθηγήτρια Θεώνη Κολλυροπούλου, Μέλος

Λέκτορας Μαρία Κουρή, Μέλος

Προσωπικό

Μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος:

Καθηγητές

Αλέξιος Σαββίδης, Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία Μεσαιωνικών - Βυζαντινών Χρόνων»
ΦΕΚ Διορισμού: 238/11.08.2006, ΦΕΚ Μετάκλησης: 368/19.05.09 τ. Γ'

Ελένη Σαράντη, Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Βυζαντινή Ιστορία και Βυζαντινός Πολιτισμός»
ΦΕΚ Διορισμού: 1161/29.12.2008 τ. Γ'

Αναπληρωτές Καθηγητές

Κωνσταντίνα Σερεμετάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Πολιτισμική Ανθρωπολογία»
ΦΕΚ Διορισμού: 343/22.03.2013 τ. Γ'

Βασιλική Πέννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Βυζαντινή Ιστορία, Βυζαντινή Νομισματική και Σιγίλλογραφία»
ΦΕΚ Μονιμοποίησης: 412/ 17.06.2001 τ. Γ' ΦΕΚ Διορισμού: 694/03.07.2013 τ. Γ'

Νικόλαος Ζαχαριάς, Αναπληρωτής Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαιομετρία»
ΦΕΚ Διορισμού: 657/21.06.2013 τ. Γ' Διόρθωση: 755/22.07.2013

Αριστέιδης Δουλαβέρας, Αναπληρωτής Καθηγητής

στο γνωστικό αντικείμενο «Λαογραφία»
ΦΕΚ Διορισμού: 1115/22.08.2014 τ. Γ'

Μόνιμοι Επίκουροι Καθηγητές

Ευγενία Γιαννούλη, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Προϊστορική Αρχαιολογία: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στο Αιγαίο την 3η και 2η Χιλιετία π.Χ.»

ΦΕΚ Διορισμού: 233/11.04.2007 τ. Γ'-ΦΕΚ μονιμοποίησης 514/26.07.11 τ. Γ'

Ιωάννα Σπηλιοπούλου, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαιογνωσία και Ιστορία του Πολιτισμού»

ΦΕΚ Διορισμού: 316/11.04.2008 τ. Γ'-ΦΕΚ μονιμοποίησης 652/09.07.12 τ. Γ'

Αιμιλία Μπάνου, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή Χαλκού στην Ηπειρωτική Ελλάδα»

ΦΕΚ Διορισμού: 808/31.07.2013 τ. Γ'

Ελένη Ζυμή, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγήτρια

στο γνωστικό αντικείμενο «Κλασική Αρχαιολογία»

ΦΕΚ Διορισμού: ΦΕΚ 1205/21-10-2013 τ. Γ'

Επίκουροι Καθηγητές επί θητεία

Αθανάσιος Χρήστου, Επίκουρος Καθηγητής επί θητεία

στο γνωστικό αντικείμενο «Νεώτερη και Σύγχρονη Ιστορία του Ελληνικού Κράτους (1830 έως σήμερα)»

ΦΕΚ Διορισμού: 14/18.01.2012 τ. Γ'

Μαρία Ξανθοπούλου, Επίκουρος Καθηγήτρια επί θητεία

στο γνωστικό αντικείμενο «Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή Εποχή»

ΦΕΚ Διορισμού: 534/22.05.2013 τ. Γ' ΦΕΚ διόρθωσης: 584/11.06.2013

Αναστάσιος Νικολόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής επί θητεία

στο γνωστικό αντικείμενο «Λατινική Φιλολογία»

ΦΕΚ Διορισμού: 1034/13.10.2015 τ. Γ'

Θεώνη Κολλυροπούλου, Επίκουρος Καθηγήτρια επί θητεία
στο γνωστικό αντικείμενο «Βυζαντινή Φιλολογία: Ποιητικά Κείμενα»
ΦΕΚ Διορισμού: 107/15.2.2016 τ. Γ'

Λέκτορες επί θητεία

Μαρία Κουρή, Λέκτορας
στο γνωστικό αντικείμενο «Πολιτιστική Διαχείριση: Συγκρότηση πολιτιστικών οργανισμών και ανάπτυξη τοπικών κοινωνιών»
ΦΕΚ Διορισμού: 1416/06.12.2013 τ. Γ'

Ομότιμοι Καθηγητές

Παναγιώτης Παταργιάς, Καθηγητής
στο γνωστικό αντικείμενο «Διατήρηση των πολιτισμικών αγαθών και περιβάλλον»
(*συνταξιοδοτήθηκε με ΦΕΚ: 236/11.04.2011*)
Ομότιμος Καθηγητής: Απόφαση 18/28.08.2012, Συνεδρίαση 15η Συγκλήτου Ειδικής Σύθεσης

Ευρυδίκη Αντζουλάτου – Ρετσίλα, Καθηγήτρια
στο γνωστικό αντικείμενο «Διαπολιτισμικές σπουδές με έμφαση στην αξιοποίηση και προώθηση του υλικού πολιτισμικού προϊόντος»
(*συνταξιοδοτήθηκε με ΦΕΚ: 943/25.09.2015 τ.Γ'*)

Καθηγητές του Τμήματος Φιλολογίας που διδάσκουν στο Τμήμα

Γεώργιος Ανδρειωμένος, Καθηγητής
στο γνωστικό αντικείμενο «Νεοελληνική Φιλολογία»,
ΦΕΚ Διορισμού: 316/11.04.2008

Ανδρέας Μαρκαντωνάτος, Αναπληρωτής Καθηγητής
στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαία Ελληνική Φιλολογία»,
ΦΕΚ Διορισμού: 1161/29.12.2008

Βασίλειος Κωνσταντινόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής
στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαία Ελληνική Φιλολογία: Δομή, Ύφος, Σχόλια των Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων»,
ΦΕΚ Διορισμού: 312/17.05.2011

Σοφία Καπετανάκη, Επίκουρος Καθηγήτρια
στο γνωστικό αντικείμενο «Παλαιογραφία-Κωδικολογία-Εκδοτική»,
ΦΕΚ Διορισμού: 615/30.08.11 τ. Γ'

Ελένη Βολονάκη, Επίκουρος Καθηγήτρια
στο γνωστικό αντικείμενο «Αρχαία Ελληνική Φιλολογία: Πεζογραφία»,
ΦΕΚ Διορισμού: 1039/16.09.2013 τ. Γ

Μαρία Δροσινού, Επίκουρος Καθηγήτρια
στο γνωστικό αντικείμενο «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση»,
ΦΕΚ Διορισμού: 820/30.06.2014 τ. Γ

Μαρία Ξέστερνου, Λέκτορας
στο γνωστικό αντικείμενο «Διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων με την εφαρμογή λογισμικού»,
ΦΕΚ Διορισμού: 479/08.06.2010 τ. Γ

Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό (Ε.Τ.Ε.Π.)

Αναστάσιος Φιλιππόπουλος ΠΕ

Αφροδίτη Ρούση ΤΕ

(απόσπαση στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων από 15-7-2008 /Κόρινθος)

Ιωάννης Μοντάλδος ΤΕ

(τελεί σε πενταετή άδεια άνευ αποδοχών από 1/1/2012)

Γραμματεία

Ευαγγελία Ντόλου (ΠΕ – Δ)

Παναγούλα Καρλή (ΔΕ – Ε)

Βιβλιοθήκη

Ιωάννης Ψιλλούδης (Ε.Τ.Ε.Π.)

Κτηριακή υποδομή

Η Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών στεγάζεται στα κτήρια του πρώην 9ου Συντάγματος Πεζικού στο παλαιό Στρατόπεδο της Καλαμάτας, τα οποία έχουν παραχωρηθεί από τη Δημοτική αρχή για το σκοπό αυτό. Τα δύο παραδοσιακά κτήρια, χτισμένα στα τέλη του 19ου αιώνα, μετατράπηκαν σε χώρους διδασκαλίας και διοίκησης εφοδιασμένους με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή για την άρτια και ασφαλή λειτουργία τους.

Το πρώην «Διοικητήριο» του Στρατοπέδου της Καλαμάτας, ένα νεοκλασικό κτήριο ιδιαίτερης αισθητικής αξίας, ανακαίνιστηκε πλήρως με τη φροντίδα του Δήμου Καλαμάτας και με την χορηγία του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη. Η ανακαίνιση μέρους του κτηρίου των παλαιών «Λόχων» του Στρατοπέδου πραγματοποιήθηκε με την ευγενική δωρεά των κ.κ. Βασιλείου Κωνσταντακόπουλου (+) και Κωνσταντίνου Αρνόκουρου. Η ανακαίνιση των υπολοίπων κτηρίων των παλαιών «Λόχων» περατώθηκε με χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000–2006 Γ΄ Κ.Π.Σ. χρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) τον Ιούλιο του 2008.

Τα δύο διώροφα κτήρια από λιθοδομή παρουσιάζουν μεγάλο αρχιτεκτονικό και μορφολογικό ενδιαφέρον με απόλυτη συμμετρία στις όψεις και λιτό ύφος στα επιμέρους μορφολογικά τους στοιχεία. Χαρακτηριστικό είναι το μεγάλο ύψος και μέγεθος των ανοιγμάτων, που πλαισιώνονται με πλήρη ρυθμό. Οι αδρά δουλεμένοι γωνιόλιθοι που περιβάλλουν τους εξωτερικούς τοίχους των δύο κτηρίων, διασκεδάζουν τη λιτότητα των εξωτερικών όψεων, προσδίδοντάς τους έναν τόνο *rustique*, στοιχείο που εμφανίζεται και σε άλλα κτήρια της Καλαμάτας την ίδια εποχή, κάτω από γαλλική επίδραση.

Υποδομές

❖ Εργαστήρια

Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών διαθέτει τα ακόλουθα εργαστήρια:

1. Εργαστήριο Αρχαιομετρίας

Το Εργαστήριο Αρχαιομετρίας ιδρύθηκε βάσει Υπουργικής Αποφάσεως (Αρ. Φύλλου Εφημερίδος της Κυβερνήσεως 1781/5-9-2007) και καλύπτει τις διδακτικές ανάγκες των μαθημάτων Αρχαιομετρίας που προβλέπονται για τον θεματικό κύκλο μαθημάτων Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών του Τμήματος. Παρέχει τη δυνατότητα στους φοιτητές να ασκηθούν στις βασικές αρχαιομετρικές τεχνικές και εργασίες (λήψη και μελέτη δειγμάτων, μετρήσεις κ.ο.κ.). Ο βασικός εξοπλισμός του περιλαμβάνει έξι στέreo-μικροσκόπια, ένα πετρογραφικό-μεταλλογραφικό μικροσκόπιο, συσκευή XRF, ηλεκτρονικό μικροσκόπιο σάρωσης, πρωτονιακό μαγνητόμετρο, RAMAN, total station GIS, χειροκίνητο και μηχανικό τρυπάνι καθώς και εργαστηριακούς χώρους για την εκτέλεση των ασκήσεων του προγράμματος εκπαίδευσης.

2. Εργαστήριο Ενάλιας Αρχαιολογίας

Το Εργαστήριο Ενάλιας Αρχαιολογίας ιδρύθηκε βάσει Υπουργικής Αποφάσεως (Αρ. Φύλλου Εφημερίδος της Κυβερνήσεως 1781/ 5-9-2007) για υποστήριξη των μαθημάτων της Ενάλιας Αρχαιολογίας και με απαραίτητο τεχνικό και μηχανικό εξοπλισμό, όπως στολές κατάδυσης, συμπιεστές, κονσόλες πίεσης, καταδυτικό εξοπλισμό και εργαλεία, καθώς και σκάφος για την εκπαίδευση των φοιτητών.

❖ Βιβλιοθήκη

Η Βιβλιοθήκη – Αναγνωστήριο του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών διαθέτει επιστημονικά συγγράμματα, εγχειρίδια και περιοδικά, που χρησιμοποιούν οι φοιτητές κατά την διάρκεια των σπουδών τους. Μέσω Διαδικτύου παρέχεται η δυνατότητα σύνδεσης με ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και δικτυακές βιβλιογραφικές «πύλες».

❖ **Ινστιτούτο Έρευνας Βυζαντινού Πολιτισμού (ΙΝ.Ε.ΒΥ.Π.)**

Το Ινστιτούτο Έρευνας Βυζαντινού Πολιτισμού εδρεύει στον Μυστρά Λακωνίας, ιδρύθηκε το 2007 (Π.Δ. 155/2007, Φ.Ε.Κ. 198/23-8-2007 τ. Α') στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και, ειδικότερα των Τμημάτων Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και Φιλολογίας της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου αυτού. Πρόκειται για ένα από τα λίγα εν Ελλάδι Ινστιτούτα έρευνας του Βυζαντινού πολιτισμού που υπάγονται σε Πανεπιστημιακή Σχολή.

Σκοπός του Ινστιτούτου είναι:

- α) Να διεξάγει έρευνα στους τομείς της Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, Βυζαντινής Ιστορίας, Βυζαντινής Φιλολογίας και Φιλοσοφίας, καθώς και της αναπτύξεως των Επιστημών και του Δικαίου κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής περιόδου, ιδίως στην περιοχή της Λακωνίας και γενικότερα της Πελοποννήσου.
- β) Να προωθεί την έρευνα σε διεθνές επίπεδο και τη συνεργασία με συναφείς φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- γ) Να αποτελέσει κέντρο εκπαίδευσης μεταπτυχιακών φοιτητών των προαναφερθέντων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και άλλων ομοειδών Τμημάτων Πανεπιστημίων της ημεδαπής και αλλοδαπής. Επίσης στο Ινστιτούτο μπορεί να εκτελείται μέρος ή και το σύνολο της διδακτορικής διατριβής υποψηφίων διδασκτόρων.
- δ) Να μελετά τη δημόδη παράδοση κατά τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή περίοδο.

Για την εκπλήρωση του σκοπού του το Ινστιτούτο:

- α) Καταρτίζει και εκτελεί ερευνητικά προγράμματα ή μελέτες αυτοτελώς ή σε συνεργασία με άλλους φορείς.
- β) Οργανώνει σεμινάρια, συνέδρια και κάθε φύσεως επιστημονικές εκδηλώσεις.
- γ) Δημοσιεύει τα αποτελέσματα των εκτελουμένων ερευνών ή μελετών, πρακτικά συνεδρίων, καθώς και συναφείς προς το αντικείμενο του εργασίες.
- δ) Μεριμνά για την προώθηση και διάδοση των αποτελεσμάτων των διεξαγόμενων ερευνών με κάθε πρόσφορο μέσο.
- ε) Συμβάλλει στη μετεκπαίδευση επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό στους τομείς της δραστηριότητάς του.
- στ) Στηρίζει τη μεταπτυχιακή εκπαίδευση των Τμημάτων α) Ιστορίας - Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και β) Φιλολογίας της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών και Πολιτισμικών Σπουδών του

Πανεπιστημίου Πελοποννήσου καθώς και άλλων Τμημάτων ΑΕΙ που έχουν γνωστικό αντικείμενο που σχετίζεται με τους τομείς δραστηριότητας του.

Το ΙΝ.ΕΒΥ.Π. διαρθρώνεται στα ακόλουθα ερευνητικά τμήματα:

- α) Τμήμα Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης.
- β) Τμήμα Βυζαντινής Ιστορίας.
- γ) Τμήμα Βυζαντινής Φιλολογίας, Φιλοσοφίας και Παλαιογραφίας.
- δ) Τμήμα και Μουσείο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής δημόδους παράδοσης.
- ε) Τμήμα Βυζαντινού Πολιτισμού σε σχέση με τον αρχαίο και το νεότερο πολιτισμό.

Οι Σπουδές στο Τ.Ι.Α.Δ.Π.Α

Οι σπουδές του Τμήματος διακρίνονται σε δύο Κατευθύνσεις:

- Κατεύθυνση Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών
- Κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών.

Ο συνδυασμός αφενός της Ιστορίας και αφετέρου της Αρχαιολογίας με τη Διαχείριση των Πολιτισμικών Αγαθών προσφέρει την ευκαιρία στους πτυχιούχους του Τμήματος να διευρύνουν τις γνώσεις τους, αλλά και τις δυνατότητες εξευρέσεως εργασίας σε περισσότερους επαγγελματικούς τομείς (π.χ. Αρχαιολογική Υπηρεσία, Μουσεία, σε τοπικά πολιτιστικά και πνευματικά κέντρα, Τουριστικές Υπηρεσίες κ.λπ).

Επίσης οι πτυχιούχοι του Τμήματος έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν στους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ για την πρόσληψη εκπαιδευτικών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πρόγραμμα Σπουδών

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών περιλαμβάνει μαθήματα Κορμού, μαθήματα Κατεύθυνσης, μία πτυχιακή εργασία και έναν αριθμό μαθημάτων Επιλογής.

Όλα τα μαθήματα (Κορμού – Κατεύθυνσης –Επιλογής) είναι τριώρα. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις διδακτικές μονάδες.

Η πτυχιακή εργασία αντιστοιχεί σε οκτώ διδακτικές μονάδες για καθένα από τα δύο εξάμηνα που πραγματοποιείται.

Σε **μαθήματα** (του Κορμού και των δύο Κατευθύνσεων) τα οποία επιλέγουν οι φοιτητές μετά από συνεργασία με τους Διδάσκοντες περιλαμβάνεται και πρακτική άσκηση των φοιτητών (βλ. παρακάτω).

Το παρόν πρόγραμμα έχει συντονιστεί σε απόλυτο βαθμό σε σχέση με τις προτάσεις/υποδείξεις της Πενταμελούς Επιτροπής Ειδικών της Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος την περίοδο Φεβρουαρίου-Μαρτίου 2014 και έχει εκπονηθεί σε στενή συνεργασία με την ΜΟΔΙΠ του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

A. Μαθήματα Κορμού:

Προβλέπονται 25 μαθήματα Κορμού για τα τέσσερα πρώτα εξάμηνα σπουδών.

Όλα τα μαθήματα Κορμού, είναι υποχρεωτικά και αποσκοπούν στην εισαγωγική και βασική κατάρτιση των φοιτητών στους θεμελιώδεις Επιστημονικούς Κλάδους του Τμήματος.

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ

παρατίθενται στους πίνακες που ακολουθούν:

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12K1	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία I: Ομηρικά Έπη-Δραματική Ποίηση	Α΄ Εξάμηνο
12K2	Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές	Α΄ Εξάμηνο
12K3	Αρχαία Ιστορία: Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι	Α΄ Εξάμηνο
12K5	Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας	Α΄ Εξάμηνο
12K6	Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού	Α΄ Εξάμηνο
12K8	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή Περίοδος	Α΄ Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 6		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12K4	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία (4ος-15ος αιώνας)	Β΄ Εξάμηνο
12K7	Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή	Β΄ Εξάμηνο
12K12	Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία	Β΄ Εξάμηνο
12K14	Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: 15ος αιώνας έως το 1821	Β΄ Εξάμηνο
12K15	Λαογραφία: Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα	Β΄ Εξάμηνο
12K16	Πολιτισμικές Σπουδές: Μουσειολογία – Πολιτισμική Διαχείριση	Β΄ Εξάμηνο
12K27	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία II: Ιστοριογραφία	Β΄ Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 7		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12K18	Επισκόπηση Λατινικής Γραμματείας	Γ' Εξάμηνο
12K19	Βυζαντινή Φιλολογία	Γ' Εξάμηνο
12K20	Κλασική Αρχαιολογία: Κλασική Εποχή	Γ' Εξάμηνο
12K24	Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος. Λαϊκή Τέχνη	Γ' Εξάμηνο
12K26	Ελληνικός Πολιτισμός και Ευρώπη: Η αναζήτηση και η πρόσληψη της Αρχαιότητας (15ος -19ος αι.)	Γ' Εξάμηνο
12K28	Νέα Ελληνική Γραμματεία και Θεωρία της Λογοτεχνίας: Από την Επτανησιακή Σχολή έως την Γενιά του '30	Γ' Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 6		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12K29	Αρχαία Ιστορία: Από τους Περσικούς πολέμους έως και την μάχη της Χαιρώνειας	Δ' Εξάμηνο
12K21	Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση	Δ' Εξάμηνο
12K30	Ιστορία της Νεωτέρας και Σύγχρονης Ελλάδος: Από την Επανάσταση του 1821 έως τα τέλη του 20ου αιώνα	Δ' Εξάμηνο
12K31	Κλασική Αρχαιολογία: Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Περίοδος	Δ' Εξάμηνο
12K32	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μέση και Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος	Δ' Εξάμηνο
12K36	Νέα Ελληνική Γραμματεία: Από την Γενιά του '30 έως Σήμερα	Δ' Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 6		

B. Μαθήματα Κατεύθυνσης:

Κατά το εαρινό Δ' εξάμηνο και ειδικότερα, κατά την περίοδο **10 έως 20 Μαΐου**, οι φοιτητές επιλέγουν υποχρεωτικά και δεσμευτικά μια από τις δύο Κατευθύνσεις του Τμήματος:

α) Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών &

β) Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

Η φοίτηση σε κάθε μια από αυτές τις Κατευθύνσεις περιλαμβάνει :

• 17 υποχρεωτικά μαθήματα

Από αυτά:

- ✓ **Εννέα (9)** μαθήματα προσδιορίζουν τους θεματικούς κύκλους της Ιστορίας & Αρχαιολογίας αντίστοιχα
- ✓ **Έξι (6)** μαθήματα προσδιορίζουν το θεματικό κύκλο της Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, ο οποίος αποτελεί αναπόσπαστο και ισοδύναμο κομμάτι της κάθε Κατεύθυνσης. Τα μαθήματα αυτά είναι κοινά και στις δύο Κατευθύνσεις και πραγματοποιούνται σε συνδιδασκαλία
- ✓ **Δύο (2)** αφορούν σε μαθήματα Παιδαγωγικής Διδασκαλίας και είναι επίσης κοινά και στις δύο Κατευθύνσεις και πραγματοποιούνται σε συνδιδασκαλία

• Εκπόνηση πτυχιακής εργασίας. Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας είναι επίσης υποχρεωτική.

Τα μαθήματα των δύο Κατευθύνσεων παρατίθενται στους πίνακες που ακολουθούν:

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12I-1	Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31π.Χ.)	Ε΄ Εξάμηνο
12I-2	Βυζαντινός Πολιτισμός Ι	Ε΄ Εξάμηνο
12I-3	Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	Ε΄ Εξάμηνο
12I/ΔΠΑ -1	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Αρχές και μέθοδοι επιμέλειας	Ε΄ Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 4		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12I-4	Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι	Στ΄ Εξάμηνο
12I-5	Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου	Στ΄ Εξάμηνο
12I/ΔΠΑ -2	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙ: Ανάδειξη και αξιοποίηση	Στ΄ Εξάμηνο
12I/ΔΠΑ -3	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση	Στ΄ Εξάμηνο
12I/ΠΔΓ-1	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική –Θεωρίες Μάθησης	Στ΄ Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 5		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12I-6	Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς	Z' Εξάμηνο
12I-7	Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης	Z' Εξάμηνο
12I/ΔΠΑ -5	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙ: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων	Z' Εξάμηνο
12I/ΔΠΑ -4	Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες	Z' Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 4		
ΠΤΧ-1	Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)	Z' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12I-8	Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από το Συνέδριο της Βιέννης έως τα τέλη του 20ου αιώνα	H' Εξάμηνο
12I-9	Νεώτερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο έως τα τέλη του 20ου αιώνα	H' Εξάμηνο
12I/ ΔΠΑ -6	Πολιτισμικά Αγαθά και Προληπτική Συντήρηση	H' Εξάμηνο
12I/ΠΑΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων	H' Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 4		
ΠΤΧ-2	Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)	H' Εξάμηνο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12Α-1	Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική και Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης	Ε΄ Εξάμηνο
12Α-2	Ενάλια Αρχαιολογία Ι: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης	Ε΄ Εξάμηνο
12Α-5	Αρχαιομετρία	Ε΄ Εξάμηνο
12Α/ΔΠΑ -1	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Αρχές και μέθοδοι επιμέλειας	Ε΄ Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 4		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12Α-3	Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος	Στ΄ Εξάμηνο
12Α-4	Ενάλια Αρχαιολογία ΙΙ: Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου	Στ΄ Εξάμηνο
12Α/ΔΠΑ -2	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙ: Ανάδειξη και αξιοποίηση	Στ΄ Εξάμηνο
12Α/ΔΠΑ -3	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση	Στ΄ Εξάμηνο
12Α/ΠΔΓ-1	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική –Θεωρίες Μάθησης	Στ΄ Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 5		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12Α-7	Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική	Ζ' Εξάμηνο
12Α-6	Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας	Ζ' Εξάμηνο
12Α/ΔΠΑ -5	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙΙ: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων	Ζ' Εξάμηνο
12Α/ΔΠΑ -4	Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες	Ζ' Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 4		
ΠΤΧ-1	Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)	Ζ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12Α-9	Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική	Η' Εξάμηνο
12Α-8	Ειδικά Θέματα Αρχαιομετρίας - Εργαστήριο	Η' Εξάμηνο
12Α/ ΔΠΑ -6	Πολιτισμικά Αγαθά και Προληπτική Συντήρηση	Η' Εξάμηνο
12Α /ΠΔΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων	Η' Εξάμηνο
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ: 4		
ΠΤΧ-2	Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)	Η' Εξάμηνο

Γ. Μαθήματα Επιλογής:

Προσφέρονται και Μαθήματα Επιλογής, εκ των οποίων ο φοιτητής υποχρεούται να επιλέξει συνολικά τέσσερα (4), από το Ε΄ Εξάμηνο και έπειτα. Ο φοιτητής επιλέγει μαθήματα της Κατεύθυνσης που ακολουθεί. Τα μαθήματα επιλογής παρατίθενται στους πίνακες που ακολουθούν:

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12ΕΙ-1	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες	Ε΄ Εξάμηνο
12ΕΙ-5	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία : Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας	Ε΄ Εξάμηνο
12ΕΙ-6	Ειδικά Θέματα Σημιλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου	Ε΄ Εξάμηνο
12ΕΙ-15	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος	Ε΄ Εξάμηνο
12ΕΙ-7	Λατινική Ιστοριογραφία	Ε΄ Εξάμηνο
12ΕΙ-8	Παπυρολογία-Παλαιογραφία-Κωδικολογία-Εκδοτική	Ε΄ Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12ΕΙ-12	Βυζαντινός Πολιτισμός ΙΙ	Στ΄ Εξάμηνο
12ΕΙ-13	Ιστορία της Πελοποννήσου κατά τον Μεσαίωνα και τα Νεώτερα Χρόνια έως το 1830	Στ΄ Εξάμηνο
¹ 12ΕΙ-10	Θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας	Στ΄ Εξάμηνο

12EI-11	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση	Στ' Εξάμηνο
12EI-14	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας	Στ' Εξάμηνο
12EI-16	Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη Τοπικών Κοινωνιών	Στ' Εξάμηνο
12EI-45	Πρακτική Άσκηση	Στ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12EI-18	Η βυζαντινή πόλη	Ζ' Εξάμηνο
12EI-20	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Αισθήσεις και Οπτικός Πολιτισμός	Ζ' Εξάμηνο
12EI-22	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Πολιτισμός και Τουρισμός	Ζ' Εξάμηνο
12EI-29	Μελέτες περίπτωσης Θεμάτων Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών	Ζ' Εξάμηνο
12EI-21	Λατινική Γραμματεία: Ρωμαίοι Ρήτορες	Ζ' Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12EI-23	Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας	Η' Εξάμηνο
12EI-24	Βυζαντινή Φιλολογία: Ιστορικοί της Άλωσης	Η' Εξάμηνο
12EI-25	Ιστορία των Δυτικών Κυριαρχιών στον Ελλαδικό χώρο: Λατινοκρατία	Η' Εξάμηνο
12EI-26	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος. Παραμύθι	Η' Εξάμηνο
12EI-30	Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ικανότητες	Η' Εξάμηνο
12EI-31	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα	Η' Εξάμηνο

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12EA-1	Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού	Ε΄ Εξάμηνο
12EA-2	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία : Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας	Ε΄ Εξάμηνο
12EA-3	Ειδικά θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου	Ε΄ Εξάμηνο
12EA-4	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες	Ε΄ Εξάμηνο
12EA-7	Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική	Ε΄ Εξάμηνο
12EA-8	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος	Ε΄ Εξάμηνο
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12EA-10	Βυζαντινός Πολιτισμός ΙΙ	Στ΄ Εξάμηνο
12EA-11	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική	Στ΄ Εξάμηνο
12EA-13	Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη Τοπικών Κοινωνιών	Στ΄ Εξάμηνο
12EA-14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Κεραμική	Στ΄ Εξάμηνο
12EA-15	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας	Στ΄ Εξάμηνο
12EA-16	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση	Στ΄ Εξάμηνο
12EA-45	Πρακτική Άσκηση	Στ΄ Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12EA-17	Αρχαιολογία Πεδίου: Τεχνικές Ανασκαφής και Επιφανειακής Έρευνας	Ζ΄ Εξάμηνο
12EA-18	Η βυζαντινή πόλη	Ζ΄ Εξάμηνο
12EA-21	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Πολιτισμός και Τουρισμός	Ζ΄ Εξάμηνο
12EA-22	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Αισθήσεις και Οπτικός Πολιτισμός	Ζ΄ Εξάμηνο
12EA-23	Μελέτες περίπτωσης Θεμάτων Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών	Ζ΄ Εξάμηνο

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
12EA-24	Προϊστορική Αρχαιολογία: Ζητήματα Κρητομυκηναϊκής Θρησκείας και Πολιτείας	Η΄ Εξάμηνο
12EA-27	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος. Παραμύθι	Η΄ Εξάμηνο
12EA-29	Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ικανότητες	Η΄ Εξάμηνο
12EA-31	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα	Η΄ Εξάμηνο
12EA-32	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μικροτεχνία	Η΄ Εξάμηνο

* Για το Ακαδημαϊκό Έτος 2014-2015 δεν προσφέρονται τα παρακάτω μαθήματα:

12EI-7: Λατινική Ιστοριογραφία (Ε΄ Εξάμηνο), 12EA-1: Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού (Ε΄ Εξάμηνο), 12EA-7: Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική (Ε΄ Εξάμηνο), 12EA-11: Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική (ΣΤ΄ Εξάμηνο).

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

✓ Προαπαιτούμενα για μαθήματα Θεματικού Κύκλου Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος: 12I/ΔΠΑ-4: Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες (Μάθημα Κορμού Ζ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα: 12K16: Πολιτισμικές Σπουδές: Μουσειολογία – Πολιτισμική Διαχείριση (Μάθημα Κορμού Β΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων: 12I-1: Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31π.Χ.) (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου) και 12I-4: Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Στ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα: 12K3: Αρχαία Ιστορία: Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων: 12I-5: Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Στ΄ Εξαμήνου) και 12I-6: Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ζ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα: 12K4: Εισαγωγή στην Βυζαντινή Ιστορία (4^{ος} – 15^{ος} αιώνας) (Μάθημα Κορμού Β΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων: 12I-3: Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου) και 12I-9: Νεώτερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τα τέλη του 20ου αιώνα (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Η΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα: 12K14: Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: 15ος αιώνας έως το 1821 (Μάθημα Κορμού Β΄ Εξαμήνου)

✓ Προσπαιτούμενα για μαθήματα Θεματικού Κύκλου Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος: 12Α/ΔΠΑ-4: Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες (Μάθημα Κορμού Ζ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα: 12Κ16: Πολιτισμικές Σπουδές: Μουσειολογία – Πολιτισμική Διαχείριση (Μάθημα Κορμού Β΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων: 12Α-7: Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ζ΄ Εξαμήνου) και 12Α-9: Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Η΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στα μαθήματα: 12Κ5: Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου) και 12Κ7: Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή(Μάθημα Κορμού Β΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση των μαθημάτων: 12Α-1: Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική, Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στα μαθήματα: 12Κ5: Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου) και 12Κ6: Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου). Για το μάθημα :12Α-3: Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών ΣΤ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα: 12Κ6: Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου).
- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος: 12Α-6: Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ζ΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στα μαθήματα: 12Κ5:Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου) και 12Κ8: Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή Περίοδος (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου).

- Για την επιλογή και εξέταση του μαθήματος: 12Α-2: Ενάλια Αρχαιολογία Ι: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης (Μάθημα Θεματικού Κύκλου Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Ε΄ Εξαμήνου) ο φοιτητής θα πρέπει να έχει εξετασθεί επιτυχώς στο μάθημα 12Κ5: Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας (Μάθημα Κορμού Α΄ Εξαμήνου).

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Οι φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, κατά την διάρκεια των Προπτυχιακών Σπουδών τους, έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης.

Με την Πρακτική Άσκηση οι φοιτητές:

- Έρχονται σε επαφή με την εργασιακή πραγματικότητα των κλάδων που έχουν επιλέξει να σπουδάσουν.
- Εξοικειώνεται με υπηρεσίες και φορείς που ασχολούνται με την μελέτη και τη διαχείριση της Ιστορικής και Αρχαιολογικής Επιστήμης.
- Θέτουν σε πρακτική εφαρμογή θεωρίες και γνώσεις που έχουν διδαχθεί και έχουν αποκομίσει κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Επιπλέον, η Πρακτική Άσκηση αποτελεί ένα αναγκαίο βήμα για:

- Τη δημιουργία ενός σταθερού συνδέσμου του Τμήματος και του φοιτητικού του δυναμικού με την αγορά εργασίας.
- Τη διαμόρφωση επαγγελματικής συνείδησης των φοιτητών.
- Την ενίσχυση της επαγγελματικής αποκατάστασης των φοιτητών.
- Την εξειδίκευση και την περαιτέρω ανάπτυξη των επαγγελματικών ενδιαφερόντων των φοιτητών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

✓ Μαθήματα Κορμού

Τα μαθήματα Κορμού αποσκοπούν στην εισαγωγική και βασική κατάρτιση των φοιτητών στους τρεις (3) θεμελιώδεις Επιστημονικούς Κλάδους του Τμήματος (Ιστορία, Αρχαιολογία, Πολιτισμική Διαχείριση). Ένας από τους βασικότερους στόχους των μαθημάτων Κορμού είναι η εκπαίδευση των φοιτητών στην κατανόηση του περιεχομένου του κάθε γνωστικού αντικειμένου, στην κριτική σκέψη και ειδικότερα, στη συνδυαστική χρήση της γνώσης.

Ύστερα από τα παραπάνω:

- Σε οκτώ (8) μαθήματα Κορμού δίνονται τέσσερεις (4) πιστωτικές μονάδες (ects). Πρόκειται για μαθήματα, των οποίων το γνωστικό περιεχόμενο επανεξετάζεται λεπτομερέστερα κατά τη διάρκεια των σπουδών ή πραγματεύεται ύλη με την οποία θεωρητικά οι φοιτητές έχουν ήδη μια εξοικείωση γνώσης.
- Σε δεκατέσσερα (14) μαθήματα Κορμού δίνονται πέντε (5) πιστωτικές μονάδες (ects). Πρόκειται για μαθήματα με τα οποία έρχονται σε επαφή οι φοιτητές με εξειδικευμένα αντικείμενα σύνθετου χαρακτήρα. Ως εκ τούτου απαιτείται μεγαλύτερος φόρτος εργασίας, πέραν της μελέτης, με παράλληλες μαθησιακές δραστηριότητες, και εκπόνηση μελετών κατά περίπτωση.
- Σε τρία (3) μαθήματα Κορμού δίνονται έξι (6) πιστωτικές μονάδες (ects). Τα συγκεκριμένα μαθήματα, εκτός από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, εμπεριέχουν εκτενέστερη ύλη, ενώ εισάγουν τους φοιτητές με την εξειδικευμένη αρχαιολογική γνώση ή την πρόσληψη της αρχαιότητας, μάθημα ιδιαίτερου συνδυαστικού χαρακτήρα. Συνεπώς τα μαθήματα αυτά απαιτούν ακόμη μεγαλύτερο φόρτο εργασίας, ασκήσεις πεδίου, επισκέψεις σε Μουσεία και Μνημεία, παράλληλες μαθησιακές δραστηριότητες, και εκπόνηση υποχρεωτικών μελετών.

✓ **Μαθήματα Κατεύθυνσης**

Ο συνδυασμός αφενός της Ιστορίας και αφετέρου της Αρχαιολογίας με τη Διαχείριση των Πολιτισμικών Αγαθών προσαυξάνει τον δείκτη δυσκολίας και διευρύνει το πεδίο μελέτης. Οι φοιτητές πέρα από την μελέτη εκτενούς βιβλιογραφίας επιφορτίζονται και με έναν σημαντικό αριθμό γραπτών εργασιών, ο οποίος απαιτείται για την έμπρακτη εμπέδωση της γνώσης τους. Απαιτούνται επίσης εκ μέρους των φοιτητών και παράλληλες μαθησιακές δραστηριότητες και πρακτικές εφαρμογές.

Με αυτό το σκεπτικό σε οκτώ (8) από τα 17 υποχρεωτικά μαθήματα της κάθε Κατεύθυνσης δίνονται έξι (6) πιστωτικές μονάδες (ects). Για τα υπόλοιπα ισχύουν ότι και στην περίπτωση των μαθημάτων Κορμού.

✓ **Μαθήματα Επιλογής**

Σε όλα τα μαθήματα Επιλογής δίνονται πέντε (4) πιστωτικές μονάδες (ects).

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ	Α'Εξ	Β'Εξ	Γ'Εξ	Δ'Εξ	Ε'Εξ	Στ'Εξ	Ζ'Εξ	Η'Εξ	25
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	-	-	-	-	4	5	4	4	17
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	-	-	-	-	4	5	4	4	17
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	-	-	-	-	1	1	1	1	4
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	-	-	-	-	-	-	1		1
									46 Μαθήματα (ανά Κατεύθυνση) + 1 Πτυχιακή

Το παρόν πρόγραμμα έχει συντονιστεί σε απόλυτο βαθμό σε σχέση με τις προτάσεις/υποδείξεις της Πενταμελούς Επιτροπής Ειδικών της Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος την περίοδο Φεβρουαρίου-Μαρτίου 2014 και έχει εκπονηθεί σε στενή συνεργασία με τη ΜΟΔΠ του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

**Κατανομή Μαθημάτων ανά Εξάμηνο &
Υπολογισμός διδακτικών και πιστωτικών μονάδων (ECTS)**

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ			
Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ECTS
12K1	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Ι: Ομηρικά Έπη-Δραματική Ποίηση	3	5
12K2	Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές	3	5
12K3	Αρχαία Ιστορία: Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι	3	4
12K5	Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας	3	5
12K6	Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού	3	6
12K8	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή Περίοδος	3	5
Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
12K4	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία (4ος-15ος αιώνας)	3	4
12K7	Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή	3	4
12K12	Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία	3	5
12K14	Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: 15ος αιώνας έως το 1821	3	4
12K15	Λαογραφία: Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές, Ήθη και Έθιμα	3	4
12K16	Πολιτισμικές Σπουδές: Μουσειολογία – Πολιτισμική Διαχείριση	3	5

12K27	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία II: Ιστοριογραφία	3	4
-------	---	---	---

Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

12K18	Επισκόπηση Λατινικής Γραμματείας	3	5
12K19	Βυζαντινή Φιλολογία	3	4
12K20	Κλασική Αρχαιολογία: Κλασική Εποχή	3	6
12K24	Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος, Λαϊκή Τέχνη	3	5
12K26	Ελληνικός Πολιτισμός και Ευρώπη: Η αναζήτηση και η πρόσληψη της αρχαιότητας (15 ^{ος} -19 ^{ος} αι.)	3	6
12K28	Νέα Ελληνική Γραμματεία και Θεωρία της Λογοτεχνίας: Από την Επτανησιακή Σχολή έως την Γενιά του '30	3	4

Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

12K29	Αρχαία Ιστορία: Από τους Περσικούς πολέμους έως και την μάχη της Χαιρώνειας	3	5
12K21	Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση	3	5
12K30	Ιστορία της Νεωτέρας και Σύγχρονης Ελλάδος: Από την Επανάσταση του 1821 έως τα τέλη του 20ου αιώνα	3	5
12K31	Κλασική Αρχαιολογία: Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Περίοδος	3	5
12K32	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μέση και Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος	3	5
12K36	Νέα Ελληνική Γραμματεία: Από την Γενιά του '30 έως Σήμερα	3	5

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ &
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ			
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ECTS
12I-1	Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31π.Χ.)	3	6
12I-2	Βυζαντινός Πολιτισμός I	3	6
12I-3	Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	3	6
12I/ΔΠΑ -1	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών I: Αρχές και μέθοδοι επιμέλειας	3	6
Στ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
12I-4	Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι	3	6
12I-5	Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου	3	6
12I/ΔΠΑ-2	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Ανάδειξη και αξιοποίηση	3	6
12I/ΔΠΑ-3	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση	3	6
12I/ΠΑΓ-1	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική – Θεωρίες Μάθησης	3	4

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
12I-6	Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς	3	5
12I-7	Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης	3	5
12I/ΔΠΑ -5	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΠΙ: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων	3	5
12I/ΔΠΑ-4	Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες	3	4
ΠΤΧ-1	Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)	8	7
Η' ΕΞΑΜΗΝΟ			
12I-8	Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από το Συνέδριο της Βιέννης έως τα τέλη του 20ου αιώνα	3	5
12I-9	Νεώτερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τα τέλη του 20ου αιώνα	3	5
12I/ ΔΠΑ-6	Πολιτισμικά Αγαθά και Προληπτική Συντήρηση	3	5
12I/ΠΔΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων	3	4
ΠΤΧ-2	Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)	8	7

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ			
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ECTS
12EI-1	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΠΙ: Αττικοί ρήτορες	3	4
12EI-5	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία : Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας	3	4
12EI-6	Ειδικά Θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου	3	4
12EI-15	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος	3	4
12EI-7	Λατινική Ιστοριογραφία	3	4
12EI-8	Παπυρολογία-Παλαιογραφία- Κωδικολογία-Εκδοτική	3	4
Στ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
12EI-12	Βυζαντινός Πολιτισμός ΙΙ	3	4
12EI-13	Ιστορία της Πελοποννήσου κατά τον Μεσαίωνα και τα Νεώτερα Χρόνια έως το 1830	3	4
12EI-10	Θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας	3	4
12EI-11	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση	3	4
12EI-14	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας	3	4

12EI-16	Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη Τοπικών Κοινωνιών	3	4
12EI-45	Πρακτική Άσκηση	3	4
Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
12EI-18	Η βυζαντινή πόλη	3	4
12EI-20	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Αισθήσεις και Οπτικός Πολιτισμός	3	4
12EI-22	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Πολιτισμός και Τουρισμός	3	4
12EI-29	Μελέτες περίπτωσης Θεμάτων Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών	3	4
12EI-21	Λατινική Γραμματεία: Ρωμαίοι Ρήτορες	3	4
Η' ΕΞΑΜΗΝΟ			
12EI-23	Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας	3	4
12EI-24	Βυζαντινή Φιλολογία: Ιστορικοί της Άλωσης	3	4
12EI-25	Ιστορία των Δυτικών Κυριαρχιών στον Ελλαδικό χώρο: Λατινοκρατία	3	4
12EI-26	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος. Παραμύθι	3	4
12EI-30	Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ικανότητες	3	4
12EI-31	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα	3	4

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ &
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ**

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ			
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ECTS
12A-1	Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική και Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης	3	6
12A-2	Ενάλια Αρχαιολογία I: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης	3	6
12A-5	Αρχαιομετρία	3	6
12A/ΔΠΑ -1	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών I: Αρχές και μέθοδοι επιμέλειας	3	6
Στ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
12A-3	Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος	3	6
12A-4	Ενάλια Αρχαιολογία II: Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου	3	6
12A/ΔΠΑ -2	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Ανάδειξη και αξιοποίηση	3	6
12A/ΔΠΑ -3	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση	3	6

12Α/ΠΔΓ-1	Εισαγωγή στην Παιδαγωγική – Θεωρίες μάθησης	3	4
Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
12Α-7	Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική	3	5
12Α-6	Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας	3	5
12Α/ΔΠΑ -5	Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙ: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων	3	5
12Α/ ΔΠΑ -4	Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες	3	4
ΠΤΧ-1	Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)	8	7
Η' ΕΞΑΜΗΝΟ			
12Α-9	Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική	3	5
12Α-8	Ειδικά Θέματα Αρχαιομετρίας Εργαστήριο	3	5
12Α/ ΔΠΑ -6	Πολιτισμικά Αγαθά και Προληπτική Συντήρηση	3	5
12Α/ΠΔΓ-2	Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων	3	4
ΠΤΧ-2	Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)	8	7

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ			
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ECTS
12EA-1	Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού	3	4
12EA-2	Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία : Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας	3	4
12EA-3	Ειδικά Θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου	3	4
12EA-4	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία III: Αττικοί ρήτορες	3	4
12EA-7	Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική	3	4
12EA-8	Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος	3	4
Στ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ			
12EA-10	Βυζαντινός Πολιτισμός II	3	4
12EA-11	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική	3	4
12EA-13	Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη Τοπικών Κοινωνιών	3	4
12EA-14	Προϊστορική Αρχαιολογία: Κεραμική	3	4

12EA-15	Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας	3	4
12EA-16	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση	3	4
12EA-45	Πρακτική Άσκηση	3	4

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

12EA-17	Αρχαιολογία Πεδίου: Τεχνικές Ανασκαφής και Επιφανειακής Έρευνας	3	4
12EA-18	Η βυζαντινή πόλη	3	4
12EA-21	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Πολιτισμός και Τουρισμός	3	4
12EA-22	Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Αισθήσεις και Οπτικός Πολιτισμός	3	4
12EA-23	Μελέτες περίπτωσης Θεμάτων Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών	3	4

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

12EA-24	Προϊστορική Αρχαιολογία: Θέματα Κρητομικηναϊκής Θρησκείας και Πολιτείας	3	4
12EA-27	Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος, Παραμύθι	3	4
12EA-29	Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ικανότητες	3	4
12EA-32	Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μικροτεχνία	3	4
12EA-31	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα	3	4

ΣΥΝΟΛΟΝ ECTS: 240

Δηλαδή

ΚΟΡΜΟΥ :	120
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:	90
ΕΠΙΛΟΓΗΣ:	16
ΠΤΥΧΙΑΚΗ:	14

Συνεπώς ύστερα από τα παραπάνω για την απόκτηση του Πτυχίου οι φοιτητές οφείλουν:

- Να εγγραφούν, να παρακολουθήσουν και να εξετασθούν επιτυχώς συνολικά στα :

- ✓ 25 Μαθήματα Κορμού,
- ✓ 17 Μαθήματα Κατεύθυνσης την οποία έχουν επιλέξει, καθώς και σε
- ✓ 4 από τα προσφερόμενα Μαθήματα Επιλογής.

- Να εκπονήσουν με επιτυχία Πτυχιακή Εργασία.

- Να συμπληρώσουν ένα σύνολο από **154** Διδακτικές Μονάδες (**138** μαθήματα+ **16** πτυχιακή). Το σύνολο των υποχρεώσεων των φοιτητών για την απόκτηση του πτυχίου αντιστοιχεί σε διακόσιες σαράντα (240) πιστωτικές μονάδες (ECTS), δηλαδή ±30 μονάδες ανά εξάμηνο

Υπολογισμός βαθμού Πτυχίου

Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού Πτυχίου είναι ενιαίος για όλα τα Α.Ε.Ι. της χώρας και καθορίζεται από την Υπουργική Απόφαση Β3/2166/1987 (Φ.Ε.Κ. 308 Β΄):

« 1. Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου των φοιτητών που θα εισαχθούν στα Α.Ε.Ι. από το Ακαδημαϊκό Έτος 1987-88 και μετά λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί όλων των μαθημάτων που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου (Άρθρο 25 παρ. 12 Ν 1268/1982), καθώς και της διπλωματικής εργασίας, όπου αυτή προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών

2.α) Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου των φοιτητών πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος επί έναν συντελεστή, ο οποίος ονομάζεται συντελεστής βαρύτητας του μαθήματος και το άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με το άθροισμα των συντελεστών βαρύτητας όλων των μαθημάτων.

β) Οι συντελεστές βαρύτητας κυμαίνονται από 1,0 έως 2,0 και υπολογίζονται ως εξής:

- Μαθήματα με 1 ή 2 διδακτικές μονάδες έχουν συντελεστή βαρύτητας 1,0
- Μαθήματα με 3 ή 4 διδακτικές μονάδες έχουν συντελεστή βαρύτητας 1,5
- Μαθήματα με περισσότερες από 4 διδακτικές μονάδες, καθώς και η διπλωματική εργασία, έχουν συντελεστή βαρύτητας 2,0...

5. Εάν ένας φοιτητής έχει βαθμολογηθεί σε περισσότερα μαθήματα από όσα αντιστοιχούν στον κατά το Πρόγραμμα Σπουδών απαιτούμενο ελάχιστο αριθμό διδακτικών μονάδων για την λήψη του πτυχίου, μπορεί αυτός να μην συνυπολογίσει για την εξαγωγή του βαθμού πτυχίου τους βαθμούς ενός αριθμού κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων, με την προϋπόθεση ότι ο συνολικός αριθμός των διδακτικών μονάδων που προκύπτει από τα υπόλοιπα μαθήματα είναι τουλάχιστον ίσος με τον απαιτούμενο για την λήψη πτυχίου».

Παράρτημα Διπλώματος

Το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας & Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών χορηγεί παράρτημα διπλώματος (στα ελληνικά και στα αγγλικά) στους αποφοίτους του πρώτου και του δεύτερου κύκλου σπουδών. Πρόκειται για ένα επεξηγηματικό έγγραφο, που δεν υποκαθιστά τον επίσημο τίτλο σπουδών ή την αναλυτική βαθμολογία των μαθημάτων που χορηγούν τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Το παράρτημα επισυνάπτεται στον τίτλο σπουδών που χορηγεί το ίδρυμα και παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη φύση, το επίπεδο, το γενικότερο πλαίσιο εκπαίδευσης, το περιεχόμενο και το καθεστώς των σπουδών, οι οποίες ολοκληρώθηκαν με επιτυχία από τον φοιτητή που αναγράφεται ονομαστικά στο πρωτότυπο του τίτλου στον οποίο επισυνάπτεται το παράρτημα.

Στο παράρτημα δεν γίνονται αξιολογικές κρίσεις και δεν υπάρχουν δηλώσεις ισοτιμίας ή αντιστοιχίας ή προτάσεις σχετικά με την αναγνώριση του τίτλου στο εξωτερικό. Το παράρτημα διπλώματος εκδίδεται αυτομάτως και χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα. Το πρωτότυπο του παραρτήματος πληροί τις προϋποθέσεις γνησιότητας που απαιτούνται για τον χορηγούμενο τίτλο σπουδών. Η ημερομηνία έκδοσης του παραρτήματος δεν συμπίπτει υποχρεωτικά με την ημερομηνία χορήγησης του τίτλου σπουδών, αλλά δεν μπορεί ποτέ να είναι προγενέστερη από αυτή.

Το βασικό περιεχόμενο του παραρτήματος διπλώματος είναι ενιαίο για όλα τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και τυπώνεται σε ειδικό ομοιόμορφο χαρτί (μεμβράνη) σύμφωνα με το υπόδειγμα, τον τύπο και τις διαστάσεις που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι τομείς που περιλαμβάνονται στο παράρτημα και οι πληροφορίες που αναγράφονται εκάστοτε σε αυτούς.

Περιεχόμενο και Μαθησιακοί Στόχοι Μαθημάτων

Α΄ εξάμηνο

12Κ1 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Ι: Ομηρικά Έπη- Δραματική Ποίηση

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μετάφραση και ερμηνεία αποσπασμάτων από τα Ομηρικά Έπη και την Αρχαία Ελληνική Τραγωδία. Η επιλογή συγκεκριμένων αποσπασμάτων έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη γλώσσα, τη δομή και τις θεματικές ενότητες καθώς και τα γενικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του έπους και της τραγωδίας. Η σύγκριση και αντιπαραβολή αποσπασμάτων από διάφορα έργα σε κάθε είδος λογοτεχνικό θα βοηθήσει στο να δοθεί μια ευρύτερη εικόνα θεματικών και γλωσσικών δομών, προωθώντας έτσι την κριτική προσέγγιση και κειμενοκεντρική ερμηνεία και ανάλυση.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική επική και δραματική (διαλογική και χορική) γλώσσα και ποίηση. Επίσης, θα γνωρίσουν την εποχή στην οποία δημιουργήθηκε το έπος και η τραγωδία αλλά και την εποχή που περιγράφεται και αντανακλάται μέσα στα ίδια τα λογοτεχνικά έργα. Τυπικά θέματα και χαρακτηριστικά γνωρίσματα δομής, ύφους, μύθου, ήθους και πάθους θα βρίσκονται στο επίκεντρο της ερμηνευτικής προσέγγισης και ανάλυσης.

Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να μεταφράζουν και να ερμηνεύουν αποσπάσματα από την ομηρική ποίηση και την τραγωδία
- να κατανοούν τις συνθήκες και την εποχή στην οποία διαμορφώθηκε το κάθε λογοτεχνικό είδος καθώς επίσης και τις προσδοκίες του κοινού, στο οποίο απευθυνόταν κάθε ποιητής με την παράσταση των ραψωδών και των δραματουργών
- να εξοικειωθούν με τα γραμματειακά είδη του έπους και της τραγωδίας, το περιεχόμενο, τα θεματικά μοτίβα, τη γλώσσα, τη δομή, το ύφος και να μπορούν να προβούν και σε συσχετισμούς και αλληλεπιδράσεις
- να ερμηνεύουν κειμενοκεντρικά το περιεχόμενο του έπους και της τραγωδίας, τους χαρακτήρες και ήρωες, τον ρόλο των θεών, την πλοκή και τον μύθο καθώς και τα λογοτεχνικά, αφηγηματικά και δραματοουργικά μέσα που χρησιμοποιούν οι ποιητές προκειμένου ψυχαγωγήσουν το κοινό.
- να εξηγήσουν την απήχηση του κάθε έργου από την εποχή που συντέθηκε μέχρι και τη σημερινή εποχή καθώς και την πρόσληψη του κάθε λογοτεχνικού είδους αντιστοίχως

- να προσδιορίσουν και να αναλύσουν την παιδευτική αξία του έπους και της τραγωδίας και την άμεση σχέση των ποιητών και των έργων τους με το κοινό στο οποίο απευθύνονταν

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της επικής και της δραματικής ποίησης
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
- Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις και διδασκαλίες αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογικές εργασίες και ασκήσεις
- Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των κειμένων και των δεδομένων της εποχής
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω σε δύο σημαντικά γνωστικά αντικείμενα της κλασικής λογοτεχνίας, το έπος και τη δραματική ποίηση, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον.

12Κ2 Εισαγωγή στις Ιστορικές Σπουδές

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός της παράδοσης αυτής είναι η παρουσίαση της έννοιας της «Ιστορίας» και των σταδίων εξέλιξης της ιστορικής επιστήμης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Ακόμα, παρουσιάζονται οι κατηγορίες της ιστοριογραφίας (πολιτική, στρατιωτική, ποσοτική), η διαφορά Θουκυδίδη-Πλουτάρχου, ιστορίας και βιογραφίας, οι σχολές των ιστορικών σπουδών το 19^ο και 20^ο αιώνα (θετικισμός, γαλλική σχολή - περιοδικό Annales, βρετανική μαρξιστική σχολή, οικονομική και κοινωνική ιστορία, κ.ά.), οι σχέσεις της ιστορίας με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες και τα κατά καιρούς θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που προέκυψαν από αυτές.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τις βασικές έννοιες της ιστορίας από τα κλασικά χρόνια έως σήμερα
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας

- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της ιστοριογραφίας ανά περίοδο
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μια τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με τις Ιστορικές Σπουδές από την αρχαιότητα έως σήμερα.

12Κ3 Αρχαία Ιστορία: Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι

Περιεχόμενο μαθήματος

Επιχειρείται συνοπτική αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο ανάπτυξης της έρευνας της Αρχαίας Ιστορίας κατά τους νεότερους χρόνους και στις βασικές μεθοδολογικές αρχές μελέτης της ιστορίας των αρχαίων χρόνων. Ανά επιμέρους περίοδο και θεματική ενότητα εξετάζονται οι σημαντικότερες πηγές ιστορίας της πρώιμης αρχαιότητας (φιλολογικές μαρτυρίες, επιγραφές, νομίσματα, παπύρους, αρχαιολογικά κατάλοιπα) και επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογική προσέγγιση, την αξιολόγηση και τη χρήση τους.

Εξετάζονται οι βασικές περίοδοι και οι σημαντικότερες θεματικές ενότητες της Αρχαίας Ιστορίας από την εμφάνιση των Πρωτοελλήνων έως και το τέλος των Περσικών Πολέμων, συγκεκριμένα:

- ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός: οι σχέσεις των Μυκηναίων με τους πολιτισμούς της Εγγύς Ανατολής και της Αιγύπτου, επίσης με τον Κυκλαδικό και Μινωικό Πολιτισμό, η ιστορία της έρευνας του μυκηναϊκού κόσμου, η ανάπτυξη κι ο χαρακτήρας του ανακτορικού συστήματος, οι πολιτικές-οικονομικές δομές και η κοινωνική διαστρωμάτωση του μυκηναϊκού κόσμου,
- η κατάρρευση του μυκηναϊκού πολιτισμού και οι «Σκοτεινοί Αιώνες»,
- ο ελληνικός κόσμος κατά την Εποχή του Σιδήρου:
  - ✓ η αρχαϊκή Ελλάδα: τα ομηρικά έπη, ο ελληνικός κόσμος κατά τον 8ο και 7ο αι. π.Χ., οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, φυλές-φατρίες-γένη, η ανάδυση της πόλης-κράτους, ο ρόλος της θρησκείας-λατρείας στη συγκρότηση της πόλης-κράτους, η φάλαγγα και η πολιτική σημασία της, ο Μεγάλος Ελληνικός Αποικισμός (φάσεις, αίτια και αποτελέσματα).
  - ✓ η εξέλιξη του πολιτεύματος και των θεσμών στις ελληνικές πόλεις-κράτη: η ολιγαρχία, η αριστοκρατία, η τυραννία και οι πρώιμες εκφάνσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Μεγάλη Ρήτρα του Λυκούργου και η διαμόρφωση του σπαρτιατικού πολιτεύματος, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα στην Αθήνα του 6ου αι. π.Χ., το έργο του Σόλωνα, η τυραννίδα του Πεισίστρατου, οι μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη, οι στόχοι του και η θεμελίωση της αθηναϊκής δημοκρατίας, το νόμισμα.
  - ✓ οι Περσικοί Πόλεμοι: το περσικό κράτος, οι σχέσεις των Περσών με τον ελληνικό κόσμο κατά το τέλος του 6ου και στις αρχές του 5ου αι. π.Χ., η περιγραφή των γεγονότων από τους αρχαίους συγγραφείς, τα αίτια της σύγκρουσης, οι συνέπειες των Μηδικών για τον αρχαίο κόσμο, η επίδραση των Μηδικών στην αρχαία ελληνική σκέψη και κοσμοαντίληψη.

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποτελεί βασικό εισαγωγικό πλαίσιο στις ιστορικές σπουδές, το περιεχόμενο, τις μεθόδους και τους στόχους της Ιστορίας. Επίσης, την εξέλιξη των θεσμών, των αρχών και των πολιτισμικών επιτευγμάτων των Ελλήνων, καθώς και την αφύπνιση του πνεύματος μέσα από τη λογοτεχνική παραγωγή. Ο φοιτητής θα μάθει να κατανοεί τι είναι ελληνικό και τι ξένο, τις φυλετικές διαφοροποιήσεις των Ελλήνων, τις πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις, τις αφομοιωτικές διαδικασίες και την παραγωγή καινούργιων πολιτισμικών φαινομένων. Επίσης, θα μάθει ότι ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός δεν υπήρξε ο αρχαιότερος, αλλά ο ανώτερος και ο ποιοτικότερος και επηρέασε βαθύτατα την εξέλιξη του ευρωπαϊκού πνεύματος, ιδίως από την κλασική εποχή και μετά.

- Δυνατότητα επιστημονικής ανάλυσης των γεγονότων
- Δυνατότητα πλήρους κατανόησης της δράσης των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν την εξέλιξη των γεγονότων (οικονομία, θρησκεία, εθνικισμός, εξουσιαστικές τάσεις, εμπορικοί ανταγωνισμοί κ.τ.λ.)
- Δυνατότητα σύνθεσης ανάλογων επιστημονικών εργασιών

12Κ5 Εισαγωγή στην Επιστήμη της Αρχαιολογίας

Περιεχόμενο μαθήματος

- Τι είναι αρχαιολογία
- Τι εννοούμε με τον όρο θεωρία
- Σχέση θεωρίας και πράξης στην αρχαιολογία σήμερα
- Το αρχαιολογικό υλικό
- Που συνέβη κάτι; Με τι συνυπάρχει;
- Πότε συνέβη κάτι; Συγχρόνως με τι;
- Αρχαιολογική μαρτυρία, χώρος και χρόνος
- Γιατί συνέβη κάτι ή τι σημαίνει αυτό που συνέβη;
- Μερικές εφαρμογές I: Η έννοια του χώρου σε σχέση με την ανάλυση των οικισμών
- Μερικές εφαρμογές II: Συμβολικός τρόπος έκφρασης και αρχαιολογικά δεδομένα
- Μερικές εφαρμογές III: Επαφές, εμπόριο, ανταλλαγές
- Η αρχαιολογία σήμερα – γιατί να μας αφορά;
- Ασκήσεις βιβλιογραφίας

Μαθησιακοί Στόχοι

Αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την τρέχουσα αρχαιολογική θεωρία και πράξη. Η ιστορία των αρχαιολογικών ανακαλύψεων κρίνεται εν μέσω της πνευματικής ατμόσφαιρας του 19ου και του 20ου αι. έως την σημερινή διάκριση σε Παραδοσιακή Αρχαιολογία και Νέα. Αναδεικνύεται η συμβολή των θετικών επιστημών στην ενίσχυση των παραδοσιακών μεθόδων ανάλυσης, καθώς και ο ρόλος των διεπιστημονικών προσεγγίσεων στην κατανόηση του παρελθόντος.

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία και ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12Κ6 Προϊστορική Αρχαιολογία: Εποχή του Λίθου και Εποχή του Χαλκού

Περιεχόμενο μαθήματος

I. Εποχή του Λίθου

A. Παλαιολιθική εποχή:

- ✓ Η καταγωγή και εξέλιξη του ανθρώπου
- ✓ Κατοίκηση
- ✓ Εργαλειοτεχνία και οπλισμός
- ✓ Ταφικές πρακτικές
- ✓ Τέχνη
- ✓ Η Παλαιολιθική εποχή στον ελλαδικό χώρο

B. Μεσολιθική εποχή στο χώρο του Αιγαίου

Γ. Νεολιθική εποχή:

- ✓ Το Αιγαίο και η Εγγύς Ανατολή
- ✓ Οικιστική οργάνωση και κατοίκηση
- ✓ Τεχνολογία
- ✓ Οικονομία

- ✓ Κοινωνία
- ✓ Τέχνη

Π. Εποχή του Χαλκού στο Αιγαίο και στην Εγγύς Ανατολή

Α. Η 3η π.Χ. χιλιετία (Ηπειρωτική Ελλάδα, Κυκλάδες, Κρήτη, Βορειοανατολικό Αιγαίο, Εγγύς Ανατολή)

Β. Οι ανακτορικοί πολιτισμοί της 2ης π.Χ. χιλιετίας

Γ. Ο μινωικός πολιτισμός

Δ. Ο μυκηναϊκός πολιτισμός

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα διαρθρώνεται σε δύο μέρη.

- Το πρώτο μέρος αφορά την Εποχή του Λίθου [Παλαιολιθική, Μεσολιθική και Νεολιθική εποχή (2.600.000 – 10.000 π.Χ. περίπου)] και εξετάζει την καταγωγή και εξέλιξη του ανθρώπου καθώς και τα πρώτα τεκμήρια της δραστηριότητάς του, όπως εργαλεία, όπλα, κοσμήματα, ειδώλια και την ζωγραφική των σπηλαίων, με ιδιαίτερη αναφορά σε ευρήματα του ελλαδικού χώρου. Στη συνέχεια εξετάζει τη Μεσολιθική εποχή στον ελλαδικό χώρο (10.000-6.800 π.Χ.). Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι χώροι κατοίκησης, ο τρόπος διαβίωσης του ανθρώπου σε σχέση με το περιβάλλον και την τεχνολογία της εποχής καθώς και οι ταφικές πρακτικές. Έμφαση δίνεται στους παράγοντες και τα στοιχεία που προοιωνίζονται τις εξελίξεις της Νεολιθικής εποχής, η οποία εξετάζεται στη συνέχεια (6.800-3.200 π.Χ.). Παρουσιάζονται οι σημαντικότερες θέσεις στην ηπειρωτική Ελλάδα και το Αιγαίο και εξετάζονται η οικιστική οργάνωση, τα ταφικά έθιμα, η οικονομία, η κοινωνία, η επικοινωνία και η τέχνη της εποχής. Τονίζονται η εμφάνιση της γεωργοκτηνοτροφικής οικονομίας και οι συνέπειές της για την εξέλιξη του πολιτισμού εν γένει. Τέλος, συζητείται η μετάβαση προς την Εποχή του Χαλκού με βάση την κεραμική και τη μεταλλοτεχνία.
- Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στην Εποχή του Χαλκού (3.200 π.Χ. – 1050 π.Χ.). Παρουσιάζονται εποπτικά οι εξελίξεις της 3ης π.Χ. χιλιετίας στο Αιγαίο (Ηπειρωτική Ελλάδα, Κυκλάδες, Κρήτη, Βορειοανατολικό Αιγαίο) ενώ έμφαση δίνεται στους ανακτορικούς πολιτισμούς της 2ης π.Χ. χιλιετίας (μινωικό, μυκηναϊκό). Εξετάζονται οι προϋποθέσεις ανάπτυξής τους και τα κύρια χαρακτηριστικά της πολιτικής, διοικητικής, οικονομικής οργάνωσής τους, η θρησκεία και η τέχνη ως εισαγωγή στα ειδικά μαθήματα της κατεύθυνσης.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί το χρονικό εύρος της προϊστορίας και να τοποθετεί σε χρονική σειρά τις κύριες εξελίξεις
- περιγράφει τα κύρια επιτεύγματα του παλαιολιθικού ανθρώπου χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία
- αποτιμά την σημασία της μετάβασης από τον παλαιολιθικό στο νεολιθικό τρόπο ζωής

- περιγράφει τις κύριες εξελίξεις της νεολιθικής εποχής χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία
- αποτιμά την σημασία της μετάβασης στην Εποχή του Χαλκού
- περιγράφει τις βασικές εξελίξεις στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού με έμφαση στην εμφάνιση των ανακτορικών πολιτισμών της 2ης π.Χ. χιλιετίας
- συγκρίνει αδρομερώς τις ανωτέρω εξελίξεις με αυτές στον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου
- σχολιάζει την αλληλεπίδραση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στην εμφάνιση της πολιτισμικής αλλαγής
- συσχετίζει ποικίλες παραμέτρους της ανθρώπινης δράσης (τεχνολογικές, πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές) αποτιμώντας τη συμβολή τους στην πολιτισμική αλλαγή
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη και ομαδική εργασία
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

12Κ8 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή Περίοδος

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος Βυζαντινή Αρχαιολογία: Πρωτοβυζαντινή περίοδος επιχειρείται μια εισαγωγή στην αρχαιολογία και τέχνη της Ύστερης Αρχαιότητας και της Πρωτοβυζαντινής περιόδου (4ος-7ος αιώνας). Για κάθε κατηγορία υλικού καταλοίπου εξετάζονται τα πιο αντιπροσωπευτικά μνημεία, η βασική τυπολογία και οι κυριότερες τεχνοτροπικές τάσεις. Το μάθημα διαρθρώνεται ενδεικτικά ως εξής:

Μάθημα 1ο: Εισαγωγή

- Ιστορικό πλαίσιο: διαχωρισμός της βυζαντινής ιστορίας σε περιόδους, ο γεωγραφικός χώρος, η διοικητική δομή και η πολιτισμική φυσιογνωμία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας του 4ου αιώνα, οι επιπτώσεις της μετάθεσης του κέντρου βάρους της αυτοκρατορίας από τη Δύση στην Ανατολή, ο ρόλος του Χριστιανισμού και της αρχαίας παράδοσης.
- Ο κλάδος της Βυζαντινής Αρχαιολογίας: πεδίο έρευνας, εξέλιξη της ερευνητικής μεθοδολογίας, κατευθύνσεις, προοπτικές.

Μάθημα 2ο: Πρωτοβυζαντινή πολεοδομία

Η πρωτοβυζαντινή πόλη και τα χαρακτηριστικά της – Κωνσταντινούπολη – νεόδμητες πόλεις της πρωτοβυζαντινής περιόδου.

Μάθημα 3ο: Κοσμική αρχιτεκτονική

Πρωτοβυζαντινή κατοικία: χαρακτηριστικά και εξέλιξη – πρωτοβυζαντινά ανάκτορα.

Μάθημα 4ο-5ο: Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική

Βασιλική: μορφολογία, τυπολογία – περίκεντρα κτήρια – η βασιλική με τρούλο – λειτουργικές κατασκευές.

Μάθημα 6ο: Γλυπτική

Αρχιτεκτονική γλυπτική – αγαλματοποιία – ανάγλυφο

Μάθημα 7ο: Επιδαπέδιο ψηφιδωτό

Τεχνικές – εικονογραφία

Μάθημα 8ο-10ο: Επιτοίχιο ψηφιδωτό

Θεσσαλονίκη (Ροτόντα, Όσιος Δαβίδ, Αχειροποίητος, Άγιος Δημήτριος) – Ραβέννα (Μαυσωλείο Γάλλας Πλακιδίας, Βαπτιστήριο Αρρειανών, Βαπτιστήριο Ορθοδόξων, Άγιος Βιτάλιος, Άγιος Απολλινάριος ο Νέος, Άγιος Απολλινάριος στις Κλάσσεις) – Ευφρασιανή βασιλική – Αγία Αικατερίνη Σινά – Κύπρος (Παναγία Κανακαριά, Παναγία Αγγελόκτιστη).

Μάθημα 11ο: Ζωγραφική

Τοιχογραφίες – εικόνες – μικρογραφίες χειρογράφων

Μάθημα 12ο: Μικροτεχνία

Ελεφαντοστά – αργυροχοΐα – κεραμική

Μάθημα 13ο: Επαναληπτικό μάθημα

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην αρχαιολογία και τέχνη της Ύστερης Αρχαιότητας και της Πρωτοβυζαντινής περιόδου (4ος-7ος αιώνας). Εξετάζονται θέματα πολεοδομίας, κοσμικής και εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, επιδαπέδιου και εντοίχιου ψηφιδωτού, ζωγραφικής και μικροτεχνίας (ελεφαντοστά, αργυρά σκεύη, κεραμική). Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις εξελίξεις εκείνες που οδήγησαν στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του βυζαντινού υλικού πολιτισμού μέσα από τις κυριότερες εκφάνσεις του και τα σημαντικότερα δείγματά του.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν τα κυριότερα μνημεία, τύπους και τάσεις της πρωτοβυζαντινής αρχιτεκτονικής και τέχνης
- να «διαβάζουν» (κατανόηση, περιγραφή) κατόψεις πόλεων και κτηρίων
- να αναλύουν εικόνες (εικονογραφία και τεχνοτροπία)

Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της Βυζαντινής Αρχαιολογίας
- ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών

- ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού για μουσειακές εκθέσεις, ανάδειξη αρχαιολογικών μνημείων και χώρων, πολιτιστικές διαδρομές, πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της ιστορικής του γνώσης με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα

B' εξάμηνο

12K4 Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία (4ος-15ος αιώνας)

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία επιχειρείται μια ιστορική επισκόπηση της μακράιωνης ιστορικής διαδρομής της βυζαντινής αυτοκρατορίας (4ος-15ος αιώνες), σε συνδυασμό με τα κύρια χαρακτηριστικά της κάθε περιόδου ή υποπεριόδου σε πολιτικό, στρατιωτικό, διοικητικό, οικονομικό, κοινωνικό, πνευματικό, θρησκευτικό και πολιτιστικό επίπεδο. Το διάγραμμα των θεματικών κατά τις παραδόσεις μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

- Ο όρος «Βυζαντινός». Εθνολογική σύνθεση, πληθυσμός και γεωγραφία της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο χαρακτήρας της βυζαντινής αυτοκρατορίας (1η εβδομάδα).
- Ανάπτυξη των βυζαντινών σπουδών. Οριοθέτηση πεδίων έρευνας και η εξέλιξη της ερευνητικής μεθοδολογίας. Νέες κατευθύνσεις και προοπτικές της ιστορικής έρευνας για το Βυζάντιο (2η εβδομάδα).
- Διαχωρισμός της βυζαντινής ιστορίας σε περιόδους και υποπεριόδους: αιτιολόγηση του προτεινόμενου σχήματος (3η εβδομάδα).
- Το πρώιμο βυζαντινό κράτος:
  - ✓ η περίοδος 324-491 (4η εβδομάδα)
  - ✓ η περίοδος 491-641(5η+6η εβδομάδα)
- Η μεσοβυζαντινή περίοδος:
  - ✓ οι «Σκοτεινοί αιώνες»: 641-867 (7η εβδομάδα)
  - ✓ η πρώιμη Μακεδονική δυναστεία: 867-1025 (8η+9η εβδομάδα)
  - ✓ η περίοδος της αστικής «αριστοκρατίας»: 1025-1081 (10η εβδομάδα)
  - ✓ η περίοδος της στρατιωτικής «αριστοκρατίας»: 1081-1204 (11η εβδομάδα).

- Η υστεροβυζαντινή περίοδος:
  - ✓ η Λατινική κυριαρχία: 1204-1261 (12η εβδομάδα),
  - ✓ η ανάκτηση και η πτώση της Κωνσταντινούπολεως: 1261-1453 (12+13η εβδομάδα)

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στη μελέτη της βυζαντινής ιστορίας και ειδικότερα να κατανοήσουν τις εξελίξεις εκείνες οι οποίες οδήγησαν στη μετάθεση του κέντρου βάρους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας από τη Δύση στην Ανατολή, καθώς στη σταδιακή διαμόρφωση μιας νέας πολυεθνικής αυτοκρατορίας με κέντρο την Κωνσταντινούπολη που επιβίωσε περισσότερο από 11 αιώνες.

Εξετάζονται αναλυτικά ο γεωγραφικός χώρος και τα γεγονότα-σταθμοί, που καθόρισαν τις παραπάνω εξελίξεις κατά περιόδους. Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες άμεσες και έμμεσες ιστορικές πηγές αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα της βυζαντινής ιστορίας και εμβαθύνουν την ιστορική τους γνώση ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των ιστορικών φαινομένων. Η προσέγγιση της βυζαντινής ιστορίας με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου οι γραπτές πηγές συνδυάζονται με την αρχαιολογική μαρτυρία και την μαρτυρία των υλικών κατάλοιπων, δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην εξέλιξη των βυζαντινών σπουδών
- να οριοθετούν με σαφήνεια τις κύριες περιόδους και υποπεριόδους της βυζαντινής ιστορίας
- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα γεγονότα της βυζαντινής ιστορίας και να εξηγούν τα αίτια και τις συνέπειές τους
- να αναλύουν τα κύρια χαρακτηριστικά σε πολιτικό, στρατιωτικό και πολιτιστικό επίπεδο της κάθε περιόδου
- να μπορούν να συνδέουν επιμέρους γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις μιας περιόδου
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της βυζαντινής αυτοκρατορίας και τον σημαντικό της ρόλο σε επίπεδο πολιτικό και πολιτισμικό μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της βυζαντινής ιστορίας
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών, δεξιότητες

πολύτιμες για την ανανέωση και την βιωσιμότητα των ιστορικών σπουδών

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού/concept για μουσειακές εκθέσεις, για ανάδειξη αρχαιολογικών μνημείων και χώρων, για πολιτιστικές διαδρομές, για πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της ιστορικής του γνώσης με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

12K7 Κλασική Αρχαιολογία: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Εποχή

Περιεχόμενο μαθήματος

Εισαγωγική ενότητα

- Γίνεται εισαγωγή στις αρχαιογνωστικές επιστήμες και στις βασικές έννοιες της Κλασικής Αρχαιολογίας.
- Ακολουθούν δύο κύριες ενότητες, που εξετάζουν αναλυτικά τη γεωμετρική και την αρχαϊκή εποχή.

Πρώτη ενότητα

- Εξετάζεται η μετάβαση από τη μυκηναϊκή στη γεωμετρική εποχή σε συσχετισμό με τις ιστορικές και κοινωνικές ανακατατάξεις που επήλθαν στον ελλαδικό χώρο ως συνέπεια της παρακμής των μεγάλων κέντρων της Ανατολής.
- Διασαφηνίζεται ο όρος «γεωμετρική εποχή», προσδιορίζεται χρονικά (11ος-8ος αι.) και εντάσσεται σε υποπεριόδους.
- Δίνεται μία σφαιρική εικόνα των αρχαιολογικών καταλοίπων του ελλαδικού χώρου, υπό το πρίσμα της ένταξής τους στο ευρύτερο πλαίσιο των πολιτισμών της Ανατολικής Μεσογείου .
- Παρουσιάζονται οι βασικές κατηγορίες της γεωμετρικής τέχνης: αρχιτεκτονική (δημόσια και ιδιωτική), ειδωλοπλαστική, κεραμική και μεταλλοτεχνία.

Δεύτερη ενότητα

- Εξετάζεται η μετάβαση από τη γεωμετρική στην αρχαϊκή εποχή σε συσχετισμό με τις ιστορικές και κοινωνικές ανακατατάξεις στον ελλαδικό χώρο.
- Προσδιορίζεται χρονικά η αρχαϊκή εποχή (7ος-6ος αι.) και εντάσσεται σε υποπεριόδους.

- Διασαφηνίζονται οι όροι «ανατολίζουσα περίοδος» και «δαιδαλική τέχνη» και εξετάζονται ανά κατηγορία τα αρχαιολογικά κατάλοιπα του 7ου αιώνα.
- Παρουσιάζεται η εξέλιξη της αρχαϊκής τέχνης του 6ου αι. και αναλύονται οι βασικές της κατηγορίες: αρχιτεκτονική (δημόσια και ιδιωτική), πλαστική, κεραμική και μεταλλοτεχνία.
- Γίνεται αναφορά στην τέχνη των αποικιακών κέντρων της Περιφέρειας του ελληνικού κόσμου (Μ. Ασία, Μεγάλη Ελλάδα, Β. Αφρική, Εύξεινος Πόντος) και συσχετισμός τους με τα αρχαϊκά κέντρα τέχνης του ελλαδικού χώρου.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία της Κλασικής Αρχαιολογίας (ορολογία, χρονικά όρια και περίοδοι, μέθοδοι χρονολόγησης, βασικές ειδολογικές κατηγορίες)
- Μεθοδολογική προσέγγιση των αρχαίων πηγών προς άντληση αρχαιολογικών πληροφοριών (αρχαία ελληνική και λατινική γραμματεία, επιγραφική, κ.ά.)
- Κατανόηση της μετάβασης από τους προϊστορικούς στους ιστορικούς χρόνους
- Αναλυτική εξέταση της γεωμετρικής και αρχαϊκής εποχής με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και υπό το πρίσμα των νέων αρχαιολογικών δεδομένων
- Εμβάθυνση στο ιστορικο-κοινωνικό υπόβαθρο της εποχής που εξετάζεται με τον σχολιασμό επιλεγμένων χωρίων της αρχαίας γραμματείας (Όμηρος, Ησίοδος, Ηρόδοτος, Θουκυδίδης, Πανσανίας κ.ά.)
- Μεθοδολογική προσοικείωση με το νέο ερευνητικό αντικείμενο της Κλασικής Αρχαιολογίας
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο αρχαιολογικό περιβάλλον (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, μουσεία)
- Προσαρμογή σε νέες ερευνητικές συνθήκες του διαρκώς εξελισσόμενου κλάδου
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στο ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στα πολιτισμικά αγαθά
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12Κ12 Εισαγωγή στην Πολιτισμική Ανθρωπολογία

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

1. «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο σαν πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
2. Η ανθρωπολογική έννοια «κουλτούρα»
3. Μελετώντας τον Πολιτισμικά Άλλο: Εθνογραφική έρευνα και (συν)γραφή
4. Σημεία, επικοινωνία, επιτέλεση
5. Γνωστικά συστήματα: χώρος και χρόνος
6. Χώρος και επικοινωνία
7. Οπτική επικοινωνία και διαφορετικότητα
8. Ηχος και ακουστική επικοινωνία
9. Συμβολικά συστήματα
10. Τελετουργία και επικοινωνία
11. Η κατασκευή του φύλου
12. Σώμα, αισθήσεις, (συν)αισθήματα
13. Παγκοσμιοποίηση και υπερπολιτισμικά μέσα επικοινωνίας

Μαθησιακοί Στόχοι

Τα μέσα της ανθρώπινης επικοινωνίας είναι γλωσσικά, ακουστικά, οπτικά, σωματικά. Πώς χρησιμοποιούνται αυτά τα μέσα στην καθημερινή ζωή και πώς την διαμορφώνουν; Πώς σχετίζονται με τον χώρο, τον χρόνο, την ιστορία; Το μάθημα αυτό διερευνά την επικοινωνία και μη-επικοινωνία εντός του ιδίου πολιτισμού όσο και μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Οι τρόποι, οι μορφές και οι τεχνικές της επικοινωνίας που απαιτούνται στον σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο κόσμο, αναλύονται μέσω εθνογραφικής έρευνας και μεθόδων. Οι σπουδαστές εκπαιδεύονται στην επιτόπια συμμετοχική παρατήρηση με στόχο να οικοδομήσουν μια αυτο-στοχαστική προσέγγιση του πώς διαμεσολαβείται το νόημα στην καθημερινή ζωή.

12K14 Εισαγωγή στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού: 15ος αιώνας έως το 1821

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται η παρουσίαση της γένεσης του νέου Ελληνισμού, το όνομα Ρωμαίος, Ρωμιός και Έλλην και ο Ελληνισμός μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Η ολοκλήρωση της τέταρτης σταυροφορίας (1204) και η διαδικασία εθνικής αφύπνισης των Ελλήνων. Η πολιτική και κοινωνική οργάνωση, η οικονομική κρίση και άνθιση των γραμμάτων και των επιστημών, η εμφάνιση των Οθωμανών Τούρκων στον ελληνικό ορίζοντα και η εξάπλωσή τους. Οι μετακινήσεις των ελληνικών πληθυσμών σε περιοχές του εσωτερικού και εξωτερικού και οι Έλληνες διανοούμενοι στην Ευρώπη και η οθωμανική επικράτηση.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τα σημαντικότερα κεφάλαια της περιόδου από την άλωση της Πόλης έως τη διαμόρφωση των κυριότερων ιδεολογικών ρευμάτων που οδήγησαν στην Επανάσταση του 1821
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μια τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ιστορία του Νέου Ελληνισμού από το 15ο αιώνα έως το 1821.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12K15 Λαογραφία: Εισαγωγή στις Λαογραφικές Σπουδές. Ήθη και Έθιμα

Περιεχόμενο μαθήματος

Εισαγωγή στις λαογραφικές σπουδές: Ο ιδρυτής της ελληνικής Λαογραφίας Ν.Γ. Πολίτης και το έργο του. Ορισμός, περιεχόμενο και σκοπός της Λαογραφίας. Η διεθνής και ελληνική ονοματοθεσία της Λαογραφίας. Ταξινόμηση-οργάνωση της λαογραφικής ύλης. Παραδοσιακή και Νεωτερική Λαογραφία. Οι έννοιες λαός-λαϊκός, παράδοση παραδοσιακός. Αξία και απαξία της παράδοσης. Παράγοντες που στράφηκαν

εναντίον της παράδοσης. Τα γνωρίσματα των εκδηλώσεων του λαϊκού Πολιτισμού. Οι μέθοδοι της Λαογραφίας, οι θεωρητικές κατευθύνσεις της και οι συναφείς επιστήμες. Σύντομη ιστορική αναδρομή στην προσέγγιση ελληνικών λαογραφικών θεμάτων (ενότητες 6).

Ήθη και έθιμα : Γέννηση-γάμος-θάνατος, εθνική ζωή, η καθημερινότητα, το εθνικό δίκαιο και η θρησκευτική συμπεριφορά (ενότητες 5).

Έθιμα αγροτογεωργικής λατρείας. Ανθοφόροι και ευκαρπικοί άγιοι. Άγιοι προστάτες της βλάστησης. Άγιοι προστάτες της σποράς. Ευγονικές-ευφορικές-ευκαρπικές-αντιβασκάνιες-φυλακτικές ενέργειες (ενότητες 2).

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στη Λαογραφία και οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων :

- Θα είναι σε θέση να κατανοούν βασικές έννοιες της Λαογραφίας και του επιστημονικού της πεδίου, το περιεχόμενο και τον σκοπό της και θα ενημερωθούν για τον θεμελιωτή της Ν.Γ.Πολίτη και το σπουδαίο έργο του.
- Θα αποκτήσουν επίσης γνώσεις για την ελληνική και διεθνή ονοματοθεσία της Λαογραφίας.
- Επιπλέον, θα ενημερωθούν για την κατηγοριοποίηση του παραδοσιακού υλικού βίου, προκειμένου να την αξιοποιήσουν στην προαιρετική εργασία τους συγκέντρωσης λαογραφικού υλικού.
- Θα έχουν εξάλλου την ευκαιρία να προβληματιστούν και να σκεφτούν ότι η Λαογραφία δεν είναι μόνο η επιστήμη για τα περασμένα αλλά ερευνά και τον «ζώντα, παρόντα» άνθρωπο.
- Ασφαλώς, θα έλθουν σε επαφή με τη διαχρονική μελέτη των λαογραφικών θεμάτων, μέσα από μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών μελετών.
- Επίσης, θα αποκτήσουν γνώσεις και θα κατανοήσουν τα παραδοσιακά ήθη και έθιμα που αναφέρονται στη γέννηση, στον γάμο, στον θάνατο, στην καθημερινότητα, στο λαϊκό δίκαιο και στη θρησκευτική συμπεριφορά καθώς επίσης και στην αγροτική λατρεία και συμπεριφορά.

12K16 Πολιτισμικές Σπουδές: Μουσειολογία – Πολιτισμική Διαχείριση

Περιεχόμενο μαθήματος

Το εισαγωγικό αυτό μάθημα επικεντρώνεται στην ανάλυση των εννοιών του πολιτισμού, της μουσειολογίας και της πολιτισμικής διαχείρισης και εστιάζει σε καίρια ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διαχείριση των πολιτισμικών αγαθών, με έμφαση στη διαχείριση των σύγχρονων μουσείων. Εξετάζει τη διαχρονική εξέλιξη του θεσμού και του ρόλου του Μουσείου, αναλύει τους βασικούς ορισμούς και τους ρόλους του σύγχρονου Μουσείου και παρουσιάζει διαφορετικές μορφές μουσείων. Επιπλέον, μελετάει κεντρικές παραμέτρους της λειτουργίας των μουσείων, όπως:

- ρόλος και αξιοποίηση των μουσειακών συλλογών,

- αρχές που επηρεάζουν τον σχεδιασμό και το περιεχόμενο των μουσειακών εκθέσεων,
- προφίλ, ανάγκες και τρόποι προσέγγισης των επισκεπτών των μουσείων,
- νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία των μουσείων.

Δια της εκπόνησης υποχρεωτικής ατομικής εργασίας σε συγκεκριμένο θέμα και με δεδομένη βιβλιογραφία, οι πρωτοετείς φοιτητές εκπαιδεύονται στη συγγραφή επιστημονικής εργασίας με ορθή αποτύπωση υποσημειώσεων και βιβλιογραφίας.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να γνωρίζουν:

- τη διαφορά ανάμεσα στις κερδοσκοπικές και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και να αντιλαμβάνονται τις απαιτήσεις που συνοδεύουν τη διαχείριση του μη κερδοσκοπικού πολιτιστικού τομέα,
- την ιστορική εξέλιξη του θεσμού του μουσείου στην Ελλάδα και διεθνώς, την μεταβολή του ρόλου του μουσείου, τις απαιτήσεις που προκύπτουν κατά τη λειτουργία ενός σύγχρονου μουσείου,
- τις ποικίλες παραμέτρους που επηρεάζουν τη λειτουργία των μουσείων και που επιτρέπουν ή παρεμποδίζουν την εκπλήρωση των αποστολών τους προς το πολιτισμικό αγαθό και το κοινωνικό σύνολο,
- να αντικρίζουν και να αξιολογούν ένα μουσείο μέσω της μουσειολογικής ματιάς,
- πώς να εκπονούν μια επιστημονική εργασία.

12Κ27 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία II: Ιστοριογραφία

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστοριογραφία. Η ιστορία ως λογοτεχνικός κλάδος.
- Οι λογογράφοι, οι πρόδρομοι των ιστορικών.
- Ο Ηρόδοτος, ο πατέρας της Ιστορίας (pater historiae). Σκοπός, μεθοδολογία, σύνθεση, μορφή, ύφος και παράδοση του έργου του. Η θεωρία του Jacoby. Η θεϊκή αιτιότητα. Η είρομένη λέξις. Οι νουβέλες.
- Ο Θουκυδίδης και η θεμελίωση της επιστημονικής ιστοριογραφίας. Σκοπός, μεθοδολογία, σύνθεση, μορφή, ύφος και παράδοση του έργου του. Οι δημηγορίες και ο ρόλος τους. Η διαφορά του από τον Ηρόδοτο στην αντίληψη της ιστορικής αιτιότητας. Η επίδραση των σοφιστών στο έργο του. Οι θεωρίες για τη συγγραφή του έργου. Το κτήμα ές αιεί.

- Ο Ξενοφών, ο συνεχιστής του έργου του Θουκυδίδη. Σκοπός, μεθοδολογία, σύνθεση, μορφή, ύφος και παράδοση του έργου του. Η επιστροφή στη θεϊκή αιτιότητα.
- Επιλογή αποσπασμάτων από τα έργα των τριών ιστορικών, μετάφραση και ερμηνεία τους, με σκοπό να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τη γλώσσα, τη δομή και τη μεθοδολογία των ιστορικών και να κάνουν κριτική αξιολόγηση των ιστορικών πηγών.

Μαθησιακοί Στόχοι

Η διδασκαλία του μαθήματος ανήκει στα βασικά μαθήματα με τα οποία επιδιώκεται να εξοπλιστεί ο φοιτητής με την εξέλιξη, τους στόχους και τη μεθοδολογία των ιστορικών συγγραμμάτων και την κατανόηση της διαχρονικότητας των βασικών παραγόντων στη διαμόρφωση του ιστορικού γίνεσθαι για την αποκωδικοποίηση των σύγχρονων γεγονότων και την αποφυγή στο μέλλον των ιδίων λαθών.

- Δυνατότητα επιστημονικής ανάλυσης των γεγονότων
- Δυνατότητα πλήρους κατανόησης της δράσης των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν την εξέλιξη των γεγονότων (οικονομία, θρησκεία, εθνικισμός, εξουσιαστικές τάσεις, εμπορικοί ανταγωνισμοί κ.τ.λ.)
- Δυνατότητα σύνθεσης ανάλογων επιστημονικών εργασιών

Γ' εξάμηνο

12Κ18 Επισκόπηση Λατινικής Γραμματείας

Περιεχόμενο μαθήματος

- Έννοια. Χρονικά όρια. Περίοδοι. Κριτήρια και αξιολόγηση περιοδολόγησης. Πηγές.
- Η επίδραση της ελληνικής γραμματείας σε κάθε περίοδο. Η πατρωνία και ο ελιτισμός στο λογοτεχνικό πεδίο.
- Η συμβολή της λογοτεχνίας στην ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης των Ρωμαίων σε συνάρτηση με τους Καρχηδονιακούς και Μακεδονικούς πολέμους.
- Η λογοτεχνία ως μέσο κοινωνικής καταξίωσης και ατομικής έκφρασης κατά την ύστερη δημοκρατία.
- Η λογοτεχνία στην υπηρεσία της ηγεμονικής ιδεολογίας.
- Οι κίνδυνοι της λογοτεχνικής έκφρασης στην αυτοκρατορική περίοδο.
- Ο χριστιανισμός ως νέος παράγοντας ανάπτυξης της λατινικής λογοτεχνίας.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Να προσδιορίζουν χρονικά και τοπικά τη λατινική λογοτεχνία, τα είδη και τους κυριότερους εκπροσώπους τους.
- Να προσδιορίζουν τις βασικές πηγές για την ιστορία της λατινικής λογοτεχνίας, να περιγράφουν τα βασικά προβλήματα των πηγών και τις κατευθύνσεις που έχει λάβει η λατινική γραμματολογία.
- Να προσδιορίζουν τις βασικές παραμέτρους που επηρέασαν την ανάπτυξη της ρωμαϊκής λογοτεχνίας και να αναλύουν τις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμόρφωναν σε κάθε περίοδο.
- Να συγκρίνουν τα λογοτεχνικά είδη και τους επιμέρους συγγραφείς ως προς τη σχέση τους με την πολιτικοκοινωνική πραγματικότητα της εποχής και τις σημερινές αντιλήψεις για το λογοτεχνικό φαινόμενο.
- Να συλλέγουν, να αξιολογούν, να συνθέτουν και να παρουσιάζουν πληροφορίες για τη ζωή και το έργο ενός συγγραφέα.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών.
- Αυτόνομη εργασία.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.

12K19 Βυζαντινή Φιλολογία

Περιεχόμενο μαθήματος

Το διάγραμμα των παραδόσεων του μαθήματος συνοψίζεται ως εξής:

• **1η εβδομάδα**

Ο όρος «Βυζαντινός». Χρονικά και τοπικά όρια ανάπτυξης της Βυζαντινής Φιλολογίας. Η γλώσσα.. Λόγοι μελέτης της Βυζαντινής Φιλολογίας. Τα Βυζαντινά φιλολογικά κείμενα ως εκδήλωση του Βυζαντινού πολιτισμού και του homo byzantinus. Συντελεστές διαμόρφωσής τους. Ο homo byzantinus: τα χαρακτηριστικά του κατά τις περιόδους της Βυζαντινής Φιλολογίας, το πρότυπο (εξέλιξή του). Ο ρόλος της αγωγής στη διαμόρφωση του προτύπου αυτού (στόχοι και φορείς της αγωγής). Ο ρόλος των μονών.

• **2η εβδομάδα**

Σύντομη παρουσίαση της εξέλιξης των Βυζαντινών σπουδών. Εξέλιξη των Βυζαντινών φιλολογικών σπουδών (πεδίο έρευνας, εξέλιξη ερευνητικής μεθοδολογίας, σύγχρονες κατευθύνσεις και προοπτικές της Βυζαντινής Φιλολογίας). Instrumenta Studiorum.

• **3η εβδομάδα**

Η Πρώμη Χριστιανική Γραμματεία

• **4η εβδομάδα**

Η κλασικίζουσα Ιστοριογραφία

• **5η εβδομάδα**

Η Εκκλησιαστική Ιστοριογραφία

- **6η εβδομάδα**

Η χρονογραφία

- **7η εβδομάδα**

Η Ρητορική

- **8η εβδομάδα**

Η Επιστολογραφία

- **9η εβδομάδα**

Αγιολογία

- **10η εβδομάδα**

Λόγια Βυζαντινή ποίηση

- **11η εβδομάδα**

Υμνογραφία

- **12η εβδομάδα**

Νομοθεσία

- **13η εβδομάδα**

Ανασκόπηση

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές την επιστήμη της Βυζαντινής Φιλολογίας, με την οποία έρχονται πρώτη φορά σε επαφή.

Στόχοι:

- να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη της Βυζαντινής Φιλολογίας και ειδικότερα να κατανοήσουν την σταδιακή διαμόρφωση των χαρακτηριστικών της και τους παράγοντες που διαμόρφωσαν αυτά τα χαρακτηριστικά
- να συνειδητοποιήσουν ότι τα Βυζαντινά Φιλολογικά κείμενα αποτελούν, όπως και κάθε μορφή τέχνης της Βυζαντινής περιόδου, έκφραση του homo byzantinus
- να συνδέσουν την Βυζαντινή Φιλολογία με την Αρχαία και την Νέα Ελληνική
- να παρακολουθήσουν την εξέλιξη των Βυζαντινών Φιλολογικών σπουδών
- να αξιολογήσουν την θέση της ελληνικής γλώσσας σε σχέση με την λατινική και τις άλλες γλώσσες τις οποίες μιλούσαν και στις οποίες έγραψαν οι υπήκοοι της πολυεθνικής Βυζαντινής αυτοκρατορίας
- να εξοικειωθούν με τα φιλολογικά είδη της Βυζαντινής Φιλολογίας, τόσο με εκείνα που συνεχίζουν την αρχαία ελληνική παράδοση όσο και με τα νέα είδη.
- να εξοικειωθούν με την ακολουθούμενη επιστημονική μέθοδο.

Θα εξετασθούν λεπτομερώς επιλεγμένα αποσπάσματα αντιπροσωπευτικών κειμένων όλων των ειδών. Η προσέγγιση των κειμένων, όπου αυτά προσφέρονται, και από την ιστορική, αρχαιολογική κλπ. διάσταση εξασφαλίζει στους φοιτητές την γνωριμία με τον πλουραλισμό της επιστήμης και τις διαφορετικές επιστημονικές οπτικές γωνίες και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την συμμετοχή τους σε επιστημονικό διάλογο.

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην εξέλιξη των Βυζαντινών Φιλολογικών σπουδών
- να οριοθετούν με σαφήνεια τις περιόδους της Βυζαντινής Φιλολογίας και να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά καθεμιάς
- να συνδέουν τα κείμενα με το πνεύμα και τα χαρακτηριστικά του homo byzantinus
- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα Instrumenta Studiorum για την Βυζαντινή Φιλολογία και να τα χρησιμοποιούν
- να γνωρίζουν τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά και του κυριότερους εκπροσώπους των Βυζαντινών Φιλολογικών ειδών.

Γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος:

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της Βυζαντινής Φιλολογίας
- Ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσω της χρήσης της επιστημονικής βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επιστημονική ενημέρωση και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της εκπαίδευσης (διδασκαλία σε σχολεία, συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα).

12Κ20 Κλασική Αρχαιολογία: Κλασική Εποχή

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται η σκιαγράφηση της φυσιογνωμίας της κλασικής εποχής (5^{ος} - 4^{ος} αι. π.Χ.) μέσα από τη μελέτη των υλικών καταλοίπων και της τέχνης. Μνημεία και τέχνηρα εξετάζονται τεχνοτροπικά ώστε να διαφανεί η εξέλιξή τους μέσα στο χρόνο και να εντοπιστούν οι καινοτομίες που συντελέστηκαν την εποχή αυτή. Παράλληλα, εντάσσονται στο ιστορικό τους πλαίσιο προκειμένου να γίνει κατανοητός ο ρόλος τους στην πολιτική, την οικονομία και την κοινωνία της εξελισσόμενης πόλης-κράτους.

Εξετάζονται οι παρακάτω θεματικές ενότητες κατά τις παραδόσεις:

- επισκόπηση πτυχών της πολιτικής, κοινωνίας, οικονομίας και πολιτισμού της κλασικής περιόδου, με έμφαση στη δημοκρατική Αθήνα (1η εβδομάδα).

- Οριοθέτηση πεδίων έρευνας και εξέλιξη της ερευνητικής μεθοδολογίας για την αρχαιολογία και τέχνη των κλασικών χρόνων. Νέες κατευθύνσεις και προοπτικές της αρχαιολογικής έρευνας για τη μελέτη της κλασικής αρχαιότητας (2η εβδομάδα).
- Πολεοδομία κλασικών πόλεων (Μίλητος, Πειραιάς, Όλυθος, Αθήνα), οχυρώσεις, οικιστική αρχιτεκτονική (η μορφολογία και η εξέλιξη της ελληνικής οικίας) (3η εβδομάδα).
- Ρόλος και κτίρια της Αγοράς: το παράδειγμα της Αθήνας (4η εβδομάδα).
- Τα ιερά στην κλασική Ελλάδα: Ακρόπολη, Ολυμπία, Δελφοί (5η εβδομάδα).
- Ναοδομία: η εξέλιξη των ρυθμών μέσα από τη μελέτη αντιπροσωπευτικών ναϊκών οικοδομημάτων της κλασικής εποχής (6η εβδομάδα).
- Η πλαστική στις πρώτες δεκαετίες του 5ου αιώνα (ο Αυστηρός ρυθμός). Επισκόπηση των επιτευγμάτων της πλαστικής μέσα από τη μελέτη ολόγλυφων έργων και το γλυπτό διάκοσμο ναών (εβδομάδα 7).
- Η πλαστική στο β' μισό του 5ου αι. π.Χ.: πρωτότυπα και αντίγραφα έργα, λατρευτικά αγάλματα, ο γλυπτός διάκοσμος των ναών κατά το δεύτερο μισό του 5ου αι. π.Χ. (εβδομάδα 8)
- Επιτεύγματα της πλαστικής του 4ου αι. π.Χ. (9η εβδομάδα)
- Επιτύμβια ανάγλυφα (10η εβδομάδα)
- Κεραμική και αγγειογραφία κατά τους κλασικούς χρόνους (τεχνικές, αγγειογράφοι, θεματολόγιο) (11η εβδομάδα)
- Η εικονογραφία των αττικών αγγείων (12η εβδομάδα)
- Η μνημειακή ζωγραφική (13η εβδομάδα)

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα στοχεύει στη μελέτη της αρχαιολογίας και τέχνης της κλασικής περιόδου και στην εμβάθυνση της γνώσης των φοιτητών στα επιτεύγματα των τεχνών που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της συγκεκριμένης περιόδου, κυρίως στον ελλαδικό χώρο. Σκοπός του μαθήματος είναι επίσης να κατανοήσουν οι φοιτητές την εξέχουσα θέση της Αθήνας ως πρωταγωνιστικό κέντρο στην ανάπτυξη των γραμμάτων και των τεχνών μέσα από τις πολιτειακές και πολιτικές εξελίξεις του 5ου αιώνα π.Χ. Εξετάζοντας την πολεοδομία, την οικιστική αρχιτεκτονική, τη ναοδομία, τις ταφικές πρακτικές, τη γλυπτική, τη μνημειακή ζωγραφική και την αγγειογραφία του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ. αναδεικνύονται οι αλλαγές που συντελούνται κατά τη διάρκεια των δύο αυτών αιώνων στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο, οι καλλιτεχνικές τάσεις και καινοτομίες.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται, επιλεκτικά, τα αρχαιολογικά δεδομένα της εποχής, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τρόπο εποπτικό και με τη συνδρομή της σύγχρονης διεπιστημονικής βιβλιογραφίας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαιολογία της κλασικής περιόδου και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση της κλασικής αρχαιολογίας γενικότερα. Η προσέγγιση της αρχαιολογίας και τέχνης της κλασικής περιόδου με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται

με τις γραμματειακές πηγές, εισάγει τους φοιτητές στον επιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να οριοθετούν με σαφήνεια την κλασική περίοδο και να προσδιορίζουν τα καλλιτεχνικά κέντρα που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκειά της
- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην τέχνη της κλασικής περιόδου
- να εντάσσουν την ανάπτυξη των επιμέρους τεχνών στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής
- να παρατηρούν και να περιγράφουν αναλυτικά επιλεγμένα μνημεία της κλασικής τέχνης και να αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα από αυτά
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν τεκμηριωμένες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της κλασικής τέχνης και το σημαντικό ρόλο της Αθήνας στην εξέλιξή της.
- Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:
- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της κλασικής αρχαιολογίας.
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών.
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών, δεξιότητες πολύτιμες για την ανανέωση και τη βιωσιμότητα των σπουδών στην ιστορία και την αρχαιολογία.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου και επιστημονικά τεκμηριωμένου σκεπτικού για μουσειακές εκθέσεις, ανάδειξη αρχαιολογικών μνημείων και χώρων, πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της αρχαιολογικής του γνώσης με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα.
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον.

12K24 Λαογραφία: Κοινωνική συγκρότηση και Υλικός Βίος.

Περιεχόμενο μαθήματος

Κοινωνική συγκρότηση και υλικός βίος: Ο φυσικός χώρος. Οι μετακινήσεις των πληθυσμών. Οικιστική δραστηριότητα της παραδοσιακής κοινωνίας. Η οικογένεια. Ευρύτερες ομάδες της παραδοσιακής κοινωνίας. Διοίκηση. Παραγωγή και χρήση των αγαθών. Λαϊκά επαγγέλματα. Λαϊκές επιστήμες (μετεωρολογία, λαϊκή ιατρική, αστρολογία, μαντική, μαγεία). (Ενότητες 4)

Λαϊκή Τέχνη : α. Η λαϊκή τέχνη στον λόγο (Λαϊκή Λογοτεχνία-Φιλολογική Λαογραφία) : Αίνιγμα, επωδή, ευχές και κατάρες, παροιμία, δημοτικό τραγούδι, χορός, παραμύθι, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, λαογραφικές λέξεις και ονόματα, λαϊκό θέατρο, λαϊκός κινηματογράφος. (Ενότητες 4) β. Η λαϊκή τέχνη στη μουσική, στην ενδυμασία, στην υφαντική – κεντητική, στα κοσμήματα - σκεύη - έπιπλα, στην αρχιτεκτονική, στη ζωγραφική. (Ενότητες 3)

Νεωτερική Λαογραφία : Γραπτός και προφορικός λόγος στη λαϊκή παράδοση. Ελληνική Λαογραφία και έντυπες πηγές. Δημοσιογραφικός λόγος και παροιμία. Η έντυπη λαϊκή ποίηση στην Κάρπαθο. Μορφή-λειτουργία-σημασία. Έντυπη λαϊκή ποίηση της Κάσου. (Ενότητες 2)

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για βασικές έννοιες του υπό εξέταση αντικειμένου.
- Θα συνειδητοποιήσουν τη λειτουργία της παραδοσιακής κοινωνίας και των κατοίκων της μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες, με τις μετακινήσεις των πληθυσμών, την οικιστική δραστηριότητα, τη λειτουργία της οικογένειας, τη διοίκηση και την παραγωγή των αγαθών, τα λαϊκά επαγγέλματα και τις λαϊκές επιστήμες.
- Επίσης, θα επικοινωνήσουν για πρώτη φορά με τη λαϊκή λογοτεχνία (επωδή, ευχές και κατάρες, παροιμία, δημοτικό τραγούδι ...) και θα συνειδητοποιήσουν την αξία τους και τη λειτουργικότητά τους στο πλαίσιο της παραδοσιακής κοινότητας.
- Φυσικά, θα γνωρίσουν και την υλική πλευρά του λαϊκού πολιτισμού (ενδυμασία, υφαντική –κεντητική, κοσμήματα - σκεύη - έπιπλα, αρχιτεκτονική, κ.λπ.) .
- Τέλος, θα αντιληφθούν ότι η παράδοση δεν μεταδίδεται μόνο προφορικά αλλά και με γραπτό τρόπο, ενώ συγχρόνως θα διαπιστώσουν τη γραπτή μετάδοση του λαϊκού πολιτισμού μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα.

Το σύνολο των μαθημάτων αυτών θα συμβάλει :

- Στην προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Στον σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον
- Στην άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

- Στην αυτόνομη εργασία
- Στον σεβασμό στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Στην επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

12Κ26 Ελληνικός Πολιτισμός και Ευρώπη: Η αναζήτηση και η πρόσληψη της Αρχαιότητας (15ος -19ος αι.)

Περιεχόμενο μαθήματος

- Καθορισμός των στόχων της Ιστορίας του Πολιτισμού.
- Τα κυριότερα θεωρητικά ρεύματα στην Ιστορία του Πολιτισμού κατά τον 20ο αιώνα.
- Η σταδιακή διαμόρφωση του πολιτισμικού τοπίου του Νέου Ελληνισμού μέσα από την αναζήτηση και την πρόσληψη της ελληνικής αρχαιότητας.
- Περιηγητές και αναβίωση του ελληνικού ιδεώδους, διαφωτισμός και φιλελληνισμός.
- Βαυαρικός φιλελληνισμός: αγορά των αρχαιοτήτων της Αίγινας και ίδρυση της Γλυπτοθήκης του Μονάχου.
- Η εμφάνιση του νεοκλασικού ρυθμού στον νότιο γερμανικό χώρο και η μετατροπή του Μονάχου σε μια πόλη νεοκλασική.
- Οι απαρχές του Νεοκλασικισμού στον ελλαδικό χώρο επί Καποδίστρια (1828-1831) και η μετουσίωσή του στην Αθήνα – πρωτεύουσα του νεοσυσταθέντος κράτους κατά την πρώιμη Οθωνική περίοδο (1831-1841).
- Η ωρίμανση της αστικής κοινωνίας, η αισθητική και η ακμή του Αθηναϊκού Νεοκλασικισμού (1842-1862).
- Ο πολεοδομικός σχεδιασμός της νέας πρωτεύουσας υπό το πρίσμα του Νεοκλασικισμού.
- Ο διαμεσολαβητικός ρόλος του Νεοκλασικισμού στην αναμόρφωση των πόλεων και η καθιέρωσή του ως του εθνικού αρχιτεκτονικού ρυθμού της Νεώτερης Ελλάδας.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της αναβίωσης και πρόσληψης της ελληνικής αρχαιότητας στη Δύση κατά τους νεότερους χρόνους (15ος – 19ος αι.)
- Εφαρμογή της θεωρίας της αναβίωσης και πρόσληψης του Ελληνικού Πολιτισμού σε δύο Μελέτες Περίπτωσης:
  - A. Η ανακάλυψη της ελληνικής αρχαιότητας μέσα από τον Ευρωπαϊκό Περιηγητισμό στον Ελλαδικό Χώρο (με έμφαση στην Αττική)
  - B. Η αναβίωση του αρχαίου ελληνικού ιδεώδους κατά τη διάρκεια της Καποδιστριακής και Οθωνικής περιόδου μέσα από τον Νεοκλασικισμό

- Συνολική αποτίμηση της συμβολής του Περιηγητισμού και του Νεοκλασικισμού στη διαμόρφωση της νεοελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας στην Ελλάδα του 19ου αιώνα
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Πολιτισμού και της Πολιτισμικής Θεωρίας
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση πολιτισμικών δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Προσαρμογή στις νέες ερευνητικές προσεγγίσεις των Πολιτισμικών Σπουδών
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις ποικίλες αξίες του πολιτισμικού φαινομένου
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης στο πλαίσιο της πολιτισμικής πολυσημίας

12Κ28 Νέα Ελληνική Γραμματεία και Θεωρία της Λογοτεχνίας: Από την Επτανησιακή Σχολή έως την Γενιά του '30

Περιεχόμενο μαθήματος

Ιστορική αναδρομή στην περίοδο που έπεται της Κρητικής Λογοτεχνίας της Ακμής, με έμφαση 1) στη γραμματεία της προεπαναστατικής περιόδου (Ρήγα, Βηλαρά, Χριστόπουλο), 2) στους προσολωμικούς, 3) στην Επτανησιακή Σχολή, 4) στους Αθηναίους Ρομαντικούς, 5) στην πεζογραφία του 19ου αιώνα και 6) στη γενιά του 1880 και τους επιγόνους της.

Μαθησιακοί Στόχοι

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα έχουν εξοικειωθεί με τα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα της πρώτης αξιόλογης περιόδου των νεοελληνικών γραμμάτων, αφού σε αυτήν εμφανίζονται εμβληματικές πνευματικές και πολιτικές προσωπικότητες και τίθενται οι βάσεις για την ανάπτυξη της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής γραμματείας. Παράλληλα, θα είναι σε θέση να παρακολουθούν τη λογοτεχνική παραγωγή της περιόδου σε συνάρτηση με τη θεμελίωση της νεοελληνικής ιδεολογίας, την επέκταση του εθνικού κράτους και την κατάρρευση της Μεγάλης Ιδέας, ενώ θα έχουν έρθει σε επαφή με τα αξιολογότερα λογοτεχνικά δείγματα της εποχής και θα έχουν διδαχθεί πώς εξελίχθηκε η ελληνική γλώσσα, αλλά και το λεγόμενο Γλωσσικό Ζήτημα, κατά τα χρόνια αυτά.

Το μάθημα θα συμβάλει :

- στο να μάθουν οι φοιτητές να αναζητούν,

- να αναλύουν και να συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες, με τη χρήση και των νέων τεχνολογιών, να συνειδητοποιήσουν ότι τους είναι απαραίτητη η γνώση των ιστορικών και κοινωνικών συμφραζομένων αλλά και των σημαντικότερων λογοτεχνικών κειμένων της περιόδου και
- να μάθουν να σκέπτονται δημιουργικά και επαγωγικά.

Δ΄ εξάμηνο

12Κ29 Αρχαία Ιστορία: Από τους Περσικούς πολέμους έως και την μάχη της Χαιρώνειας

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μελέτη των ιστορικών εξελίξεων στον ελλαδικό χώρο από την περίοδο των Περσικών πολέμων έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι. Συγκεκριμένα οι φοιτητές θα μελετήσουν τα εξής ιστορικά σημεία αναφοράς της περιόδου αυτής: τη δημιουργία των πόλεων-κρατών, τους Περσικούς πολέμους, την Αθηναϊκή Συμμαχία και Ηγεμονία, τον χρυσό αιώνα του Περικλή, τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, τις πολιτειακές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις στις πόλεις-κράτη κατά τον 4ο π.Χ. αι., τον Κορινθιακό πόλεμο, τη Β΄ Αθηναϊκή Συμμαχία, την ανερχόμενη δύναμη του Φιλίππου και τέλος την ήττα των Αθηναίων κατά τη Μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.)

Η προσέγγιση των γεγονότων θα γίνει μέσω των αρχαίων πηγών, συγκεκριμένα του Ηροδότου για τους Περσικούς πολέμους, του Θουκυδίδη και του Ξενοφώντα για τον Πελοποννησιακό πόλεμο και τις εξελίξεις μετά την ήττα των Αθηναίων, την Αθηναίων Πολιτεία του Αριστοτέλη για τις πολιτειακές εξελίξεις και την ανάπτυξη του νομοθετικού συστήματος στην Αθήνα και τέλος οι ρητορικοί λόγοι του Αισχίνη, Δημοσθένη, Υπερείδη και Λυκούργου για τις πολιτικές εξελίξεις στην Αθήνα πριν και μετά τη μάχη της Χαιρώνειας. Η ερμηνεία και ανάλυση των αρχαίων πηγών θα συνοδεύεται από τη μελέτη της βιβλιογραφίας των σύγχρονων ιστορικών μελετητών.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική ιστορία από τα τέλη της αρχαϊκής περιόδου έως και το τέλος της κλασικής περιόδου (6ος-4ος π.Χ. αι.), ξεκινώντας από τους Περσικούς πολέμους και καταλήγοντας στην ήττα της Αθήνας κατά τη Μάχη της Χαιρώνειας το 338 π.Χ. Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

A) να χρησιμοποιούν και να ερμηνεύουν τις αρχαίες πηγές (λογοτεχνικές, ιστορικές και αρχαιολογικές) για τη μελέτη και κατανόηση των ιστορικών γεγονότων αλλά και των πολιτικών εξελίξεων κατά την κλασική περίοδο στην αρχαία Ελλάδα.

B) να κατανοούν τις πολιτειακές εξελίξεις, τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που έπαιξαν σημαντικό

ρόλο στις σχέσεις των πόλεων-κρατών μεταξύ τους και οδήγησαν σε πολέμους με συντριπτικά αποτελέσματα για όλους

Γ) να εξοικειωθούν με την ιστορική σκέψη των δύο μεγάλων ιστορικών της αρχαιότητας, του Ηροδότου και του Θουκυδίδη, καθώς και της σύγχρονης μελέτης η οποία βασίζεται στη σχέση αιτίων και αποτελεσμάτων

Δ) να επιχειρήσουν να δημιουργήσουν συσχετισμούς στις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της αρχαιότητας με αντίστοιχες της σύγχρονης εποχής και να συγκρίνουν τις αντιδράσεις και τις συμπεριφορές των πολιτών και των πολιτικών τους

Ε) να κατανοήσουν την εξελικτική μορφή των γεγονότων στην ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας από την αρχαϊκής έως και τα τέλη της κλασικής περιόδου προκειμένου να εξηγήσουν το ιστορικό γίνεσθαι σε ένα μεγάλο χρονικό διάστημα δύο περίπου αιώνων

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της αρχαίας ιστορίας
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
- Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις και διδασκαλίες αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογικές εργασίες και ασκήσεις
- Ανάπτυξη ιστορικής σκέψης και ερευνητικής δεξιότητας όσον αφορά τη μελέτη μεμονωμένων ιστορικών γεγονότων αλλά και εξελικτικά στο διάστημα μιας μεγάλης χρονικής περιόδου της αρχαιότητας
- Αντιπαραβολή και σύγκριση ιστορικών, πολιτικών, κοινωνικών, νομοθετικών, οικονομικών, ιδεολογικών παραγόντων και αξιών της αρχαιότητας με ανάλογες της σύγχρονης ιστορικής πραγματικότητας
- Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των κειμένων και των δεδομένων της εποχής
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω σε δύο σημαντικά γνωστικά αντικείμενα της κλασικής λογοτεχνίας, το έπος και τη δραματική ποίηση, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

12K21 Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης: 4ος/5ος αιώνας έως την Αναγέννηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- Οι κύριες πηγές (λατινικές) και ορολογία (εννοιολογικά, εθνολογικά, γεωγραφικά-τοπογραφικά στοιχεία)
- Μετάβαση από Ύστερη Αρχαιότητα στον Μεσαίωνα και πτώση Δυτικού Ρωμαϊκού κράτους (4ος-5ος αι.). Οι 5 κύριες περίοδοι:

- 1) 5ος-μέσα 6ου [Επιδρομές/μεταναστεύσεις λαών-εμφάνιση νέων εθνοτήτων,
  - 2) μέσα 6ου-μέσα 9ου [Απαρχές Φεουδαρχικού Συστήματος- Ίδρυση Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας],
  - 3) μέσα 9ου-μέσα 11ου [Παγίωση Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας-άνοδος Παποσύνης και σύγκρουση με Χριστιανική Ανατολή],
  - 4) μέσα 11ου-αρχές 13ου [Επικράτηση Παποσύνης-Σταυροφορίες] και
  - 5) αρχές 13ου-τέλη 15ου αι. [Κρίση Παποσύνης-παρακμή Φεουδαρχίας-Αναγέννηση και πρώτες Ανακαλύψεις].
- Δημογραφική κατάσταση-παραγωγή, γαιοκτησιακό καθεστώς, αγροτική εκμετάλλευση και κοινωνική διαστρωμάτωση, οικονομική ανάκαμψη, εμπορικός και πολιτικός κατακερματισμός, αριστοκρατία (ευγενείς), χωροδεσποτεία και δουλοπαροικία(υποτελείς), αναβίωση εμπορίου, σημασία και ρόλος των πόλεων, Γρηγοριανή μεταρρύθμιση, μοναστικά τάγματα, δημογραφικές και κοινωνικο-οικονομικές«κρίσεις» 14ου αι., αστικές-αγροτικές εξεγέρσεις, κρίση φεουδαρχίας και ισχυροποίηση μοναρχίας, ανάπτυξη τεχνολογίας στον ύστερο μεσαίωνα.
  - Θέματαπολιτισμού, παιδείας και αρχιτεκτονικής-τέχνης.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Απαραίτητο μάθημα θεωρητικής υποδομής, συμπλήρωμα στο μάθημα “Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία” για μια πρώτη κατάρτιση των φοιτητών στην εν γένει μεσαιωνική περίοδο
- Συστηματική βιβλιογραφική ενημέρωση για τις πρωτογενείς πηγές και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία (ελληνόγλωσση-ξενόγλωσση)
- Ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα μεσαιωνολογικής γραμματολογίας (εκδόσεις – μεταφράσεις λατινικών κ.ά. πηγών), καθώς και σε θέματα πολιτισμικής ιστορίας (λόγιοι, μοναστηριακά εργαστήρια αντιγραφών κωδίκων) και θεσμών (Παποσύνη, Ιερά Εξέταση κ.λπ.)
- Προαιρετική εκπόνηση εργασίας με ενθάρρυνση των φοιτητών να εξοικειωθούν με τις πρωτότυπες λατινικές κ. ά. δυτικές μεσαιωνικές πρωτογενείς πηγές (συμψηφιστικού χαρακτήρα... ως προς τη βαθμολόγηση του μαθήματος)

12Κ30 Ιστορία της Νεωτέρας και Σύγχρονης Ελλάδος: Από την Επανάσταση του 1821 έως τα τέλη του 20ου αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

Παρουσιάζεται στο συγκεκριμένο μάθημα η Επανάσταση του 1821 με τις αφετηρίες, τους αγωνιστές και τους κυριότερους σταθμούς, η άφιξη του Ιω. Καποδίστρια και η περίοδος της διακυβέρνησής του, η ίδρυση του ελληνικού κράτους (1830), τα χρόνια της αναρχίας (1831-1833), ο Όθωνας και η απολυταρχική μοναρχία, η συνταγματική μοναρχία και η έξωση (1862), η περίοδος του Γεωργίου Α΄ και οι έντονες κοινωνικοπολιτικές ζυμώσεις, ο Μακεδονικός Αγώνας (1904-1908) και η επανάσταση στο Γουδή (1909), η έλευση του Ελ. Βενιζέλου και οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η Ελλάδα (1914-1918), η Μικρασιατική Εκστρατεία και το προσφυγικό, ο Μεσοπόλεμος

και οι κοινωνικές του κατακτήσεις, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η εμπλοκή της Ελλάδας, η Κατοχή και η Αντίσταση, η Απελευθέρωση και τα Δεκεμβριανά, ο Εμφύλιος και ο ρόλος των Μεγάλων Δυνάμεων, η μεταπολεμική ανασυγκρότηση και η καχεκτική δημοκρατία, οι εκλογές, η απριλιανή δικτατορία, η Μεταπολίτευση, η Γ΄ Ελληνική Δημοκρατία και η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για την Επανάσταση του 1821 και τον τρόπο συγκρότησης και λειτουργίας του ελληνικού κράτους κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μια τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας από την Επανάσταση του 1821 έως τα τέλη του 20ου αιώνα.

12Κ31 Κλασική Αρχαιολογία: Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Περίοδος

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα επιχειρεί να αναδείξει πτυχές της ελληνιστικής και ρωμαϊκής αρχαιολογίας και τέχνης με έμφαση στις καινοτομίες και στην προβληματική των επιλεγμένων μνημείων. Τα μνημεία εξετάζονται στο ιστορικό τους πλαίσιο και μέσα από τη μελέτη τους προβάλλονται οι κοινωνικές και οικονομικές πτυχών της εποχής στην οποία ανήκουν. Το μάθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες ώστε το περιεχόμενό του, που αφορά σε δύο διαφορετικές περιόδους της κλασικής αρχαιολογίας, να είναι εύληπτο για τους φοιτητές:

A) η τέχνη στον ελληνιστικό κόσμο

B) ρωμαϊκή τέχνη και ρωμαϊκά μνημεία στον ελλαδικό χώρο (1ος αι. π.Χ.-3ος αι. μ.Χ.)

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται οι παρακάτω θεματικές:

Ενότητα Α

- Ιστορική αναδρομή στη δημιουργία και διαμόρφωση του ελληνιστικού κόσμου (επεξήγηση του όρου «ελληνιστικός», χρονολογική και γεωγραφική οριοθέτηση, βασιλεία, γεγονότα- σταθμοί,) (εβδομάδα 1)
- Ελληνιστικές πόλεις (εβδομάδα 2-5)
  - ✓ Πολεοδομία (εβδομάδα 2)

- ✓ Οικιστική (ιδιωτικές οικίες, το ελληνιστικό ανάκτορο, ψηφιδωτά δάπεδα: Πέλλα, Βεργίνα, Πέργαμος, μνημειακή ζωγραφική: Δήλος) (εβδομάδα 2-3)
- ✓ Οργάνωση ιερών, ναοδομία (εβδομάδα 4)
- ✓ Ταφική αρχιτεκτονική (Μακεδονικοί τάφοι και μνημειακή ζωγραφική, μασσωλεία) (εβδομάδα 5)
- Τάσεις της ελληνιστικής πλαστικής (πορτρέτα, ο καθημερινός άνθρωπος, θεοί και ήρωες, μυθικές μορφές) (εβδομάδα 6-7)
- Κεραμική: η ελληνιστική «κοινή» (μελαμβαφής με διακόσμηση τύπου «δυτικής Κλιτύος», σκύφοι με ανάγλυφη διακόσμηση, υδρίες τύπου Hadra) (εβδομάδα 8)

Ενότητα Β

- Ιστορική αναδρομή στη ρωμαϊκή επικυριαρχία στον ελλαδικό χώρο (χρονολογική οριοθέτηση, γεγονότα- σταθμοί, αυτοκράτορες) (εβδομάδα 9)
- Ρωμαϊκή πόλη (εβδομάδα 10)
  - ✓ Πολεοδομία και οικιστική (Νικόπολη)
  - ✓ Χώροι ψυχαγωγίας: θέατρα/αμφιθέατρα, ωδεία, θέρμες (και νυμφαία): Κόρινθος, Μεσσήνη, Πάτρα, Δίον
- Τάσεις στην πλαστική (εβδομάδα 11-12)
  - ✓ Το ρωμαϊκό αυτοκρατορικό πορτρέτο στον ελλαδικό χώρο (εβδομάδα 11)
  - ✓ Κρατικά ανάγλυφα (το μνημείο του Οκταβιανού Αύγουστου στη Νικόπολη, αψίδες θριάμβου) και αττικές σαρκοφάγοι (εβδομάδα 12)
- Ρωμαϊκή μνημειακή ζωγραφική («πομπηϊανά στυλ») και ο ρόλος της υστεροκλασικής και ελληνιστικής ζωγραφικής από τη Μακεδονία στη διαμόρφωσή της (εβδομάδα 13)

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αυτό στοχεύει στη γνωριμία των φοιτητών με την τέχνη που αναπτύχθηκε στον ελληνιστικό κόσμο, την εποχή που οριοθετείται από το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου (323 π.Χ.) και την παγίωση των ελληνιστικών βασιλείων (πρώτες δεκαετίες του 3ου αι. π.Χ.) μέχρι και το 31 π.Χ., οπότε κατακτάται από τους Ρωμαίους το τελευταίο ελληνιστικό βασίλειο, το πτολεμαϊκό. Σκιαγραφείται η τέχνη μέσα από τη μελέτη αντιπροσωπευτικών μνημείων από όλες τις περιοχές των ελληνιστικών βασιλείων προκειμένου να γίνουν αντιληπτές οι αλλαγές που συντελούνται σε έναν «παγκοσμιοποιημένο» κόσμο, όπου το ελληνικό στοιχείο παραμένει κυρίαρχο, αλλά μεταλλάσσεται μέσα από το συνεχή διάλογο με την ετερότητα, και τα καλλιτεχνικά κέντρα μετατοπίζονται ανατολικότερα. Επιπλέον, επιχειρείται μία συνοπτική επισκόπηση πτυχών της ρωμαϊκής τέχνης με στόχο τη μελέτη αντιπροσωπευτικών χώρων και μνημείων του ελλαδικού χώρου που δημιουργήθηκαν μετά από τη ρωμαϊκή επικυριαρχία στη Μακεδονία (168 π.Χ.) και μέχρι τον 3ο αι. μ.Χ., ώστε να αναδειχθεί το αποτέλεσμα του περίπλοκου

φαινομένου της διαπολιτισμικότητας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται επιλεγμένα μνημεία της εποχής, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τη συνδρομή των γραμματειακών πηγών και της σύγχρονης βιβλιογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικότητας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαιολογία της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των αρχαιολογικών καταλοίπων. Η προσέγγιση της αρχαιολογίας και τέχνης της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου με τρόπο πολυεπίπεδο όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τις φιλολογικές πηγές, τις κοινωνικές και φυσικές επιστήμες, εισάγει τους φοιτητές στον διεπιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να οριοθετούν με σαφήνεια την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο και να προσδιορίζουν τις καλλιτεχνικές τάσεις που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκειά τους
- να γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς στην τέχνη της ελληνιστικής περιόδου
- να εντάσσουν την εμφάνιση των μνημείων στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής
- να παρατηρούν και να περιγράφουν αναλυτικά επιλεγμένα μνημεία της ελληνιστικής και ρωμαϊκής τέχνης και να αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα από αυτά
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της ελληνιστικής και ρωμαϊκής τέχνης και το σημαντικό ρόλο της Μακεδονίας, και των μεγάλων ελληνιστικών πόλεων της ανατολής (Αλεξάνδρεια, Πέργαμος, Αντιόχεια) στην εξέλιξή τους.

12Κ32 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μέση και Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μέση και Ύστερη Βυζαντινή περίοδος επιχειρείται μια εισαγωγή στην αρχαιολογία και τέχνη των εν λόγω περιόδων (8ος-15ος αιώνας). Για κάθε κατηγορία υλικού καταλοίπου εξετάζονται τα πιο αντιπροσωπευτικά μνημεία, η βασική τους τυπολογία και οι κυριότερες τεχνολογικές τάσεις. Το μάθημα διαρθρώνεται ενδεικτικά ως εξής:

Μάθημα 1ο: Εισαγωγή

Ιστορικό πλαίσιο – «Σκοτεινοί χρόνοι» και Εικονομαχία: αρχιτεκτονική (τρουλαία βασιλική), μνημειακή ζωγραφική (ψηφιδωτά

Κωνσταντινούπολης, Ανατολής), ζωγραφική χειρογράφων.

Μάθημα 2ο-3ο: Μεσοβυζαντινή αρχιτεκτονική

Η βυζαντινή πόλη-κάστρο – κοσμική αρχιτεκτονική – εκκλησιαστική αρχιτεκτονική: Σχολή Κωνσταντινούπολης και βόρειας Ελλάδας, Ελλαδική Σχολή

Μάθημα 4ο-5ο: Μεσοβυζαντινή ζωγραφική Ι

Δυναστείες Μακεδόνων και Δουκάδων (867-1081): Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης, Αγία Σοφία Θεσσαλονίκης, τοιχογραφίες Καππαδοκίας

Μάθημα 6ο-8ο: Μεσοβυζαντινή ζωγραφική ΙΙ

Δυναστείες Κομνηνών και Αγγέλων (1081-1204): ψηφιδωτά ελλαδικού χώρου, ψηφιδωτά/τοιχογραφίες Κιέβου, Σερβίας, ΠΓΔΜ, Κύπρου, Σικελίας

Μάθημα 9ο: Υστεροβυζαντινή αρχιτεκτονική

Υστεροβυζαντινές πόλεις – εκκλησιαστική αρχιτεκτονική

Μάθημα 10ο: Υστεροβυζαντινή ζωγραφική

Περίοδος Φραγκοκρατίας (1204-1261): μνημειακή ζωγραφική (Ιταλία, Σερβία), εικόνες “σταυροφόρων”.

Παλαιολόγεια περίοδος: Κωνσταντινούπολη, Θεσσαλονίκη, Άγιο Όρος

Μάθημα 11ο: Ζωγραφική εικόνων – Ζωγραφική χειρογράφων

Μάθημα 12ο: Μικροτεχνία

Σμάλτο, ελεφαντοστό, αργυροχοΐα, κεραμική

Μάθημα 13ο: Επαναληπτικό μάθημα

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην αρχαιολογία και τέχνη της Μέσης και Ύστερης Βυζαντινής περιόδου (8ος-15ος αιώνας). Εξετάζονται θέματα πολεοδομίας, κοσμικής και εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, μνημειακής ζωγραφικής (ψηφιδωτό, τοιχογραφία), ζωγραφικής χειρογράφων και εικόνων, μικροτεχνίας (ελεφαντοστά, αργυρά σκεύη, κεραμική). Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές το βυζαντινό υλικό πολιτισμό μέσα από τις κυριότερες εκφάνσεις του και τα σημαντικότερα δείγματά του.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να αναγνωρίζουν τα κυριότερα μνημεία, τύπους και τάσεις της μεσοβυζαντινής και υστεροβυζαντινής αρχιτεκτονικής και τέχνης
- να «διαβάζουν» (κατανόηση, περιγραφή) κατόψεις κτηρίων
- να αναλύουν εικόνες (εικονογραφία και τεχνοτροπία)

Στόχος του μάθημα είναι να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της Βυζαντινής Αρχαιολογίας

- ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού για μουσειακές εκθέσεις, ανάδειξη αρχαιολογικών μνημείων και χώρων, πολιτιστικές διαδρομές, πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της ιστορικής του γνώσης με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα

12Κ36 Νέα Ελληνική Γραμματεία: Από την Γενιά του '30 έως Σήμερα

Περιεχόμενο μαθήματος

Ιστορική αναδρομή στη νεοελληνική λογοτεχνία της περιόδου που ξεκινά μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 έως σήμερα, με έμφαση

- στους ποιητές της Γενιάς του Τριάντα,
- στους πεζογράφους της Γενιάς του Τριάντα,
- στους Μεταπολεμικούς Ποιητές,
- στους Μεταπολεμικούς Πεζογράφους,
- στη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή και
- στις κατευθύνσεις της σύγχρονης λογοτεχνικής κριτικής.

Μαθησιακοί Στόχοι

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα έχουν εξοικειωθεί με τα ιστορικά και κοινωνικά συμφραζόμενα της σύγχρονης πλέον περιόδου των νεοελληνικών γραμμάτων, αφού σε αυτήν συνεχίζουν να εμφανίζονται εμβληματικές πνευματικές και πολιτικές προσωπικότητες και παράλληλα εδραιώνεται η σύγχρονη ελληνική γραμματεία, όχι μόνο στην εγχώρια αγορά, αλλά και διεθνώς. Παράλληλα, θα είναι σε θέση να παρακολουθούν τη λογοτεχνική παραγωγή της περιόδου σε συνάρτηση με την παγίωση του νεοελληνικού κράτους και τη συνεχώς εξελισσόμενη κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Παράλληλα, θα έχουν έρθει σε επαφή με τα αξιολογότερα λογοτεχνικά δείγματα της εποχής και θα έχουν διδαχθεί πώς παγιώθηκε η δημοτική σε όλες τις εκφάνσεις του δημόσιου βίου.

Το μάθημα θα συμβάλει :

- στο να μάθουν οι φοιτητές να αναζητούν, να αναλύουν και να συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες, με τη χρήση και των νέων τεχνολογιών,
- να συνειδητοποιήσουν ότι τους είναι απαραίτητη η γνώση των ιστορικών και κοινωνικών συμφραζομένων αλλά και των σημαντικότερων λογοτεχνικών κειμένων της περιόδου και
- να μάθουν να σκέπτονται δημιουργικά και επαγωγικά.

Ε΄ εξάμηνο

12I-1 Αρχαία Ιστορία: Από τον Μέγα Αλέξανδρο έως το Άκτιο (31π.Χ.)

Περιεχόμενο μαθήματος

- Οι βασικές πηγές (Μ. Αλέξανδρος και Ελληνιστικά βασίλεια)
- Η εκστρατεία και η αυτοκρατορία του Μ. Αλεξάνδρου
- Οι συγκρούσεις των Διαδόχων και η διαμόρφωση των ελληνιστικών βασιλείων
- Οι Επίγονοι και οι αγώνες ανάμεσά τους για τελική επικράτηση
- Σχέσεις βασιλέων και πόλεων
- Η φύση της μοναρχίας
- Οι νέες τάσεις στη θρησκεία
- Η λογοτεχνία και η ανάπτυξη των φιλολογικών μελετών
- Η διοίκηση και η κοινωνία των βασιλείων
- Συμπολιτείες: η οργάνωσή τους και οι σχέσεις τους με τη Μακεδονία
- Η πορεία προς τη ρωμαϊκή κατάκτηση.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Το 3ο κατά σειρά μάθημα Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας, που ολοκληρώνεται με την ενσωμάτωση όλου του ελληνιστικού κόσμου από τη Ρώμη (31/30 π.Χ.) – Ιδιαίτερη έμφαση στις βασικές πρωτογενείς πηγές για τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου και τις ηγεμονίες των Διαδόχων & Επιγόνων του (Αρειανός, Πολύβιος, Πλούταρχος, Πausανίας, Στραβών κ.ά) – Τονίζονται οι παράλληλες εξελίξεις στην ιστορία του ελληνιστικού κόσμου και της Ρώμης
- Ενισχυτική διδασκαλία και μέσω διεπιστημονικής προσέγγισης (αρχαιολογικά τεκμήρια/ μνημεία / νομίσματα / επιγραφές κ.λπ.), καθώς και με συστηματική μελέτη ιστορικών σχολιασμένων χαρτών
- Επιχειρείται η όξυνση της κριτικής σκέψης των φοιτητών με ανάληψη εκ μέρους τους αυτόνομης (ατομικής) εργασίας εξαμήνου, συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος

12I-2 Βυζαντινός Πολιτισμός I

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εξετάζονται οι όροι σχετικά με τον βυζαντινό πολιτισμό και οι κατά καιρούς αντιλήψεις των ιστορικών. Συστατικά στοιχεία του βυζαντινού πολιτισμού: αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή παράδοση, Χριστιανισμός και επιδράσεις από την Ανατολή.
- Η πρωτοβυζαντινή περίοδος (4ος-6ος αι. μ.Χ.): ιστορικό πλαίσιο, γενικά χαρακτηριστικά και πηγές, κοινωνική δομή (η ανώτερη τάξη και οι αλλαγές της, οι μικρομεσαίοι και πτωχοί των πόλεων, οι αγρότες), η δομή της πόλης και η ζωή στην πρωτοβυζαντινή πόλη (η μαρτυρία των γραπτών πηγών και της αρχαιολογίας).
- Ο ειδωλολατρικός ελιτισμός και οι ευπατρίδες (κοινωνικές διαφορές, η καθημερινή ζωή του πρωτοβυζαντινού αριστοκράτη, οι γυναίκες, ο ρόλος του φιλοσόφου, χριστιανική φιλοσοφία).
- Η νέα ανθρωπολογία (από την αλληλεγγύη στην έμφαση της εσωτερικότητας, εγκράτεια και νέα ηθική, η αγαμία).
- Η Εκκλησία και νέες κατευθύνσεις στον τρόπο ζωής (ο νέος δημόσιος χώρος, η Εκκλησία στην εξουσία, ο πλούτος της Εκκλησίας, η πόλη και το μέγαρο ως τόπος διοίκησης και κοινωνικού βίου, η αμαρτία, η πενία, οι πλούσιες γυναίκες, ο επίσκοπος, νέες αντιλήψεις για τον θάνατο).
- Ο γάμος (οι αντιλήψεις για την αμαρτία και οι διαφορές μεταξύ Ανατολής και Δύσης, η συζυγική ζωή στο Βυζάντιο).
- Από τον ρωμαϊκό τρόπο ζωής στον μεσαιωνικό.
- Ο πρωτοβυζαντινός οίκος (η ρωμαϊκή αρχιτεκτονική παράδοση και διακόσμηση και οι σταδιακές αλλαγές, η ζωή των αριστοκρατών στον οίκο της πρωτοβυζαντινής εποχής, οι αλλαγές της αρχιτεκτονικής του αριστοκρατικού οίκου και του τρόπου ζωής).
- Η μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή: το ιστορικό πλαίσιο, γενικά χαρακτηριστικά και κοινωνική δομή.
- Το πρότυπο του βυζαντινού αριστοκράτη: δημόσια και ιδιωτική ζωή, ο αριστοκρατικός οίκος και οίκος των κοινών ανθρώπων.

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποτελεί μάθημα πάνω στη μετάβαση από τον αρχαίο ελληνορωμαϊκό κόσμο στο Μεσαιωνικό Βυζάντιο. Οι φοιτητές εμπεδώνουν τις γνώσεις τους από τα μαθήματα της αρχαίας ιστορίας και βυζαντινής ιστορίας σε συγκεκριμένες πτυχές του αρχαίου πολιτισμού και, εξετάζοντας συγκεκριμένες όψεις της αρχαιότητας οι οποίες χάθηκαν ή αλλοιώθηκαν και μεταμορφώθηκαν σε μεσαιωνικές/βυζαντινές, ασκούν την κριτική τους σκέψη στην μελέτη της εξέλιξης του αρχαίου πολιτισμού. Έμφαση δίνεται στη μελέτη των πολιτισμικών αλλαγών της ανώτερης τάξης ως μοχλού πολιτισμού του αρχαίου και μεσαιωνικού κόσμου, συμπεριλαμβανομένης και της Εκκλησίας. Οι φοιτητές παρακολουθούν την εξέλιξη του πολιτισμού όχι μόνον με βάση τις γραπτές πηγές, αλλά μελετώντας και τις ενδείξεις των αρχαιολογικών καταλοίπων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει

- γνώσεις πάνω στη μετάβαση από τον αρχαίο στον μεσαιωνικό πολιτισμό
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση μεγάλων πολιτισμικών αλλαγών
- συνθετική ικανότητα καθώς συνδυάζονται αρχαιολογικές με γραπτές πηγές
- άμεση επαφή με τις γραπτές και αρχαιολογικές πηγές της συγκεκριμένης αυτής ιστορικής περιόδου στις οποίες στηρίζεται η ιστορική έρευνα της εποχής αυτής.
- Αυτόνομη εργασία
- Απόκτηση ιστορικής γνώσης
- Απόκτηση κριτικής σκέψης
- Εξοικείωση με διεπιστημονικότητα

12I-3 Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος: Από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Περιεχόμενο μαθήματος

Εξετάζονται στο πλαίσιο αυτό τα σημαντικότερα πολιτικά και πολιτειακά γεγονότα, οι διεργασίες και οι εξελίξεις που σημειώθηκαν στο Νεότερο Ελληνισμό την περίοδο (1821-1914). Επίσης, παρουσιάζεται η ανάπτυξη της οικονομίας, η διαμόρφωση της νεοελληνικής κοινωνίας, η πληθυσμιακή και εδαφική αύξηση του νεοελληνικού κράτους, ο αγροτικός χώρος, οι ιδεολογίες που αναπτύχθηκαν (Εθνικισμός, Μεγάλη Ιδέα κ.ά.) και οι σχέσεις ανάμεσα στους βαλκανικούς λαούς, κυρίως μέσα από αρχειακές πηγές.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τις κυριότερες πολιτικές και πολιτειακές πτυχές της ελληνικής ιστορίας του 19^{ου} και των αρχών του 20ού αι.
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μια τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος από την Επανάσταση του 1821 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12Ι/ΔΠΑ -1 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Αρχές και μέθοδοι επιμέλειας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αναπτύσσει εκτενώς τις ακόλουθες ενότητες :

- Συλλεκτική δραστηριότητα : θεωρητικές αρχές συγκρότησης συλλογών, ιστορική αναδρομή στην έννοια και πρακτική του συλλέγειν, τυπολογία συλλογών, αρχές και μέθοδοι διατύπωσης συλλεκτικής πολιτικής
- Καταγραφή και καταλογογράφηση : στόχος, μέθοδοι, τεχνικές
- Τεκμηρίωση : ννοια, αρχές και πρακτικές, η συμβολή της τεχνολογίας
- Έρευνα : έννοια, στόχοι, τυπολογία, μεθοδολογία
- Διαφύλαξη/αποθήκευση : σκοπός, τεχνικές, αρχές και μέθοδοι προσβασιμότητας
- Συντήρηση : επισκόπηση των παραγόντων φθοράς των υλικών πολιτισμικών αγαθών και παράθεση των βασικών αρχών προληπτικής συντήρησης
- Ασφάλεια : αρχές και τεχνικές εξασφάλισης της διαφύλαξης των πολιτισμικών αγαθών, σχεδιασμός διαχείρισης κρίσεων

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στη μελέτη της διάσωσης, διατήρησης και φροντίδας των πολιτισμικών αγαθών. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αποκτούν την ικανότητα να κατανοούν σε βάθος το περιεχόμενο, τη δομή, τον στόχο και τη μεθοδολογία βασικών διαδικασιών που αφορούν την επιμέλεια των πολιτισμικών αγαθών, όπως είναι η συλλογή, η καταγραφή, η καταλογογράφηση, η τεκμηρίωση, η ερευνητική εργασία, η ερμηνευτική προσέγγιση, η διαφύλαξη, η ασφάλεια, η συντήρηση και διατήρηση. Οι φοιτητές/φοιτήτριες αποκτούν δεξιότητες στην αποτίμηση της αξίας και μοναδικότητας των πολιτισμικών αγαθών, στην κατανόηση της πολυσημίας τους και στον σεβασμό του ιδιαίτερου μηνύματός τους, στη μέθοδο αποκρυπτογράφησης και διατύπωσής του, στην ανάλυση και σύνθεση των δεδομένων που προκύπτουν από τη σε βάθος έρευνα και ερμηνεία τους και στη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για τη διάσωση και διαφύλαξή τους στο μέλλον.

ΣΤ' εξάμηνο

12I-4 Αρχαία Ιστορία: Ρωμαϊκοί Χρόνοι

Περιεχόμενο μαθήματος

- Συγκριτική μελέτη πρωτοτύπων αρχαίων ελληνικών & λατινικών ιστοριογραφικών πηγών (π.χ. Πολύβιος – Πλούταρχος / Τίτος Λίβιος – Τάκιτος)
- Όπου χρειάζεται, τονίζονται οι παράλληλες εξελίξεις αρχαίας ελληνικής & ρωμαϊκής ιστορίας (ιδιαίτερα στο πλαίσιο της ευρύτερης ελληνιστικής περιόδου)
- Ενισχυτική διδασκαλία και μέσω διεπιστημονικής προσέγγισης (αρχαιολογικά τεκμήρια / μνημεία / νομίσματα / επιγραφές κ.λπ.), καθώς και με συστηματική μελέτη ιστορικών σχολιασμένων χαρτών
- Επιχειρείται η όξυνση της κριτικής σκέψης των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους αυτόνομης (ατομικής) εργασίας εξαμήνου, συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος

Μαθησιακοί Στόχοι

- Οι βασικές πρωτογενείς πηγές (λατινικές-ελληνικές) και οι βασικές περίοδοι της Ρωμαϊκής Ιστορίας (Βασίλεια – Δημοκρατία / Αναρχία – Αυτοκράτορας)
- Οι μεγάλες πολιτικο-στρατιωτικές προσωπικότητες και οι άνθρωποι των Γραμμάτων και των Επιστημών (με έμφαση στις Περιόδους Δημοκρατίας & Αυτοκρατορίας)
- Η παρακμή και η πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και η μετάβαση από την Ύστερη Αρχαιότητα στον πρώιμο Μεσαίωνα
- Εξετάζεται η επέκταση και διαμόρφωση του ρωμαϊκού κράτους, το ρωμαϊκόπολίτευμα, η διοικητική οργάνωση και τα δημόσια οικονομικά, ο Ελληνισμός κατά την περίοδο της Ρωμαϊοκρατίας, οι θεσμοί και οι κοινωνικές διεργασίες, τα γράμματα και οι τέχνες των Ελλήνων, η συνάντηση του Ελληνισμού με το χριστιανισμό και η μετεξέλιξη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στο μεσαιωνικό Χριστιανικό Βυζάντιο.

12I-5 Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου

Περιεχόμενο μαθήματος

Το συγκεκριμένο μάθημα αποτελεί μια γενική θεώρηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ιστορίας της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τον 4ο αιώνα μέχρι και την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Η προσέγγιση γίνεται χρονολογικά και εξετάζονται βασικά ζητήματα όπως:

- Εισαγωγικά (1η εβδομάδα):
  - ✓ Ορολογία και εξελίξεις στην μεθοδολογία έρευνας.
  - ✓ Παράθεση και ανάλυση βιβλιογραφίας αναφορικά με την Οικονομική και Νομισματική Ιστορία του Βυζαντίου.
  - ✓ Επισήμανση νέων προοπτικών στην έρευνα
- Οικονομική ιδεολογία και η ιδεολογία του χρήματος στο Βυζάντιο: θεωρία και πράξη (2η εβδομάδα).
- Οικονομικά φαινόμενα στο Βυζάντιο και γενικά χαρακτηριστικά της οικονομίας κάθε περιόδου (3η & 4η εβδομάδα).
- Κρατική οικονομία:
  - ✓ Δημοσιονομική πολιτική: κρατικός προϋπολογισμός (5η εβδομάδα)
  - ✓ Δημοσιονομική πολιτική: φορολογία (6η εβδομάδα)
- Αστική οικονομία: εμπόριο και ανταλλαγές, βιοτεχνική παραγωγή, εφαρμοσμένες τέχνες, επαγγέλματα και συντεχνίες, οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο του αστικού βίου (7η & 8η εβδομάδα)
- Αγροτική οικονομία: η καλλιέργεια της γης (προϊόντα, καλλιέργειες, μέθοδοι καλλιέργειας, εξελίξεις στην εκμετάλλευση του αγροτικού προϊόντος), οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο της αγροτικής παραγωγής, οι πλούσιοι γαιοκτήμονες, ο αγροτικός πληθυσμός, ο ρόλος του χωριού και της οικογένειας ως οικονομικού παράγοντα (9η & 10η εβδομάδα)
- Νομισματικό σύστημα και διοικητική οργάνωση της νομισματικής παραγωγής (11η εβδομάδα)
- Νομισματικές αναπροσαρμογές και μεταρρυθμίσεις (12η εβδομάδα)
- Χρήμα και Αγορά στο Βυζάντιο (13η εβδομάδα)

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη του οικονομικού συστήματος και της δημοσιονομικής πολιτικής της βυζαντινής αυτοκρατορίας, από τον 4ο αιώνα μ.Χ. έως την Άλωση της Κωνσταντινούπολης. Η προσέγγιση γίνεται με χρονολογική αλληλουχία ώστε οι φοιτητές να μπορούν να παρακολουθήσουν με τρόπο επαγωγικό τα οικονομικά φαινόμενα και τα γενικά χαρακτηριστικά της

οικονομίας κάθε περιόδου. Επί πλέον το μάθημα στοχεύει ώστε οι φοιτητές να εξοικειωθούν με ζητήματα που άπτονται διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων όπως κατασκευή, η παραγωγή, η διανομή και η κατανάλωση των αγαθών μιας περιοχής, το εμπόριο και οι ανταλλαγές, οι νομισματικές εξελίξεις και η οικονομία των πόλεων.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες άμεσες και έμμεσες ιστορικές πηγές αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα της οικονομικής και νομισματικής ιστορίας του Βυζαντίου και εμβαθύνουν την ιστορική τους γνώση ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των φαινομένων. Η προσέγγιση των επί μέρους θεμάτων που προσδιορίζουν το γενικότερο όρο της Οικονομίας με τρόπο πολυεπίπεδο, όπου οι γραπτές πηγές συνδυάζονται με την αρχαιολογική μαρτυρία και την μαρτυρία των υλικών κατάλοιπων, δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να συνδέουν ειδικά οικονομικά φαινόμενα (οικονομική ανάπτυξη, συρρίκνωση του αστικού τρόπου διαβίωσης και της αστικής οικονομίας, φάσεις εκρηματισμένης οικονομίας, οικονομικές κρίσεις και νομισματικές υποτιμήσεις, όψεις κρατικού παρεμβατισμού / οικονομία της επιταγής, όψεις ελεύθερης οικονομίας/ οικονομία των προνομίων, το σύστημα της πρόνοιας, εμπορικά προνόμια σε ξένους εμπόρους κ.λπ.), με την κάθε περίοδο της μακράς βυζαντινής ιστορίας και να ερμηνεύουν τα αίτια και τις συνέπειές τους.
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της δημοσιο-οικονομικής πολιτικής της κεντρικής εξουσίας στο Βυζάντιο
- να αντιδιαστέλλουν τον ρόλο της «παραδοσιακής» οικονομικής ιδεολογίας του χριστιανικού περίγυρου με την πράξη δηλαδή με τις παρεμβάσεις της κεντρικής εξουσίας και τις εν γένει πρακτικές προστασίας αλλά και αναβάθμισης της οικονομίας και να ερμηνεύουν τα αίτια και τις συνέπειές τους.
- να κατέχουν το φορολογικό σύστημα της αυτοκρατορίας και τις αλλαγές που προέκυψαν σε αυτό στη διάρκεια της μακράς ιστορίας της
- να αναλύουν τον ρόλο της γεωργίας, της βιομηχανίας και του εμπορίου στη διαμόρφωση της βυζαντινής οικονομίας
- να αντιπαραβάλλουν την οικονομία των Βυζαντινών με τις οικονομίες της μεσαιωνικής Δύσης και να κατανοούν ότι βυζαντινή οικονομία αναπτύχθηκε αργά και ισορροπημένα, χωρίς να υποστεί τις άγριες μεταπτώσεις που παρουσιάστηκαν στη Δύση με τις επώδυνες κοινωνικές ανακατατάξεις
- να αναπλάθουν τη ζωή του βυζαντινού πολίτη στην πόλη και στην ύπαιθρο
- να κατανοούν το νομισματικό σύστημα της αυτοκρατορίας
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της νομισματικής πολιτικής της κεντρικής εξουσίας

- να χρησιμοποιούν τις τάσεις της νομισματικής κυκλοφορίας για την ερμηνεία οικονομικών φαινομένων, καθώς και για το ρόλο του χρήματος στο δημόσιο και ιδιωτικό βίο των Βυζαντινών

12Ι/ΔΠΑ -2 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙ: Ανάδειξη και αξιοποίηση

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αναπτύσσει εκτενώς τις ακόλουθες ενότητες :

- Ο πολιτιστικός φορέας (ίδρυμα) και η έννοια του χώρου του : ιστορική εξέλιξη της τυπολογίας κατασκευών, επισκόπηση του σχετικού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, εμβάθυνση στην έννοια του κτηριακού προγράμματος.
- Η εκθεσιακή δραστηριότητα και ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της : επισκόπηση των διαδοχικών φάσεων υλοποίησης, έννοιες , θεωρητικές αρχές , τεχνικές και μέθοδοι εκπόνησης του εκθεσιακού προγράμματος, κανόνες σχεδιασμού, παραγωγής και αξιολόγησής του.
- Εκπαιδευτικές / μορφωτικές δράσεις : τυπολογία, είδη, αφηρητικός στόχος, θεωρητικές αρχές, σχεδιασμός, μεθοδολογία, εφαρμογή, αξιολόγηση
- Διαπολιτισμική επικοινωνία : θεωρητικές αρχές, μεθοδολογία, εφαρμογές

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με τις βασικές έννοιες, τις θεωρητικές αρχές, τις μεθόδους και τεχνικές εφαρμογές που ακολουθούνται για την ανάδειξη, αξιοποίηση και προβολή των πολιτισμικών αγαθών. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αποκτούν την ικανότητα να σχεδιάζουν, να προγραμματίζουν, να οργανώνουν και να υλοποιούν δράσεις που αξιοποιούν και προβάλλουν τα πολιτισμικά αγαθά, όπως είναι οι εκθέσεις (μόνιμες και περιοδικές), οι εκπαιδευτικές εφαρμογές και οι ποικίλες μορφωτικές εκδηλώσεις για μια μεγάλη ποικιλία κοινού (σχολικές ομάδες, ενήλικες, επιστήμονες, οικογένειες, φοιτητές, άτομα με ειδικές ανάγκες κλπ). Εμβαθύνουν επίσης και στη διαδικασία της αξιολόγησης.

Οι φοιτητές/φοιτητρίες αποκτούν δεξιότητες στο να κατανοούν τον θεωρητικό στόχο, το εννοιολογικό περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της ερμηνευτικής διαδικασίας που χαρακτηρίζει την εκθεσιογραφία και τη δημιουργική εκπαιδευτική δραστηριότητα, καθώς και τη μέσω αυτών επίτευξη διαπολιτισμικής επικοινωνίας. στο πλαίσιο ενός δομημένου πολιτισμικού περιβάλλοντος

12Ι/ΔΠΑ -3 Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο σαν πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
- Καθημερινός Πολιτισμός
- Εθνογράφος ή Τουρίστας;
- Η Εθνογραφία ως επιστημονική έρευνα και λογοτεχνικό κείμενο
- Εθνογραφία και Φιλολογία
- Εθνογραφία και Παράσταση
- Εθνογραφία και Μέσα επικοινωνίας
- Αισθήσεις-Συναισθήματα-Αισθητική
- Εθνογραφία και Διαχείριση : Η περίπτωση της Μεσσηνίας
- Συλλογή και Αρχείο

Μαθησιακοί Στόχοι

Η παραπάνω βιβλιογραφία, όπως θα καθορίζεται εβδομαδιαίως, είναι συμπληρωματική των διαλέξεων και δεν τις αντικαθιστά. Συνεπώς η παρουσία των σπουδαστών στο μάθημα είναι απαραίτητη.

Οι σπουδαστές συμμετέχουν ενεργά στην τάξη, ατομικά ή/και σε ομάδες, με παρουσίαση ύλης ή/και σχετικών εργασιών που καθορίζονται κατά την πορεία του μαθήματος.

Το πρώτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στην θεωρητική κατάρτιση, το δεύτερο μέρος σε ανάλυση περιπτώσεων και ασκήσεις επιτόπιας παρατήρησης.

Η βαθμολογία υπολογίζεται περίπου ως ακολούθως:

Παρουσία και συμμετοχή: 30%

Εργασίες/παρουσιάσεις: 30%

Τελικές εξετάσεις: 40%

12I/ΠΑΓ-1 Εισαγωγή στην Παιδαγωγική –Θεωρίες Μάθησης

Περιεχόμενο μαθήματος

- Βασικές Έννοιες Παιδαγωγικής και Θεωριών μάθησης. Διάκριση μεταξύ της γενικής και ειδικής παιδαγωγικής.
- Οι Θεωρίες μάθησης και τα βασικά στοιχεία στην Παιδαγωγική μεθοδολογία.
- Παιδαγωγικό Αντικείμενο, Μαθησιακό Περιβάλλον . Άτομα με μαθησιακές δυσκολίες.
- Θεωρία Piaget . Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.
- Θεωρία Von Glaserfeld .Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.
- Θεωρία Vygotsky . Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.
- Θεωρία Bandura . Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.
- Ψυχαναλυτική θεωρία. Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί. Ανάλυση - Σχέδια Αντιμετώπισης Κινδύνων. Περιορισμοί.
- Κριτήρια οργάνωσης των γνωστικών δομών και των δομών της μνήμης με έμφαση τον ατομικό – προσωπικό και κοινωνικό κονστρουκτιβισμό

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της Παιδαγωγικής επιστήμης και των θεωριών μάθησης.

Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη εισαγωγικών θεμάτων της Διδακτικής και Παιδαγωγικής επιστήμης αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση στις θεωρίες μάθησης με έμφαση εφαρμογές στο πεδίο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ).

Στο θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο θα συζητηθούν οι μαθησιακές θεωρίες, οι προϋποθέσεις μάθησης, οι εσωτερικές διαδικασίες μάθησης, τα κίνητρα μάθησης, η οργάνωση της μάθησης, οι στόχοι μάθησης και οι νόμοι της μάθησης με έμφαση τη γενική και Ειδική Παιδαγωγική.

Στα περιεχόμενα του μαθήματος περιλαμβάνονται η μελέτη συμπεριφοριστικών, κοινωνικογνωστικών, γνωστικών θεωριών με έμφαση τη γνωστική ψυχολογία, τη γνωστική Νευροεπιστήμη και το Μοντέλο Επεξεργασίας Πληροφοριών.

Επιπλέον, εξετάζονται παιδαγωγικές θεωρίες μάθησης που αναφέρονται στο συμπεριφορισμό, τον εποικοδομισμό, τη συνεργατική μάθηση και την προσωπική μάθηση.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί τις βασικές γενικές Παιδαγωγικές αρχές
- κατανοεί τις βασικές αρχές στην Ειδική Παιδαγωγική Επιστήμη

- διακρίνει τις αρχές που διέπουν την γενική από την Ειδική Παιδαγωγική
- κατανοεί τις θεωρίες μάθησης
- γνωρίζει την κατασκευή ή την επεξεργασία των γνωστικών δομών
- γνωρίζει την κατασκευή και λειτουργία των δομών της μνήμης με έμφαση τον ατομικό – προσωπικό κονστρουκτιβισμό σύμφωνα με τις θεωρίες του Von Glaserfeld και του Piaget.
- γνωρίζει την κατασκευή ή την επεξεργασία των γνωστικών δομών και των δομών της μνήμης με έμφαση τον κοινωνικό κονστρουκτιβισμό σύμφωνα με τις θεωρίες Vygotsky και Bandura.
- συνδέει τις θεωρίες μάθησης με τις Παιδαγωγικές αρχές και τη διδασκαλία
- επιλέγει την κατάλληλη θεωρία μάθησης για να υποστηρίξει μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες
- κατανοεί τις Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ) και τις βασικές αρχές της μάθησης.
- μπορεί να σχεδιάζει Παιδαγωγικές προληπτικές διδακτικές υποστήριξης με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη δια βίου πρόσβαση στη γνώση
- συνδέει τις θεωρίες μάθησης με τους γενικότερους παιδαγωγικούς και διδακτικούς στόχους και τις αρχές του κύκλου ζωής .
- έχει γνώση των παιδαγωγικών εργαλείων και των διδακτικών τεχνικών σύμφωνα με ορισμένη θεωρία μάθησης
- χρησιμοποιεί τις θεωρίες μάθησης στις παιδαγωγικές μεθοδολογίες που εφαρμόζει για αποτελεσματική διδασκαλία.
- αναλύει και υπολογίζει τα βασικά στοιχεία του διδακτικού έργου και να τα συνδέει με ορισμένη θεωρία μάθησης
- συνεργαστεί με τους συμφοιτητές του για να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν σε μια μελέτη περίπτωσης εφαρμόζοντας Παιδαγωγική μεθοδολογία με βάση τις θεωρίες μάθησης με έμφαση τις Δραστηριότητες Μαθησιακής Ετοιμότητας.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση θεωριών μάθησης, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών (Retrieve, analyse and synthesise data and information, with the use of necessary technologies)
- Προσαρμογή θεωριών μάθησης σε νέες παιδαγωγικές καταστάσεις (Adapt to new situations)
- Αυτόνομη παιδαγωγική εργασία μελέτης σύμφωνα με τις θεωρίες μάθησης (Work autonomously)
- Ομαδική Παιδαγωγική εργασία στις θεωρίες μάθησης (Work in teams)
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον (Work in an international context) σχετικά με την Παιδαγωγική –Θεωρίες Μάθησης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον σχετικά με την Γενική και ειδική Παιδαγωγική , τις Θεωρίες Μάθησης και τους μαθητές με γενικές και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών σχετικά με την αξιοποίηση των θεωριών Μάθησης στην Παιδαγωγική διαχείριση ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες
- Παιδαγωγικές εφαρμογές Θεωριών Μάθησης σε άτομα με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα (Appreciate diversity and multiculturality)

- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον (Respect natural environment) που διαβιούν τα άτομα με αναπηρίες.
- Άσκηση κριτικής στις Θεωρίες Μάθησης και άσκηση Παιδαγωγικού αυτοστοχασμού (Be critical and self-critical)
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης σχετικά με τις Μαθησιακές δυσκολίες και τις Θεωρίες Μάθησης (Advance free, creative and causative thinking)

Z' εξάμηνο

12I-6 Βυζαντινή Ιστορία: Σχέσεις Βυζαντίου με άλλους λαούς

Περιεχόμενο μαθήματος

- Οι βασικές πηγές και η Βυζαντινή Διπλωματία
- Τα τρία κύρια μέτωπα του Βυζαντίου (Δύση, Βορράς, Ανατολή)
- Διαχρονική εξέταση των σχέσεων στο δυτικό μέτωπο (γερμανόφωνοι/ λατινόφωνοι λαοί/ Φράγκοι, Γερμανοί, Παπικό Κράτος, Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, Νορμανδοί, Βενετοί κ.ά. Ιταλικές Ναυτικές Δημοκρατίες,μΣταυροφορίες και πρώτη πτώση Βυζαντίου),
- Στο βόρειο μέτωπο (προ-οθωμανικά τουρκόφωνα/ τουρανικά φύλα, σλαβόφωνα φύλα [Αβαροσλάβοι κ.ά.], περίοδος εκχριστιανισμών στα Βαλκάνια [Βούλγαροι, Σέρβοι, Κροάτες κ.ά.], Ρώσοι, όψιμα τουρκόφωνα φύλα [Χάζαροι, Ούγγροι, Πατζινάκοι, Κομάνοι κ.ά.) και
- στο ανατολικό μέτωπο (Σασσανίδες Πέρσες, προ-Ισλαμικοί και Μουσουλμάνοι Άραβες [Πατριαρχικό Χαλιφάτο, Ομμαϊάδες, Αββασίδες, Χαμδανίδες, Φατιμίδες κ.ά.], Χριστιανοί Καυκάσου [Αρμένιοι, Ίβηρες/Γεωργιανοί], προ-Οθωμανοί Τούρκοι: Τουρκομάνοι, Σελτζούκοι, Ντανισμεντίδες κ.ά. δυναστείες, Οθωμανοί και οριστική πτώση του Βυζαντίου).
- Το λιγότερο γνωστό νότιο μέτωπο (βορειοαφρικανική μεθόριος: Κυρηναϊκή, Αίγυπτος, Βλέμμυες και Νούβιοι – βυζαντινές επιδράσεις στην υποσαχάρεια Μαύρη Αφρική).

Μαθησιακοί Στόχοι

- Εξειδικευμένο μάθημα για τις διεθνείς σχέσεις του Βυζαντίου και τη διπλωματική του ιστορία, το οποίο προαπαιτεί την ύπαρξη βασικών γνώσεων βυζαντινής & μεσαιωνικής εν γένει ιστορίας
- Ιδιαίτερη έμφαση σε εξειδικευμένες πρωτότυπες πηγές (ελληνικές, λατινικές, ανατολικές, ιουδαϊκές, σλαβικές, / σε μεταφράσεις τους είτε στα ελληνικά είτε στις κύριες δυτικές γλώσσες
- Κρίνεται απαραίτητη η εκπόνηση ειδικής εργασίας (με ενδεχόμενη παρουσίαση – συζήτηση στα μαθήματα, όποτε αυτό κριθεί σκόπιμο),

συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος

12I-7 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης

Περιεχόμενο μαθήματος

Εξετάζονται στο συγκεκριμένο πλαίσιο οι οικονομικές δραστηριότητες, οι θρησκευτικές εξελίξεις, οι αλλαγές στον τύπο διακυβέρνησης, ο επανασχηματισμός του πολιτικού χάρτη της Ευρώπης, η Αναγέννηση, ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός, η Γαλλική και η Βιομηχανική Επανάσταση. Σκοπός των παραδόσεων είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις έντονες αλλαγές στην οικονομία, την κοινωνία, την ιδεολογία, την πολιτική και τη διπλωματία, που σημειώθηκαν στη γηραιά ήπειρο από το 15ο έως το 18ο αιώνα.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για βασικές έννοιες της περιόδου από την κοσμογονία της Αναγέννησης έως τον ευρωπαϊκό διαφωτισμό και το Συνέδριο της Βιέννης
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μια τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με τη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία από την Αναγέννηση έως το Συνέδριο της Βιέννης.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12I/ΔΠΑ -5 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙΙ: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων

Περιεχόμενο μαθήματος

Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στη διαχείριση και την επικοινωνία των φορέων πολιτισμού, μέσω της διδασκαλίας βασικών εννοιών, θεωριών και μεθόδων του πολιτιστικού μάνατζμεντ και του πολιτιστικού μάρκετινγκ. Παράλληλα, εξετάζεται η ευρύτερη προβληματική που συνδέεται με την εφαρμογή επιχειρηματικών μεθόδων στον μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό τομέα και αναλύονται οι ποικίλες παράμετροι που επηρεάζουν τη διαχείριση των πολιτιστικών φορέων.

Η θεωρητική διδασκαλία ενισχύεται με πρακτικές ασκήσεις και πραγματικά παραδείγματα από τον εθνικό και τον διεθνή χώρο. Με στόχο την εμπέδωση των γνώσεων και την εξάσκηση των φοιτητών σε τρόπους εφαρμογής μεθόδων του πολιτιστικού μάνατζμεντ και του μάρκετινγκ, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου εκπονείται ομαδική εργασία τύπου project.

Δεδομένης της πιεστικής πρόκλησης, που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονοι μη κερδοσκοπικοί πολιτιστικοί οργανισμοί αναφορικά με την εξισορρόπηση των οικονομικών, κοινωνικών και καλλιτεχνικών στόχων τους, το μάθημα προσφέρει απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες σε όσους επιθυμούν να εμβαθύνουν θεωρητικά ή /και να απασχοληθούν επαγγελματικά στον ανερχόμενο τομέα της πολιτιστικής διαχείρισης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εκπαιδευθεί σε βασικές θεωρίες και εργαλεία του μάνατζμεντ και του μάρκετινγκ και στην εφαρμογή τους στον πολιτιστικό τομέα.
- Θα γνωρίζουν τον προβληματισμό που συνδέεται με τη μεταφορά επιχειρηματικών μεθόδων στον μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό τομέα και τις παραμέτρους που πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν.
- Θα έχουν εξασκηθεί πρακτικά στην εφαρμογή του πολιτιστικού μάνατζμεντ και μάρκετινγκ, θα έχουν κατανοήσει τις δυσκολίες της, και θα έχουν αποκτήσει πρακτική εμπειρία για την μετέπειτα επαγγελματική ή ακαδημαϊκή πορεία τους.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.
- Θα γνωρίζουν πώς να υλοποιούν συνεργατικά ένα ομαδικό project πολιτιστικής διαχείρισης.
- Θα έχουν εξασκηθεί στον προγραμματισμό και στην τήρηση προθεσμιών.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12Ι/ΔΠΑ -4 Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες

Περιεχόμενο μαθήματος

- Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο των Νέων Τεχνολογιών

- Τεχνολογίες για το χαρακτηρισμό, και ανάλυση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Τεχνολογίες για την αποτύπωση, καταγραφή και ψηφιοποίηση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Εργαλεία για την έρευνα κλειστών χώρων – μικρής κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων, φωτογραμμετρία).
- Εργαλεία για την έρευνα ανοιχτών, υπαίθριων χώρων - μεγάλης κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων, φωτογραμμετρία).
- Στατιστική για την ομαδοποίηση αντικειμένων-δεδομένων,
- Ψηφιακές βάσεις δεδομένων,
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας χώρων
- Ερευνητικά προγράμματα αναζήτησης παλαιοπεριβαλλοντικών πληροφοριών (χλωρίδα, πανίδα, παλαιοδιατροφή).
- Τεχνολογίες εξ αποστάσεως παρακολούθησης μνημείων και χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων κλειστών χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων ανοιχτών χώρων

Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα της διάλεξης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση διαχειριστικών και ερευνητικών αναγκών των πολιτισμικών αγαθών.

Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας χρήσης των θετικών επιστημών στην πολιτισμική κληρονομιά, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στην τεκμηριωμένη χρήση της τεχνολογίας για την αναζήτηση λύσεων διαχείρισης, έρευνας και προστασίας των πολιτισμικών αγαθών.

Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Νέων Τεχνολογιών ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές αυτής.

Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις των μαθηματικών και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές του μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (μηχανικούς, οικονομολόγους, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί

- να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνολογιών στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης τεχνικών θεμάτων.
- Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. χρήση μηχανημάτων στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, κατασκευή ιστοσελίδων, αναλύσεις ιστορικού υλικού, κλπ).

Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (μηχανικοί, περιβαλλοντολόγοι, οικονομολόγοι, τουριστικοί-ξενοδοχειακοί πράκτορες, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της αρχαιολογικής έρευνας, αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των 2 κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- την ικανότητα της αναζήτησης της τεχνικής πληροφορίας και δεδομένων μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής των θετικών επιστημών προς όφελος της έρευνας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες.
- Να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- Να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- Να κατανοεί τις βασικές έννοιες των οικονομικών, μαθηματικών και τεχνολογικών όρων.
- Να παράγει έργο εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.
- Να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάπτυξη νέων τεχνολογικών εργαλείων.

ΠΤΧ-1 Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)

Η' εξάμηνο

12I-8 Ευρωπαϊκή Ιστορία: Από το Συνέδριο της Βιέννης έως τα τέλη του 20ου αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της παλινόρθωσης και της Ιεράς Συμμαχίας, της επανάστασης του 1848 και των κοινωνικών διεργασιών κατά το 19^ο αιώνα. Ακόμα, παρουσιάζονται ο Ναπολέων Γ' και η Γαλλία, ο Βίσμαρκ και η Γερμανία, η ανασυγκρότηση της Ευρώπης και οι κοινωνικοπολιτικές κατακτήσεις, η σύγκρουση των ευρωπαϊκών εθνικισμών και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, η «Κοινωνία των Εθνών» και η ανοικοδόμηση, οι δημοκρατίες και οι δικτατορίες κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και οι μεγάλες αλλαγές, η Ευρώπη στον Ψυχρό Πόλεμο και τα σχέδια για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις που θα αναφέρονται από το Συνέδριο της Βιέννης έως την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μια τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Ιστορία από το Συνέδριο της Βιέννης έως τα τέλη του 20ού αιώνα.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12I-9 Νεώτερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο έως τα τέλη του 20ου αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού παρουσιάζεται ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και η εμπλοκή της Ελλάδας, ο εθνικός διχασμός και οι πρωταγωνιστές του, η Μικρασιατική Εκστρατεία και η τραγική της κατάληξη, η Συνθήκη της Λωζάννης (1923) και η Β' Ελληνική Δημοκρατία, η τετραετία του Ελ. Βενιζέλου (1928-1932), οι ιδεολογικές αναζητήσεις και ο εκσυγχρονισμός του κράτους, η παλινόρθωση της μοναρχίας και

η δικτατορία του Ιω. Μεταξά, ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η συμμετοχή της Ελλάδας, η Κατοχή και η Αντίσταση, η απελευθέρωση και τα Δεκεμβριανά, ο Εμφύλιος και η διεκκυστίδα των Μεγάλων Δυνάμεων, ο Ψυχρός Πόλεμος και η στρατηγική της Ελλάδας, η καχεκτική δημοκρατία και το πολιτικό σύστημα, η απριλιανή δικτατορία και η οπισθοδρόμηση, η Μεταπολίτευση και η Γ΄ Ελληνική Δημοκρατία, η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικά όλες οι κοινωνικοπολιτικές κατακτήσεις της Ελλάδας την περίοδο από το 1914 έως σήμερα, μέσα κυρίως από αρχειακά τεκμήρια και μαρτυρίες.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές /τριες μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων:

- Θα έχουν αποκτήσει γνώσεις για τα σημαντικότερα κεφάλαια των δύο παγκόσμιων πολέμων και των διεργασιών που κατέκλυσαν τον 20ό αι.
- Θα γνωρίζουν τους κύριους σταθμούς της συγκεκριμένης ενότητας
- Θα μπορούν να συνδυάζουν και να αξιολογούν επιμέρους ιστορικά γεγονότα με το πνεύμα και τις τάσεις της περιόδου
- Θα είναι σε θέση να διατυπώσουν μια τεκμηριωμένη και πειστική άποψη αναφορικά με τη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως τα τέλη του 20ού αιώνα.

Καταβάλλεται προσπάθεια να οξυνθεί η κριτική σκέψη των φοιτητών με ενθάρρυνση ανάληψης εκ μέρους τους πρωτοβουλιών, προκειμένου να εκπονήσουν αυτόνομη (ατομική) εργασία εξαμήνου, η οποία θα έχει προαιρετικό αλλά σε κάθε περίπτωση συμψηφιστικό χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολογία του μαθήματος.

12I/ ΔΠΑ -6 Πολιτισμικά Αγαθά και Προληπτική Συντήρηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- 1) Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο της θεματικής της Προληπτικής Συντήρησης
- 2) Προληπτική και Επεμβατική Συντήρηση
- 3) Δεοντολογία και αρχές Συντήρησης.
- 4) Χάρτης της Βενετίας, Συνθήκες της ΟΥΝΕΣΚΟ, Διεθνείς Οργανισμοί
- 5) Υλικά και τεχνικές Συντήρησης
- 6) Καταγραφή και Μεθοδολογίες Συντήρησης
- 7) Συντήρηση Χαρτώο Υλικού
- 8) Συντήρηση Εικόνων

9) Συντήρηση Υφασμάτων

10) Συντήρηση Ξύλου και ξύλινων Φορέων

11) Φηφιακές Καταγραφές στη Συντήρηση

12) Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων για χρήση στην ανάδειξη εργασιών συντήρησης

13) Συστήματα τοπογραφίας, GIS, φωτογραμμετρία για μουσειακούς χώρους

Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα της διάλεξης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στις έννοιες της συντήρησης και ειδικότερα στην προληπτική συντήρηση πολιτισμικών αγαθών.

- Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας της συντήρησης έργων και ενοτήτων πολιτισμικής κληρονομιάς, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν από τις αρχές του 20ού αιώνα στην ανάδειξη της Συντήρησης ως αυτοτελούς θεματικής και ειδικεύσης. Η θεματική της Συντήρησης εξετάζεται ως προς την εφαρμόσιμότητά της στην επιβίωση, διατήρηση και ανάκτηση της αρχικής κατάστασης των πολιτισμικών αγαθών.
- Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Πολιτισμικών Αγαθών και της Προληπτικής Συντήρησης ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές της Συντήρησης έργων τέχνης και μνημείων.
- Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις της χημείας, φυσικής, και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές του μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (συντηρητές, χημικούς, μηχανικούς, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- Να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνικών συντήρησης στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης ζητημάτων διάβρωσης των έργων τέχνης.
- Μπορεί να εκτιμά και να αποτιμά τις εργασίες συντήρησης που πραγματοποιούνται στο χώρο εργασίας του ή και αλλού.
- Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και

αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. τρόποι καθαρισμού αντικειμένων με χρήση μηχανημάτων, διαλυμάτων κλπ, στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, στην περαιτέρω ανάδειξη των εργασιών συντήρησης ιστορικού, μουσειακού ή άλλου υλικού, κλπ).

- Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (συντηρητές, μηχανικοί, τεχνολόγοι, μηχανικοί υπολογιστικών συστημάτων, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της βιώσιμης πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της πολιτισμικής κληρονομιάς αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των 2 κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- την ικανότητα της αναζήτησης των δεδομένων της επιστήμης της συντήρησης μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής εργασιών συντήρησης προς όφελος της έρευνας και της βιωσιμότητας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες.
- Να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- να κατανοεί τις βασικές έννοιες των φυσικοχημικών όρων, μαθηματικών-οικονομικών εννοιών και τεχνολογιών υπολογιστικών συστημάτων.
- να παράγει έργο συντήρησης και ανάδειξης έργων και χώρων εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.
- να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάδειξη, συντήρηση και προβολή των έργων τέχνης.

12I/ΠΔΓ-2 Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων

Περιεχόμενο μαθήματος

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος ερευνάται ο τρόπος με τον οποίο οι ιστορικοί συγκροτούν ερμηνείες του παρελθόντος και ο τρόπος με τον οποίο μαθαίνουν οι μαθητές την Ιστορία στα σχολεία. Συνδυάζονται οι εξελίξεις που διατρέχουν ευρύ φάσμα επιστημονικών πεδίων: της ιστορικής επιστήμης, της μελέτης της γλώσσας και των ερευνών που αφορούν την παιδαγωγική επιστήμη και της Διδακτικής, ώστε να οριοθετηθούν νέοι τρόποι διαχείρισης της ιστορικής γνώσης στο σχολείο.

Αναλύονται τέσσερις τρόποι προσέγγισης της ιστορικής μάθησης:

- με την εξέταση των ιστορικών πηγών,
- με τη μελέτη της γλώσσας που χρησιμοποιούνταν κατά το παρελθόν,
- με την ιστορική αφήγηση και
- με τη φαντασία.

Παράλληλα με την εμβάθυνση στη διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας, διδάσκονται οι διδακτικές αρχές του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής (από το πρωτότυπο και από μετάφραση) και της νεοελληνικής γραμματείας, σεβόμενοι, αφενός τη διαχρονία της ελληνικής γλώσσας και αφετέρου την πρακτική ανάγκη προετοιμασίας των φοιτητών για τη διδασκαλία ευρέως φάσματος φιλολογικών μαθημάτων.

Παράλληλα με τη θεωρητική κατάρτιση για τις νέες παιδαγωγικές τάσεις σχηματισμού σχεδίου μαθήματος, οι φοιτητές, ασκούνται στην οργάνωση και το σχεδιασμό διδασκαλίας ενοτήτων αρχαιογνωστικών μαθημάτων.

Επίσης, σε προαιρετική βάση, παρακολουθούν δειγματικές διδασκαλίες σε τάξεις του Γυμνασίου και Λυκείου με εφαρμογές σχεδίων μαθήματος ή σεναρίων μαθήματος με νέες τεχνολογίες.

Η παρακολούθηση ολοκληρώνεται με συζήτηση-σχολιασμό των διδασκαλιών μεταξύ του διδάσκοντος και των φοιτητών.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές θα αποκτήσουν βασικές δεξιότητες διδακτικής του μαθήματος της ιστορίας κατά κύριο λόγο και δευτερευόντως, των μαθημάτων της αρχαίας ελληνικής και νεοελληνικής γραμματείας.

Πιο συγκεκριμένα:

- Θα γνωρίζουν τις βασικές διδακτικές αρχές για τη διαμόρφωση σχεδίων/σεναρίων μαθήματος.
- Θα γνωρίζουν τις καινοτόμες και τις προτεινόμενες από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Θα γνωρίζουν τις επιμέρους τεχνικές για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από πρωτότυπο και από μετάφραση και της νεοελληνικής γραμματείας.
- Θα έχουν πληροφορηθεί τις δυνατότητες αξιοποίησης ΤΠΕ στη διδασκαλία των αρχαιογνωστικών μαθημάτων.
- Θα είναι σε θέση να αξιολογήσουν μία δειγματική διδασκαλία.
- Θα έχουν εξοικείωση με θέματα διαχείρισης της τάξης
- Θα είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα σχέδιο/σενάριο μαθήματος για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΠΤΧ-2 Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)

Ε΄ εξάμηνο

12Α-1 Προϊστορική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική και Τοπογραφία της Μινωικής Κρήτης

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα πραγματεύεται την οικιστική και ταφική αρχιτεκτονική της Προϊστορικής Κρήτης, κυρίως δε των προανακτορικών και ανακτορικών περιόδων. Τίθενται ζητήματα αρχιτεκτονικής κατασκευής, χωροθέτησης, γεωγραφικής κατανομής, διακοινοτικής οργάνωσης και τοπογραφίας ως διάλυτοι κοινωνιοκεντρικής και ιστορικής ανάγνωσης του Μινωικού Πολιτισμού. Η Μινωϊκή τέχνη, συμπεριλαμβανομένης της μνημειακής ζωγραφικής, εξετάζεται στο πλαίσιο της τοπικής, αλλά και ευρύτερης Μεσογειακής παράδοσης. Θεωρητικές προσεγγίσεις της έννοιας του χώρου αποτιμώνται κριτικά ως συστήματα διάταξης και διεπιστημονικής, σημασιολογικής ανάλυσης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις εξής ενότητες:

- Το Νεολιθικό υπόβαθρο. Χρονολογικές διακρίσεις: ΠΜΙ-III, ΜΜΙ-III, ΥΜΙ-III. Προανακτορικός, Παλαιοανακτορικός, Νεοανακτορικός, Μετανακτορικός. Οι συσχετισμοί με τους λοιπούς Αιγαιακούς Πολιτισμούς.
- Ο χαρακτήρας της ΠΜ ή Προανακτορικής Κρήτης: Τα κατάλοιπα των οικισμών
- Ο χαρακτήρας της ΠΜ και Παλαιοανακτορικής Κρήτης: Τα ταφικά κατάλοιπα
- Ταφικός συμβολισμός και τελετουργικά δρώμενα: Η ανάδυση της έννοιας του ιερού
- Πρώιμα Μινωικά ιερά και Παλαιοανακτορική Κρήτη: Μελετώντας τη σημασία τυπολογικών, γεωγραφικών και χρονολογικών συσχετισμών
- Η κομβική θέση του Ανακτόρου της Φαιστού και του Νεκροταφείου των Αρχανών για την κατανόηση των Παλαιοανακτορικών Χρόνων
- Τα Νέα Ανάκτορα: Κνωσός, Φαιστός, Μάλια, Ζάκρος, Γουρνιά, Γαλατάς, Πετράς
- Επαύλεις, επίνια και πόλεις: Δίκτυο χερσαίων και θαλασσίων οδών
- Η Μινωική θρησκεία: τύποι ιερών, αναθημάτων και τελετών, η διαχρονική πορεία ορισμένων ακραιφνώς Μινωικών συμβόλων
- Οι γραφές: Ζητήματα γλώσσας, γεωγραφικής κατανομής και τρόποι προσέγγισης των ανακτορικών πολιτισμών
- Η καταστροφή των Νέων Ανακτόρων και η Μυκηναϊκή παρουσία στην Κνωσό. Μινωική και Μυκηναϊκή Αγία Τριάδα
- Γραμμική Β και Μυκηναϊκά βασίλεια στην Κρήτη; Το ζήτημα των οχυρών οικισμών της ΥΜ III

- Η εξάπλωση του Κρητομικηναϊκού Πολιτισμού κατά τους Μετανακτορικούς χρόνους.

12Α-2 Ενάλια Αρχαιολογία Ι: Η Γεωαρχαιολογία της Παράκτιας Ζώνης

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αποτελεί μία γενική εισαγωγή στην Ενάλια Αρχαιολογία, με έμφαση στην ιστορική σημασία της παράκτιας ζώνης κατά τους Προϊστορικούς Χρόνους. Παρακολουθείται η διάδραση μεταξύ χέρσου και θάλασσας από την άποψη της γεωϊστορίας διαχρονικά. Παρουσιάζεται η βασική οργανολογία των Επιστημών της Γης και η ειδική μεθοδολογία της υποθαλάσσιας αρχαιολογικής έρευνας. Εξετάζεται η σημασία του θαλασσινού στοιχείου στην εγκαθίδρυση πολιτισμών, επαφών, αλληλεπιδράσεων, συμβολικής και εικονογραφίας, συμπεριλαμβανομένων των φάσεων της αρχόμενης οίκησης του Ελλαδικού χώρου. Σκοπός είναι η ανάδειξη της Θάλασσας ως ιστορίας σημαντική, καθώς και η σημασία της παράκτιας γεωϊστορίας στην ακριβή αποτίμηση των προϊστορικών πολιτισμών του Αιγαίου.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις ακόλουθες ενότητες:

- Η εξελικτική ιστορία της Γης: το μάγμα, η Πανθάλασσα και η Πανγαία, η δημιουργία και η συρρίκνωση της Τηθύος, η γένεση της Μεσογείου.
- Οι Γεωλογικοί Αιώνες: Από το Τριαδικό στο Πλειστόκαινο και στο Ολόκαινο, η ανάδυση της Αιγαϊίδος, των νήσων και των οροσειρών, των έμβιων και των οργανικών ειδών. Η σημασία του παράκτιου τοπίου στην κατανόηση της προϊστορίας του είδους Homo: θεωρίες διάδοσης και διάχυσης, το Αιγαίο εν μέσω Αφρικής και Ευρασίας και η Βεριγγία πεδιάς.
- Μέθοδοι και τεχνικές υποβρύχιας αρχαιολογικής έρευνας σε σχέση με την αρχαιολογία της χέρσου. Μέθοδοι διασκόπησης και τηλε-ανίχνευσης και σχετική οργανολογία των Γεωεπιστημών. Θάλασσα, ατμόσφαιρα, αλατότητα, μικρο-οργανισμοί, θερμοκρασία, άνεμοι, ρεύματα, ιζήματα και βροχόπτωση.
- Η εγκατοίκηση του Αιγαίου των προϊστορικών χρόνων: το ζήτημα της “Νεολιθικοποίησης”, υδρόσφαιρα και χέρσος, τα νησιωτικά συμπλέγματα, οι πολιτισμοί της 3ης χιλιετίας π.Χ., οι οδοί των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου, οι Λαοί της Θάλασσας. Ναυσιπλοΐα και πόλεις-λιμένες.
- Η συμβολική της Θάλασσας: η εικονογραφία των αγγείων, οι βραχογραφίες, τελετουργικά ομοιώματα και αποθέσεις, όστρεα και ιερά, ο θαλάσσιος ρυθμός και η μεγάλη ζωγραφική, οι νηοπομπές και το νόστιμον ήμαρ των ανάκτων του Ομήρου.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών με τη χρήση νέων τεχνολογιών
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Παραγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12Α-5 Αρχαιομετρία

Περιεχόμενο μαθήματος

- 1) Ορισμός, εξέλιξη και περιεχόμενο της Αρχαιομετρίας
- 2) Θεμελιώδεις έννοιες της Φυσικής και Χημείας / Ορολογία
- 3) Μέθοδοι σχετικής και απόλυτης χρονολόγησης
- 4) Τέχνηρα (λίθινα, κεραμικά, γυαλιά, μεταλλικά)
- 5) Η συμβολή των αναλύσεων. Φυσικοχημικές αναλυτικές τεχνικές
- 6) Μικροσκοπικές τεχνικές (οπτικό/πολωτικό, ηλεκτρονικό μικροσκόπιο)
- 7) Εισαγωγή στις έννοιες του κλίματος, θερμοκρασίας, εδάφους.
Γενικά στοιχεία ορυκτών και πετρωμάτων.
- 8) Αρχαιογεωφυσικές μέθοδοι εντοπισμού αρχαιοτήτων.
- 9) Μελέτες προέλευσης και διακίνησης αρχαιολογικών υλικών (οψιανός, κεραμικά, πυριτόλιθος, μάρμαρα).
- 10) Εισαγωγή στην Αρχαιοαστρονομία. Έννοιες, μεγέθη, παραδείγματα.
- 11) Μελέτες Βιοαρχαιολογίας και Παλαιοανθρωπολογίας
- 12) Μελέτες Σταθερών Ισοτόπων, Γυρεολογία.
Εφαρμογές στη Διατροφή, Καλλιέργειες, Περιβάλλον
- 13) Σημαντικά παραδείγματα και προβλήματα χρονολόγησης.
Έλεγχος αυθεντικότητας αρχαιολογικών αντικειμένων.
Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα της διάλεξης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη χρήση των τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση θεμάτων απόλυτης χρονολόγησης, χαρακτηρισμού και προέλευσης υλικών και τέχνηρων της αρχαιολογικής έρευνας.

- Οι φοιτητές κάνουν μια εισαγωγή στην ιστορία της χρήσης των θετικών επιστημών στην αρχαιολογία, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στην δημιουργία της θεματικής της Αρχαιομετρίας, αρχικά σε τμήματα των θετικών επιστημών και στη συνέχεια σε αμιγώς ανθρωπιστικά τμήματα.
- Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων της Αρχαιομετρίας ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πτυχές αυτής στην αρχαιολογία και γενικότερα στα πολιτισμικά αγαθά.

Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις των μαθηματικών, φυσικής και χημείας, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές της αρχαιολογίας οι οποίοι καλούνται στην επαγγελματική τους πορεία να συνδιαλαγουν με πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (μηχανικούς, οικονομολόγους, περιβαλλοντολόγους, κλπ) και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος.

Στη συνέχεια διδάσκονται τα γεωλογικά υλικά και τέχνηρα από πλευράς των φυσικών επιστημών ώστε να δημιουργηθεί το απαραίτητο λεξιλόγιο περιγραφής τους με θετικούς όρους, απαραίτητους για την αναφορά τεχνικών και μεθοδολογιών που έπεται για τη μελέτη αυτών.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην αρχαιολογική έρευνα, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στην αρχαιολογία και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης τεχνικών θεμάτων.
- μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στις αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. χρήση μηχανημάτων στην αρχαιολογική έρευνα, κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων, ανεμογεννητριών, παραγωγικών μονάδων κλπ).

Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στο περιβάλλον (μηχανικοί, περιβαλλοντολόγοι, οικονομολόγοι, τουριστικοί-ξενοδοχειακοί πράκτορες, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της αρχαιολογικής έρευνας, αλλά και των τομέων που η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, κατεύθυνσης

Αρχαιολογίας, να αποκτήσει:

- την ικανότητα της αναζήτησης της τεχνικής πληροφορίας και δεδομένων μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής των θετικών επιστημών προς όφελος της αρχαιολογικής έρευνας και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες.
- να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- να κατανοεί τις βασικές έννοιες των οικονομικών, μαθηματικών και τεχνολογικών όρων.
- να παράγει έργο εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.

12Α/ΔΠΑ -1 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών Ι: Αρχές και μέθοδοι επιμέλειας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αναπτύσσει εκτενώς τις ακόλουθες ενότητες :

- Συλλεκτική δραστηριότητα : θεωρητικές αρχές συγκρότησης συλλογών, ιστορική αναδρομή στην έννοια και πρακτική του συλλέγειν, τυπολογία συλλογών, αρχές και μέθοδοι διατύπωσης συλλεκτικής πολιτικής
- Καταγραφή και καταλογογράφηση : στόχος, μέθοδοι, τεχνικές
- Τεκμηρίωση : έννοια, αρχές και πρακτικές, η συμβολή της τεχνολογίας
- Έρευνα : έννοια, στόχοι, τυπολογία, μεθοδολογία
- Διαφύλαξη/αποθήκευση : σκοπός, τεχνικές, αρχές και μέθοδοι προσβασιμότητας
- Συντήρηση : επισκόπηση των παραγόντων φθοράς των υλικών πολιτισμικών αγαθών και παράθεση των βασικών αρχών προληπτικής συντήρησης
- Ασφάλεια : αρχές και τεχνικές εξασφάλισης της διαφύλαξης των πολιτισμικών αγαθών, σχεδιασμός διαχείρισης κρίσεων

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στη μελέτη της διάσωσης, διατήρησης και φροντίδας των πολιτισμικών αγαθών. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αποκτούν την ικανότητα να κατανοούν σε βάθος το περιεχόμενο, τη δομή, τον στόχο και τη

μεθοδολογία βασικών διαδικασιών που αφορούν την επιμέλεια των πολιτισμικών αγαθών, όπως είναι η συλλογή, η καταγραφή, η καταλογογράφηση, η τεκμηρίωση, η ερευνητική εργασία, η ερμηνευτική προσέγγιση, η διαφύλαξη, η ασφάλεια, η συντήρηση και διατήρηση. Οι φοιτητές/φοιτήτριες αποκτούν δεξιότητες στην αποτίμηση της αξίας και μοναδικότητας των πολιτισμικών αγαθών, στην κατανόηση της πολυσημίας τους και στον σεβασμό του ιδιαίτερου μηνύματός τους, στη μέθοδο αποκρυπτογράφησης και διατύπωσής του, στην ανάλυση και σύνθεση των δεδομένων που προκύπτουν από τη σε βάθος έρευνα και ερμηνεία τους και στη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για τη διάσωση και διαφύλαξή τους στο μέλλον.

ΣΤ' εξάμηνο

12Α-3 Προϊστορική Αρχαιολογία: Ο Μυκηναϊκός Κόσμος

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή: Η ανακάλυψη του μυκηναϊκού πολιτισμού
- Η προέλευση του μυκηναϊκού πολιτισμού
- Η περίοδος εδραίωσης του μυκηναϊκού πολιτισμού (1600-1400 π.Χ. περίπου): Κοινωνικές, οικονομικές και θρησκευτικές συνιστώσες
- Ταφική αρχιτεκτονική και ταφικά έθιμα
- Πρώιμη οικιστική οργάνωση
- Η μυκηναϊκή παρουσία στην Κνωσό
- Η περίοδος μέγιστης εξάπλωσης και ακμής του μυκηναϊκού πολιτισμού (1400 – 1200 π.Χ. περίπου): Ακροπόλεις και ανάκτορα
- Το ανακτορικό σύστημα οργάνωσης του μυκηναϊκού κόσμου
- Η εμβέλεια του μυκηναϊκού πολιτισμού
- Η περίοδος εξασθένησης του μυκηναϊκού πολιτισμού (1200 – 1050 π.Χ. περίπου): Η κατάρρευση του ανακτορικού συστήματος
- Η αναλαμπή του 12ου π.Χ. αιώνα και το τέλος του μυκηναϊκού πολιτισμού

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποσκοπεί στην εμβάθυνση και την κριτική προσέγγιση του μυκηναϊκού πολιτισμού μέσω της παρακολούθησης της πορείας των σημαντικών του κέντρων. Παρουσιάζονται και συζητούνται διεξοδικά οι παράγοντες και οι παράμετροι ανάδυσης καθώς και οι σπουδαιότερες

θέσεις και τα σχετικά ευρήματα της κοιτίδας του πολιτισμού αυτού στην Πελοπόννησο (Αργολίδα, Μεσσηνία, Λακωνία) από τις απαρχές (1600 π.Χ. περίπου) έως την οριστική αποδυνάμωσή του (1050 π.Χ. περίπου).

Επίσης, εξετάζεται η εξάπλωσή του στο Αιγαίο και στην Κρήτη, καθώς και η επίδρασή του στην Ανατολική και Κεντρική Μεσόγειο και την Κεντρική Ευρώπη κατά την περίοδο της μέγιστης ακμής του (1400-1200 π.Χ.).

Έμφαση δίνεται στην ανάλυση του ανακτορικού συστήματος που υιοθετείται αυτή την περίοδο σε σύγκριση με ανάλογες εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, με απώτερο στόχο:

α) να τοποθετηθεί ο μυκηναϊκός πολιτισμός στο ευρύτερο πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής του και

β) να αποτιμηθεί ο ρόλος της θάλασσας της Ανατολικής Μεσογείου ως συνδετικού κρίκου μεταξύ υψηλών πολιτισμών που άκμασαν στα παράλια της στο δεύτερο μισό της 2ης π.Χ. χιλιετίας.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- περιγράφει την ιστορική εξέλιξη του μυκηναϊκού πολιτισμού
- εστιάζει και σχολιάζει τεκμηριωμένα τις καμπές αυτής της εξέλιξης (ΜΕΙΙΙ-ΥΕΙ, ΥΕΙΙ-ΙΙΑ περίοδος, ΥΕΙΙΒ-Γ περίοδος)
- εντοπίζει και αποτιμά κριτικά τις ιδιαίτερες όψεις του μυκηναϊκού πολιτισμού (μνημειακή αρχιτεκτονική, γραφή, θρησκεία)
- αναγνωρίζει, συσχετίζει και σχολιάζει τεκμηριωμένα τις κύριες εκφάνσεις της μυκηναϊκής τέχνης στο ευρύτερο χωρικό τους πλαίσιο
- συγκρίνει και συσχετίζει τις εξελίξεις στο πλαίσιο του μυκηναϊκού πολιτισμού με αυτές στις Κυκλάδες και την Μινωική Κρήτη
- αποτιμά την θέση του μυκηναϊκού πολιτισμού στην Ανατολική Μεσόγειο κατά την περίοδο της μέγιστης εξάπλωσης και επιρροής του
- τοποθετεί την αποδυνάμωσή του στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο της εποχής της.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη και ομαδική εργασία
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

12Α-4 Ενάλια Αρχαιολογία ΙΙ: Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα εμβαθύνει στον ρόλο της Μεσογείου ως κοιτίδας πολιτισμών και ιστορικών φαινομένων διαχρονικά. Σκοπός είναι η ανάδειξη της σημασίας πλόων και επαφών στην αποτίμηση κομβικών στιγμών της μακράς πορείας του Παλαιού Κόσμου. Αρχής γενομένης από τους

πρώιμους πολιτισμούς της Μεσογείου την Εποχή του Λίθου, το “της θαλάττης κράτος” τροφοδοτεί τους πρώτους ανακτορικούς πολιτισμούς του Αιγαίου, εγκαθιδρύει αποικίες και σταθμούς σε ανατολή και δύση, ναυμαχεί χάριν της Ιωνίας, γράφει τον “Περίπλου”, εξαπλώνεται και καταλύεται μαζί με την ισχύ του Βυζαντίου για να ανασυστήσει τα Δυτικά βασίλεια του Μεσαίωνα. Ναυτική τέχνη και Ναυσιπλοΐα, γνώσεις κρυφές και αρχαίες, συνέχουν ακόμα την Μεσόγειο στην ιστορία της ναυπηγικής σήμερα.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές εργάζονται στις ακόλουθες ευρείες ενότητες:

- Η Μακρά Διάρκεια της Μεσογείου και η Σχολή των Annales. Επανεκτιμώντας την ιστορία των ηπείρων από την πλευρά της θάλασσας.
- Η προϊστορία της Μεσογείου και η ανάδυση του Παλαιού Κόσμου. Από το Olduvai I της Αφρικής στην Επιγκραβέτια της Μεσογειακής Ευρώπης. Το Ολόκαινο και η εγκαθίδρυση της Νεολιθικής.
- Τοπικά δίκτυα της Εποχής του Χαλκού. Πλόες Μινωϊτών και Μυκηναίων, επαφές και αποικίες σε Ανατολή και Δύση. Το προηγούμενο των αποικισμών της Ιωνίας και της Magna Grecia, ο διάπλους της Ανατολικής Μεσογείου, η θέση της Κύπρου και η γνώση της Αφρικής.
- Εικονογραφία πλοίων, ναυάγια και φορτία, η θαλάσσια ισχύς και ο ρόλος της στην άνοδο και στην πτώση πολιτισμών, η παραδοσιακή ναυπηγική σήμερα.
- Θάλασσα και Μύθος: από τον Όμηρο στην Ατλαντίδα.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12Α/ΔΠΑ -2 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών II: Ανάδειξη και αξιοποίηση

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αναπτύσσει εκτενώς τις ακόλουθες ενότητες :

- Ο πολιτιστικός φορέας (ίδρυμα) και ή έννοια του χώρου του : ιστορική εξέλιξη της τυπολογίας κατασκευών, επισκόπηση του σχετικού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, εμβάθυνση στην έννοια του κτηριακού προγράμματος.
- Η εκθεσιακή δραστηριότητα και ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της : επισκόπηση των διαδοχικών φάσεων υλοποίησης, έννοιες , θεωρητικές αρχές , τεχνικές και μέθοδοι εκπόνησης του εκθεσιακού προγράμματος, κανόνες σχεδιασμού, παραγωγής και αξιολόγησής του.
- Εκπαιδευτικές / μορφωτικές δράσεις : τυπολογία, είδη, αφηρητικός στόχος, θεωρητικές αρχές, σχεδιασμός, μεθοδολογία, εφαρμογή, αξιολόγηση
- Διαπολιτισμική επικοινωνία : θεωρητικές αρχές, μεθοδολογία, εφαρμογές

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με τις βασικές έννοιες, τις θεωρητικές αρχές, τις μεθόδους και τεχνικές εφαρμογές που ακολουθούνται για την ανάδειξη, αξιοποίηση και προβολή των πολιτισμικών αγαθών. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αποκτούν την ικανότητα να σχεδιάζουν, να προγραμματίζουν, να οργανώνουν και να υλοποιούν δράσεις που αξιοποιούν και προβάλλουν τα πολιτισμικά αγαθά, όπως είναι οι εκθέσεις(μόνιμες και περιοδικές), οι εκπαιδευτικές εφαρμογές και οι ποικίλες μορφωτικές εκδηλώσεις για μια μεγάλη ποικιλία κοινού (σχολικές ομάδες, ενήλικες, επιστήμονες, οικογένειες, φοιτητές, άτομα με ειδικές ανάγκες κλπ). Εμβαθύνουν επίσης και στη διαδικασία της αξιολόγησης.

Οι φοιτητές/φοιτητρίες αποκτούν δεξιότητες στο να κατανοούν τον θεωρητικό στόχο, το εννοιολογικό περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της ερμηνευτικής διαδικασίας που χαρακτηρίζει την εκθεσιογραφία και τη δημιουργική εκπαιδευτική δραστηριότητα, καθώς και τη μέσω αυτών επίτευξη διαπολιτισμικής επικοινωνίας. στο πλαίσιο ενός δομημένου πολιτισμικού περιβάλλοντος

12Α/ΔΠΑ -3 Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Εθνογραφία και Πολιτισμική Διαχείριση

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο σαν πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
- Καθημερινός Πολιτισμός
- Εθνογράφος ή Τουρίστας;
- Η Εθνογραφία ως επιστημονική έρευνα και λογοτεχνικό κείμενο
- Εθνογραφία και Φιλολογία

- Εθνογραφία και Παράσταση
- Εθνογραφία και Μέσα επικοινωνίας
- Αισθήσεις-Συναισθήματα-Αισθητική
- Εθνογραφία και Διαχείριση : Η περίπτωση της Μεσσηνίας
- Συλλογή και Αρχείο

Μαθησιακοί Στόχοι

Η παραπάνω βιβλιογραφία, όπως θα καθορίζεται εβδομαδιαίως, είναι συμπληρωματική των διαλέξεων και δεν τις αντικαθιστά. Συνεπώς η παρουσία των σπουδαστών στο μάθημα είναι απαραίτητη.

Οι σπουδαστές συμμετέχουν ενεργά στην τάξη, ατομικά ή/και σε ομάδες, με παρουσίαση ύλης ή/και σχετικών εργασιών που καθορίζονται κατά την πορεία του μαθήματος.

- Το πρώτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στην θεωρητική κατάρτιση,
- το δεύτερο μέρος σε ανάλυση περιπτώσεων και ασκήσεις επιτόπιας παρατήρησης.

Η βαθμολογία υπολογίζεται περίπου ως ακολούθως:

Παρουσία και συμμετοχή: 30%

Εργασίες/παρουσιάσεις: 30%

Τελικές εξετάσεις: 40%

12Α/ΠΑΓ-1 Εισαγωγή στην Παιδαγωγική –Θεωρίες Μάθησης

Περιεχόμενο μαθήματος

- Βασικές Έννοιες Παιδαγωγικής και Θεωριών μάθησης. Διάκριση μεταξύ της γενικής και ειδικής παιδαγωγικής.
- Οι Θεωρίες μάθησης και τα βασικά στοιχεία στην Παιδαγωγική μεθοδολογία.
- Παιδαγωγικό Αντικείμενο, Μαθησιακό Περιβάλλον . Άτομα με μαθησιακές δυσκολίες.
- Θεωρία Piaget . Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.
- Θεωρία Von Glaserfeld .Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.
- Θεωρία Vygotsky . Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.
- Θεωρία Bandura . Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί.

- Ψυχαναλυτική θεωρία. Χαρακτηριστικά στάδια και εφαρμογές στην Παιδαγωγική. Περιορισμοί. Ανάλυση - Σχέδια Αντιμετώπισης Κινδύνων. Περιορισμοί.
- Κριτήρια οργάνωσης των γνωστικών δομών και των δομών της μνήμης με έμφαση τον ατομικό – προσωπικό και κοινωνικό κονστρουκτιβισμό

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα είναι βασικό εισαγωγικό στις έννοιες της Παιδαγωγικής Επιστήμης και των Θεωριών Μάθησης.

Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη εισαγωγικών θεμάτων της Διδακτικής και Παιδαγωγικής επιστήμης αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση στις θεωρίες μάθησης με έμφαση εφαρμογές στο πεδίο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ).

Στο θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο θα συζητηθούν

- οι μαθησιακές θεωρίες,
- οι προϋποθέσεις μάθησης,
- οι εσωτερικές διαδικασίες μάθησης,
- τα κίνητρα μάθησης,
- η οργάνωση της μάθησης,
- οι στόχοι μάθησης και
- οι νόμοι της μάθησης με έμφαση τη γενική και Ειδική Παιδαγωγική.

Στα περιεχόμενα του μαθήματος περιλαμβάνονται η μελέτη συμπεριφοριστικών, κοινωνικογνωστικών, γνωστικών θεωριών με έμφαση τη γνωστική ψυχολογία, τη γνωστική Νευροεπιστήμη και το Μοντέλο Επεξεργασίας Πληροφοριών.

Επιπλέον, εξετάζονται παιδαγωγικές θεωρίες μάθησης που αναφέρονται στο συμπεριφορισμό, τον εποικοδομισμό, τη συνεργατική μάθηση και την προσωπική μάθηση.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί τις βασικές γενικές Παιδαγωγικές αρχές
- κατανοεί τις βασικές αρχές στην Ειδική Παιδαγωγική Επιστήμη
- διακρίνει τις αρχές που διέπουν την γενική από την Ειδική Παιδαγωγική
- κατανοεί τις θεωρίες μάθησης
- γνωρίζει την κατασκευή ή την επεξεργασία των γνωστικών δομών
- γνωρίζει την κατασκευή και λειτουργία των δομών της μνήμης με έμφαση τον ατομικό – προσωπικό κονστρουκτιβισμό σύμφωνα με τις θεωρίες του Von Glaserfeld και του Piaget.

- γνωρίζει την κατασκευή ή την επεξεργασία των γνωστικών δομών και των δομών της μνήμης με έμφαση τον κοινωνικό κονστρουκτιβισμό σύμφωνα με τις θεωρίες Vygotsky και Bandura.
- συνδέει τις θεωρίες μάθησης με τις Παιδαγωγικές αρχές και τη διδασκαλία
- επιλέγει την κατάλληλη θεωρία μάθησης για να υποστηρίξει μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες
- κατανοεί τις Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ) και τις βασικές αρχές της μάθησης.
- μπορεί να σχεδιάζει Παιδαγωγικές προληπτικές διδακτικές υποστήριξης με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη δια βίου πρόσβαση στη γνώση
- συνδέει τις θεωρίες μάθησης με τους γενικότερους παιδαγωγικούς και διδακτικούς στόχους και τις αρχές του κύκλου ζωής .
- έχει γνώση των παιδαγωγικών εργαλείων και των διδακτικών τεχνικών σύμφωνα με ορισμένη θεωρία μάθησης
- χρησιμοποιεί τις θεωρίες μάθησης στις παιδαγωγικές μεθοδολογίες που εφαρμόζει για αποτελεσματική διδασκαλία.
- αναλύει και υπολογίζει τα βασικά στοιχεία του διδακτικού έργου και να τα συνδέει με ορισμένη θεωρία μάθησης
- συνεργαστεί με τους συμφοιτητές του για να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν σε μια μελέτη περίπτωσης εφαρμόζοντας Παιδαγωγική μεθοδολογία με βάση τις θεωρίες μάθησης με έμφαση τις Δραστηριότητες Μαθησιακής Ετοιμότητας.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση θεωριών μάθησης, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών (Retrieve, analyse and synthesise data and information, with the use of necessary technologies)
- Προσαρμογή θεωριών μάθησης σε νέες παιδαγωγικές καταστάσεις (Adapt to new situations)
- Αυτόνομη παιδαγωγική εργασία μελέτης σύμφωνα με τις θεωρίες μάθησης (Work autonomously)
- Ομαδική Παιδαγωγική εργασία στις θεωρίες μάθησης (Work in teams)
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον (Work in an international context) σχετικά με την Παιδαγωγική –Θεωρίες Μάθησης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον σχετικά με την Γενική και ειδική Παιδαγωγική , τις Θεωρίες Μάθησης και τους μαθητές με γενικές και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών σχετικά με την αξιοποίηση των θεωριών Μάθησης στην Παιδαγωγική διαχείριση ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες
- Παιδαγωγικές εφαρμογές Θεωριών Μάθησης σε άτομα με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα (Appreciate diversity and multiculturality)
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον (Respect natural environment) που διαβιών τα άτομα με αναπηρίες.
- Άσκηση κριτικής στις Θεωρίες Μάθησης και άσκηση Παιδαγωγικού αυτοστοχασμού (Be critical and self-critical)
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης σχετικά με τις Μαθησιακές δυσκολίες και τις Θεωρίες Μάθησης (Advance free, creative and causative thinking)

Z' εξάμηνο

12A-7 Κλασική Αρχαιολογία: Ναοδομία, Πολεοδομία, Οικιστική

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αποσκοπεί στη σκιαγράφιση όψεων της κοινωνικής και οικονομικής διάστασης της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής. Οι βασικοί θεματικοί άξονες που συνθέτουν το περιεχόμενό του είναι:

- α) τα υλικά δομής και οι κατασκευαστικές τεχνικές στην ιδιωτική και δημόσια αρχιτεκτονική, διαχρονικά (1050-31 π.Χ.),
- β) ο ρόλος του ναού, η σημασιολογία του, ο συμβολισμός του και η ανάπτυξη των πρώιμων ναϊκών οικοδομημάτων,
- γ) τα οικοδομικά προγράμματα κατά την τυραννία και τη δημοκρατία (6ος -5ος αι. π.Χ.),
- δ) πρώιμοι οικισμοί και οικίες: μορφολογία και εξέλιξη (10ος/9ος-6ος αι. π.Χ.).

Οι ενότητες αυτές αναλύονται περαιτέρω ως εξής:

- Εισαγωγικά (1η εβδομάδα):
- Εξελίξεις στη μεθοδολογία έρευνας
- Παράθεση και ανάλυση βιβλιογραφίας αναφορικά με το περιεχόμενο του μαθήματος
- Σχεδιασμός, οργάνωση και υλοποίηση των οικοδομικών έργων (2η εβδομάδα)
- Δομικά υλικά και εργαλεία (από το λατομείο στο εργοτάξιο) (3η-4η εβδομάδα)
- Ο αρχαιοελληνικός ναός: ρόλος, σημασία, συμβολισμός (5η εβδομάδα)
- Η εμφάνιση και εξέλιξη του ελληνικού ναού (6η εβδομάδα)
- Πρώιμοι ναοί και ιερά στην περιφέρεια του ελληνικού κόσμου (Ν. Ιταλία, Σικελία) (7η εβδομάδα)
- Οικοδομικά προγράμματα των τυράννων (8η-9η εβδομάδα)
  - ✓ Αθήνα και Αττική (Πεισιπρατίδες: Ακρόπολη, Αγορά, περιοχή Ιλισσού, Ελευσίνα, Δήλος)
  - ✓ Κόρινθος (Περίανδρος: Δίολκος)
  - ✓ Σάμος (Πολυκράτης: Ηραίο, Ευπαλίνειο όρυγμα)
- Οικοδομικά προγράμματα στη δημοκρατία (10η-11η εβδομάδα)
  - ✓ Αθήνα-Περικλής: Ακρόπολη, περιοχή Ιλισσού, Πειραιάς, Ελευσίνα,
- Πρώιμοι οικισμοί και οικίες (10ος-6ος αι. π.Χ.) (12η-13η)
  - ✓ Νιχώρια Μεσσηνίας – Ασίνη Αργολίδας – Καρφή Κρήτης - Ζαγορά Άνδρου – Εμπορειό Χίου
  - ✓ Βρουλιά Ρόδου, η κατοικία στις αποικίες της Δύσης (νότια Ιταλία και Σικελία)

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές σε κοινωνικές και οικονομικές όψεις της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής. Μέσα από τη συστηματική και αναλυτική μελέτη του σχεδιασμού, της οργάνωσης και της υλοποίησης των δημοσίων και ιδιωτικών οικοδομημάτων, αλλά και από χρήση των δομικών υλικών μπορεί να αναδειχθούν οι οικονομικές συνθήκες πόλεων-κρατών και ιδιωτών που επέτρεπαν ή απέτρεπαν την οικοδόμηση. Επιπλέον, η παρουσίαση της οικοδομικής πολιτικής των τυράννων με τη λεπτομερή προσέγγιση αντιπροσωπευτικών μνημείων και χώρων από διάφορες πόλεις του ελλαδικού χώρου και η αντιπαραβολή τους με τα δημόσια έργα που υλοποιήθηκαν στη δημοκρατική Αθήνα, επιτρέπει να διαφανεί το διαφορετικό οικονομικό υπόβαθρο των έργων αυτών, αλλά και οι κοινωνικές προτεραιότητες και πολιτικές σκοπιμότητες που εξυπηρετούσαν. Έτσι, μέσα από τη μελέτη της αρχιτεκτονικής προσεγγίζουν οι φοιτητές ζητήματα που συνθέτουν τη φυσιογνωμία των πόλεων- κρατών. Αντίστοιχα, η εμφάνιση και ο συμβολισμός του ελληνικού ναού όπως αντικατοπτρίζεται στα πρώιμα ναϊκά οικοδομήματα τόσο από τον ελλαδικό χώρο όσο και από τις αποικίες της δύσης αναλύεται λεπτομερώς ώστε να αναδειχθεί η κοινωνική του διάσταση και ο ρόλος του για την πόλη και τον πολίτη. Το θέμα της πολεοδομίας και της οικιστικής προσεγγίζεται μέσα από τα πρωιμότερα σωζόμενα παραδείγματα του ελλαδικού χώρου, τα οποία αντιπαραβάλλονται με εκείνα των αποικιών της κάτω Ιταλίας και Σικελίας προκειμένου να διαφανούν οι συσχετισμοί και οι πιθανές διαφοροποιήσεις.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται αντιπροσωπευτικά μνημεία και χώροι, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τη συνδρομή των γραμματειακών πηγών και της σύγχρονης βιβλιογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικότητας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των αρχαιολογικών καταλοίπων. Η προσέγγιση της ελληνικής αρχιτεκτονικής με τρόπο πολυεπίπεδο όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τα κείμενα (κυρίως τις επιγραφικές μαρτυρίες) και τη μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών, εισάγει τους φοιτητές στον διεπιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να εμβαθύνουν σε ζητήματα τεχνολογικά και κατασκευαστικά της οικιστικής και ναϊκής αρχιτεκτονικής (π.χ. προέλευση και μεταφορά πρώτων υλών, συνδεσμολογία λίθων, τεκτονικά σημεία, λατομεία, επιμέρους χρήση δομικών υλικών)
- να εντάσσουν τα μνημεία στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής που ανήκουν και να τα συνδέουν με συγκεκριμένες προσωπικότητες της πολιτικής,
- να τεκμηριώνουν την εμφάνιση των πρώτων ναών στον ελλαδικό χώρο και τη διαφοροποίηση του κοινωνικού τους ρόλου τους στις ελληνικές αποικιακές εγκαταστάσεις στη νότια Ιταλία και Σικελία
- να κατέχουν τον πολλαπλό συμβολισμό των ελληνικών ναών

- να συσχετίζουν πολιτικά φαινόμενα με την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής
- να αναλύουν τη μορφή των πρώιμων οικισμών και οικιών στον ελλαδικό χώρο

Σκοπός του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές σε κοινωνικές και οικονομικές όψεις της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής. Μέσα από τη συστηματική και αναλυτική μελέτη του σχεδιασμού, της οργάνωσης και της υλοποίησης των δημοσίων και ιδιωτικών οικοδομημάτων, αλλά και από χρήση των δομικών υλικών μπορεί να αναδειχθούν οι οικονομικές συνθήκες πόλεων-κρατών και ιδιωτών που επέτρεπαν ή απέτρεπαν την οικοδόμηση. Επιπλέον, η παρουσίαση της οικοδομικής πολιτικής των τυράννων με τη λεπτομερή προσέγγιση αντιπροσωπευτικών μνημείων και χώρων από διάφορες πόλεις του ελλαδικού χώρου και η αντιπαραβολή τους με τα δημόσια έργα που υλοποιήθηκαν στη δημοκρατική Αθήνα, επιτρέπει να διαφανεί το διαφορετικό οικονομικό υπόβαθρο των έργων αυτών, αλλά και οι κοινωνικές προτεραιότητες και πολιτικές σκοπιμότητες που εξυπηρετούσαν. Έτσι, μέσα από τη μελέτη της αρχιτεκτονικής προσεγγίζουν οι φοιτητές ζητήματα που συνθέτουν τη φυσιογνωμία των πόλεων- κρατών. Αντίστοιχα, η εμφάνιση και ο συμβολισμός του ελληνικού ναού όπως αντικατοπτρίζεται στα πρώιμα ναϊκά οικοδομήματα τόσο από τον ελλαδικό χώρο όσο και από τις αποικίες της δύσης αναλύεται λεπτομερώς ώστε να αναδειχθεί η κοινωνική του διάσταση και ο ρόλος του για την πόλη και τον πολίτη. Το θέμα της πολεοδομίας και της οικιστικής προσεγγίζεται μέσα από τα πρωιμότερα σωζόμενα παραδείγματα του ελλαδικού χώρου, τα οποία αντιπαραβάλλονται με εκείνα των αποικιών της κάτω Ιταλίας και Σικελίας προκειμένου να διαφανούν οι συσχετισμοί και οι πιθανές διαφοροποιήσεις.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται αντιπροσωπευτικά μνημεία και χώροι, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τη συνδρομή των γραμματειακών πηγών και της σύγχρονης βιβλιογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικότητας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των αρχαιολογικών καταλοίπων. Η προσέγγιση της ελληνικής αρχιτεκτονικής με τρόπο πολυεπίπεδο όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τα κείμενα (κυρίως τις επιγραφικές μαρτυρίες) και τη μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών, εισάγει τους φοιτητές στον διεπιστημονικό διάλογο, πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να εμβαθύνουν σε ζητήματα τεχνολογικά και κατασκευαστικά της οικιστικής και ναϊκής αρχιτεκτονικής (π.χ. προέλευση και μεταφορά πρώτων υλών, συνδεσμολογία λίθων, τεκτονικά σημεία, λατομεία, επιμέρους χρήση δομικών υλικών)
- να εντάσσουν τα μνημεία στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής που ανήκουν και να τα συνδέουν με συγκεκριμένες προσωπικότητες της πολιτικής,
- να τεκμηριώνουν την εμφάνιση των πρώτων ναών στον ελλαδικό χώρο και τη διαφοροποίηση του κοινωνικού τους ρόλου στις ελληνικές αποικιακές εγκαταστάσεις στη νότια Ιταλία και Σικελία

- να κατέχουν τον πολλαπλό συμβολισμό των ελληνικών ναών
- να συσχετίζουν πολιτικά φαινόμενα με την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής
- να αναλύουν τη μορφή των πρώιμων οικισμών και οικιών στον ελλαδικό χώρο
- να αντιπαραβάλλουν πρώιμες οικίες και ναούς του ελλαδικού χώρου με εκείνους της νότιας Ιταλίας και Σικελίας.
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν αξιόπιστες αναλύσεις σχετικά με την πολιτική, οικονομική και κοινωνική διάσταση της ελληνικής αρχιτεκτονικής.

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Υπευθυνότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών.
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών, δεξιότητες πολύτιμες για την ανανέωση και τη βιωσιμότητα των σπουδών στην ιστορία και την αρχαιολογία.
- Κατανόηση και συγκριτική θεώρηση σύγχρονων προσεγγίσεων και εφαρμογών στη μελέτη της αρχιτεκτονικής.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου και επιστημονικά τεκμηριωμένου σκεπτικού για μουσειακές εκθέσεις, ανάδειξη αρχαιολογικών μνημείων και χώρων, πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της αρχαιολογικής του γνώσης με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα.
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον.

12Α-6 Ειδικά Θέματα Βυζαντινής Αρχαιολογίας

Περιεχόμενο μαθήματος

Μάθημα 1ο: Εισαγωγή

Η κεραμική ως αρχαιολογικό εύρημα (σημασία, διαχείριση) – Βασικές αρχές τυπολογίας – Κατασκευαστικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά

Μάθημα 2ο-3ο: Πρωτοβυζαντινή κεραμική Ι

Βασικά γνωρίσματα – επιτραπέζια κεραμική

Μάθημα 4ο-5ο: Πρωτοβυζαντινή κεραμική II

Αμφορείς

Μάθημα 5ο-6ο: Μεσοβυζαντινή – υστεροβυζαντινή κεραμική

Βασικά γνωρίσματα – επιτραπέζια κεραμική – αμφορείς

Μάθημα 7ο: Κοινή κεραμική – μαγειρικά σκεύη – αγγεία αποθήκευσης

Μάθημα 8ο: Λυχνάρια

Μάθημα 9ο-12ο: Πρακτική άσκηση I

Καταγραφή κεραμικής συλλογής

Μάθημα 13ο: Πρακτική άσκηση II

Σχεδιαστική αποτύπωση κεραμικών αγγείων και οστράκων

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα εστιάζει σε θέματα ειδικά βυζαντινής αρχαιολογίας, κυρίως μικροτεχνίας με έμφαση στη βυζαντινή κεραμική (4ος-15ος αιώνας). Η προσέγγιση στο θέμα είναι πρακτική (διαχείριση κεραμικής από αρχαιολογικά περιβάλλοντα, περιγραφή, καταγραφή, σχεδιαστική αποτύπωση) και θεωρητική (παραγωγή και διακίνηση κεραμικών προϊόντων, κύριες κατηγορίες επιτραπέζιας και κοινής κεραμικής, αμφορέων, λυχναριών). Οι φοιτητές εκπαιδεύονται την καταγραφή της εκπαιδευτικής συλλογής ρωμαϊκής, βυζαντινής και νεότερης κεραμικής του ΤΙΑΔΠΑ και αναλαμβάνουν να εκπονήσουν (γραπτώς) και να παρουσιάσουν (προφορικώς) σχετικές εργασίες.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση να:

- διαχειρίζονται κεραμικά ευρήματα στο πεδίο ή στο μουσείο (διαλογή, καταγραφή)
- κατηγοριοποιούν κεραμικά ευρήματα με βάση τα τεχνικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά τους
- αναγνωρίζουν βασικές κατηγορίες και τύπους βυζαντινής κεραμικής
- αποτυπώνουν σχεδιαστικά κεραμικά αγγεία και όστρακα

Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Υπευθυνότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών στο πεδίο και στο εργαστήριο
- Δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (πεδίο, αρχαιολογική ανασκαφή, εργαστήριο) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού για αρχαιολογικούς χώρους και μουσειακές εκθέσεις)
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων και σε διεθνές περιβάλλον

12Α/ΔΠΑ -5 Διαχείριση Πολιτισμικών Αγαθών ΙΙΙ: Διοίκηση πολιτιστικών φορέων

Περιεχόμενο μαθήματος

Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στη διαχείριση και την επικοινωνία των φορέων πολιτισμού, μέσω της διδασκαλίας βασικών εννοιών, θεωριών και μεθόδων του πολιτιστικού μάνατζμεντ και του πολιτιστικού μάρκετινγκ. Παράλληλα, εξετάζεται η ευρύτερη προβληματική που συνδέεται με την εφαρμογή επιχειρηματικών μεθόδων στον μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό τομέα και αναλύονται οι ποικίλες παράμετροι που επηρεάζουν τη διαχείριση των πολιτιστικών φορέων.

Η θεωρητική διδασκαλία ενισχύεται με πρακτικές ασκήσεις και πραγματικά παραδείγματα από τον εθνικό και τον διεθνή χώρο. Με στόχο την εμπέδωση των γνώσεων και την εξάσκηση των φοιτητών σε τρόπους εφαρμογής μεθόδων του πολιτιστικού μάνατζμεντ και του μάρκετινγκ, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου εκπονείται ομαδική εργασία τύπου project.

Δεδομένης της πιεστικής πρόκλησης, που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονοι μη κερδοσκοπικοί πολιτιστικοί οργανισμοί αναφορικά με την εξισορρόπηση των οικονομικών, κοινωνικών και καλλιτεχνικών στόχων τους, το μάθημα προσφέρει απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες σε όσους επιθυμούν να εμβαθύνουν θεωρητικά ή /και να απασχοληθούν επαγγελματικά στον ανερχόμενο τομέα της πολιτιστικής διαχείρισης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εκπαιδευθεί σε βασικές θεωρίες και εργαλεία του μάνατζμεντ και του μάρκετινγκ και στην εφαρμογή τους στον πολιτιστικό τομέα.
- Θα γνωρίζουν τον προβληματισμό που συνδέεται με τη μεταφορά επιχειρηματικών μεθόδων στον μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό τομέα και τις παραμέτρους που πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν.
- Θα έχουν εξασκηθεί πρακτικά στην εφαρμογή του πολιτιστικού μάνατζμεντ και μάρκετινγκ, θα έχουν κατανοήσει τις δυσκολίες της, και θα έχουν αποκτήσει πρακτική εμπειρία για την μετέπειτα επαγγελματική ή ακαδημαϊκή πορεία τους.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.
- Θα γνωρίζουν πώς να υλοποιούν συνεργατικά ένα ομαδικό project πολιτιστικής διαχείρισης.
- Θα έχουν εξασκηθεί στον προγραμματισμό και στην τήρηση προθεσμιών.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12Α/ΔΠΑ -4 Πολιτισμικά Αγαθά και Νέες Τεχνολογίες

Περιεχόμενο μαθήματος

- Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο των Νέων Τεχνολογιών
- Τεχνολογίες για το χαρακτηρισμό, και ανάλυση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Τεχνολογίες για την αποτύπωση, καταγραφή και ψηφιοποίηση υλικών και αντικειμένων συλλογών, μουσείων και εκπαιδευτικών ενοτήτων
- Εργαλεία για την έρευνα κλειστών χώρων – μικρής κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων, φωτογραμμετρία).
- Εργαλεία για την έρευνα ανοιχτών, υπαίθριων χώρων - μεγάλης κλίμακας (τηλεπισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις, οπτικοποίηση χώρων, φωτογραμμετρία).
- Στατιστική για την ομαδοποίηση αντικειμένων-δεδομένων,
- Ψηφιακές βάσεις δεδομένων,
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων
- Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας χώρων
- Ερευνητικά προγράμματα αναζήτησης παλαιοπεριβαλλοντικών πληροφοριών (χλωρίδα, πανίδα, παλαιοδιατροφή).
- Τεχνολογίες εξ αποστάσεως παρακολούθησης μνημείων και χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων κλειστών χώρων
- Τεχνολογίες παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων ανοιχτών χώρων

Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα της διάλεξης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση διαχειριστικών και ερευνητικών αναγκών των πολιτισμικών αγαθών.

Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας χρήσης των θετικών επιστημών στην πολιτισμική κληρονομιά, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα στην

τεκμηριωμένη χρήση της τεχνολογίας για την αναζήτηση λύσεων διαχείρισης, έρευνας και προστασίας των πολιτισμικών αγαθών. Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Νέων Τεχνολογιών ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές αυτής.

Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις των μαθηματικών και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές του μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (μηχανικούς, οικονομολόγους, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί

να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνολογιών στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.

Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης τεχνικών θεμάτων.

Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. χρήση μηχανημάτων στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, κατασκευή ιστοσελίδων, αναλύσεις ιστορικού υλικού, κλπ).

Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (μηχανικοί, περιβαλλοντολόγοι, οικονομολόγοι, τουριστικοί-ξενοδοχειακοί πράκτορες, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της αρχαιολογικής έρευνας, αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των 2 κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

να αποκτήσει:

- την ικανότητα της αναζήτησης της τεχνικής πληροφορίας και δεδομένων μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες
- να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής των θετικών επιστημών προς όφελος της έρευνας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων
- να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες
- να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες

- να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών
- να κατανοεί τις βασικές έννοιες των οικονομικών, μαθηματικών και τεχνολογικών όρων
- να παράγει έργο εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους
- να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάπτυξη νέων τεχνολογικών εργαλείων

ΠΤΧ-1 Πτυχιακή εργασία (χειμερινό εξάμηνο)

Η' εξάμηνο

12Α-9 Κλασική Αρχαιολογία: Πλαστική

Περιεχόμενο μαθήματος

Το συγκεκριμένο μάθημα περιλαμβάνει αναλυτική πραγμάτευση της εξέλιξης της μνημειακής πλαστικής και της μικροπλαστικής σε ορείχαλκο από την πρώιμη εποχή του Σιδήρου μέχρι και το τέλος των ελληνιστικών χρόνων (1050-31 π.Χ.). Η προσέγγιση γίνεται με χρονολογικά κριτήρια. Παράλληλα, διερευνώνται και προσδιορίζονται τα τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά των εργαστηρίων παραγωγής των ορειχάλκινων αυτών έργων, κυρίως στον ελλαδικό χώρο. Οι ενότητες που εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι οι εξής:

- Η τεχνολογία του ορείχαλκου (εβδομάδα 1)
  - ✓ ζητήματα ορολογίας, απαρχές και μυθικές καταβολές χαλκούργιας/τορευτικής
  - ✓ συστατικά του κράματος, προέλευση και διαθεσιμότητα πρώτων υλών
  - ✓ αρχαιομετρικές μελέτες για την ανίχνευση της προέλευσης
- Ορειχάλκινα έργα πλαστικής από τον ελλαδικό χώρο (εβδομάδα 2)
  - ✓ ιστορία της έρευνας
  - ✓ τύποι, χρήση, αξία
  - ✓ χρονολογικά προβλήματα
  - ✓ επισήμανση νέων προοπτικών στην έρευνα
- Τεχνικές κατασκευής ορειχάλκινων γλυπτών (εβδομάδα 3) (σφυρηλάτηση, συμπαγής χύτευση, έμμεση και άμεση κοίλη χύτευση, ενθέσεις)
- Εργαστήρια κατασκευής ορειχάλκινων γλυπτών (περιοχές – Αθήνα, Κόρινθος, Ρόδος, Μακεδονία - αρχαιολογικά κατάλοιπα,

- απεικονίσεις εργαστηρίων στην αγγειογραφία, γραμματειακές πηγές) (εβδομάδα 4)
- Μνημειακά ορειχάλκινα γλυπτά (εβδομάδα 5-6)
  - ✓ Γεωμετρικοί και αρχαϊκοί χρόνοι
  - ✓ Κλασικοί και ελληνιστικοί χρόνοι
- Ορειχάλκινα ειδώλια της πρώιμης εποχής του Σιδήρου (Κρήτη, Αθήνα, Πελοπόννησος) (εβδομάδα 7-8)
  - ✓ ιπάρια
  - ✓ ανθρώπινη μορφή
  - ✓ συμπλέγματα
- Ορειχάλκινα ειδώλια αρχαϊκών χρόνων (τα εργαστήρια της Αθήνας, της Πελοποννήσου, του κεντρικού και βορειοελλαδικού χώρου): τεχνοτροπία, θεματολόγιο/τυπολογία, χρονολόγηση (εβδομάδα 9-10)
- Ορειχάλκινα ειδώλια κλασικών χρόνων (θεματολόγιο/τυπολογία, τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά εργαστηρίων, επιρροές από τους τύπους της μνημειακής πλαστικής) (εβδομάδα 11-12)
- Ορειχάλκινα ειδώλια ελληνιστικών χρόνων (θεματολόγιο/τυπολογία, τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά εργαστηρίων) (εβδομάδα 13)

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αυτό αποσκοπεί στο να εμβαθύνουν οι φοιτητές σε μία κατηγορία της ελληνικής τέχνης, στην πλαστική από ορείχαλκο. Η μελέτη βασίζεται στη διαχρονική μελέτη της από το 1050 μέχρι το 31 π.Χ., σε όλη, δηλαδή, τη διάρκεια της κλασικής αρχαιότητας. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται η προέλευση, η σύσταση του κράματος του ορείχαλκου, ο τρόπος κατασκευής των γλυπτών από αυτό το υλικό και οι εργαστηριακές εγκαταστάσεις ώστε να σκιαγραφηθούν τα επιτεύγματα της αρχαίας τεχνολογίας στον συγκεκριμένο τομέα και να προσδιοριστεί η γεωγραφική προέλευση των πρώτων υλών. Απώτερος στόχος είναι να αναδειχθούν οι οικονομικοί παράμετροι της παραγωγής και της χρήσης των ορειχάλκινων γλυπτών ώστε να διαφανεί ο ρόλος τους στις κοινωνίες των εποχών που εξετάζονται και να ενταχθούν στο ιστορικό τους πλαίσιο. Η προσέγγιση που βασίζεται στη σκιαγράφηση της τεχνοτροπικής εξέλιξης των ορειχάλκινων γλυπτών με χρονική αλληλουχία εξοικειώνει τους φοιτητές με ζητήματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης που αφορούν στην ταυτοποίηση των εργαστηρίων παραγωγής και των καλλιτεχνικών κέντρων στην ελληνική πλαστική.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, παρουσιάζονται και αναλύονται επιλεγμένα ορειχάλκινα γλυπτά μεγάλου μεγέθους και ειδώλια, σχολιάζονται και αξιολογούνται με τη συνδρομή των γραμματειακών πηγών και της σύγχρονης βιβλιογραφίας μέσα από το πρίσμα της διεπιστημονικότητας. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη προβληματική και μεθοδολογία έρευνας σε θέματα σχετικά με την αρχαιολογία της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου και εμβαθύνουν τη γνώση τους ως προς το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την κατανόηση των αρχαιολογικών καταλοίπων. Η προσέγγιση της ελληνικής πλαστικής με τρόπο πολυεπίπεδο όπου η αρχαιολογική μαρτυρία και τα υλικά κατάλοιπα συνδυάζονται με τις φιλολογικές πηγές, τις κοινωνικές και φυσικές επιστήμες, εισάγει τους φοιτητές στον διεπιστημονικό διάλογο,

πολύτιμο εφόδιο τόσο για τη συνέχιση των σπουδών τους όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να εμβαθύνουν στην τεχνολογία του ορείχαλκου κατά την κλασική αρχαιότητα
- να παρατηρούν και να περιγράφουν αναλυτικά έργα της ελληνικής πλαστικής
- να προσεγγίζουν χρονολογικά τα ορειχάλκινα γλυπτά μεγάλου μεγέθους και τα ειδώλια
- να αναγνωρίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά των επιμέρους εργαστηρίων παραγωγής των ορειχάλκινων γλυπτών και να προσδιορίζουν τις καλλιτεχνικές τάσεις που αναπτύχθηκαν διαχρονικά
- να εντάσσουν τα γλυπτά στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής που ανήκουν
- να αναγνωρίζουν τα αρχαιολογικά κατάλοιπα των εργαστηρίων πλαστικής σε ορείχαλκο
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν αξιόπιστες αναλύσεις σχετικά με την τεχνολογική και οικονομική διάσταση της πλαστικής σε ορείχαλκο και το ρόλο των ιερών στην ανάπτυξη των τοπικών εργαστηρίων.
- Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών.
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών, δεξιότητες πολύτιμες για την ανανέωση και τη βιωσιμότητα των σπουδών στην ιστορία και την αρχαιολογία.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου και επιστημονικά τεκμηριωμένου σκεπτικού για μουσειακές εκθέσεις, ανάδειξη αρχαιολογικών μνημείων και χώρων, πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της αρχαιολογικής του γνώσης με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα.
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον.

12A-8 Ειδικά Θέματα Αρχαιομετρίας - Εργαστήριο

Περιεχόμενο μαθήματος

1) Στατιστική

- 2) Κοκκομετρική Ανάλυση
- 3) Διάβρωση Μετάλλων
- 4) Ευθεία Ελαχίστων Τετραγώνων - Αγωγιμομετρία
- 5) Συντήρηση Αρχαίων Αντιγράφων
- 6) Οπτική Μικροσκοπία
- 7) Οπτική Μικροσκοπία Οπτικών Ινών
- 8) Πετρογραφικό Μικροσκόπιο – Γεωλογικά Δείγματα
- 9) Πετρογραφικό Μικροσκόπιο – Κεραμικά Δοκίμια
- 10) Χάρτες, GIS
- 11) Ηλεκτρονικό Μικροσκόπιο Σάρωσης
- 12) Φθορισμομετρία Ακτίνων-Χ.
- 13) Ανιχνευτής Μετάλλων.

Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα του εργαστηριακού μαθήματος.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η πρακτική εκπαίδευση των φοιτητών στη χρήση των τεχνολογιών και ειδικότερα εκείνων που εφαρμόζονται για την επίλυση θεμάτων απόλυτης χρονολόγησης, χαρακτηρισμού και προέλευσης υλικών και τέχνηργων της αρχαιολογικής έρευνας.

Αρχικά γίνεται μια ξενάγηση στον εργαστηριακό χώρο ώστε να εξοικειωθούν με τις διατάξεις και την αρχιτεκτονική ενός εργαστηρίου και παράλληλα διδάσκονται πρώτα μέτρα ασφαλείας και ασφαλούς χρήσης των οργανολογιών, καθώς και πρώτα μέτρα αντιμετώπισης επικίνδυνων καταστάσεων, όπως έκθεση σε φωτιά, χημικά και τραυματισμοί.

Οι φοιτητές κάνουν μια εισαγωγή στις έννοιες της στατιστικής μέσω πρακτικών εφαρμογών ώστε να θυμηθούν βασικές έννοιες των μαθηματικών οι οποίες θα τους οδηγήσουν στην καλύτερη παρακολούθηση του μαθήματος.

Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Ειδικών Θεμάτων Αρχαιομετρίας, των ασκήσεων που θα κληθούν να παρακολουθήσουν και να υλοποιήσουν, των συνεπαγόμενων απαιτήσεων του μαθήματος και του τρόπου βαθμολόγησης της απόδοσής τους στο μάθημα.

Στη συνέχεια εξοικειώνονται με μικροσκοπικές διατάξεις για την μελέτη αρχαιολογικών και γεωλογικών υλικών, στην ανάγνωση χαρτών, στη λήψη γεωγραφικών συντεταγμένων χώρου και στην χρήση μη-καταστροφικών αναλυτικών οργανολογιών.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- να χρησιμοποιεί μικροσκοπικές διατάξεις όλων των τύπων

- να διαβάζει χάρτες και να καταγράφει γεωγραφικά, χωρικά στίγματα
- να διαβάζει με κριτικό τρόπο αναλυτικά αποτελέσματα
- να διαβάζει αναλυτικά φάσματα
- να διαβάζει φωτογραφίες ηλεκτρονικού μικροσκοπίου
- να χρησιμοποιεί πετρογραφική ορολογία για τον χαρακτηρισμό των εγκλεισμάτων κεραμικής
- να διαβιεί σε εργαστήριο
- να συνεργάζεται με εργαστηριακή ομάδα
- να γράφει τεχνικές αναφορές
- να αξιολογεί αναλυτικά αποτελέσματα.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, κατεύθυνσης Αρχαιολογίας, να αποκτήσει:

- Την ικανότητα ασφαλούς διαβίωσης εντός ενός εργαστηρίου
- Να αναζητεί τον τρόπο ορθής χρήσης των οργανολογιών
- Να ερμηνεύει αριθμητικά δεδομένα
- Να ερμηνεύει αναλυτικά δεδομένα
- Να παρατηρεί και να σχολιάζει με τεχνική ορολογία μικροσκοπικές παρατηρήσεις
- Να αξιολογεί και να σχολιάζει εικόνες ηλεκτρονικής μικροσκοπίας
- Να συγγράφει τεχνικές εκθέσεις
- Να αντιδρά γρήγορα και παραγωγικά σε ερωτήσεις τεχνικής φύσεως που σχετίζονται με την αρχαιολογική έρευνα.
- Να ενσωματώνει εργαστηριακά δεδομένα σε εργασίες, συγγράμματα, υποβαλλόμενα ερευνητικά προγράμματα

12Α/ ΔΠΑ -6 Πολιτισμικά Αγαθά και Προληπτική Συντήρηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- 1) Ορισμός, ιστορία, εξέλιξη και περιεχόμενο της θεματικής της Προληπτικής Συντήρησης
- 2) Προληπτική και Επεμβατική Συντήρηση
- 3) Δεοντολογία και αρχές Συντήρησης.
- 4) Χάρτης της Βενετίας, Συνθήκες της ΟΥΝΕΣΚΟ, Διεθνείς Οργανισμοί
- 5) Υλικά και τεχνικές Συντήρησης

- 6) Καταγραφή και Μεθοδολογίες Συντήρησης
  - 7) Συντήρηση Χαρτώου Υλικού
  - 8) Συντήρηση Εικόνων
  - 9) Συντήρηση Υφασμάτων
  - 10) Συντήρηση Ξύλου και ξύλινων Φορέων
  - 11) Φηφιακές Καταγραφές στη Συντήρηση
  - 12) Τεχνολογίες πολυμέσων και συστημάτων εικονικής πραγματικότητας μουσείων για χρήση στην ανάδειξη εργασιών συντήρησης
  - 13) Συστήματα τοπογραφίας, GIS, φωτογραμμετρία για μουσειακούς χώρους
- Η αρίθμηση αναφέρεται στην αντίστοιχη εβδομάδα της διάλεξης.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στις έννοιες της συντήρησης και ειδικότερα στην προληπτική συντήρηση πολιτισμικών αγαθών.

Οι φοιτητές διδάσκονται μια εισαγωγική ενότητα της ιστορίας της συντήρησης έργων και ενοτήτων πολιτισμικής κληρονομιάς, από την αναγέννηση μέχρι τις μέρες μας, ώστε να γίνει αντιληπτή η προϊστορία των αναγκών που οδήγησαν από τις αρχές του 20ού αιώνα στην ανάδειξη της Συντήρησης ως αυτοτελούς θεματικής και ειδικεύσης. Η θεματική της Συντήρησης εξετάζεται ως προς την εφαρμόσιμότητά της στην επιβίωση, διατήρηση και ανάκτηση της αρχικής κατάστασης των πολιτισμικών αγαθών.

Στη συνέχεια δίνεται επιγραμματικά το περιεχόμενο των διαλέξεων των Πολιτισμικών Αγαθών και της Προληπτικής Συντήρησης ώστε να μεταφερθεί ο φοιτητής από το θεωρητικό επίπεδο στην εφαρμοσμένη έρευνα και στις πολυσχιδείς πτυχές της Συντήρησης έργων τέχνης και μνημείων.

Κατά την διάρκεια των εισαγωγικών διαλέξεων, ο φοιτητής καλείται να ανασύρει έννοιες και βασικές γνώσεις της χημείας, φυσικής, και των υπολογιστών, ώστε να χτιστεί στην πορεία η κουλτούρα της διεπιστημονικότητας που κρίνεται ως απαραίτητη για τους φοιτητές του μαθήματος, ώστε μελλοντικά να επιτυχώς με τις πλείστες όσες άλλες ειδικότητες (συντηρητές, χημικούς, μηχανικούς, μουσειολόγους, κλπ) της πολιτισμικής κληρονομιάς και αφετέρου ώστε να δημιουργήσουν το αναγκαίο υπόβαθρο για την καλύτερη παρακολούθηση και συμμετοχή στις διαλέξεις του μαθήματος.

Με το πέρας των διαλέξεων ο φοιτητής μπορεί :

- Να παρακολουθεί κείμενα και δημοσιεύματα που αναφέρονται στην χρήση τεχνικών συντήρησης στην πολιτισμική κληρονομιά, αλλά και που κάνουν χρήση τεχνικής ορολογίας.
- Μπορεί επίσης να κατανοεί τις πτυχές της εφαρμογής των θετικών επιστημών στον πολιτισμό και να αναζητά νέους πιθανούς τεχνολογικούς τρόπους επίλυσης ζητημάτων διάβρωσης των έργων τέχνης.
- Μπορεί να εκτιμά και να αποτιμά τις εργασίες συντήρησης που πραγματοποιούνται στο χώρο εργασίας του ή και αλλού.

- Μπορεί να γνωματεύει επί ερωτημάτων που συχνά κατατίθενται στα μουσεία, συλλογές, αρχαιολογικές υπηρεσίες της χώρας και αφορούν τεχνικά ζητήματα (π.χ. τρόποι καθαρισμού αντικειμένων με χρήση μηχανημάτων, διαλυμάτων κλπ, στην τεκμηρίωση, καταγραφή και συντήρησή τους, στην περαιτέρω ανάδειξη των εργασιών συντήρησης ιστορικού, μουσειακού ή άλλου υλικού, κλπ).
- Τέλος ο φοιτητής κατανοεί την ύπαρξη και χρησιμότητα των άλλων ειδικοτήτων που επίσης δραστηριοποιούνται στον πολιτισμό (συντηρητές, μηχανικοί, τεχνολόγοι, μηχανικοί υπολογιστικών συστημάτων, κλπ) αλλά και την παραγωγική σκέψη εξεύρεσης τρόπους κοινής δράσης προς όφελος της βιώσιμης πολιτισμικής κληρονομιάς, αναγνωρίζοντας έτσι τις πτυχές των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου που διέπει το σύνολο της πολιτισμικής κληρονομιάς αλλά και των τομέων που η ιστορία και η αρχαιολογία καλείται να συνυπάρξει με τους άλλους κοινωνικούς και παραγωγικούς εταίρους.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και των 2 κατευθύνσεων Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών και Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Την ικανότητα της αναζήτησης των δεδομένων της επιστήμης της συντήρησης μέσα από τη χρήση της ελληνικής, διεθνούς βιβλιογραφίας, τόσο των ανθρωπιστικών επιστημών, όσο και από τις θετικές επιστήμες.
- Να αναζητήσει πιθανούς νέους τρόπους εφαρμογής εργασιών συντήρησης προς όφελος της έρευνας και της βιωσιμότητας των πολιτισμικών αγαθών και επίλυσης σχετικών προβλημάτων.
- Να συνυπάρξει στον επαγγελματικό στίβο με άλλες ειδικότητες
- Να συμμετάσχει στη συγγραφή κοινών ερευνητικών προτάσεων με άλλες ειδικότητες.
- Να εργάζεται παραγωγικά αλλά και διαλεκτικά με ομότεχνους αλλά και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών.
- Να κατανοεί τις βασικές έννοιες των φυσικοχημικών όρων, μαθηματικών-οικονομικών εννοιών και τεχνολογιών υπολογιστικών συστημάτων
- Να παράγει έργο συντήρησης και ανάδειξης έργων και χώρων εντός χρονικών ορίων, να το προβάλλει με χρήση τεχνικών μέσων και να το αποτιμά με οικονομικούς και τεχνικούς όρους.
- Να ανακαλύπτει, να καθοδηγεί ή να ελκύει άλλες ειδικότητες στην ανάδειξη, συντήρηση και προβολή των έργων τέχνης.

12Α /ΠΔΓ-2 Παιδαγωγική: Ειδική Διδακτική των Αρχαιογνωστικών Μαθημάτων

Περιεχόμενο μαθήματος

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος ερευνάται ο τρόπος με τον οποίο οι ιστορικοί συγκροτούν ερμηνείες του παρελθόντος και ο τρόπος με τον οποίο μαθαίνουν οι μαθητές την Ιστορία στα σχολεία. Συνδυάζονται οι εξελίξεις που διατρέχουν ευρύ φάσμα επιστημονικών πεδίων: της ιστορικής επιστήμης, της μελέτης της γλώσσας και των ερευνών που αφορούν την παιδαγωγική επιστήμη και της Διδακτικής, ώστε να οριοθετηθούν νέοι τρόποι διαχείρισης της ιστορικής γνώσης στο σχολείο.

Αναλύονται τέσσερις τρόποι προσέγγισης της ιστορικής μάθησης: με την εξέταση των ιστορικών πηγών, με τη μελέτη της γλώσσας που χρησιμοποιούνταν κατά το παρελθόν, με την ιστορική αφήγηση και με τη φαντασία.

Παράλληλα με την εμβάθυνση στη διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας, διδάσκονται οι διδακτικές αρχές του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής (από το πρωτότυπο και από μετάφραση) και της νεοελληνικής γραμματείας, σεβόμενοι, αφενός τη διαχρονία της ελληνικής γλώσσας και αφετέρου την πρακτική ανάγκη προετοιμασίας των φοιτητών για τη διδασκαλία ευρέως φάσματος φιλολογικών μαθημάτων.

Παράλληλα με τη θεωρητική κατάρτιση για τις νέες παιδαγωγικές τάσεις σχηματισμού σχεδίου μαθήματος, οι φοιτητές, ασκούνται στην οργάνωση και το σχεδιασμό διδασκαλίας ενοτήτων αρχαιογνωστικών μαθημάτων.

Επίσης, σε προαιρετική βάση, παρακολουθούν δειγματικές διδασκαλίες σε τάξεις του Γυμνασίου και Λυκείου με εφαρμογές σχεδίων μαθήματος ή σεναρίων μαθήματος με νέες τεχνολογίες. Η παρακολούθηση ολοκληρώνεται με συζήτηση-σχολιασμό των διδασκαλιών μεταξύ του διδάσκοντος και των φοιτητών.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές θα αποκτήσουν βασικές δεξιότητες διδακτικής του μαθήματος της ιστορίας κατά κύριο λόγο και δευτερευόντως, των μαθημάτων της αρχαίας ελληνικής και νεοελληνικής γραμματείας.

Πιο συγκεκριμένα:

- Θα γνωρίζουν τις βασικές διδακτικές αρχές για τη διαμόρφωση σχεδίων/σεναρίων μαθήματος.
- Θα γνωρίζουν τις καινοτόμες και τις προτεινόμενες από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Θα γνωρίζουν τις επιμέρους τεχνικές για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από πρωτότυπο και από μετάφραση και της νεοελληνικής γραμματείας.
- Θα έχουν πληροφορηθεί τις δυνατότητες αξιοποίησης ΤΠΕ στη διδασκαλία των αρχαιογνωστικών μαθημάτων.
- Θα είναι σε θέση να αξιολογήσουν μία δειγματική διδασκαλία.
- Θα έχουν εξοικείωση με θέματα διαχείρισης της τάξης
- Θα είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα σχέδιο/σενάριο μαθήματος για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

ΠΤΧ-2 Πτυχιακή εργασία (εαρινό εξάμηνο)

Ε' εξάμηνο

12ΕΙ-1 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μετάφραση και ερμηνεία δικανικών λόγων διαφόρων ρητόρων από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι.. Η επιλογή συγκεκριμένων δικανικών λόγων έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη γλώσσα, τη δομή και τις ρητορικές τεχνικές καθώς και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ύφους και της ρητορικής τέχνης κάθε λογογράφου.. Η σύγκριση και αντιπαραβολή δικανικών λόγων από διάφορους ρήτορες κατά την αρχαιότητα θα βοηθήσει στο να δοθεί μια ευρύτερη εικόνα για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσε μία δίκη, ιδιωτική και δημόσια, το δικανικό και νομοθετικό σύστημα, το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και ιστορικό πλαίσιο που αφορούσε κάθε υπόθεση που εκδικαζόταν καθώς και στη μεγάλη σημασία και ανάπτυξη της ρητορικής/σοφιστικής τέχνης στην Αθήνα κατά τον 5ο και 4ο π.Χ., προωθώντας παράλληλα την κριτική προσέγγιση και κειμενοκεντρική ερμηνεία και ανάλυση.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική ρητορική και ρητορεία, καθώς και στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο. Θα γνωρίσουν την ανάπτυξη και την εξέλιξη του νομοθετικού συστήματος από την ομηρική εποχή έως και τα τέλη του 4ου π.Χ. αι. Θα γνωρίσουν τις συγκεκριμένες νομικές διαδικασίες που αφορούν τους λόγους που θα εξετάσουμε. Θα γνωρίσουν το ρητορικό ύφος, τα ρητορικά τεχνάσματα και επιχειρήματα, το πολιτικό και ιστορικό πλαίσιο, άτεχνες και έντεχνες πίστεις, δομή και σύνταξη, κοινωνικές αξίες και ιδεολογικές προσεγγίσεις των δικαστών και κατ' επέκταση των Αθηναίων πολιτών στο σύνολό τους, μέσα από τη μελέτη επιλεγμένων διαφόρων δικανικών λόγων του Λυσία, Αντιφώντα, Δημοσθένη και Ισοκράτη. Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να μεταφράζουν και να ερμηνεύουν δικανικούς ρητορικούς λόγους που έχουν συντεθεί από διάφορους ρήτορες από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι., μελετώντας και συγκρίνοντας έτσι εξελικτικά το ρητορικό ύφος και την επιχειρηματολογία που χρησιμοποιούνταν σε δίκες στα ηλιαστικά δικαστήρια ή σε ειδικά δικαστήρια εκδίκασης υποθέσεων ανθρωποκτονίας
- να κατανοούν τις συνθήκες και την εποχή στην οποία διαμορφώθηκε κάθε ρητορικός λόγος, καθώς επίσης και τις προσδοκίες των δικαστών, στους οποίους απευθυνόταν ο λογογράφος / ρήτορας με την παρουσίαση και εκτέλεση (θεατρική) του λόγου στο δικαστήριο

- να αντιλαμβάνονται θέματα δικαίου, δικαιοσύνης, νομοθεσίας, ισότητας καθώς επίσης και τις γενικότερες αντιλήψεις και ιδεολογίες των Αθηναίων στις οποίες απευθύνονταν οι λογογράφοι προκειμένου να κερδίσουν την εύνοια των δικαστών
- να γνωρίζουν και να κατανοούν το ιστορικό πλαίσιο της κάθε υπόθεσης καθώς επίσης και το πολιτικό παρασκήνιο και τον ανταγωνισμό των πολιτικών σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο
- να εξηγήσουν την απήχηση διαφόρων ρητορικών επιχειρημάτων και τεχνασμάτων στο ευρύτερο κοινό των πολιτών, τις στάσεις και θέσεις των Αθηναίων σε θέματα θρησκείας, νομοθεσίας, πολιτικής ταυτότητας και εθνικής ιδεολογίας, δημοκρατίας και γενικότερα πολιτισμού και ελευθερίας
- να προσδιορίσουν την σημασία και τον ρόλο της παρουσίασης ενός λόγου στο δικαστήριο για την αθώωση ή καταδίκη των διαδίκων, καθώς απ' αυτόν εξαρτιόταν η ίδια η ζωή του

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της αρχαίας ρητορικής τέχνης και ρητορείας
- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
- Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογική συμμετοχή στην τάξη
- Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των λόγων και των δεδομένων της εποχής και της κοινωνίας στην οποία απευθύνονταν
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω στο σημαντικό γνωστικό αντικείμενο της ρητορικής τέχνης, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Πρόσληψη και εφαρμογή της ρητορικής τέχνης σε όλα τα λογοτεχνικά είδη από την αρχαιότητα μέχρι τη σημερινή εποχή
- Σύγκριση και αντιπαραβολή του αρχαίου αθηναϊκού νομοθετικού και δικανικού συστήματος με το σύγχρονο ελληνικό καθώς και με άλλα σύγχρονα ευρωπαϊκά συστήματα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

12ΕΙ-5 Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία : Αρχαιότητα, Ρωμαιοκρατία, Μεσαίωνας

Περιεχόμενο μαθήματος

Αρχαία Ελληνική νομισματική (1η – 4η εβδομάδα):

- Η προκερματική περίοδος ή η περίοδος του αντιπραγματισμού
- Η γένεση του κερματόμορφου νομίσματος: πρώτες ύλες και τεχνικές παραγωγής
- Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων
- Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των ελληνοιστικών χρόνων.

Ρωμαϊκή νομισματική (5η – 8η εβδομάδα)

- Σταθμοί στην εξέλιξη του πρώιμου ρωμαϊκού νομισματικού συστήματος (3ος αι. π.Χ- 1ος αι. π.Χ.)
- Το ρωμαϊκό νομισματικό σύστημα κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους (1ος αι. π.Χ- αρχές 4ου αι. μ.Χ.)
- Η εικονογραφία των ρωμαϊκών νομισμάτων
- Η νομισματοκοπία των ελληνικών πόλεων κατά τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους

Νεοσαιωνική νομισματική (9η – 13η εβδομάδα)

- Σταθμοί στην εξέλιξη της δυτικής μεσαιωνικής νομισματοκοπίας (5ος –15ος αιώνας)
- Σταθμοί στην εξέλιξη της βυζαντινής νομισματικής (5ος –15ος αιώνας)
- Νομίσματα της Φραγκοκρατίας (1204-1566)
- Η νομισματική κυκλοφορία στην Ανατολική Μεσόγειο από τα τέλη του 13ου αιώνα έως το 1453.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές της Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, καθώς και της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τη νομισματική ιστορία και γενικότερα με την ιστορία του χρήματος στον ευρωπαϊκό χώρο από τον 7ο αιώνα π.Χ., μέχρι και τα τέλη του 15ου αιώνα. Η προσέγγιση γίνεται με ιστορική αλληλουχία ώστε οι φοιτητές να μπορούν να παρακολουθήσουν με τρόπο επαγωγικό τις εξελίξεις στην ιστορία του χρήματος, σε συνδυασμό με τις ιστορικές συγκυρίες, καθώς και με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο. Τα νομίσματα μιλούν για τις οικονομικές συνήθειες του παρελθόντος και ως μέσον συναλλαγής οριοθετούν την εμβέλεια του εμπορίου σε μια δεδομένη εποχή ή περίοδο, καταδεικνύουν τους ρυθμούς νομισματικής παραγωγής και διάθεσης σε συνάρτηση με τις καταναλωτικές συνήθειες και το βιοτικό επίπεδο μιας κοινωνίας, Τα

νομίσματα καταγράφουν και εικονογραφούν την ιστορία και λειτουργούν ως εργαλείο μετάδοσης της ιστορικής γνώσης (Instrumenta Studiorum). Ταυτοχρόνως, τα νομίσματα μέσω της εικονογραφίας τους αποκρυπτογραφούν ιδεολογίες και νοοτροπίες, σκιαγραφούν κοινωνικές συμπεριφορές και αισθήματα, διασώζουν χαμένα έργα αρχιτεκτονικής και μνημειακής τέχνης και ως απτά τεκμήρια του παρελθόντος εμπλουτίζουν ποικίλες πτυχές της αρχαιολογικής έρευνας.

Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις ιστορικές και αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών. Επιπλέον, τους εισάγει στη νομισματική επιστήμη και τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα εξειδικευμένα πεδία έρευνας που αυτή εμπεριέχει και υπηρετεί, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτιση. Ταυτοχρόνως, αποκτούν ένα επιπλέον επιστημονικό εφόδιο για επαγγελματική αποκατάσταση, δεδομένου ότι η εξειδίκευση στη νομισματική επιστήμη σε πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Ελλάδα, ενώ το υπάρχον σχετικό νομισματικό υλικό διαφόρων εποχών στις Εφορείες Αρχαιοτήτων και στα Μουσεία της Ελλάδος είναι πολυάριθμο και χρειάζεται τη διεξοδική καταγραφή και επιστημονική επεξεργασία από εξειδικευμένους επιστήμονες του ιστορικού και αρχαιολογικού κλάδου. Εκτός από τα παραπάνω γενικά μαθησιακά αποτελέσματα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να περιγράφουν με σαφήνεια την ευρωπαϊκή νομισματική ιστορία από την αρχαιότητα μέχρι και το τέλος της μεσαιωνικής περιόδου
- να αναλύουν και να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της «νομισματικής πολιτικής» του κάθε πολιτικού και πολιτειακού συστήματος
- να αντιπαραβάλλουν τα διάφορα νομισματικά συστήματα και να αιτιολογούν με ιστορική τεκμηρίωση τα διαφορετικά σχήματα, αλλά και τις τυχόν αλληλοεπιδράσεις
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τις μορφές χρήσης του νομίσματος στον μεσογειακό, αλλά και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο σε διάφορες χρονικές περιόδους
- να εστιάζουν σε σημαντικές νομισματικές μεταρρυθμίσεις και να αναλύουν τα αίτια και τις συνέπειες που αυτές είχαν στην εξέλιξη της χρήσης του νομίσματος, αλλά και του μηχανισμού της αγοράς
- να αναλύουν με επιστημονική τεκμηρίωση τον συμβολισμό της εικονογραφίας των νομισμάτων
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται της οικονομίας και των παραμέτρων της, καθώς και της κοινωνίας και των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου ή ενός πολιτικού/πολιτειακού συστήματος
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που αφορούν τη διάχυση ιδεών
- να αντιμετωπίζουν το νόμισμα ως ένα υλικό κατάλοιπο το οποίο με τη πολυσημία του μπορεί να δημιουργήσει θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων
- να αναγνωρίζουν και να ταυτίζουν με ευκολία και τρόπο αξιόπιστο νομίσματα διαφόρων εποχών και περιοχών, εξαιρετικά χρήσιμη δεξιότητα σε θέματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών

- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού/concept για μουσειακές εκθέσεις, για πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της εξειδικευμένης περί των νομισμάτων γνώσης του με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον
- Κατανόηση και συγκριτική θεώρηση των σύγχρονων μηχανισμών στην παραγωγή, κατανάλωση και διαχείριση του χρήματος, δεξιότητα πολύτιμη για τη δημιουργία επικαιροποιημένων ερευνητικών ιδεών ή προγραμμάτων στο πλαίσιο μελέτης της διαχρονικής εξέλιξης της ιστορίας του χρήματος
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών

12ΕΙ-6 Ειδικά Θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου

Περιεχόμενο μαθήματος

- **Εισαγωγή στη Σιγίλλογραφία (1η εβδομάδα):**
  - ✓ Ορισμός
  - ✓ Υλικά και τρόποι κατασκευής
  - ✓ Συγκρότηση μεγάλων συλλογών
  - ✓ Επισκόπηση της εικονογραφίας
  - ✓ Ζητήματα μεθοδολογίας της έρευνας
- **Τυπολογία σφραγίδων (2η-4η εβδομάδα)**
- **Επιγραφές σφραγίδων (5η εβδομάδα)**
- **Χρονολογημένες σφραγίδες (6η, 7η, 8η, 9η εβδομάδα)**
  - ✓ Αυτοκρατορικές σφραγίδες
  - ✓ Πατριαρχικές σφραγίδες
  - ✓ Σφραγίδες κομμερτσιάρων
  - ✓ Σφραγίδες μελών μεγάλων αριστοκρατικών οικογενειών

- ✓ Σφραγίδες αναρτημένες σε έγγραφα με χρονολογία έκδοσης
- **Σφραγίδες υψηλόβαθμων αξιωματούχων και κρατικών λειτουργών (10η, 11η, 12η, 13η εβδομάδα)**
  - ✓ Η διοίκηση του Παλατιού
  - ✓ Η κεντρική διοικητική μηχανή
  - ✓ Η στρατιωτική διοίκηση
  - ✓ Η απονομή της δικαιοσύνης
  - ✓ διοίκηση των Επαρχιών

Μαθησιακοί Στόχοι

Ο σκοπός του μαθήματος είναι διττός και αφορά πρώτον την εξοικείωση των φοιτητών της Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, καθώς και της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τον επιστήμη της Σιγίλλογραφίας, δηλαδή με την μελέτη των βυζαντινών σφραγίδων, και δεύτερον την απόκτηση, μέσω των σφραγίδων, μιας στοιχειώδους γνώσης των κοινωνικών, πολιτικών και εκκλησιαστικών θεσμών της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Οι σφραγίδες, χρυσές ή αργυρές, και κυρίως οι πολυπληθέστερες μολύβδινες, τις οποίες χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί για να σφραγίζουν και να διασφαλίζουν την αλληλογραφία τους, από τον αυτοκράτορα, μέχρι τον τελευταίο εγγράμματο υπήκοο της αυτοκρατορίας, αποτελούν πολύτιμα ιστορικά τεκμήρια για την μελέτη της βυζαντινής προσωπογραφίας και γενεαλογίας, της διοικητικής διάρθρωσης της αυτοκρατορίας, της βυζαντινής κοινωνίας, της διοικητικής εξέλιξης ανώτερων κρατικών λειτουργών και αξιωματούχων, της ιστορίας των θεμάτων και άλλων μικρότερων διοικητικών επαρχιών, της εκκλησιαστικής ιστορίας μιας πόλης ή μιας ευρύτερης γεωγραφικής περιφέρειας. Μορφές αγίων και αρχαγγέλων, η μορφή του Ιησού, και ιδιαίτερα της Θεοτόκου, σπανίως παραστάσεις από την Καινή Διαθήκη, αλλά και απλές επικλήσεις βοήθειας και προστασίας, κάποτε έμμετρες, αποτελούν τον πυρήνα της εικονογραφικής θεματογραφίας των βυζαντινών σφραγίδων. Όλες αυτές οι θρησκευτικές παραστάσεις μαζί με τις συνοδευτικές επιγραφές, οι οποίες συνήθως καταγράφουν, το όνομα, τις διοικητικές θέσεις και τους τιμητικούς τίτλους του κατόχου και αποτελούν ένα είδος ταυτότητας, ένα πρόσθετο στοιχείο ασφαλούς ταύτισής του ως αποστολέα μιας επιστολής ή ενός εγγράφου.

Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις ιστορικές και αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών και ταυτοχρόνως, τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα εξειδικευμένα πεδία έρευνας που εμπεριέχει και υπηρετεί η Σιγίλλογραφία, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτιση.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες γραπτές πηγές αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα θεσμών και διοίκησης στο Βυζάντιο και εμβαθύνουν την ιστορική τους γνώση σε θέματα που αφορούν το βυζαντινό πολίτευμα και το σύστημα λειτουργίας της κρατικής και εκκλησιαστικής διοίκησης της αυτοκρατορίας. Το μάθημα επίσης ασχολείται και με θέματα προσωπογραφίας και μέσω αυτής με θέματα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης του βυζαντινού

κόσμου.

Η προσέγγιση των επί μέρους θεμάτων με τρόπο πολυεπίπεδο δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση. Ειδικότερα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να χρονολογούν τις διάφορες βυζαντινές σφραγίδες με βάση την τυπολογία τους ή τη μορφή των γραμμάτων
- να συμπληρώνουν και να διαβάζουν τις συντομογραφημένες συνοδευτικές επιγραφές
- να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τους αναγραφόμενους τίτλους που έφεραν οι κάτοχοι των σφραγίδων και να τους κατατάσσουν στη σωστή διοικητική ιεραρχία
- να ιχνηλατούν την υπαλληλική ανέλιξη ενός αξιωματούχου
- να ταυτίζουν τους κατόχους των σφραγίδων με γνωστά και από άλλες πηγές ιστορικά πρόσωπα
- να περιγράφουν και να αναλύουν το σύστημα λειτουργίας της κρατικής μηχανής, καθώς και τις αλλαγές που προέκυψαν στη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας της βυζαντινής αυτοκρατορίας
- να αναλύουν τη δομή, τη λειτουργία και την εξέλιξη των πολιτικών και στρατιωτικών υπηρεσιών, καθώς και της εκκλησιαστικής ιεραρχίας
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για την αυτοκρατορική εθιμοτυπία
- να χρησιμοποιούν τις σφραγίδες ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου
- να αντιμετωπίζουν τη σφραγίδα ως ένα υλικό κατάλοιπο το οποίο με τη πολυσημία του μπορεί να δημιουργήσει θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού/concept για μουσειακές εκθέσεις, για πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της εξειδικευμένης περί των σφραγίδων γνώσης του με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών με στόχο την επικαιροποίηση της ερευνητικής μεθοδολογίας
- Δεξιότητα για την παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών ή προγραμμάτων στο πλαίσιο μελέτης της βυζαντινής υπαλληλίας και εν γένει των βυζαντινών πολιτικών και εκκλησιαστικών θεσμών

12ΕΙ-15 Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος

Περιεχόμενο μαθήματος

- Χρονολογικό και πολιτικό πλαίσιο του Ρωμαϊκού Κόσμου από τον Ρωμύλο έως τον Κωνσταντίνο: οι Βιλλανόβιοι και οι Ετρούσκοι πρόδρομοι, η ρεπουμπλικανική περίοδος, ο Αύγουστος και η αυτοκρατορική ιδέα, η αυτοκρατορική περίοδος.
- Οι βασικές κατηγορίες της ρωμαϊκής τέχνης (πορτρέτο, γλυπτική, ζωγραφική, ιστορικά ανάγλυφα) και της αρχιτεκτονικής (forum, θεατρική αρχιτεκτονική, θέρμες).
- Οι σημαντικότερες εκφάνσεις του ρωμαϊκού πολιτισμού μέσα από τις μαρτυρίες των δύο μεγάλων κέντρων της Ιταλικής Χερσονήσου (Ρώμη, Πομπηία).
- Το ρωμαϊκό θέαμα (αμφιθέατρο, ιππόδρομος).
- Η Ρώμη και ο ελληνικός κόσμος.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία της Ρωμαϊκής Αρχαιολογίας (ορολογία, χρονικά όρια και περίοδοι, μέθοδοι χρονολόγησης, βασικές ειδολογικές κατηγορίες)
- Μεθοδολογική προσέγγιση των αρχαίων πηγών (ελληνικών και λατινικών) προς άντληση πληροφοριών για τον Ρωμαϊκό Κόσμο εν γένει
- Διαδικασίες μετάβασης από τους ελληνοιστικούς στους ρωμαϊκούς χρόνους
- Προσέγγιση των μνημείων και έργων τέχνης της Ρώμης και των Επαρχιών της με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών
- Συνολική προσέγγιση του Ρωμαϊκού Κόσμου υπό το πρίσμα της πολυεθνικότητας και της πολυπολιτισμικότητας
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο αρχαιολογικό περιβάλλον (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, μουσεία)
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στο ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον

- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΙ-7 Λατινική Ιστοριογραφία

Περιεχόμενο μαθήματος

- Λατινική ιστοριογραφία: ειδολογικός προσδιορισμός, γενικά χαρακτηριστικά και ιστορική εξέλιξη. Κύριοι εκπρόσωποι. Σωζόμενα και χαμένα κείμενα.
- Αρχαϊκή περίοδος (Κάτων). Κλασική περίοδος (Καίσαρ-Σαλλούστιος). Αυγούστεια περίοδος (Λίβιος). Αυτοκρατορική περίοδος (Τάκιτος). Βιογραφία (Νέπως-Σαλλούστιος-Scriptores Historiae Augustae).

Μαθησιακοί Στόχοι

- Θα μάθουν να προσδιορίζουν το σύνολο των κειμένων που εντάσσονται στο είδος της λατινικής ιστοριογραφίας και των συγγενικών ειδών.
- Θα μάθουν να αναγνωρίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του είδους και κάθε συγγραφέα ξεχωριστά, και να αξιοποιούν αυτή τη γνώση για τη μελέτη της ρωμαϊκής ιστορίας.
- Θα ασκηθούν στην κατανόηση και μετάφραση των βασικών εκπροσώπων του είδους και να αξιολογούν τις δημοσιευμένες μεταφράσεις.
- Θα εξοικειωθούν με την τρέχουσα βιβλιογραφία και τις σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις στο είδος, και θα εφαρμόσουν αυτή τη γνώση σε δικές τους εργασίες.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής

12ΕΙ-8 Παπυρολογία-Παλαιογραφία-Κωδικολογία-Εκδοτική

Περιεχόμενο μαθήματος

Κατά την διάρκεια του μαθήματος θα παρουσιαστούν :

- Έκταση και όρια της Παπυρολογίας και της Παλαιογραφίας,
- Υλικά και όργανα γραφής,
- Η μεγαλογράμματη Ελληνική γραφή,
- Η μικρογράμματη Ελληνική γραφή,
- Συντομογραφίες, Σύμβολα, Συμπλέγματα,
- Περιγραφή εσωτερικών και εξωτερικών γνωρισμάτων των κωδίκων,
- Αρχές και μέθοδοι μεταγραφής και κριτικής κειμένων καθώς και τεχνικές έκδοσης αυτών από ομοιότυπα παπύρων και χειρογράφων κωδίκων.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Το μάθημα είναι εισαγωγικό, αλλά βασικό σχετικά με την μελέτη της εξέλιξης της ελληνικής γραφής και του βιβλίου από την αρχαιότητα μέχρι και την εποχή της ανακάλυψης της Τυπογραφίας.
- Στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών σε βασικούς όρους της Παπυρολογίας, της Παλαιογραφίας, της Κωδικολογίας και της Εκδοτικής, αλλά πρωτίστως η γνωριμία και η εξοικείωσή τους με τις διαφορετικές μορφές της Ελληνικής γραφής κατά την εξέλιξή της μέσα στους αιώνες και η αποκρυπτογράφησή τους.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής θα:

- Είναι σε θέση να αποκρυπτογραφήσει και να διαβάσει με σχετική ευκολία χειρόγραφα κείμενα γραμμένα μέχρι και την Αναγέννηση.
- Γνωρίζει επαρκώς τις μεθόδους και τις τεχνικές μεταγραφής και έκδοσης ενός κειμένου, όπως και τις περιγραφές των εξωτερικών χαρακτηριστικών ενός παπύρου και ενός χειρογράφου κώδικα.
- Μπορεί να συνεργαστεί διεπιστημονικά με εκπροσώπους φιλολογικών κλάδων (ιστορικούς, αρχαιολόγους, επιγραφικούς, νομισματολόγους, φιλολόγους).
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Άσκηση παρατηρητικότητας και κριτικής σκέψης.

ΣΤ' εξάμηνο

12ΕΙ-12 Βυζαντινός Πολιτισμός ΙΙ

Περιεχόμενο μαθήματος

Εισαγωγή. Η εμφάνιση του χριστιανισμού και η αναγνώρισή του. Άγιος Αντώνιος. Τα πρώτα μοναστήρια.

Κείμενα: Α) Ο Άγιος Αντώνιος, ιδρυτής του μοναχικού κινήματος αποφασίζει να μονάσει και ο αγώνας του εναντίον των κοσμικών προκλήσεων (Μέγας Αθανάσιος, *Βίος του Αγίου Αντωνίου*: G.J.M. Bartelink, *Athanase d'Alexandrie, Vie d'Antoine, Sources chrétiennes* 400, Παρίσι 2004, κεφ. 3-5124-376)

Β) Το ιδεώδες της άσκησης: Μέγας Βασίλειος, επιστολή 2, Y. Courtonne, Saint Basile. Lettres, Παρίσι τόμος 1, 1957.

1. Τύποι μοναστηριών (Παχώμιος, Μέγας Βασίλειος).

Κείμενο: Συμβουλές του Μεγάλου Αθανασίου προς τους μοναχούς (Μέγας Αθανάσιος, *Διατύπωσις τῶν ἐν ἡσυχίᾳ θελόντων διάγειν*: J.-P. Migne, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία* 28, στήλ. 845).

2. Τα μεγάλα μοναστηριακά κέντρα στην Ανατολή.

Κείμενο: Ερμηνεία του ενδύματος των ασκητών της Αιγύπτου: Ευάγριος ο Ποντικός, Λόγος Πρακτικός, A. Guillaumont & C. Guillaumont, *Évagre le Pontique. Traité pratique ou le moine*, τόμ. 2, Sources chrétiennes 171, Παρίσι.

3. Ίδρυση μοναστηριών στην Κωνσταντινούπολη. Ιστορικά και κοινωνικά θέματα.

4. Ακραίες μορφές άσκησης.

Κείμενα: Α) Θεοδώρητος Κύρρου, *Φιλόθεος Ιστορία*, έκδ. P. Canivet – A. Leroy-Molinghen, I, Παρίσι 1977, I, 2, 162.

Β) Ευάγριος Σχολαστικός (535-τέλη του 6^{ου} αι.), *Εκκλησιαστική Ιστορία*, έκδ. J. Bidez-L. Parmentier, *The Ecclesiastical History of Evagrius*, I, 21.

Γ) Η εικόνα ενός ερημίτη Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974.

Συλλογές μοναστικών αφηγήσεων.

Κείμενο: Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974, κεφ. 32, 1, 8, 11, 12

5. Μοναχισμός και κοινωνικά θέματα.

Κείμενο: Η ρωμαία αριστοκράτισα Μελανία ασπάζεται τον μοναχισμό: *Βίος της Αγίας Μελανίας*: D. Gorce, *Vie de Sainte Mélanie. Texte grec, introduction et notes*, Παρίσι 1962 (Sources chrétiennes 90), κεφ. 23, 26.

Ο άγιος σαλός.

Κείμενο: Μια ακραία μορφή άσκησης: ο άγιος σαλός: *Βίος Αγίου Συμεών Σαλού*, εκδ. A. J. Festugière και L. Rydén, *Léontios de Néapolis, Vie de Syméon le Fou et Vie de Jean de Chypre*, Paris 1974, κεφ. 79-81, 84, 96-97.

6. Ο γυναικείος μοναχισμός.
Κείμενο: Η μεταμπίηση της αγίας σε άνδρα: Βίος και πολιτεία της οσίας και αγίας Ματρώνης, έκδ. *Acta Actorum*, Νοέμβριος ΙΙΙ (1910), 790-813.
7. Εικονομαχία.
Κείμενο: Διωγμοί των εικονοφίλων μοναχών: C. de Boor, *Theophanis chronographia*, Λειψία 1883 (ανατύπωση Hildesheim 1963), σελ. 445.
 Θεόδωρος Στουδίτης
Κείμενα: Α) Μια εικόνα του μοναχικού βίου Διαθήκη Θεοδώρου Στουδίτη: J.-P. Migne, *Ἑλληνική Πατρολογία* 99, στ. 1816 κεξ.
 Β) Η οργάνωση της μονής και τα καθήκοντα και οι ποινές των μοναχών Θεοδώρου Στουδίτου, *Ἐπιτίμια*, *Ἑλληνική Πατρολογία* 99, στ. 1740.
8. Η πολιτική των Μακεδόνων για την μοναστηριακή περιουσία.
Κείμενο: Νεαρά Νικηφόρου Φωκά του έτους 964: I. & Π. Ζέπος, *Jus Greco-romanum*, τόμος 1, Ἀθήναι 1931, σελ. 249-252.
9. Τα μοναστήρια του Ἄθω.
Κείμενα: Α) Αυτοκρατορική δωρεά στη Μονή της Λαύρας:
 Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά στη μονή Αγ. Λαύρας του έτους 964, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204*, *Archives de l'Athos* V, Paris 1970, αρ. 5.
 Β) Χρυσόβουλλο των αυτοκρατόρων Βασιλείου Β΄ και Κωνσταντίνου Η΄ στη Μονή Λαύρας, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204*, *Archives de l'Athos* V, Paris 1970, αρ. 7.
10. Προνόμια μοναστηριών:
Κείμενα: Α) Προνόμια της Μονής της Λαύρας: Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ι΄ Δούκα υπέρ της Μονής της Λαύρας του έτους 1060, αρ. 33.
 Β) Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου υπέρ της μονής του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου της Πάτμου (1259) σχετικά με την περιουσία της μονής: Ε. Βρανούση, *Βυζαντινά έγγραφα τῆς μονῆς Πάτμου Α΄* - Αυτοκρατορικά, τόμ. 1. Ἀθήνα, Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἑρευνῶν, 1980, αρ. 14 (σελ. 127-129).
11. Η χαριστική δωρεά.
Κείμενο: Η κριτική του πατριάρχη Αντιοχείας Ιωάννη Οξείτη (11^{ος}-12^{ος} αι.) στο θεσμό της «χαριστικής δωρεάς» και του «χαριστικαρίου»: T. Creazzo, *Joannis Oxeitae oratio de monasteriis laicis non tradendis*, Spoleto, Centro italiano di studi sull'alto medioevo, 2004, 61-83.
12. Τα μοναστήρια στην ύστερη βυζαντινή περίοδο. Άρθρα T. Κιουσοπούλου, αναρτημένο στο eclass του μαθήματος.

Κείμενο: Η κριτική του Ευσταθίου Θεσσαλονίκης στις καταχρήσεις μοναχών. Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, Ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ ἐπὶ διορθώσει τῶν περὶ αὐτόν: K. Metzler, *Eustathii Thessalonicensis De emendanda vita monachica* [*Corpus Fontium Historiae Byzantinae. Series Berolinensis* 45], Βερολίνο, Νέα Υόρκη 2006.

Μαθησιακοί Στόχοι

Στο μάθημα διδάσκονται θέματα σχετικά με τον βυζαντινό μοναχισμό σε σχέση με τη βυζαντινή κοινωνία και το βυζαντινό κράτος. Οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις πάνω στην εμφάνιση και εδραίωση του μοναχισμού ως πνευματικού και κοινωνικού κινήματος κατά την πρωτοβυζαντινή εποχή και μελετούν την εξέλιξή του στην μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή. Η μελέτη του θεσμού από κοινωνική και πολιτική σκοπιά προσφέρει στους φοιτητές ιστορικές γνώσεις για το μεσαιωνικό Βυζάντιο και ασκεί την κριτική τους σκέψη στην αναζήτηση αιτίων και αποτελεσμάτων κοινωνικών και θεσμικών φαινομένων σε μια εξελικτική πορεία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει :

- γνώσεις πάνω στη δημιουργία και εξέλιξη του θεσμού του μοναχισμού και της μετάβασης και διαμόρφωσής του από τον αρχαίο κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση πνευματικών και θεσμικών φαινομένων
- συνθετική ικανότητα, καθώς συνδυάζονται πνευματικά, θεσμικά, κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα
- άμεση επαφή με τις γραπτές πηγές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα που βρίσκονται αναρτημένα στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα του μαθήματος (eclass).

12ΕΙ-13 Ιστορία της Πελοποννήσου κατά τον Μεσαίωνα και τα Νεώτερα Χρόνια έως το 1830

Περιεχόμενο μαθήματος

A: Μεσαιωνική περίοδος.

- Πρωτογενείς πηγές (κείμενα-έγγραφα)
- Κάτοψη της βυζαντινής περιόδου από τον 4ο αι. μ.Χ. ως την λατινική κατάκτηση στην πρώτη δεκαετία του 13ου
- Οι κατά εποχές επιδρομές και εγκαταστάσεις (πληθυσμιακό σύνολο)-σχέσεις τοπικού πληθυσμού με τους κυριάρχους του

- οργάνωση αστικού και αγροτικού χώρου, οικιστικό δίκτυο, αγροτική παραγωγή, εμπόριο, χερσαίοι και θαλάσσιοι οδικοί άξονες
- τύπος οικογένειας και καθημερινός βίος
- Το εβραϊκό στοιχείο. Από τη λατινική ως την οθωμανική κατάκτηση (αρχές 13ου αι.-1460/1461 μ.Χ.)
- Λατινικό Πριγκιπάτο Αχαΐας και
- Βυζαντινό Δεσποτάτο Μορέως: Ο Μυστράς ως διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο

B: Μεταμεσαιωνική και Νεώτερη περίοδος.

Μέσω της συνεχούς εναλλαγής κυριάρχων στην Πελοπόννησο μετά την πτώση του Δεσποτάτου του Μορέως, στο πλαίσιο του βενετο-οθωμανικού ανταγωνισμού, παρουσιάζονται

- τα σημαντικότερα πολιτικά γεγονότα της περιόδου
- οι πολιτικοί-οικονομικοί-κοινωνικοί θεσμοί που ανέπτυξε ο γηγενής πληθυσμός υπό την εξουσία των Οθωμανών και των Βενετών
- η διοικητική διαίρεση της περιοχής, οι Μανιάτες, οι φατρίες, το βενετικό «Βασίλειο του Μορέως» κ.λπ.
- Εξέταση της συμμετοχής των Πελοποννησίων σε επαναστατικές ενέργειες (Κλαδάς, Ορλοφικάκ.ά.) και ο ρόλος τους στην προετοιμασία της Επανάστασης.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Εξειδικευμένο μάθημα που φέρνει σε επαφή τον φοιτητή με τον τύπο των τοπικών ιστοριών (regional studies), με έμφαση στην πολιτικό-στρατιωτική ιστορία, τη διοίκηση, την κοινωνία, την οικονομία, την μνημειακή / πολιτιστική/ γραμματειακή παράδοση κ.λπ.
- Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην μελέτη των πρωτοτύπων πηγών (ελληνικών, λατινικών, ανατολικών κ.ά.) ως προς τα διάφορα προβλήματα της πελοποννησιακής ιστορίας - πολιτισμού.
- Απαραίτητη κρίνεται η εκπόνηση ειδικής εργασίας (με ενδεχόμενη παρουσίαση – συζήτηση στα μαθήματα, αν αυτό κριθεί σκόπιμο), συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος
- Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ενθαρρύνεται η ανάληψη ομαδικών εργασιών (2ή το πολύ 3 άτομα), ιδίως όταν πρόκειται για εργασίες σύνθετου περιεχομένου (ιστορίας-αρχαιολογίας / τέχνης, ιστορίας μνημείων και μνημειακής παράδοσης)

12ΕΙ-10 Θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το διάγραμμα των παραδόσεων του μαθήματος «Βυζαντινή Φιλολογία» συνοψίζεται ως εξής:

- 1η εβδομάδα : Σύντομη επισκόπηση των Βυζαντινών Φιλολογικών ειδών (χαρακτηριστικά, εκπρόσωποι).

- 2η εβδομάδα : Η οικογένεια και ο Γάμος (αγιολογικά-νομικά-πατερικά κλπ. κείμενα)
- 3η εβδομάδα : Επιβίωση αρχαίων μύθων σε αγιολογικά κείμενα. Στοιχεία λαϊκής λατρείας (αγιολογικά, ποιητικά κείμενα, στοιχεία τέχνης κλπ.)
- 4η εβδομάδα : Οι καταστροφές των αρχαίων λατρευτικών χώρων (αγιολογία, υμνογραφία, νομοθεσία, αρχαιολογία, ιστορία κλπ.)
- 5η εβδομάδα : Η βρώση και η πόση: τροφές, σκεύη κλπ.
- 6η εβδομάδα : Θέματα από το Βυζαντινό μυθιστόρημα (αποχωρισμός των ερωτευμένων-περιπέτειες και δοκιμασίες- επανένωσή τους. Εκφράσεις. Χρησμοί και όνειρα κλπ.)
- 7η εβδομάδα : Η θεοφρούρητη Πόλις: πολιορκίες της Κωνσταντινούπολης (ιστοριογραφία, αγιολογία, ποίηση, ρητορική, τέχνη)
- 8η-10η εβδομάδα : Η Μεγάλη εβδομάδα (ποίηση, τέχνη, ομιλητική)
- 11η-12η εβδομάδα : Η ανάσταση του Ιησού (ποίηση, τέχνη, ομιλητική)
- 13η εβδομάδα : Ανασκόπηση

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές ειδικά θέματα που αφορούν την επιστήμη της Βυζαντινής Φιλολογίας.

Στόχοι:

- να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη επιμέρους θεμάτων της Βυζαντινής Φιλολογίας
- να συνειδητοποιήσουν ότι τα Βυζαντινά Φιλολογικά κείμενα αποτελούν πολύτιμη πηγή και για θέματα που άπτονται της Βυζαντινής Ιστορίας, της Βυζαντινής Τέχνης, Νομοθεσίας, Πολιτισμού, θεσμών κλπ.
- να συνδέσουν την Βυζαντινή Φιλολογία με την Αρχαία και την Νέα Ελληνική Φιλολογία και με τις άλλες Βυζαντινολογικές επιστήμες
- να συνειδητοποιήσουν την πολυσημία των κειμένων και να γνωρίσουν τον πλουραλισμό της επιστήμης και τις διαφορετικές επιστημονικές οπτικές γωνίες
- να εξοικειωθούν με την ακολουθούμενη επιστημονική μέθοδο

Θα εξετασθούν λεπτομερώς επιλεγμένα αποσπάσματα κειμένων τα οποία απαρτίζουν θεματικές ενότητες και εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα. Η επιλογή των θεμάτων και η προσέγγιση των κειμένων γίνεται και από ιστορική, αρχαιολογική κλπ. διάσταση.

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν ειδικά θέματα Βυζαντινής Φιλολογίας μέσω φιλολογικού υλικού οργανωμένου σε αυτόνομους θεματικούς κύκλους και πλαισιωμένου από συμπληρωματικό υλικό προερχόμενο από περισσότερους του ενός κλάδους των Βυζαντινών Φιλολογικών Σπουδών.

- να οριοθετούν με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά των φιλολογικών κειμένων κάθε είδους
- να συνδέουν τα κείμενα με το πνεύμα, τα χαρακτηριστικά και τις εκφάνσεις της ζωής του homo byzantinus

Γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος:

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Φιλολογίας:

- Εξοικείωση με ειδικά θέματα της Βυζαντινής Φιλολογίας
- Ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσω της χρήσης της επιστημονικής βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επιστημονική ενημέρωση και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της εκπαίδευσης (διδασκαλία σε σχολεία, συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα).

12ΕΙ-11 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνα, Αναγέννηση

Περιεχόμενο μαθήματος

- Καθορισμός της έννοιας Ευρωπαίος. Διαχρονική παρουσίαση των ιστορικών και των πνευματικών καμπών που καθόρισαν την ευρωπαϊκή φυσιογνωμία κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα και της αναγέννησης. Ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών της κάθε περιόδου.

Μεσαίωνα

- Ρωμανική εποχή.
- Παράγοντες διαμόρφωσης του γοτθικού ύφους. Κυριότερες κατηγορίες (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, χειρόγραφα και μικρογραφίες). Σημαντικότεροι εκπρόσωποι στην Ιταλία.
- Διαμόρφωση του διεθνούς γοτθικού ρυθμού: Κάτω Χώρες.

Αναγέννηση

- Η ανθρωποκεντρική κοσμοθεωρία και η ανανέωση της σκέψης και των τεχνών στην Αναγέννηση.
- Αναγέννηση και Αρχαιότητα.
- Η τέχνη της Αναγέννησης

- Ιταλία 15ος αι. Σημαντικότεροι εκπρόσωποι: Μπρουνελέσκι, Μασάτσιο, Γκιμπέρτι, Ντονατέλλο, Φρα Αντζέλικο, Πιέρο ντελα Φραντσέσκα, Μαντένια, Μποτιτσέλλι, Λεονάρντο ντα Βίντσι.
- Ιταλία 16ος αι.: Μιχαηλάγγελος, Ραφαήλ, Τιτσιάνο. Γερμανία και Κάτω Χώρες: Γκρουνεβαλντ, Κράναχ, Μπος, Ντύρερ.
- Διαμόρφωση του κινήματος του Μανιερισμού μετά τις αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν από την τέχνη της Αναγέννησης

Μαθησιακοί Στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της αναβίωσης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την αναγεννησιακή περίοδο.
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Εξοικείωση με τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό και την Ευρωπαϊκή Ιδέα
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΙ-14 Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα προσφέρει ένα διάγραμμα της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, με έμφαση στα ιδιαίτερα γλωσσικά χαρακτηριστικά κάθε περιόδου. Ειδικότερα θα εξεταστούν:

- Η διαμόρφωση της Ελληνικής στο πλαίσιο της ινδοευρωπαϊκής γλωσσικής οικογένειας και η σχέση της με τις λεγόμενες προελληνικές γλώσσες.

- Οι περίοδοι και οι πηγές της ιστορίας της Ελληνικής.
- Τα γραφικά συστήματα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά για την ελληνική γλώσσα.
- Η δομή της Ελληνικής από τις απαρχές έως την ύστερη αρχαιότητα: φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, λεξιλόγιο.
- Οι αρχαίες ελληνικές διάλεκτοι.
- Η βαθμιαία εξαφάνιση των αρχαίων ελληνικών διαλέκτων και η δημιουργία της Κοινής.
- Οι ιδιαιτερότητες της μεσαιωνικής περιόδου της Ελληνικής οι οποίες συνετέλεσαν στην διαμόρφωση της νέας ελληνικής γλώσσας και των διαλέκτων της.

Τα μαθήματα θα συνοδεύονται από ασκήσεις πρακτικής εξάσκησης .

Μαθησιακοί Στόχοι

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητής/-τριες θα έχουν αποκτήσει:

- Γνώση των πηγών και των κυριότερων γλωσσικών χαρακτηριστικών κάθε περιόδου της Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας.
- Δυνατότητα αναζήτησης, ανάλυσης και σύνθεσης γνώσεων και πληροφοριών προκειμένου να διαμορφώνουν κρίσεις σχετικές με επιστημονικά ζητήματα του γνωστικού πεδίου τους.
- Ικανότητα κοινοποίησης πληροφοριών, προβλημάτων και λύσεων σε εξειδικευμένο και μη κοινό.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων απόκτησης γνώσεων για περαιτέρω σπουδές.
- Δυνατότητα χρήσης της γνώσης κατά την επαγγελματική διαδρομή τους.

12ΕΙ-16 Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη Τοπικών Κοινωνιών

Περιεχόμενο μαθήματος

Σε αυτό το μάθημα ειδίκευσης αναλύονται οι ποικίλες παράμετροι των εννοιών Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Θεωρώντας τις έννοιες αυτές άρρηκτα συνδεδεμένες, εξετάζονται παραδείγματα και τρόποι ορθής αλλά και προβληματικής συνδυαστικής διαχείρισης των πολιτισμικών και των περιβαλλοντικών πόρων με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και των περιφερειών. Μέσα από την παρουσίαση της θεωρίας καθώς και πραγματικών περιπτώσεων συζητείται η προβληματική που συνδέεται με την διαχείριση των πολιτισμικών και των περιβαλλοντικών πόρων στο πλαίσιο της ανάπτυξης.

Αναλυτικότερα, το μάθημα εξετάζει διεξοδικά τρόπους διαχείρισης και προστασίας των αρχαιολογικών χώρων, των κινητών και ακίνητων μνημείων, της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς και των εν γένει πολιτισμικών και περιβαλλοντικών πόρων στο πλαίσιο της ανάπτυξης με όρους αειφορίας. Ιδιαίτερες αναφορές γίνονται σε θεματικές που απασχολούν ιδιαίτερος τη διεθνή κοινότητα σήμερα, όπως π.χ. τα πολιτισμικά και περιβαλλοντικά αγαθά κατά τις εμπόλεμες συρράξεις, ο ρόλος των εν λόγω αγαθών στην τουριστική ανάπτυξη, η διατήρηση της

πολιτισμικής πολυμορφίας σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης, και η πολιτιστική διπλωματία.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν κατανοήσει τις ποικίλες και συχνά αντιθετικές παραμέτρους που επηρεάζουν τη διαχείριση των πολιτισμικών και των περιβαλλοντικών αγαθών.
- Θα έχουν προβληματιστεί αναφορικά με την συνεκτίμηση των διαφορετικών παραμέτρων που προκύπτουν κατά την λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο της πολιτισμικής διαχείρισης βάσει των όρων της αειφορίας.
- Θα έχουν κατανοήσει τη βαρύτητα και τη σημασία της ανάπτυξης με όρους αειφορίας, στοχεύοντας στην εξισορρόπηση οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και περιβαλλοντικών όρων.
- Θα αναγνωρίζουν τους κινδύνους που απειλούν τους περιβαλλοντικούς και τους πολιτισμικούς πόρους, θα γνωρίζουν βασικές μορφές προστασίας τους και θα έχουν ευαισθητοποιηθεί στην αειφορική διαχείρισή τους.
- Θα έχουν αντιληφθεί τη σημασία και τον ρόλο που αποδίδεται στα πολιτισμικά και στα περιβαλλοντικά αγαθά κατά τη χάραξη διεθνών πολιτικών.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.
- Θα γνωρίζουν να υλοποιούν συνεργατικά μια ομαδική εργασίας τύπου project.

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
  - ✓ Ομαδική εργασία τύπου project
  - ✓ Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
  - ✓ Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
  - ✓ Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
  - ✓ Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΙ-45 Πρακτική Άσκηση (βλ. σελ. 29)

Z' εξάμηνο

12ΕΙ-18 Η βυζαντινή πόλη

Περιεχόμενο μαθήματος

- Η ρωμαϊκή πόλη και η πόλη στην ύστερη αρχαιότητα (πρωτοβυζαντινή εποχή). Το ιστορικό πρόβλημα και οι επιστημονικές προσεγγίσεις.
- Το ιστορικό πλαίσιο, κοινωνικές, διοικητικές, οικονομικές και πολιτισμικές αλλαγές.
- Η πολεοδομία της πρωτοβυζαντινής πόλης και οι αλλαγές που υπέστη.
- Παραδείγματα πόλεων από τα ανασκαφικά δεδομένα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κόρινθος, Έφεσος, Αφροδισιάς, Σκυθόπολη).
- Κωνσταντινούπολη: η ίδρυση και η διαμόρφωση της πολεοδομίας και των μνημείων της πρωτεύουσας της βυζαντινής αυτοκρατορίας.
- Η πόλη-κάστρο: η μετάβαση στην μεσαιωνική πόλη και οι ιστορικές συνθήκες.
- Η αναβίωση των πόλεων τον 10ον αι.
- Παραδείγματα διάρθρωσης του ιστού των πόλεων της μέσης και της ύστερης βυζαντινής εποχής.
- Η Κωνσταντινούπολη στη μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή.
- Παραδείγματα βυζαντινών πόλεων της μέσης και ύστερης εποχής (Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Μυστράς).

Μαθησιακοί Στόχοι

Στο μάθημα εξετάζεται ένα από τα σημαντικότερα θέματα της Βυζαντινής Ιστορίας, η εξέλιξη και δομή των πόλεων από την ύστερη αρχαιότητα στο μεσαιωνικό Βυζάντιο. Εξετάζονται η ελληνορωμαϊκή κληρονομιά και οι αλλαγές οι οποίες επήλθαν στις πόλεις κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο (4ος-7ος αι.) στον πολεοδομικό ιστό (αγορά, λεωφόροι, θέατρα, υπόδρομοι, λουτρά, υδραγωγεία, οχύρωση), στην κοινωνία και στις πολιτισμικές αρχές. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις αρχαιολογικές μαρτυρίες. Η βαθειά κρίση των πόλεων κατά τον 7ον και 8ον αι. και η ανάδειξη της πόλης-κάστρου. Η εξέλιξη της βυζαντινής πόλης κατά τους μέσους και ύστερους βυζαντινούς αιώνες. Εξετάζονται αντιπροσωπευτικά κείμενα τα οποία βρίσκονται στο eclass.uop.gr.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει

- γνώσεις πάνω στην εξέλιξη των πόλεων και τη μετάβαση και διαμόρφωσή τους από τον αρχαίο κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση κοινωνικών, πολεοδομικών, οικονομικών και θεσμικών εξελίξεων κατά τις περιόδους μετάβασης
- συνθετική ικανότητα καθώς συνδυάζονται πολιτισμικά, θεσμικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά φαινόμενα
- διεπιστημονική προσέγγιση στο θέμα, καθώς μελετώνται γραπτές πηγές και αρχαιολογικά τεκμήρια

- άμεση επαφή με τις γραπτές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα που βρίσκονται αναρτημένα στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα του μαθήματος (eclass).
- αυτόνομη εργασία
- απόκτηση ιστορικής γνώσης
- απόκτηση κριτικής σκέψης
- εξοικείωση με πρωτογενείς πηγές
- απόκτηση διεπιστημονικής σκέψης

12ΕΙ-20 Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Αισθήσεις και Οπτικός Πολιτισμός

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο σαν πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
- Κουλτούρα / Πολιτισμός και διαφορετικότητα
- Μελετώντας τον Πολιτισμικά Άλλο: Εθνογραφική έρευνα και (συν)γραφή
- Προσεγγίζοντας τις αισθήσεις
- Οπτική επικοινωνία και διαφορετικότητα
- Η αρχαιολογία της αντίληψης
- Αισθήσεις, Ιστορία και Μνήμη
- Ακουστική αρχαιολογία
- Τελετουργία και (συν)αισθήματα
- Διασπορά και οπτικός πολιτισμός
- Νεωτερικότητα και (εν)όραση
- Πολιτισμική αναισθησία: Βία και τηλεοπτικά μέσα

Μαθησιακοί Στόχοι

Ποιά είναι η σχέση των αισθήσεων και συν(αισθημάτων) με την ιστορική εμπειρία; Με την κουλτούρα και τον πολιτισμό; Τί συμβαίνει στις αισθητήριες δυνάμεις που διαμορφώνουν τον πολιτισμό, την μνήμη και την ταυτότητά μας στην «εποχή της παγκοσμιοποίησης»; Τί έχουν να

πούν τα ελληνικά δεδομένα στην ανθρωπολογία των αισθήσεων;

Το μάθημα αυτό διερευνά την αισθητήρια εμπειρία, τα (συν)αισθήματα και την κοινωνική αισθητική σαν υλική κουλτούρα, σαν ιστορική μνήμη και σαν κοινωνική ποιητική. Αναλύει την κυριάρχηση του οπτικού πολιτισμού στην σύγχρονη εποχή σε σχέση με τον αστισμό, την καταναλωτική επιθυμία, τα υπερπολιτισμικά εικονικά συστήματα, την αισθητική παραγωγή, την κοινωνική ισχύ και την διεκδίκηση της αλήθειας. Οι σπουδαστές εκπαιδεύονται στην πρόσληψη της απαρατήρητης λεπτομέρειας της καθημερινής ζωής, στην αξιολόγησή της, στην ανάσχυση του ιστορικού της βάθους, και τέλος στην συναρμολόγηση τέτοιων «θραυσμάτων» ώστε να αφηγούνται μια ιστορία.

12ΕΙ-22 Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Πολιτισμός και Τουρισμός

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αναλύει τον Τουρισμό και το Ταξίδι σαν πολιτισμικό-ιστορικό φαινόμενο και σαν κοινωνική σχέση. Επικεντρώνεται στις παρακάτω θεματικές που συζητώνται στο πλαίσιο κυρίως της Μεσογείου και ειδικότερα της Ελλάδας, χωρίς να λείπουν οι συγκριτικές αναφορές σε άλλες γεωγραφικές περιοχές και κουλτούρες:

- Η μετατόπιση στον χώρο και τον χρόνο —νομάδες, άποικοι, πειρατές, εξερευνητές, προσκυνητές, ταξιδευτές, μετανάστες, σεισμόκληκτοι, νεκροί, και ...άλλοι.
- Ταξίδι στον πολιτισμό—βουνό, πεδιάδα, θάλασσα ή πόλη;
- Η αναζήτηση και εμπειρία της διαφορετικότητας—εθνογράφος ή τουρίστας;
- Ορισμοί και μορφές διαχείρισης του Πολιτισμού.
- Πολιτιστικός Τουρισμός—Το φαινόμενο των πολιτιστικών μανάτζερ.
- Πολιτισμική ανταλλαγή ή πολιτιστική παραγωγή και κατανάλωση;
- Αναπαραστάσεις του εξωτικού Άλλου στους τόπους του πολιτιστικού τουρισμού και την τουριστική βιομηχανία.
- Σώμα, Φύλο και Ισχύς—ο Τουρισμός απο την οπτική της τοπικής κοινωνίας.
- Κοινωνικο-οικονομικές διαστάσεις του Τουρισμού, εντόπιου, ξένου και παγκόσμιου—Θέματα ανάπτυξης και υπανάπτυξης.
- Πολιτισμικός σχεδιασμός-προγραμματισμός και τουριστική ανάπτυξη.

Ο σπουδαστής αποκτά κριτική θεωρητική βάση για την κατανόηση της σχέσης πολιτισμού και τουρισμού στη πορεία του χρόνου.

Μαθησιακοί Στόχοι

Η παραπάνω βιβλιογραφία, όπως θα καθορίζεται εβδομαδιαίως, είναι συμπληρωματική των διαλέξεων και δεν τις αντικαθιστά. Συνεπώς η παρουσία των σπουδαστών στο μάθημα είναι απαραίτητη.

Οι σπουδαστές συμμετέχουν ενεργά στην τάξη, ατομικά ή/και σε ομάδες, με παρουσίαση ύλης ή/και σχετικών εργασιών που καθορίζονται κατά την πορεία του μαθήματος. Το πρώτο μέρος του κάθε μαθήματος επικεντρώνεται στη θεωρία, το δεύτερο σε ασκήσεις, γραπτές ή προφορικές.

Η βαθμολογία υπολογίζεται ως ακολούθως:

Παρουσία και συμμετοχή: 30%

Εργασίες/παρουσιάσεις: 40%

Τελικές εξετάσεις: 30%

12ΕΙ-29 Μελέτες περίπτωσης Θεμάτων Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αυτό έχει ως στόχο να αναλύσει πραγματικές περιπτώσεις διαχείρισης πολιτιστικών φορέων, προκειμένου οι φοιτητές να εξοικειωθούν με τις προκλήσεις και τους παράγοντες που επηρεάζουν την πράξη της πολιτιστικής διαχείρισης. Διαλέξεις από στελέχη του πολιτιστικού τομέα καθώς και επισκέψεις σε πολιτιστικούς οργανισμούς επιτρέπουν τη διερεύνηση διαφορετικών θεματικών διαχείρισης και την εισαγωγή των φοιτητών στην επαγγελματική πραγματικότητα. Οι φοιτητές καλούνται να έχουν ενημερωθεί λεπτομερώς για τους εν λόγω οργανισμούς και να υποβάλουν καίρια ερωτήματα αναφορικά με τη λειτουργία και τη διαχείριση των οργανισμών αυτών. Τέλος, οι φοιτητές διδάσκονται επιλεγμένες ερευνητικές μεθοδολογίες (ποσοτικές και ποιοτικές) που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα στον πολιτισμικό τομέα, όπως η μελέτη περίπτωσης (case study), η έρευνα με ερωτηματολόγιο και η έρευνα με συνέντευξη. Προς εμπέδωση των διδασκομένων μεθοδολογιών, οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν ερευνητικό έργο ασκούμενοι σε συγκεκριμένη κάθε φορά μεθοδολογία.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εξασκηθεί πρακτικά σε ερευνητικές μεθοδολογίες, εκπονώντας καθ' όλη την διάρκεια του εξαμήνου και υπό την εποπτεία της διδάσκουσας ερευνητικό έργο.
- Θα έχουν αναπτύξει διερευνητική, αναλυτική και κριτική σκέψη.
- Θα κατανοούν και θα μπορούν να διερευνούν και να αναλύουν κριτικά τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία των πολιτιστικών οργανισμών σήμερα.
- Θα έχουν εξασκηθεί στον χρονικό προγραμματισμό και στην τήρηση προθεσμιών.
- Θα βοηθηθούν στην εμπέδωση των θεωριών πολιτιστικού μανάτζμεντ και μάρκετινγκ που έχουν διδαχθεί στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΙ-21 Λατινική Γραμματεία: Ρωμαίοι Ρήτορες

Περιεχόμενο μαθήματος

Ρητορεία και ρητορική. Ιστορία της ρωμαϊκής ρητορείας. Κάτων-Κικέρων-Σενέκας ο πρεσβύτερος-Πλίνιος-Τάκιτος-Κοϊντιλιανός. Η ανάπτυξη της ρωμαϊκής ρητορείας κατά τη δημοκρατική περίοδο. Ο Κικέρων ως εμβληματική μορφή του Ρωμαίου ρήτορα και πραγμάτωση του ιδεώδους που ο ίδιος προβάλλει στις ρητορικές πραγματείες. Η ρητορική ως συστατικό στοιχείο της ρωμαϊκής παιδείας των αυτοκρατορικών χρόνων και ο προβληματισμός γύρω από την παρακμή της ρητορικής. Ο πανηγυρικός ως χαρακτηριστικό είδος της αυτοκρατορικής περιόδου.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Μαθαίνουν να προσδιορίζουν τη λατινική ρητορεία και ρητορική καθώς και τους παράγοντες που οδήγησαν στη γένεση και την εξέλιξη του είδους στη Ρώμη.
- Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τα επιμέρους είδη της λατινικής ρητορικής και να τα αξιοποιούν για τη μελέτη της ρωμαϊκής ιστορίας.
- Κατανοούν ρητορικά κείμενα.
- Συγκρίνουν τη ρωμαϊκή με τη σύγχρονη ρητορεία.
- Μαθαίνουν να αναλύουν τη ρητορική επιχειρηματολογία και την τεχνική.
- Αξιολογούν το ρόλο της ρητορικής και της ρητορείας στη ρωμαϊκή κοινωνία.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων
- Λήψη αποφάσεων

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Άσκηση κριτικής

Η' εξάμηνο

12ΕΙ-23 Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα στηρίζεται στα βυζαντινά κείμενα τα οποία είναι συγκεντρωμένα από τον Απ. Καρπόζηλο στο βιβλίο του *Βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι*, Α' (4^{ος} – 7^{ος} αι.). Τα κείμενα μεταφράζονται, αναπτύσσεται ο βίος και το έργο κάθε ιστορικού ή χρονογράφου από το έργο του οποίου έχουν αντληθεί τα κείμενα, αναλύονται ως προς το ιστορικό τους περιεχόμενο και την αξιοπιστία τους για την ανεύρεση της ιστορικής αλήθειας.

Οι φοιτητές/τριες επιλέγουν θέματα για εργασία και τα αναπτύσσουν στην τάξη.

Μαθησιακοί Στόχοι

Στο μάθημα εξετάζονται συγκεκριμένα θέματα της βυζαντινής ιστορίας απ' ευθείας από τις πρωτογενείς πηγές. Οι πηγές μεταφράζονται και αναλύονται με βάση τη βιβλιογραφία. Οι φοιτητές/τριες συμβάλλουν ενεργά στο σεμινάριο με την εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών πάνω σε θέματα που ορίζονται από την αρχή του σεμιναρίου.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει

- γνώσεις πάνω σε συγκεκριμένα ιστορικά θέματα της πρωτοβυζαντινής περιόδου και της περιόδου μετάβασης στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση των πηγών σε σχέση με τα ιστορικά, κοινωνικά και θεσμικά θέματα της υπό εξέταση εποχής
- συνθετική ικανότητα, καθώς απαιτείται η εκπόνηση εργασίας συνδυάζοντας διαφορετικές πηγές και απόψεις της βιβλιογραφίας
- άσκηση στην παραγωγή πρωτογενούς έρευνας που είναι αποτέλεσμα της άμεσης επαφής με τις γραπτές πηγές, καθώς μελετώνται και αναλύονται πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα.

12ΕΙ-24 Βυζαντινή Φιλολογία: Ιστορικοί της Άλωσης

Περιεχόμενο μαθήματος

Το διάγραμμα των παραδόσεων του μαθήματος «Βυζαντινή Φιλολογία» συνοψίζεται ως εξής:

- 1η εβδομάδα. Σύντομη επισκόπηση της Βυζαντινής Ιστοριογραφίας (κλασική ιστοριογραφία, εκκλησιαστική ιστοριογραφία, χρονογραφία: εξέλιξη, χαρακτηριστικά, εκπρόσωποι).
- 2η-3η εβδομάδα. Το ιστορικό περίγραμμα της περιόδου 1204-1453
- 4η εβδομάδα. Σίλβεστρος Συρόπουλος
- 5η εβδομάδα. Λαόνικος Χαλκοκονδύλης
- 6η-7η εβδομάδα. Δούκας
- 8η-9η εβδομάδα. (Σ)φραντζής
- 10η-11η εβδομάδα. Κριτόβουλος
- 12η εβδομάδα. Γεώργιος Σχολάριος
- 13η εβδομάδα. Οι «άλλοι»: Nicolo Barbaro, Nestor Iskander, Λεονάρδος ο Χίος, χρονικό του κώδικα Βαρβερινού 111. Ανασκόπηση

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές την ατμόσφαιρα της περιόδου γύρω από την άλωση της Κων/λης από τους Οθωμανούς

Στόχοι:

- να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην μελέτη των συνθηκών που οδήγησαν στην άλωση της Κων/λης
- να συνειδητοποιήσουν τα ιδιαίτερα γνωρίσματα των κειμένων καθενός από τους ιστορικούς της περιόδου
- να συνδέσουν τα γεγονότα της άλωσης της Κων/λης με όσα διαδραματίζονται στην ελληνική χερσόνησο και ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο
- να συνειδητοποιήσουν την εμφάνιση της (νέο-)ελληνικής συνείδησης στα ιστοριογραφικά κείμενα της περιόδου
- να εξοικειωθούν με την οπτική γωνία των ιστοριογραφικών κειμένων

Θα εξετασθούν λεπτομερώς επιλεγμένα αποσπάσματα κειμένων από τους ιστορικούς της άλωσης. Τα αποσπάσματα εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα. Η επιλογή και η προσέγγιση των κειμένων γίνεται και από ιστορική διάσταση.

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τις συνθήκες που οδήγησαν στην άλωση της Κων/λης
- να οριοθετούν με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά των ιστοριογραφικών κειμένων της περιόδου και να τα συνδέουν με τον συγγραφέα και την ζωή του
- να συνδέουν τα κείμενα με το πνεύμα, τις ζυμώσεις και τα χαρακτηριστικά και τις της εποχής

Γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος:

Το μάθημα αποσκοπεί στο να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Φιλολογίας:

- Εξοικείωση με ειδικά θέματα της Βυζαντινής Φιλολογίας
- Ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσω της χρήσης της επιστημονικής βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επιστημονική ενημέρωση και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της εκπαίδευσης (διδασκαλία σε σχολεία, συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα).

12ΕΙ-25 Ιστορία των Δυτικών Κυριαρχιών στον Ελλαδικό χώρο: Λατινοκρατία

Περιεχόμενο μαθήματος

- Κύριες πηγές (ελληνικές-λατινικές-παλαιογαλλικές-καταλανικές κ.ά.) της εν γένει υπό εξέταση περιόδου (αρχές 13ου αι.-1797 μ.Χ) και εννοιολογικά (ορολογία)
- Οι Λατινοκρατίες: Φραγκοκρατία-Βενετοκρατία-Λομβαρδοκρατία-Καταλανοκρατία-
- Ιπποτοκρατία-Γενοατοκρατία κ.λπ.
- Γ΄ Σταυροφορία και κατάκτηση Κύπρου (1191)
- Δ΄ Σταυροφορία, πρώτη άλωση Βυζαντίου (1204) και έναρξη λατινικής κυριαρχίας στον ελλαδικό χώρο-Εύβοια, στο Αιγαίο και στο Ιόνιο (Επτάνησα)
- Κατοπτική εξέταση λατινικών κρατιδίων (σχέσεις με τους ελληνικούς πληθυσμούς, αλλά και μεταξύ τους)
- κοινωνική διαστρωμάτωση και γαιοκτητικό καθεστώς τους, εισαγωγή φεουδαρχικών θεσμών, διοικητικό σύστημα, οικονομικές δραστηριότητες κατακτητών και κατακτημένων
- Σχέσεις Λατινικής με την Ορθόδοξη Εκκλησία

- Σταδιακή οθωμανική κατάκτηση λατινικών επικρατειών ελλαδικού χώρου, Αιγαίου, Κύπρου, Κρήτης κ.λπ.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Εξειδικευμένο μάθημα για μια ιστορική περίοδο της οποίας το 1ο μεγάλο τμήμα (13ος-τέλη 15ου αι.) ταυτίζεται με τους 3 τελευταίους μεσαιωνικούς αιώνες, το μάθημα όμως συνεχίζεται και για την επόμενη περίοδο ως το επίσημο τέλος της λατινικής κυριαρχίας στα Επτάνησα (τέλος 18ου αι.)
- Ιδιαίτερη έμφαση στις πρωτογενείς πηγές (ελληνικές, λατινικές, παλαιολατινικές, παλαιογαλλικές, καταλανικές) της περιόδου
- Απαραίτητη κρίνεται η εκπόνηση υποχρεωτικής ειδικής εργασίας συμψηφιστικού χαρακτήρα ως προς την τελική βαθμολόγηση του μαθήματος. Ιδιαίτερη έμφαση σε θεματολογία Βενετοκρατίας, Φραγκοκρατίας, Καταλανοκρατίας, Ιπποτοκρατίας κ.λπ.
- Σε περιπτώσεις προτάσεων σύνθετων θεμάτων εργασιών (που περιλαμβάνουν και ζητήματα αρχαιολογίας, ιστορίας τέχνης & μνημείων κ.λπ.) ενθαρρύνεται η ανάληψη και ομαδικών εργασιών (από 2 έως και 3 άτομα)

12ΕΙ-26 Λαογραφία: Παροιμιακός Λόγος. Παραμύθι

Περιεχόμενο μαθήματος

- **Παροιμιακός λόγος :** Η έννοια της παροιμίας. Ιστορική αναδρομή –εκδόσεις. Τα παροιμιακά είδη. Η προέλευση των παροιμιών. Η ποιητικής τους διάσταση. Τρόποι κατάταξης παροιμιών. Αντωνυμία και συνωνυμία των παροιμιών. Οι πλατυσμοί των παροιμιών. Παροιμία και αίνιγμα. Παροιμία και παραμύθι. Η παροιμία σε λογοτεχνικά κείμενα. Η κατάταξη των παροιμιών. Η διεθνής κατάταξη των παροιμιών. Η λειτουργικότητα των παροιμιών σήμερα. Τα γνωρίσματα της παροιμιακότητας. Οι διεθνείς παροιμιολογικές σπουδές. (Ενότητες 8)
- **Παραμύθι :** Οι πρώτες εκδόσεις παραμυθιών. Σχέση μύθου και παραμυθιού. Θεωρίες για την προέλευση των παραμυθιών. Μέθοδοι ανάλυσης παραμυθιών. Η μελέτη των ελληνικών παραμυθιών. Ο Richard Dawkins και το ελληνικό παραμύθι. Τα χαρακτηριστικά των παραμυθιών. Υφολογικά στοιχεία. Δομικά στοιχεία. Η έρευνα του Max Lutti. Η παιδαγωγική διάσταση των παραμυθιών (Ενότητες 5).

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι στόχοι αυτού του μαθήματος είναι :

- Να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες ειδικές γνώσεις για τον παροιμιακό λόγο και το παραμύθι.
- Να συνειδητοποιήσουν την έννοια της παροιμίας, με βάση την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, να είναι σε θέση να διακρίνουν τα

χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παροιμιών, τα κριτήρια της παροιμιακότητας, και να αναγνωρίζουν τα διάφορα παροιμιακά είδη (παροιμία, παροιμιακή έκφραση, γνωμικό).

- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να είναι σε θέση να κάνουν κατηγοριοποίηση του παροιμιακού υλικού και να αναγνωρίζουν την ποιητική του διάσταση.
- Να εξετάσουν τη σχέση της παροιμίας με το αίνιγμα, το παραμύθι, τα λογοτεχνικά κείμενα.
- Να αποκτήσουν γνώσεις για τους πλατυσμούς των παροιμιών, τη σημερινή λειτουργία τους και τη διεθνή παροιμιολογική έρευνα.
- Να είναι σε θέση να προσδιορίζουν τη σχέση μύθου και παραμυθιού και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τις θεωρίες σχετικά με την καταγωγή και της μεθόδους ανάλυσής τους.
- Να αποκτήσουν σχετικές γνώσεις για τη μελέτη των ελληνικών παραμυθιών και τη συμβολή του Richard Dawkins στη μελέτη τους και στα υφολογικά και δομικά τους στοιχεία.
- Να ενημερωθούν και για τη σχετική έρευνα του Max Lutti για το παραμύθι και για την παιδαγωγική του διάσταση.

Το σύνολο των μαθημάτων αυτών θα συμβάλει:

- Στην παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Στην προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Στην άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Στον σεβασμό στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

12ΕΙ-30 Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ικανότητες

Περιεχόμενο μαθήματος

- Βασικές Έννοιες. Διάκριση μεταξύ έργων και λειτουργιών γενικής και ειδικής εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ικανότητες. Δομές και πλαίσιο του έργου της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ).
- Οι φάσεις και τα βασικά στοιχεία του έργου της ΕΑΕ.
- Αντικείμενο, Περιβάλλον του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες. Εμπλεκόμενα μέρη.
- Σχολικές μονάδες Γενικής και ΕΑΕ. Διεπιστημονικές ομάδες. Ρόλοι και υπευθυνότητες
- Εύρος Έργου - Δομή Ανάλυσης Εργασιών - Διαχείριση Αλλαγών
- Τεχνικές Χρονοδιαγράμματος του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες.
- Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες.

- Ανάλυση - Σχέδια Αντιμετώπισης Κινδύνων. Περιορισμοί.
- Κριτήρια Επιτυχίας του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες του Εκπαιδευτικού έργου των ατόμων με ειδικές ικανότητες. Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη εισαγωγικών θεμάτων της Διδακτικής και Παιδαγωγικής επιστήμης αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ).

Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των σπουδαστών στις βασικές έννοιες, στο θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Επίσης αναφέρεται σε εισαγωγικές έννοιες σε μεθοδολογίες διαχείρισης έργων ΕΑΕ και τη θέση τους στη διάρκεια του κύκλου ζωής ενός ατόμου, έτσι ώστε ο φοιτητής να έχει μία συνολική αντίληψη των διαδικασιών και μεθοδολογιών στη διαχείριση Εκπαιδευτικού έργου των ατόμων με ειδικές ικανότητες. Με αυτή την έννοια το μάθημα αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία συγκεκριμένες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες και διδακτικές τεχνικές διαχείρισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ) που αναπτύσσονται και εξειδικεύονται στο Μεταπτυχιακό της Ειδικής Αγωγής που λειτουργεί στην σχολή.

Θα συζητηθούν η πολυεπίπεδη εκπαίδευση με γνωστική επεξεργασία και βιωματική προσέγγιση των θεμάτων της αναπηρίας. Ειδικότερα θα παρουσιαστούν ενεργητικές-συμμετοχικές μορφές μάθησης και θα αξιοποιηθούν αρχές της διερευνητικής και βιωματικής-επικοινωνιακής μεθόδου (project) στην οργάνωση υποστηρικτικών διδακτικών προγραμμάτων.

Θα αναδειχτεί η σύνδεση της έννοιας του Εκπαιδευτικού έργου των ατόμων με ειδικές ικανότητες με τους εκάστοτε διδακτικούς στόχους και το αντίστοιχο μαθησιακό και ενταξιακό περιβάλλον και η κατανόηση της συνολικής εικόνας της Ειδικής Εκπαίδευσης και των απαιτήσεων για την αποτελεσματική διαχείριση των προβλημάτων που παρουσιάζουν τα άτομα με ειδικές ικανότητες.

Τέλος, στόχο του μαθήματος αποτελεί η κατανόηση από τους σπουδαστές, η μελέτη και η κριτική προσέγγιση στο τρόπο που οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν και επιλύουν τις δυσκολίες των μαθητών μέσα στη διδακτική τάξη με έμφαση στην άμεση, ένας προς ένα, στην ομαδοσυνεργατική και μικροομαδική διδασκαλία. Έμφαση θα δοθεί στην διδασκαλία και στην αξιολόγηση των επιδόσεων και των αποκλίσεων, στο πλαίσιο αναφοράς της αναπηρίας και των μαθησιακών δυσκολιών, την προληπτική διδασκαλία, τις δραστηριότητες βελτίωσης της απόδοσης και στην ανάπτυξη μεταγνωστικών ικανοτήτων. Ακόμη θα εξεταστεί η προσομοίωση πραγματικών εκπαιδευτικών καταστάσεων με έμφαση τις παθολογικές καταστάσεις ή την χαρισματικότητα των ατόμων με ειδικές ικανότητες.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί τις διαφορετικές ικανότητες των ατόμων με αναπηρίες και τις βασικές αρχές της μάθησης.
- μπορεί να σχεδιάζει προληπτικές διδακτικές υποστήριξης σε άτομα με αναπηρίες με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη δια βίου πρόσβαση τους στη γνώση
- Έχει κατανόηση τα βασικά και κρίσιμα χαρακτηριστικά των Εκπαιδευτικών έργων για τα άτομα με Ειδικές ικανότητες.

- να συνδέει την Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση με τους με γενικότερους παιδαγωγικούς και διδακτικού στόχους και τις αρχές του κύκλου ζωής .
- Έχει γνώση των παιδαγωγικών εργαλείων και των διδακτικών τεχνικών της διαχείρισης του εκπαιδευτικού έργου και πως αυτό χρησιμοποιείται για την επιτυχή ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας των ατόμων με ειδικές ικανότητες.
- Είναι σε θέση διακρίνει τους βασικούς ρόλους σε ένα πραγματικό ή μία μελέτη περίπτωσης έργου και να εκτιμήσει το ρόλο των εμπλεκόμενων μερών στην υλοποίηση του διδακτικού έργου.
- Χρησιμοποιεί τις μεθοδολογίες διαχείρισης εκπαιδευτικών έργων για να προσδιορίσει βασικά στοιχεία όπως κρίσιμη διαδρομή, εξαρτήσεις και ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα της αποτελεσματικής διδασκαλίας.
- Αναλύει και υπολογίζει τα βασικά στοιχεία του διδακτικού έργου και τη σύνδεση τους με το χρονοδιάγραμμα του Εκπαιδευτικού έργου.
- Συνεργαστεί με τους συμφοιτητές του για να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν σε μια μελέτη περίπτωσης Εκπαιδευτικού έργου που περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την οργάνωση της υποστηρικτικής διδασκαλίας , την κατανομή βασικών καθηκόντων, και τα βασικά σενάρια δραστηριοτήτων Μαθησιακής Ετοιμότητας.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών (Retrieve, analyse and synthesise data and information, with the use of necessary technologies)
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις (Adapt to new situations)
- Λήψη αποφάσεων (Make decisions)
- Αυτόνομη εργασία (Work autonomously)
- Ομαδική εργασία (Work in teams)
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον (Work in an international context)
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σχεδιασμός και διαχείριση του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα (Appreciate diversity and multiculturality)
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον (Respect natural environment) που διαβιούν τα άτομα με ειδικές ικανότητες.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής (Be critical and self-critical)
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης (Advance free, creative and causative thinking)

12ΕΙ-31 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής που εξετάζεται (17ος – 20ος αιώνας).
- Τα φιλοσοφικά θεμέλια της πνευματικής επανάστασης του δέκατου έβδομου και δέκατου όγδοου αιώνα. Ο ευρωπαϊκός διαφωτισμός (Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία κ.ά.)
- Ευρωπαϊκό μπαρόκ (τέλη 16ου – μέσα 18ου): Ιταλία, Γαλλία, Βόρεια Ευρώπη, Κάτω Χώρες, Ισπανία.
- Μπαρόκ και αρχαία τέχνη.
- Ροκοκό.
- Ο κλασικισμός στον χώρο των ιδεών και της τέχνης (18ος-19ος αιώνας)
- Η βιομηχανική επανάσταση και οι επιπτώσεις της στη διαμόρφωση της ιδεολογίας του 19ου αιώνα.
- Ο γαλλικός και ο βρετανικός φιλελευθερισμός.
- Το κίνημα του ρομαντισμού.
- Ο μοντερνισμός.
- Τα ευρωπαϊκά πρωτοποριακά κινήματα του 19ου και των αρχών του 20ου αι. (Ρεαλισμός, Εμπρεσιονισμός και Μετεμπρεσιονισμός, Συμβολισμός, Αρ νουβώ, Φωβισμός, Εξπρεσιονισμός, Κυβισμός, Φουτουρισμός, Κονστρουκτιβισμός, Μπάουχάουζ, Νταντά, Υπερρεαλισμός) και η σχέση τους με τις νέες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες (καπιταλισμός, καταναλωτισμός, εκβιομηχάνιση, αστικοποίηση).

Μαθησιακοί Στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Διαφωτισμός και Αρχαιότητα.
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της πρόσληψης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την περίοδο του Κλασικισμού (18ος – 19ος αι.)
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού των Νεωτέρων Χρόνων
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Νεώτερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης και Τεχνοκριτικής
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Προσαρμογή στις νέες μορφές Πολιτιστικής και Καλλιτεχνικής Δημιουργίας
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Ε' εξάμηνο

12ΕΑ-1 Προϊστορική Αρχαιολογία: Οι Κυκλάδες στην Εποχή του Χαλκού

Περιεχόμενο μαθήματος

- Το φυσικό περιβάλλον και η γεωγραφική θέση ως παράγοντας ανάδυσης και διαμόρφωσης του κυκλαδικού πολιτισμού
- Πρωτοκυκλαδική εποχή: Γενικά – Χρονολογία – Ορολογία
- Πρωτοκυκλαδική I περίοδος (3200 – 2700 π.Χ.)
- Πρωτοκυκλαδική II περίοδος (2700 – 2200 π.Χ.).
- Πρωτοκυκλαδική III περίοδος (2200 – 2000 π.Χ.).
- Μεσοκυκλαδική περίοδος (2000 – 1650 π.Χ.).
- Οι Κυκλάδες κατά την ΥΚΙ-II περίοδο
- Οι Κυκλάδες κατά την ΥΚΙΙΙ περίοδο

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα παρακολουθεί την εξέλιξη του πολιτισμού στις Κυκλάδες κατά την Εποχή του Χαλκού. Εξετάζονται η ανάδυση και η διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του κυκλαδικού πολιτισμού κατά την 3η π.Χ. χιλιετία, βάσει του κυκλαδικού νεολιθικού υποβάθρου, όπως αυτή εκδηλώνεται στα οικιστικά και ταφικά κατάλοιπα, την κεραμική, τη λιθοτεχνία και τη μεταλλουργία. Στη συνέχεια εξετάζεται η θέση των Κυκλάδων εν μέσω των ανακτορικών πολιτισμών (μινωικού, μυκηναϊκού) που αναπτύσσονται στο χώρο του Αιγαίου κατά τη 2η π.Χ. χιλιετία. Έμφαση δίνεται στις σχέσεις των Κυκλάδων με την Κρήτη στη Μέση και στις αρχές της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, όπως πιστοποιούνται στο Ακρωτήρι της Θήρας, καθώς και στην παρουσία των Μυκηναίων στις Κυκλάδες κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Απώτερος στόχος του μαθήματος είναι να αποτιμηθεί η στρατηγική σημασία των Κυκλάδων στην πολιτισμική ανάπτυξη και αλληλεπίδραση στο Αιγαίο στην εν λόγω εποχή.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- περιγράφει την ιστορική εξέλιξη του κυκλαδικού πολιτισμού
- εστιάζει σε και σχολιάζει τεκμηριωμένα τους σταθμούς (ΠΚΙΙ περίοδος, ΜΚΙΙΙ περίοδος) και τις καμπές αυτής της εξέλιξης (ΠΚΙΙ-ΠΚΙΙΙ-ΜΚΙΙ περίοδος, ΥΚΙΙΙ περίοδος)

- αναγνωρίζει τους βασικούς τύπους κυκλαδικής κεραμικής, αγγειοπλαστικής, ειδωλοπλαστικής και γλυπτικής ανά περίοδο
- αναλύει και αποτιμά τη σημασία εξεχουσών κυκλαδικών θέσεων που αποτυπώνουν τόσο την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του όσο και τον κοσμοπολιτικό χαρακτήρα του κυκλαδικού πολιτισμού (Γκρόττα Νάξου, Χαλανδριανή και Καστρί Σύρου, Φυλακωπή Μήλου, Αγία Ειρήνη Κέας, Ακρωτήρι Θήρας)
- συγκρίνει και συσχετίζει τις εξελίξεις στο πλαίσιο του κυκλαδικού πολιτισμού με αυτές στην Ηπειρωτική Ελλάδα και την Μινωική Κρήτη
- εμβαθύνει στην σημασία του φυσικού περιβάλλοντος και του γεωγραφικού παράγοντα στην ανάδυση, την ιδιαίτερη φυσιογνωμία και την θέση του κυκλαδικού πολιτισμού στο Αιγαίο.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη και ομαδική εργασία
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

12ΕΑ-2 Εισαγωγή στη Νομισματική Ιστορία : Αρχαιότητα, Ρωμαϊοκρατία, Μεσαίωνας

Περιεχόμενο μαθήματος

- **Αρχαία Ελληνική νομισματική (1η – 4η εβδομάδα):**
  - ✓ Η προκερματική περίοδος ή η περίοδος του αντιπραγματισμού
  - ✓ Η γένεση του κερματόμορφου νομίσματος: πρώτες ύλες και τεχνικές παραγωγής
  - ✓ Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων
  - ✓ Σταθμοί στην εξέλιξη της νομισματοκοπίας των ελληνιστικών χρόνων.
- **Ρωμαϊκή νομισματική (5η – 8η εβδομάδα)**
  - ✓ Σταθμοί στην εξέλιξη του πρώιμου ρωμαϊκού νομισματικού συστήματος (3ος αι. π.Χ- 1ος αι. π.Χ.)
  - ✓ Το ρωμαϊκό νομισματικό σύστημα κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους (1ος αι. π.Χ- αρχές 4ου αι. μ.Χ.)
  - ✓ Η εικονογραφία των ρωμαϊκών νομισμάτων
  - ✓ Η νομισματοκοπία των ελληνικών πόλεων κατά τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους
- **Νεσαιωνική νομισματική (9η – 13η εβδομάδα)**
  - ✓ Σταθμοί στην εξέλιξη της δυτικής μεσαιωνικής νομισματοκοπίας (5ος –15ος αιώνας)
  - ✓ Σταθμοί στην εξέλιξη της βυζαντινής νομισματικής (5ος –15ος αιώνας)

- ✓ Νομίσματα της Φραγκοκρατίας (1204-1566)
- ✓ Η νομισματική κυκλοφορία στην Ανατολική Μεσόγειο από τα τέλη του 13ου αιώνα έως το 1453.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές της Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, καθώς και της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τη νομισματική ιστορία και γενικότερα με την ιστορία του χρήματος στον ευρωπαϊκό χώρο από τον 7ο αιώνα π.Χ., μέχρι και τα τέλη του 15ου αιώνα. Η προσέγγιση γίνεται με ιστορική αλληλουχία ώστε οι φοιτητές να μπορούν να παρακολουθήσουν με τρόπο επαγωγικό τις εξελίξεις στην ιστορία του χρήματος, σε συνδυασμό με τις ιστορικές συγκυρίες, καθώς και με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο. Τα νομίσματα μιλούν για τις οικονομικές συνθήκες του παρελθόντος και ως μέσον συναλλαγής οριοθετούν την εμβέλεια του εμπορίου σε μια δεδομένη εποχή ή περίοδο, καταδεικνύουν τους ρυθμούς νομισματικής παραγωγής και διάθεσης σε συνάρτηση με τις καταναλωτικές συνθήκες και το βιοτικό επίπεδο μιας κοινωνίας, Τα νομίσματα καταγράφουν και εικονογραφούν την ιστορία και λειτουργούν ως εργαλείο μετάδοσης της ιστορικής γνώσης (Instrumenta Studioium). Ταυτοχρόνως, τα νομίσματα μέσω της εικονογραφίας τους αποκρυπτογραφούν ιδεολογίες και νοοτροπίες, σκιαγραφούν κοινωνικές συμπεριφορές και αισθήματα, διασώζουν χαμένα έργα αρχιτεκτονικής και μνημειακής τέχνης και ως απτά τεκμήρια του παρελθόντος εμπλουτίζουν ποικίλες πτυχές της αρχαιολογικής έρευνας.

Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις ιστορικές και αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών. Επιπλέον, τους εισάγει στη νομισματική επιστήμη και τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα εξειδικευμένα πεδία έρευνας που αυτή εμπεριέχει και υπηρετεί, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτιση. Ταυτοχρόνως, αποκτούν ένα επιπλέον επιστημονικό εφόδιο για επαγγελματική αποκατάσταση, δεδομένου ότι η εξειδίκευση στη νομισματική επιστήμη σε πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Ελλάδα, ενώ το υπάρχον σχετικό νομισματικό υλικό διαφόρων εποχών στις Εφορείες Αρχαιοτήτων και στα Μουσεία της Ελλάδος είναι πολυάριθμο και χρειάζεται τη διεξοδική καταγραφή και επιστημονική επεξεργασία από εξειδικευμένους επιστήμονες του ιστορικού και αρχαιολογικού κλάδου.

Εκτός από τα παραπάνω γενικά μαθησιακά αποτελέσματα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να περιγράφουν με σαφήνεια την ευρωπαϊκή νομισματική ιστορία από την αρχαιότητα μέχρι και το τέλος της μεσαιωνικής περιόδου
- να αναλύουν και να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τον χαρακτήρα της «νομισματικής πολιτικής» του κάθε πολιτικού και πολιτειακού συστήματος
- να αντιπαραβάλλουν τα διάφορα νομισματικά συστήματα και να αιτιολογούν με ιστορική τεκμηρίωση τα διαφορετικά σχήματα, αλλά και τις τυχόν αλληλοεπιδράσεις
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τις μορφές χρήσης του νομίσματος στον μεσογειακό, αλλά και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο σε διάφορες χρονικές περιόδους

- να εστιάζουν σε σημαντικές νομισματικές μεταρρυθμίσεις και να αναλύουν τα αίτια και τις συνέπειες που αυτές είχαν στην εξέλιξη της χρήσης του νομίσματος, αλλά και του μηχανισμού της αγοράς
- να αναλύουν με επιστημονική τεκμηρίωση τον συμβολισμό της εικονογραφίας των νομισμάτων
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται της οικονομίας και των παραμέτρων της, καθώς και της κοινωνίας και των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου ή ενός πολιτικού/πολιτειακού συστήματος
- να χρησιμοποιούν το νόμισμα ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που αφορούν τη διάχυση ιδεών
- να αντιμετωπίζουν το νόμισμα ως ένα υλικό κατάλοιπο το οποίο με τη πολυσημία του μπορεί να δημιουργήσει θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων
- να αναγνωρίζουν και να ταυτίζουν με ευκολία και τρόπο αξιόπιστο νομίσματα διαφόρων εποχών και περιοχών, εξαιρετικά χρήσιμη δεξιότητα σε θέματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού/concept για μουσειακές εκθέσεις, για πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της εξειδικευμένης περί των νομισμάτων γνώσης του με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον
- Κατανόηση και συγκριτική θεώρηση των σύγχρονων μηχανισμών στην παραγωγή, κατανάλωση και διαχείριση του χρήματος, δεξιότητα πολύτιμη για τη δημιουργία επικαιροποιημένων ερευνητικών ιδεών ή προγραμμάτων στο πλαίσιο μελέτης της διαχρονικής εξέλιξης της ιστορίας του χρήματος
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών

12ΕΑ-3 Ειδικά θέματα Σιγίλλογραφίας: Εισαγωγή στους κοινωνικούς, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς θεσμούς του Βυζαντίου

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στη Σιγίλλογραφία (1η εβδομάδα):
  - ✓ Ορισμός
  - ✓ Υλικά και τρόποι κατασκευής
  - ✓ Συγκρότηση μεγάλων συλλογών
  - ✓ Επισκόπηση της εικονογραφίας
  - ✓ Ζητήματα μεθοδολογίας της έρευνας
- Τυπολογία σφραγίδων (2η-4η εβδομάδα)
- Επιγραφές σφραγίδων (5η εβδομάδα)
- Χρονολογημένες σφραγίδες (6η, 7η, 8η, 9η εβδομάδα)
  - ✓ Αυτοκρατορικές σφραγίδες
  - ✓ Πατριαρχικές σφραγίδες
  - ✓ Σφραγίδες κομμερκιαρίων
  - ✓ Σφραγίδες μελών μεγάλων αριστοκρατικών οικογενειών
  - ✓ Σφραγίδες αναρτημένες σε έγγραφα με χρονολογία έκδοσης
- Σφραγίδες υψηλόβαθμων αξιωματούχων και κρατικών λειτουργών (10η, 11η, 12η, 13η εβδομάδα)
  - ✓ Η διοίκηση του Παλατιού
  - ✓ Η κεντρική διοικητική μηχανή
  - ✓ Η στρατιωτική διοίκηση
  - ✓ Η απονομή της δικαιοσύνης
  - ✓ διοίκηση των Επαρχιών

Μαθησιακοί Στόχοι

Ο σκοπός του μαθήματος είναι διττός και αφορά πρώτον την εξοικείωση των φοιτητών της Κατεύθυνσης Ιστορίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών, καθώς και της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τον επιστήμη της Σιγίλλογραφίας, δηλαδή με την μελέτη των βυζαντινών σφραγίδων, και δεύτερον την απόκτηση, μέσω των σφραγίδων, μιας στοιχειώδους γνώσης των κοινωνικών, πολιτικών και εκκλησιαστικών θεσμών της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Οι σφραγίδες, χρυσές ή αργυρές, και κυρίως οι πολυπληθέστερες μολύβδινες, τις οποίες χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί για να σφραγίζουν και να διασφαλίζουν την αλληλογραφία τους, από τον αυτοκράτορα, μέχρι τον τελευταίο εγγράμματο υπήκοο της αυτοκρατορίας, αποτελούν πολύτιμα ιστορικά τεκμήρια για την μελέτη της βυζαντινής προσωπογραφίας και γενεαλογίας, της διοικητικής διάρθρωσης της αυτοκρατορίας, της βυζαντινής κοινωνίας, της διοικητικής εξέλιξης ανώτερων κρατικών λειτουργιών και αξιωματούχων, της ιστορίας των θεμάτων και άλλων μικρότερων διοικητικών επαρχιών, της εκκλησιαστικής ιστορίας μιας πόλης ή μιας ευρύτερης γεωγραφικής περιφέρειας. Μορφές αγίων και αρχαγγέλων, η μορφή του Ιησού, και ιδιαίτερα της Θεοτόκου, σπανίως παραστάσεις από την Καινή Διαθήκη, αλλά και απλές επικλήσεις βοήθειας και προστασίας, κάποτε έμμετρες, αποτελούν τον πυρήνα της εικονογραφικής θεματογραφίας των βυζαντινών σφραγίδων. Όλες αυτές οι θρησκευτικές παραστάσεις μαζί με τις συνοδευτικές επιγραφές, οι οποίες συνήθως καταγράφουν, το όνομα, τις διοικητικές θέσεις και τους τιμητικούς τίτλους του κατόχου και αποτελούν ένα είδος ταυτότητας, ένα πρόσθετο στοιχείο ασφαλούς ταύτισής του ως αποστολέα μιας επιστολής ή ενός εγγράφου.

Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις ιστορικές και αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών και ταυτοχρόνως, τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα εξειδικευμένα πεδία έρευνας που εμπεριέχει και υπηρετεί η Σιγίλλογραφία, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτιση.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, επιλεγμένες γραπτές πηγές αναλύονται, σχολιάζονται και αξιολογούνται και με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σύγχρονη μεθοδολογία έρευνας σε θέματα θεσμών και διοίκησης στο Βυζάντιο και εμβαθύνουν την ιστορική τους γνώση σε θέματα που αφορούν το βυζαντινό πολίτευμα και το σύστημα λειτουργίας της κρατικής και εκκλησιαστικής διοίκησης της αυτοκρατορίας. Το μάθημα επίσης ασχολείται και με θέματα προσωπογραφίας και μέσω αυτής με θέματα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης του βυζαντινού κόσμου.

Η προσέγγιση των επί μέρους θεμάτων με τρόπο πολυεπίπεδο δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Ειδικότερα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να χρονολογούν τις διάφορες βυζαντινές σφραγίδες με βάση την τυπολογία τους ή τη μορφή των γραμμάτων
- να συμπληρώνουν και να διαβάζουν τις συντομογραφημένες συνοδευτικές επιγραφές
- να αναγνωρίζουν και να αναλύουν τους αναγραφόμενους τίτλους που έφεραν οι κάτοχοι των σφραγίδων και να τους κατατάσσουν στη σωστή διοικητική ιεραρχία
- να ιχνηλατούν την υπαλληλική ανέλιξη ενός αξιωματούχου
- να ταυτίζουν τους κατόχους των σφραγίδων με γνωστά και από άλλες πηγές ιστορικά πρόσωπα

- να περιγράφουν και να αναλύουν το σύστημα λειτουργίας της κρατικής μηχανής, καθώς και τις αλλαγές που προέκυψαν στη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας της βυζαντινής αυτοκρατορίας
- να αναλύουν τη δομή, τη λειτουργία και την εξέλιξη των πολιτικών και στρατιωτικών υπηρεσιών, καθώς και της εκκλησιαστικής ιεραρχίας
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη η ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου
- να αντιμετωπίζουν τη σφραγίδα ως ένα υλικό κατάλοιπο το οποίο με τη πολυσημία του μπορεί να δημιουργήσει θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού/concept για μουσειακές εκθέσεις, για πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της εξειδικευμένης περί των σφραγίδων γνώσης του με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών με στόχο την επικαιροποίηση της ερευνητικής μεθοδολογίας
- Δεξιότητα για την παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών ή προγραμμάτων στο πλαίσιο μελέτης της βυζαντινής υπαλληλίας και εν γένει των βυζαντινών πολιτικών και εκκλησιαστικών θεσμών

12ΕΑ-4 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία ΙΙΙ: Αττικοί ρήτορες

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξοδική μετάφραση και ερμηνεία δικανικών λόγων διαφόρων ρητόρων από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι.. Η επιλογή συγκεκριμένων δικανικών λόγων έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τη γλώσσα, τη δομή και τις ρητορικές τεχνικές καθώς και τα

χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ύφους και της ρητορικής τέχνης κάθε λογογράφου.. Η σύγκριση και αντιπαραβολή δικανικών λόγων από διάφορους ρήτορες κατά την αρχαιότητα θα βοηθήσει στο να δοθεί μια ευρύτερη εικόνα για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσε μία δίκη, ιδιωτική και δημόσια, το δικανικό και νομοθετικό σύστημα, το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και ιστορικό πλαίσιο που αφορούσε κάθε υπόθεση που εκδικαζόταν καθώς και στη μεγάλη σημασία και ανάπτυξη της ρητορικής/σοφιστικής τέχνης στην Αθήνα κατά τον 5ο και 4ο π.Χ., προωθώντας παράλληλα την κριτική προσέγγιση και κειμενοκεντρική ερμηνεία και ανάλυση.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να μάθουν και να εμβαθύνουν οι φοιτητές στην αρχαία ελληνική ρητορική και ρητορεία, καθώς και στο αρχαίο ελληνικό δίκαιο. Θα γνωρίσουν την ανάπτυξη και την εξέλιξη του νομοθετικού συστήματος από την ομηρική εποχή έως και τα τέλη του 4ου π.Χ. αι. Θα γνωρίσουν τις συγκεκριμένες νομικές διαδικασίες που αφορούν τους λόγους που θα εξετάσουμε. Θα γνωρίσουν το ρητορικό ύφος, τα ρητορικά τεχνάσματα και επιχειρήματα, το πολιτικό και ιστορικό πλαίσιο, άτεχνες και έντεχνες πίστεις, δομή και σύνταξη, κοινωνικές αξίες και ιδεολογικές προσεγγίσεις των δικαστών και κατ' επέκταση των Αθηναίων πολιτών στο σύνολό τους, μέσα από τη μελέτη επιλεγμένων διαφόρων δικανικών λόγων του Λυσία, Αντιφώντα, Δημοσθένη και Ισοκράτη. Έχοντας ολοκληρώσει το μάθημα αυτό οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

A) να μεταφράζουν και να ερμηνεύουν δικανικούς ρητορικούς λόγους που έχουν συντεθεί από διάφορους ρήτορες από τα μέσα του 5ου έως τα τέλη του 4ου π.Χ. αι., μελετώντας και συγκρίνοντας έτσι εξελικτικά το ρητορικό ύφος και την επιχειρηματολογία που χρησιμοποιούνταν σε δίκες στα ηλιαστικά δικαστήρια ή σε ειδικά δικαστήρια εκδίκασης υποθέσεων ανθρωποκτονίας

B) να κατανοούν τις συνθήκες και την εποχή στην οποία διαμορφώθηκε κάθε ρητορικός λόγος, καθώς επίσης και τις προσδοκίες των δικαστών, στους οποίους απευθυνόταν ο λογογράφος / ρήτορας με την παρουσίαση και εκτέλεση (θεατρική) του λόγου στο δικαστήριο

Γ) να αντιλαμβάνοντα θέματα δικαίου, δικαιοσύνης, νομοθεσίας, ισότητας καθώς επίσης και τις γενικότερες αντιλήψεις και ιδεολογίες των Αθηναίων στις οποίες απευθύνονταν οι λογογράφοι προκειμένου να κερδίσουν την εύνοια των δικαστών Δ) να γνωρίζουν και να κατανοούν το ιστορικό πλαίσιο της κάθε υπόθεσης καθώς επίσης και το πολιτικό παρασκήνιο και τον ανταγωνισμό των πολιτικών σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο

E) να εξηγήσουν την απήχηση διαφόρων ρητορικών επιχειρημάτων και τεχνασμάτων στο ευρύτερο κοινό των πολιτών, τις στάσεις και θέσεις των Αθηναίων σε θέματα θρησκείας, νομοθεσίας, πολιτικής ταυτότητας και εθνικής ιδεολογίας, δημοκρατίας και γενικότερα πολιτισμού και ελευθερίας

Z) να προσδιορίσουν την σημασία και τον ρόλο της παρουσίασης ενός λόγου στο δικαστήριο για την αθώωση ή καταδίκη των διαδίκων, καθώς απ' αυτόν εξαρτιόταν η ίδια η ζωή του

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Εξοικείωση με το ερευνητικό αντικείμενο της αρχαίας ρητορικής τέχνης και ρητορείας
  - Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρχαίων πηγών και κειμένων
  - Προώθηση της αυτόνομης εργασίας μέσα από προσωπικές παρουσιάσεις αλλά και της ομαδικής εργασίας μέσα από συλλογική συμμετοχή στην τάξη
  - Άσκηση της κριτικής προσέγγισης, ανάλυσης και ερμηνείας των λόγων και των δεδομένων της εποχής και της κοινωνίας στην οποία απευθύνονταν
  - Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.) και της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα). Ο πτυχιούχος θα έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει και να διδάσκει στους συναδέλφους του και συνεπώς και σε μαθητές και να αξιοποιεί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία τις γνώσεις του πάνω στο σημαντικό γνωστικό αντικείμενο της ρητορικής τέχνης, με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Πρόσληψη και εφαρμογή της ρητορικής τέχνης σε όλα τα λογοτεχνικά είδη από την αρχαιότητα μέχρι τη σημερινή εποχή
- Σύγκριση και αντιπαραβολή του αρχαίου αθηναϊκού νομοθετικού και δικανικού συστήματος με το σύγχρονο ελληνικό καθώς και με άλλα σύγχρονα ευρωπαϊκά συστήματα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον

12ΕΑ-7 Κλασική Αρχαιολογία: Κεραμική

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα πραγματεύεται τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Εισαγωγικά (1η εβδομάδα)
  - ✓ παράθεση και ανάλυση βιβλιογραφίας αναφορικά με την ελληνική κεραμική
  - ✓ εξελίξεις στη μεθοδολογία της έρευνας/αξιοποίηση φυσικών επιστημών
  - ✓ επισήμανση νέων προοπτικών στην έρευνα
  - ✓ ο ρόλος της κεραμικής στη χρονολόγηση
- Η τεχνολογία της αρχαίας ελληνικής κεραμικής (2η-3η εβδομάδα)
  - ✓ Τεχνικές κατασκευής αγγείων (συλλογή και κατεργασία πηλού, τροχός, μήτρες, όπτηση σε κλίβανο)
  - ✓ Τεχνικές διακόσμησης αγγείων (γραπτά και μελαμβαφή αγγεία)
- Ονοματολογία, χρήση και μορφολογική εξέλιξη των ελληνικών αγγείων (4η-5η εβδομάδα)
  - ✓ Αποθηκευτικά, μαγειρικά και σκεύη υγρών

- ✓ Μεταφορικοί αμφορείς
- ✓ Λεπτή κεραμική (αγγεία πόσης, μεταφοράς και ανάμιξης υγρών, αρωματοδοχεία, παναθηναϊκοί αμφορείς, τεφροδόχοι)
- Εργαστήρια κεραμικής, αγγειογράφοι και αγγειοπλάστες (6η-7η εβδομάδα)
  - ✓ Οργάνωση εργαστηρίων, αρχαιολογικά κατάλοιπα εργαστηριακών εγκαταστάσεων στον ελλαδικό χώρο
  - ✓ Αγγειογράφοι και αγγειοπλάστες: ρόλοι, καταμερισμός εργασίας, κοινωνική θέση
  - ✓ Επιγραφές στα αγγεία
- Η κεραμική ως οικονομικός παράγοντας της πόλης-κράτους (8η-9η εβδομάδα)
  - ✓ η διακίνηση των αγγείων στις πόλεις του ηπειρωτικού ελλαδικού χώρου και των νησιών (ο ρόλος της Κορίνθου και της Αθήνας)
  - ✓ τα κέντρα παραγωγής και διακίνησης κεραμικής στην αρχαιότητα (διαχρονικά)
  - ✓ η διακίνηση της ελληνικής κεραμικής στη Μεσόγειο (αγορές) και οι τοπικές απομιμήσεις της (διαχρονική προσέγγιση, 9ος-1ος αι. π.Χ.)
  - ✓ αξία και τιμή των διαφόρων κατηγοριών της ελληνικής κεραμικής, εμπορικά σύμβολα, γράμματα και αριθμοί στα αγγεία λεπτής κεραμικής
- Κεραμική και άλλες τέχνες (10η-11η εβδομάδα)
  - ✓ Ο πηλός, το μέταλλο και το γυαλί
  - ✓ Αντικατοπτρισμοί της μνημειακής ζωγραφικής στην αγγειογραφία
- Ζητήματα εικονογραφίας της γραπτής κεραμικής (12η-13η εβδομάδα)
  - ✓ ο ρόλος της εικόνας στα ελληνικά αγγεία, η επιλογή των παραστάσεων, σχέση εικονογραφίας και πολιτικής
  - ✓ μύθοι και καθημερινή ζωή

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με την κεραμική, η οποία συνιστά την πολυπληθέστερη κατηγορία αρχαιολογικών ευρημάτων με μεγάλη συμβολή στη χρονολόγηση των ανασκαφικών συνόλων. Πέρα όμως από αυτή τη διάσταση, η κεραμική παραγωγή αντικατοπτρίζει τις καταναλωτικές συνήθειες, αλλά και το βιοτικό επίπεδο μιας κοινωνίας, στοιχεία που στοχεύει να αναδείξει η προσέγγιση που ακολουθείται στο συγκεκριμένο μάθημα. Οι τεχνολογικές εξελίξεις στην κατασκευή και διακόσμηση των αγγείων από την πρώιμη εποχή του Σιδήρου (1050 π.Χ.) μέχρι και τους ελληνιστικούς χρόνους (31 π.Χ.) μαρτυρούν την τεχνογνωσία κάθε εποχής και τους ρυθμούς της παραγωγής. Επιπλέον, η οικονομική διάσταση της κεραμικής αναδεικνύεται από τη διακίνησή της στις τοπικές κοινωνίες, αλλά κυρίως από την καθεαυτή εμπορική της αξία σε ελληνικές και μη κοινωνίες της Μεσογείου, χωρίς αυτή να συνδέεται απαραίτητα με τη χρήση της για μεταφορά προϊόντων. Επίσης, τα ελληνικά αγγεία μιλούν για τους μύθους και τις καθημερινές πρακτικές των ανθρώπων της εποχής και μέσα από τις παραστάσεις τους καταδεικνύουν κοινωνικά

φαινόμενα και τάσεις, αντικατοπτρίζουν ιδεολογίες και διασώζουν χαμένα έργα τέχνης. Παράλληλα, η κεραμική μέσα από τη μορφολογία και την εικονογραφία της συσχετίζεται με άλλες τέχνες που αναπτύχθηκαν παράλληλα, όπως η μεταλλοτεχνία, υαλουργία και η μνημειακή ζωγραφική, αναδεικνύοντας την αλληλουχία της καλλιτεχνικής δημιουργίας σε διαφορετικά μέσα.

Συνεπώς, το συγκεκριμένο μάθημα επεκτείνει τις αρχαιολογικές γνώσεις των φοιτητών σε περισσότερο εξειδικευμένα πεδία έρευνας, εφόδιο πολύτιμο για τη διεύρυνση της επιστημονικής τους κατάρτισης. Ταυτοχρόνως, αποκτούν ένα επιπλέον επιστημονικό εφόδιο για επαγγελματική αποκατάσταση, δεδομένου ότι η διεξοδική καταγραφή, ταξινόμηση και επιστημονική επεξεργασία του υλικού της κεραμικής, αλλά και όλων των αρχαιολογικών, είναι απολύτως απαραίτητη και για την έρευνα πεδίου, αλλά και για την εργασία στο μουσείο.

Εκτός από τα παραπάνω γενικά μαθησιακά αποτελέσματα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι, ειδικότερα, σε θέση:

- να εμβαθύνουν σε ζητήματα τεχνολογικά της αρχαίας ελληνικής κεραμικής (π.χ. προέλευση και μεταφορά πρώτης ύλης, τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης του αγγείου)
- να εμπεδώσουν την ονοματολογία και τη χρήση των αγγείων
- να περιγράφουν και να καταγράφουν με σαφήνεια τα αγγεία ως προς το σχήμα και τη διακόσμησή τους
- να κατανοήσουν τον πολυσχιδή ρόλο της κεραμικής στην αρχαιολογική έρευνα και στη μελέτη της οικονομία και κοινωνίας στην αρχαιότητα
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για τη διακίνηση της ελληνικής κεραμικής στον μεσογειακό χώρο σε διάφορες χρονικές περιόδους
- να χρησιμοποιούν την κεραμική ως αρχαιολογική πηγή για το εμπόριο άλλων αγαθών
- να αποκρυπτογραφούν κοινωνικές και πολιτικές τάσεις μέσα από την εικονογραφία των αγγείων συσχετίζοντάς τα με το γενικότερο ιστορικό πλαίσιο μιας εποχής
- να συσχετίζουν την κεραμική και την αγγειογραφία με άλλες τέχνες (μεταλλοτεχνία, υαλουργία και μνημειακή ζωγραφική αντίστοιχα) και να εντοπίζουν τις αλληλεπιδράσεις
- να αναγνωρίζουν και να ταυτίζουν με ευκολία και τρόπο αξιόπιστο την κεραμική διαφόρων εποχών και περιοχών, εξαιρετικά χρήσιμη δεξιότητα σε θέματα μεθοδολογίας και χρονολόγησης.

12ΕΑ-8 Ιστορία του Πολιτισμού: Ρωμαϊκός Κόσμος

Περιεχόμενο μαθήματος

- Χρονολογικό και πολιτικό πλαίσιο του Ρωμαϊκού Κόσμου από τον Ρωμύλο έως τον Κωνσταντίνο: οι Βιλλανόβιοι και οι Ετρούσκοι

πρόδρομοι, η ρεπουμπλικανική περίοδος, ο Αύγουστος και η αυτοκρατορική ιδέα, η αυτοκρατορική περίοδος.

- Οι βασικές κατηγορίες της ρωμαϊκής τέχνης (πορτρέτο, γλυπτική, ζωγραφική, ιστορικά ανάγλυφα) και της αρχιτεκτονικής (forum, θεατρική αρχιτεκτονική, θέρμες).
- Οι σημαντικότερες εκφάνσεις του ρωμαϊκού πολιτισμού μέσα από τις μαρτυρίες των δύο μεγάλων κέντρων της Ιταλικής Χερσονήσου (Ρώμη, Πομπηία).
- Το ρωμαϊκό θέαμα (αμφιθέατρο, ιππόδρομος).
- Η Ρώμη και ο ελληνικός κόσμος.

Μαθησιακοί Στόχοι

- Εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία της Ρωμαϊκής Αρχαιολογίας (ορολογία, χρονικά όρια και περίοδοι, μέθοδοι χρονολόγησης, βασικές ειδολογικές κατηγορίες)
- Μεθοδολογική προσέγγιση των αρχαίων πηγών (ελληνικών και λατινικών) προς άντληση πληροφοριών για τον Ρωμαϊκό Κόσμο εν γένει
- Διαδικασίες μετάβασης από τους ελληνοιστικούς στους ρωμαϊκούς χρόνους
- Προσέγγιση των μνημείων και έργων τέχνης της Ρώμης και των Επαρχιών της με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών
- Συνολική προσέγγιση του Ρωμαϊκού Κόσμου υπό το πρίσμα της πολυεθνικότητας και της πολυπολιτισμικότητας
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο αρχαιολογικό περιβάλλον (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, μουσεία)
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στο ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΣΤ΄ εξάμηνο

12ΕΑ-10 Βυζαντινός Πολιτισμός II

Περιεχόμενο μαθήματος

1. Εισαγωγή. Η εμφάνιση του χριστιανισμού και η αναγνώρισή του. Άγιος Αντώνιος. Τα πρώτα μοναστήρια.

- Κείμενα: Α)** Ο Άγιος Αντώνιος, ιδρυτής του μοναχικού κινήματος αποφασίζει να μονάσει και ο αγώνας του εναντίον των κοσμικών προκλήσεων (Μέγας Αθανάσιος, *Βίος του Αγίου Αντωνίου*: G.J.M. Bartelink, *Athanase d'Alexandrie, Vie d'Antoine, Sources chrétiennes* 400, Παρίσι 2004, κεφ. 3-5124-376)
- Β)** Το ιδεώδες της άσκησης: Μέγας Βασίλειος, επιστολή 2, Y. Courtonne, Saint Basile. *Lettres*, Παρίσι τόμος 1, 1957.
2. Τύποι μοναστηριών (Παχώμιος, Μέγας Βασίλειος).
Κείμενο: Συμβουλές του Μεγάλου Αθανασίου προς τους μοναχούς (Μέγας Αθανάσιος, *Διατύπωσης τῶν ἐν ἡσυχίᾳ θελόντων διάγειν*: J.-P. Migne, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία* 28, στήλ. 845).
3. Τα μεγάλα μοναστηριακά κέντρα στην Ανατολή.
Κείμενο: Ερμηνεία του ενδύματος των ασκητών της Αιγύπτου: Ευάγριος ο Ποντικός, Λόγος Πρακτικός, A. Guillaumont & C. Guillaumont, *Évagre le Pontique. Traité pratique ou le moine*, τόμ. 2, Sources chrétiennes 171, Παρίσι.
4. Ίδρυση μοναστηριών στην Κωνσταντινούπολη. Ιστορικά και κοινωνικά θέματα.
5. Ακραίες μορφές άσκησης.
Κείμενα: Α) Θεοδώρητος Κύρρου, *Φιλόθεος Ιστορία*, έκδ. P. Canivet – A. Leroy-Molinghen, I, Παρίσι 1977, I, 2, 162.
Β) Ευάγριος Σχολαστικός (535-τέλη του 6^{ου} αι.), *Εκκλησιαστική Ιστορία*, έκδ. J. Bidez-L. Parmentier, *The Ecclesiastical History of Evagrius*, I, 21.
Γ) Η εικόνα ενός ερημίτη Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974.
Συλλογές μοναστικών αφηγήσεων.
Κείμενο: Παλλάδιος, *Λαυσαϊκή Ιστορία*: G.J.M. Bartelink, *Palladio. La storia Lausiaca*, Βερόνα 1974, κεφ. 32, 1, 8, 11, 12
6. Μοναχισμός και κοινωνικά θέματα.
Κείμενο: Η ρωμαία αριστοκράτισα Μελανία ασπάζεται τον μοναχισμό: *Βίος της Αγίας Μελανίας*: D. Gorce, *Vie de Sainte Mélanie. Texte grec, introduction et notes*, Παρίσι 1962 (Sources chrétiennes 90), κεφ. 23, 26.
Ο άγιος σαλός.
Κείμενο: Μια ακραία μορφή άσκησης: ο άγιος σαλός: *Βίος Αγίου Συμεών Σαλού*, έκδ. A. J. Festugière και L. Rydén, *Léontios de Néapolis, Vie de Syméon le Fou et Vie de Jean de Chypre*, Paris 1974, κεφ. 79-81, 84, 96-97.
7. Ο γυναικείος μοναχισμός.
Κείμενο: Η μεταμφίεση της αγίας σε άνδρα: Βίος και πολιτεία της οσίας και αγίας Ματρώνης, έκδ. *Acta Actorum*, Νοέμβριος III (1910), 790-813.
8. Εικονομαχία.
Κείμενο: Διωγμοί των εικονοφίλων μοναχών: C. de Boor, *Theophanis chronographia*, Λειψία 1883 (ανατύπωση Hildesheim 1963), σελ. 445.
Θεόδωρος Στουδίτης

- Κείμενα:** Α) Μια εικόνα του μοναχικού βίου Διαθήκη Θεοδώρου Στουδίτη: J.-P. Migne, *Ελληνική Πατρολογία* 99, στ. 1816 κεξ.
 Β) Η οργάνωση της μονής και τα καθήκοντα και οι ποινές των μοναχών Θεοδώρου Στουδίτου, *Επιτίμια, Ελληνική Πατρολογία* 99, στ. 1740.
9. Η πολιτική των Μακεδόνων για την μοναστηριακή περιουσία
Κείμενο: Νεαρά Νικηφόρου Φωκά του έτους 964: I. & Π. Ζέπος, *Jus Grecoromanum*, τόμος 1, Άθηναι 1931, σελ. 249-252.
10. Τα μοναστήρια του Άθω.
Κείμενα:
 Α) Αυτοκρατορική δωρεά στη Μονή της Λαύρας:
 Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά στη μονή Αγ. Λαύρας του έτους 964, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204, Archives de l' Athos V*, Paris 1970, αρ. 5.
 Β) Χρυσόβουλλο των αυτοκρατόρων Βασιλείου Β΄ και Κωνσταντίνου Η΄ στη Μονή Λαύρας, A. Guillou, P. Lemerle, D. Papachryssanthou, and N. Svoronos, *Actes de Lavra. Première partie. Des origines à 1204, Archives de l' Athos V*, Paris 1970, αρ. 7.
11. Προνόμια μοναστηριών:
Κείμενα:
 Α) Προνόμια της Μονής της Λαύρας: Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ι΄ Δούκα υπέρ της Μονής της Λαύρας του έτους 1060, αρ. 33.
 Β) Χρυσόβουλλο του αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου υπέρ της μονής του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου της Πάτμου (1259) σχετικά με την περιουσία της μονής: E. Βρανούση, *Βυζαντινά έγγραφα τής μονής Πάτμου Α΄* - Αυτοκρατορικά, τόμ. 1. Αθήνα, Έθνικόν Ίδρυμα Έρευνών, 1980, αρ. 14 (σελ. 127-129).
12. Η χαριστική δωρεά.
Κείμενο: Η κριτική του πατριάρχη Αντιοχείας Ιωάννη Οξείτη (11^{ος}-12^{ος} αι.) στο θεσμό της «χαριστικής δωρεάς» και του «χαριστικαρίου»: T. Creazzo, *Joannis Oxeitae oratio de monasteriis laicis non tradendis*, Spoleto, Centro italiano di studi sull'alto medioevo, 2004, 61-83.
13. Τα μοναστήρια στην ύστερη βυζαντινή περίοδο. Άρθρα T. Κιουσοπούλου, αναρτημένο στο eclass του μαθήματος.
Κείμενο: Η κριτική του Ευσταθίου Θεσσαλονίκης στις καταχρήσεις μοναχών. Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, *Έπίσκεψις βίου μοναχικού επί διορθώσει των περι αυτών*: K. Metzler, *Eustathii Thessalonicensis De emendanda vita monachica [Corpus Fontium Historiae Byzantinae. Series Berolinensis 45]*, Βερολίνο, Νέα Υόρκη 2006.

Μαθησιακοί Στόχοι

Στο μάθημα διδάσκονται θέματα σχετικά με τον βυζαντινό μοναχισμό σε σχέση με τη βυζαντινή κοινωνία και το βυζαντινό κράτος. Οι φοιτητές

αποκτούν γνώσεις πάνω στην εμφάνιση και εδραίωση του μοναχισμού ως πνευματικού και κοινωνικού κινήματος κατά την πρωτοβυζαντινή εποχή και μελετούν την εξέλιξή του στην μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή. Η μελέτη του θεσμού από κοινωνική και πολιτική σκοπιά προσφέρει στους φοιτητές ιστορικές γνώσεις για το μεσαιωνικό Βυζάντιο και ασκεί την κριτική τους σκέψη στην αναζήτηση αιτίων και αποτελεσμάτων κοινωνικών και θεσμικών φαινομένων σε μια εξελικτική πορεία.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει

- γνώσεις πάνω στη δημιουργία και εξέλιξη του θεσμού του μοναχισμού και της μετάβασης και διαμόρφωσής του από τον αρχαίο κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση πνευματικών και θεσμικών φαινομένων
- συνθετική ικανότητα, καθώς συνδυάζονται πνευματικά, θεσμικά, κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα
- άμεση επαφή με τις γραπτές πηγές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα που βρίσκονται αναρτημένα στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα του μαθήματος (eclass).

12ΕΑ-11 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο μάθημα εξετάζονται ειδικά θέματα, που αφορούν στη βυζαντινή αρχιτεκτονική (πολεοδομία, οικιστική, ναοδομία), όπως θέματα τυπολογίας, κατασκευαστικά, λειτουργίας/χρήσης του χώρου, συμβολισμού. Το μάθημα εμπλουτίζεται με επισκέψεις/ξεναγήσεις σε βυζαντινά μνημεία για την επιτόπια παρατήρηση και καταγραφή αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών με σκοπό την εφαρμογή στο πεδίο των γνώσεων, που προσλαμβάνει ο φοιτητής στην τάξη.

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με ειδικά θέματα, που αφορούν στη βυζαντινή αρχιτεκτονική (πολεοδομία, οικιστική, ναοδομία). Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση, μεταξύ άλλων, να:

- αναγνωρίζουν αρχιτεκτονικούς τύπους, είδη τοιχοποιίας, κατασκευαστικές λεπτομέρειες και ιδιαιτερότητες της βυζαντινής αρχιτεκτονικής
- χαρακτηρίζουν και να χρονολογούν κτήρια με βάση τα παραπάνω κριτήρια
- περιγράφουν με πληρότητα και ακρίβεια αρχιτεκτονικά κατάλοιπα και μνημεία
- Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:
- Υπευθυνότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών στο πεδίο και στη βιβλιοθήκη
- Δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (πεδίο) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός

- πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού για αρχαιολογικούς χώρους και μουσειακές εκθέσεις)
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών
  - Κατανόηση και συγκριτική θεώρηση μεθόδων αρχαιολογικής έρευνας
  - Εφαρμογή των επιστημονικών του δεξιοτήτων και σε διεθνές περιβάλλον

12ΕΑ-13 Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη Τοπικών Κοινωνιών

Περιεχόμενο μαθήματος

Σε αυτό το μάθημα ειδίκευσης αναλύονται οι ποικίλες παράμετροι των εννοιών Πολιτισμικά Αγαθά, Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Θεωρώντας τις έννοιες αυτές άρρηκτα συνδεδεμένες, εξετάζονται παραδείγματα και τρόποι ορθής αλλά και προβληματικής συνδυαστικής διαχείρισης των πολιτισμικών και των περιβαλλοντικών πόρων με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και των περιφερειών. Μέσα από την παρουσίαση της θεωρίας καθώς και πραγματικών περιπτώσεων συζητείται η προβληματική που συνδέεται με την διαχείριση των πολιτισμικών και των περιβαλλοντικών πόρων στο πλαίσιο της ανάπτυξης.

Αναλυτικότερα, το μάθημα εξετάζει διεξοδικά τρόπους διαχείρισης και προστασίας των αρχαιολογικών χώρων, των κινητών και ακίνητων μνημείων, της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς και των εν γένει πολιτισμικών και περιβαλλοντικών πόρων στο πλαίσιο της ανάπτυξης με όρους αειφορίας. Ιδιαίτερες αναφορές γίνονται σε θεματικές που απασχολούν ιδιαίτερος τη διεθνή κοινότητα σήμερα, όπως π.χ. τα πολιτισμικά και περιβαλλοντικά αγαθά κατά τις εμπόλεμες συρράξεις, ο ρόλος των εν λόγω αγαθών στην τουριστική ανάπτυξη, η διατήρηση της πολιτισμικής πολυμορφίας σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης, και η πολιτιστική διπλωματία.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν κατανοήσει τις ποικίλες και συχνά αντιθετικές παραμέτρους που επηρεάζουν τη διαχείριση των πολιτισμικών και των περιβαλλοντικών αγαθών.
- Θα έχουν προβληματιστεί αναφορικά με την συνεκτίμηση των διαφορετικών παραμέτρων που προκύπτουν κατά την λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο της πολιτισμικής διαχείρισης βάσει των όρων της αειφορίας.
- Θα έχουν κατανοήσει τη βαρύτητα και τη σημασία της ανάπτυξης με όρους αειφορίας, στοχεύοντας στην εξισορρόπηση οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και περιβαλλοντικών όρων.
- Θα αναγνωρίζουν τους κινδύνους που απειλούν τους περιβαλλοντικούς και τους πολιτισμικούς πόρους, θα γνωρίζουν βασικές μορφές προστασίας τους και θα έχουν ευαισθητοποιηθεί στην αειφορική διαχείρισή τους.

- Θα έχουν αντιληφθεί τη σημασία και τον ρόλο που αποδίδεται στα πολιτισμικά και στα περιβαλλοντικά αγαθά κατά τη χάραξη διεθνών πολιτικών.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.
- Θα γνωρίζουν να υλοποιούν συνεργατικά μια ομαδική εργασία τύπου project.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Ομαδική εργασία τύπου project
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΑ-14 Προϊστορική Αρχαιολογία: Κεραμική

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή: Βασικές τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης της προϊστορικής κεραμικής στο χώρο του Αιγαίου
- Βασική τυπολογία και ορολογία σε συσχέτιση ή αντιπαραβολή με την τυπολογία και την ορολογία μεταγενέστερων εποχών
- Νεολιθική κεραμική
- Η κεραμική της Ηπειρωτικής Ελλάδας κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού
- Η κεραμική των Κυκλάδων κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού
- Η κεραμική της Προανακτορικής Κρήτης
- Η μινωική κεραμική κατά την Παλαιοανακτορική περίοδο
- Η μινωική κεραμική κατά τη Νεοανακτορική περίοδο
- Η κυκλαδική κεραμική κατά την Μέση Εποχή του Χαλκού
- Η κεραμική της Ηπειρωτικής Ελλάδας κατά την Μέση Εποχή του Χαλκού
- Η πρώιμη μυκηναϊκή κεραμική (ΥΕΙ-II)
- Η μυκηναϊκή κεραμική την περίοδο της ακμής (ΥΕΙΙΑ-B)
- Η μυκηναϊκή κεραμική μετά την κατάρρευση του ανακτορικού συστήματος (ΥΕΙΙΓ και Υπομυκηναϊκή περίοδος).

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την ορολογία, την τυπολογία και τις διακοσμητικές τεχνικές των κεραμέων της

προϊστορικής εποχής στο χώρο του Αιγαίου, καθώς και με την προσέγγιση της κεραμικής ως πρωταρχικού εργαλείου χρονολόγησης αλλά και δείκτη διερεύνησης της πολιτισμικής αλληλεπίδρασης και της πολιτισμικής αλλαγής στο χώρο του Αιγαίου κατά τη Νεολιθική εποχή και την Εποχή του Χαλκού. Η παρουσίαση ακολουθεί την εξέλιξη της κεραμικής ανά περίοδο και παράλληλα εξετάζει τις πολιτισμικές αλλαγές που οι μεταβολές της κεραμικής υποδεικνύουν. Συστατικό στοιχείο του μαθήματος αποτελούν οι επισκέψεις σε μουσεία για εγγύτερη γνωριμία της κεραμικής.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/η φοιτήτρια θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζει τους βασικούς τύπους κεραμικών αγγείων και σκευών της προϊστορικής εποχής ανά περίοδο και πολιτισμό και να εξηγεί τη χρήση τους,
- κατανοεί τις βασικές τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης και να αποτιμά τη σημασία τους από τεχνολογική άποψη,
- αναγνωρίζει τους κύριους κεραμικούς ρυθμούς ανά πολιτισμό και τα κύρια διακοσμητικά θέματα
- προσεγγίζει την αγγειογραφία ως εργαλείο διερεύνησης και ερμηνείας της οικονομικής οργάνωσης, της κοινωνικής συγκρότησης και της συμβολικής «γλώσσας» ανά πολιτισμό και περίοδο
- σχολιάζει την διασπορά της κεραμικής και τις παρατηρούμενες ομοιότητες ή διαφορές ως δείκτη πολιτισμικής εμβέλειας, πολιτισμικής επίδρασης και πολιτισμικής αλλαγής στο χώρο του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου ιδιαίτερα κατά την Εποχή του Χαλκού.
- Αυτόνομη και ομαδική εργασία
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

12ΕΑ-15 Γλωσσολογία: Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα προσφέρει ένα διάγραμμα της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, με έμφαση στα ιδιαίτερα γλωσσικά χαρακτηριστικά κάθε περιόδου. Ειδικότερα θα εξεταστούν:

- Η διαμόρφωση της Ελληνικής στο πλαίσιο της ινδοευρωπαϊκής γλωσσικής οικογένειας και η σχέση της με τις λεγόμενες προελληνικές γλώσσες.
- Οι περίοδοι και οι πηγές της ιστορίας της Ελληνικής.
- Τα γραφικά συστήματα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν διαχρονικά για την ελληνική γλώσσα.
- Η δομή της Ελληνικής από τις απαρχές έως την ύστερη αρχαιότητα: φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, λεξιλόγιο.
- Οι αρχαίες ελληνικές διάλεκτοι.
- Η βαθμιαία εξαφάνιση των αρχαίων ελληνικών διαλέκτων και η δημιουργία της Κοινής.

- Οι ιδιαιτερότητες της μεσαιωνικής περιόδου της Ελληνικής οι οποίες συνετέλεσαν στην διαμόρφωση της νέας ελληνικής γλώσσας και των διαλέκτων της.

Τα μαθήματα θα συνοδεύονται από ασκήσεις πρακτικής εξάσκησης .

Μαθησιακοί Στόχοι

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητής/-τριες θα έχουν αποκτήσει:

- Γνώση των πηγών και των κυριότερων γλωσσικών χαρακτηριστικών κάθε περιόδου της Ιστορίας της ελληνικής γλώσσας.
- Δυνατότητα αναζήτησης, ανάλυσης και σύνθεσης γνώσεων και πληροφοριών προκειμένου να διαμορφώνουν κρίσεις σχετικές με επιστημονικά ζητήματα του γνωστικού πεδίου τους.
- Ικανότητα κοινοποίησης πληροφοριών, προβλημάτων και λύσεων σε εξειδικευμένο και μη κοινό.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων απόκτησης γνώσεων για περαιτέρω σπουδές.
- Δυνατότητα χρήσης της γνώσης κατά την επαγγελματική διαδρομή τους.

12ΕΑ-16 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Μεσαίωνας, Αναγέννηση

Περιεχόμενο μαθήματος

Καθορισμός της έννοιας Ευρωπαίος. Διαχρονική παρουσίαση των ιστορικών και των πνευματικών καμπών που καθόρισαν την ευρωπαϊκή φυσιογνωμία κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα και της αναγέννησης. Ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών της κάθε περιόδου.

Μεσαίωνας

- Ρωμανική εποχή.
- Παράγοντες διαμόρφωσης του γοτθικού ύφους. Κυριότερες κατηγορίες (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, χειρόγραφα και μικρογραφίες). Σημαντικότεροι εκπρόσωποι στην Ιταλία.
- Διαμόρφωση του διεθνούς γοτθικού ρυθμού: Κάτω Χώρες.

Αναγέννηση

- Η ανθρωποκεντρική κοσμοθεωρία και η ανανέωση της σκέψης και των τεχνών στην Αναγέννηση.
- Αναγέννηση και Αρχαιότητα.
- Η τέχνη της Αναγέννησης
- Ιταλία 15ος αι. Σημαντικότεροι εκπρόσωποι: Μπρουνελέσκι, Μασάτσιο, Γκιμπέρτι, Ντονατέλλο, Φρα Αντζέλικο, Πιέρο ντελα

Φραντσέσκα, Μαντένια, Μποτιτσέλλι, Λεονάρντο ντα Βίντσι.

- Ιταλία 16ος αι.: Μιχαηλάγγελος, Ραφαήλ, Τιτσιάνο. Γερμανία και Κάτω Χώρες: Γκρουνεβαλντ, Κράναχ, Μπος, Ντύρερ.
- Διαμόρφωση του κινήματος του Μανιερισμού μετά τις αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν από την τέχνη της Αναγέννησης

Μαθησιακοί Στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της αναβίωσης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την αναγεννησιακή περίοδο.
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Εξοικείωση με τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό και την Ευρωπαϊκή Ιδέα
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΑ-45 Πρακτική Άσκηση (βλ. σελ. 29)

Ζ' εξάμηνο

12ΕΑ-17 Αρχαιολογία Πεδίου: Τεχνικές Ανασκαφής και Επιφανειακής Έρευνας

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο μάθημα εξετάζονται οι μέθοδοι χειρσαίας επιφανειακής έρευνας και ανασκαφής, επισημαίνονται οι ιδιαιτερότητες ανασκαφής σπηλαίων,

παράκτιων και ενάλιων θέσεων, ενώ δίνεται ιδιαίτερο βάρος στη διαχείριση αρχαιολογικών δεδομένων και υλικών. Το μάθημα διαρθρώνεται ενδεικτικά ως εξής:

Μάθημα 1ο: Εισαγωγή

Τι είναι η Αρχαιολογία – Ιστορία της αρχαιολογικής έρευνας

Μάθημα 2ο: Βασικές αρχές της αρχαιολογίας

Αρχαιολογική μαρτυρία – παράγοντες διαμόρφωσης της αρχαιολογικής μαρτυρίας – αρχαιολογικό πλαίσιο.

Μάθημα 3ο: Εντοπισμός και καθορισμός αρχαιολογικών θέσεων

Εναέρια τηλεσκόπηση – έρευνα υπεδάφους – έρευνα επιφανείας.

Μάθημα 4ο: Ανασκαφή

Μεθοδολογία και τεχνικές – ανασκαφική τεκμηρίωση – ταξινόμηση αρχαιολογικών δεδομένων.

Μάθημα 5ο: Ενάλια αρχαιολογία – Αρχαιολογία σπηλαίων

Μάθημα 6ο: Τα οργανικά κατάλοιπα στην αρχαιολογία

Μεθοδολογία και τεχνικές – οστά ανθρώπων, ζώων, ψαριών – φυτικά κατάλοιπα

Μάθημα 7ο-8ο: Μέθοδοι σχετικής χρονολόγησης I

Στρωματογραφία (θεωρία και ασκήσεις)

Μάθημα 9ο-10ο: Μέθοδοι σχετικής χρονολόγησης II

Τυπολογία, τυπολογική ακολουθία (θεωρία και ασκήσεις)

Μάθημα 11ο: Μέθοδοι σχετικής χρονολόγησης III – Μέθοδοι απόλυτης χρονολόγησης

Μάθημα 12ο: Σχεδιαστική αποτύπωση αρχαιολογικών υλικών I

Πρακτική άσκηση στη σχεδιαστική αποτύπωση κτηριακών καταλοίπων και σκάματος

Μάθημα 13ο: Σχεδιαστική αποτύπωση αρχαιολογικών υλικών II

Πρακτική άσκηση στη σχεδιαστική αποτύπωση κεραμικών αγγείων και οστράκων

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές έννοιες και πρακτικές της αρχαιολογικής ανασκαφής και των προβλημάτων των αρχαιολογικών χώρων. Οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση, μεταξύ άλλων, να:

- επιλέγουν την κατάλληλη μέθοδο διερεύνησης και ανασκαφής ενός χώρου
- διαχειρίζονται αρχαιολογικά υλικά και δεδομένα στο πεδίο και στο εργαστήριο
- κατανοούν στρωματογραφικές τομές και να διαχειρίζονται στρωματογραφικά δεδομένα

- κατατάσσουν τυπολογικά και να χρησιμοποιούν τυπολογικές σειρές με σκοπό τη χρονολόγηση
- αποτυπώνουν σχεδιαστικά στοιχεία του αρχαιολογικού σκάματος και κατασκευές στο χώρο της ανασκαφής
- αποτυπώνουν σχεδιαστικά κεραμικά αγγεία και όστρακα

Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσει ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών:

- Υπευθυνότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών στο πεδίο και στο εργαστήριο
- Δεξιότητες για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (πεδίο, αρχαιολογική ανασκαφή, εργαστήριο) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού για αρχαιολογικούς χώρους και μουσειακές εκθέσεις)
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών
- Κατανόηση και συγκριτική θεώρηση μεθόδων αρχαιολογικής έρευνας
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων και σε διεθνές περιβάλλον

12ΕΑ-18 Η βυζαντινή πόλη

Περιεχόμενο μαθήματος

- Η ρωμαϊκή πόλη και η πόλη στην ύστερη αρχαιότητα (πρωτοβυζαντινή εποχή). Το ιστορικό πρόβλημα και οι επιστημονικές προσεγγίσεις.
- Το ιστορικό πλαίσιο, κοινωνικές, διοικητικές, οικονομικές και πολιτισμικές αλλαγές.
- Η πολεοδομία της πρωτοβυζαντινής πόλης και οι αλλαγές που υπέστη.
- Παραδείγματα πόλεων από τα ανασκαφικά δεδομένα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κόρινθος, Έφεσος, Αφροδισιάς, Σκυθόπολη).
- Κωνσταντινούπολη: η ίδρυση και η διαμόρφωση της πολεοδομίας και των μνημείων της πρωτεύουσας της βυζαντινής αυτοκρατορίας.
- Η πόλη-κάστρο: η μετάβαση στην μεσαιωνική πόλη και οι ιστορικές συνθήκες.
- Η αναβίωση των πόλεων τον 10ον αι.
- Παραδείγματα διάρθρωσης του ιστού των πόλεων της μέσης και της ύστερης βυζαντινής εποχής.
- Η Κωνσταντινούπολη στη μέση και ύστερη βυζαντινή εποχή.
- Παραδείγματα βυζαντινών πόλεων της μέσης και ύστερης εποχής (Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Μυστράς).

Μαθησιακοί Στόχοι

Στο μάθημα εξετάζεται ένα από τα σημαντικότερα θέματα της Βυζαντινής Ιστορίας, η εξέλιξη και δομή των πόλεων από την ύστερη

αρχαιότητα στο μεσαιωνικό Βυζάντιο. Εξετάζονται η ελληνορωμαϊκή κληρονομιά και οι αλλαγές οι οποίες επήλθαν στις πόλεις κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο (4ος-7ος αι.) στον πολεοδομικό ιστό (αγορά, λεωφόροι, θέατρα, ιππόδρομοι, λουτρά, υδραγωγεία, οχύρωση), στην κοινωνία και στις πολιτισμικές αρχές. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις αρχαιολογικές μαρτυρίες. Η βαθειά κρίση των πόλεων κατά τον 7ον και 8ον αι. και η ανάδειξη της πόλης-κάστρου. Η εξέλιξη της βυζαντινής πόλης κατά τους μέσους και ύστερους βυζαντινούς αιώνες. Εξετάζονται αντιπροσωπευτικά κείμενα τα οποία βρίσκονται στο eclass.uop.gr.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια έχει

- γνώσεις πάνω στην εξέλιξη των πόλεων και τη μετάβαση και διαμόρφωσή τους από τον αρχαίο κόσμο στο μεσαιωνικό Βυζάντιο
- κριτική σκέψη στην αξιολόγηση κοινωνικών, πολεοδομικών, οικονομικών και θεσμικών εξελίξεων κατά τις περιόδους μετάβασης
- συνθετική ικανότητα καθώς συνδυάζονται πολιτισμικά, θεσμικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά φαινόμενα
- διεπιστημονική προσέγγιση στο θέμα, καθώς μελετώνται γραπτές πηγές και αρχαιολογικά τεκμήρια
- άμεση επαφή με τις γραπτές σχετικά με το θέμα, καθώς μελετώνται και αναλύονται στην τάξη πρωτότυπα βυζαντινά κείμενα που βρίσκονται αναρτημένα στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα του μαθήματος (eclass).
- Αυτόνομη εργασία
- Απόκτηση ιστορικής γνώσης
- Απόκτηση κριτικής σκέψης
- Εξοικείωση με πρωτογενείς πηγές
- Απόκτηση διεπιστημονικής σκέψης

12ΕΑ-21 Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Πολιτισμός και Τουρισμός

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αναλύει τον Τουρισμό και το Ταξίδι σαν πολιτισμικό-ιστορικό φαινόμενο και σαν κοινωνική σχέση. Επικεντρώνεται στις παρακάτω θεματικές που συζητώνται στο πλαίσιο κυρίως της Μεσογείου και ειδικότερα της Ελλάδας, χωρίς να λείπουν οι συγκριτικές αναφορές σε άλλες γεωγραφικές περιοχές και κουλτούρες:

- Η μετατόπιση στον χώρο και τον χρόνο —νομάδες, άποικοι, πειρατές, εξερευνητές, προσκυνητές, ταξιδευτές, μετανάστες, σεισμόκληκτοι, νεκροί, και ...άλλοι.
- Ταξίδι στον πολιτισμό—βουνό, πεδιάδα, θάλασσα ή πόλη;
- Η αναζήτηση και εμπειρία της διαφορετικότητας—εθνογράφος ή τουρίστας;
- Ορισμοί και μορφές διαχείρισης του Πολιτισμού.

- Πολιτιστικός Τουρισμός—Το φαινόμενο των πολιτιστικών μανάτζερ.
- Πολιτισμική ανταλλαγή ή πολιτιστική παραγωγή και κατανάλωση;
- Αναπαραστάσεις του εξωτικού Άλλου στους τόπους του πολιτιστικού τουρισμού και την τουριστική βιομηχανία.
- Σώμα, Φύλο και Ισχύς—ο Τουρισμός απο την οπτική της τοπικής κοινωνίας.
- Κοινωνικο-οικονομικές διαστάσεις του Τουρισμού, εντόπιου, ξένου και παγκόσμιου—Θέματα ανάπτυξης και υπανάπτυξης.
- Πολιτισμικός σχεδιασμός-προγραμματισμός και τουριστική ανάπτυξη.

Ο σπουδαστής αποκτά κριτική θεωρητική βάση για την κατανόηση της σχέσης πολιτισμού και τουρισμού στη πορεία του χρόνου.

Μαθησιακοί Στόχοι

Η παραπάνω βιβλιογραφία, όπως θα καθορίζεται εβδομαδιαίως, είναι συμπληρωματική των διαλέξεων και δεν τις αντικαθιστά. Συνεπώς η παρουσία των σπουδαστών στο μάθημα είναι απαραίτητη.

Οι σπουδαστές συμμετέχουν ενεργά στην τάξη, ατομικά ή/και σε ομάδες, με παρουσίαση ύλης ή/και σχετικών εργασιών που καθορίζονται κατά την πορεία του μαθήματος. Το πρώτο μέρος του κάθε μαθήματος επικεντρώνεται στη θεωρία, το δεύτερο σε ασκήσεις, γραπτές ή προφορικές.

Η βαθμολογία υπολογίζεται ως ακολούθως:

Παρουσία και συμμετοχή: 30%

Εργασίες/παρουσιάσεις: 40%

Τελικές εξετάσεις: 30%

12ΕΑ-22 Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Αισθήσεις και Οπτικός Πολιτισμός

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- «Οι άλλες γλώσσες του βιβλίου». Το βιβλίο σαν πολιτισμικό τεχνούργημα. Τα βιβλία του μαθήματος.
- Κουλτούρα / Πολιτισμός και διαφορετικότητα
- Μελετώντας τον Πολιτισμικά Άλλο: Εθνογραφική έρευνα και (συν)γραφή
- Προσεγγίζοντας τις αισθήσεις

- Οπτική επικοινωνία και διαφορετικότητα
- Η αρχαιολογία της αντίληψης
- Αισθήσεις, Ιστορία και Μνήμη
- Ακουστική αρχαιολογία
- Τελετουργία και (συν)αισθήματα
- Διασπορά και οπτικός πολιτισμός
- Νεωτερικότητα και (εν)όραση
- Πολιτισμική αναισθησία: Βία και τηλεοπτικά μέσα

Μαθησιακοί Στόχοι

Ποιά είναι η σχέση των αισθήσεων και συν(αισθημάτων) με την ιστορική εμπειρία; Με την κουλτούρα και τον πολιτισμό; Τί συμβαίνει στις αισθητήριες δυνάμεις που διαμορφώνουν τον πολιτισμό, την μνήμη και την ταυτότητά μας στην «εποχή της παγκοσμιοποίησης»; Τί έχουν να πούν τα ελληνικά δεδομένα στην ανθρωπολογία των αισθήσεων;

Το μάθημα αυτό διερευνά την αισθητήρια εμπειρία, τα (συν)αισθήματα και την κοινωνική αισθητική σαν υλική κουλτούρα, σαν ιστορική μνήμη και σαν κοινωνική ποιητική. Αναλύει την κυριάρχηση του οπτικού πολιτισμού στην σύγχρονη εποχή σε σχέση με τον αστισμό, την καταναλωτική επιθυμία, τα υπερπολιτισμικά εικονικά συστήματα, την αισθητική παραγωγή, την κοινωνική ισχύ και την διεκδίκηση της αλήθειας. Οι σπουδαστές εκπαιδεύονται στην πρόσληψη της απαραίτητης λεπτομέρειας της καθημερινής ζωής, στην αξιολόγησή της, στην ανάσυρση του ιστορικού της βάθους, και τέλος στην συναρμολόγηση τέτοιων «θραυσμάτων» ώστε να αφηγούνται μια ιστορία.

12ΕΑ-23 Μελέτες περίπτωσης Θεμάτων Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αυτό έχει ως στόχο να αναλύσει πραγματικές περιπτώσεις διαχείρισης πολιτιστικών φορέων, προκειμένου οι φοιτητές να εξοικειωθούν με τις προκλήσεις και τους παράγοντες που επηρεάζουν την πράξη της πολιτιστικής διαχείρισης.

Διαλέξεις από στελέχη του πολιτιστικού τομέα καθώς και επισκέψεις σε πολιτιστικούς οργανισμούς επιτρέπουν τη διερεύνηση διαφορετικών θεματικών διαχείρισης και την εισαγωγή των φοιτητών στην επαγγελματική πραγματικότητα. Οι φοιτητές καλούνται να έχουν ενημερωθεί λεπτομερώς για τους εν λόγω οργανισμούς και να υποβάλουν καίρια ερωτήματα αναφορικά με τη λειτουργία και τη διαχείριση των οργανισμών αυτών.

Τέλος, οι φοιτητές διδάσκονται επιλεγμένες ερευνητικές μεθοδολογίες (ποσοτικές και ποιοτικές) που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα στον πολιτισμικό τομέα, όπως η μελέτη περίπτωσης (case study), η έρευνα με ερωτηματολόγιο και η έρευνα με συνέντευξη. Προς εμπέδωση των

διδασκομένων μεθοδολογιών, οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν ερευνητικό έργο ασκούμενοι σε συγκεκριμένη κάθε φορά μεθοδολογία.

Μαθησιακοί Στόχοι

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

- Θα έχουν εξασκηθεί πρακτικά σε ερευνητικές μεθοδολογίες, εκπονώντας καθ' όλη την διάρκεια του εξαμήνου και υπό την εποπτεία της διδάσκουσας ερευνητικό έργο.
- Θα έχουν αναπτύξει διερευνητική, αναλυτική και κριτική σκέψη.
- Θα κατανοούν και θα μπορούν να διερευνούν και να αναλύουν κριτικά τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία των πολιτιστικών οργανισμών σήμερα.
- Θα έχουν εξασκηθεί στον χρονικό προγραμματισμό και στην τήρηση προθεσμιών.
- Θα βοηθηθούν στην εμπέδωση των θεωριών πολιτιστικού μανάτζμεντ και μάρκετινγκ που έχουν διδαχθεί στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.
- Θα είναι σε θέση να μεταφέρουν στην πράξη τις θεωρητικές γνώσεις τους.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Η' εξάμηνο

12ΕΑ-24 Προϊστορική Αρχαιολογία: Θέματα Κρητομυκηναϊκής Θρησκείας και Πολιτείας

Περιεχόμενο μαθήματος

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξειδικευμένη προσέγγιση της κοινωνίας των Μυκηναίων και κατ' αναλογία των Μινωϊτών, όπως σκιαγραφείται από την αντιπαραβολή Μυκηναϊκών κειμένων και συναφών αρχαιολογικών δεδομένων. Συσχετίζεται η περί των θεσμών γλωσσική εικόνα

(κοινωνική ιεραρχία, οικονομία, δίκαιο, ιδιοκτησία, θρησκεία, τελετουργία) με τα αρχαιολογικά τεκμήρια από τη εικονογραφία κυρίως, τα έθιμα και τις σύγχρονες με τα κείμενα τέχνες. Τα συστήματα γραφής του προϊστορικού Αιγαίου εξετάζονται σε σχέση με τα συναφή πεδία των Ομηρικών Σπουδών, των πρόσφατων αρχαιολογικών θεωρήσεων, των διαπολιτισμικών συγκρίσεων στην λεκάνη της Μεσογείου και των Ινδο-Ευρωπαϊκών σπουδών.

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι φοιτητές αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις στις ακόλουθες ενότητες:

- Εισαγωγή στην Μυκηναϊκή επιγραφική: ιστορία της αποκρυπτογράφησης και επίδραση στις σπουδές του Προϊστορικού Αιγαίου.
- Βασικοί κανόνες της Γραμμικής Β γραφής: φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, προβλήματα μεταγραφής και ανάγνωσης.
- Ο Μυκηναϊκός πολιτισμός υπό το φως της γραφής: κοινωνία και θεσμοί, οπλισμός και στρατιωτική οργάνωση, εορτές και τελετουργίες, προϊόντα και παραγωγή, θεοί και διοίκηση.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών.
- Αυτόνομη εργασία.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.

12ΕΑ-27 Λαογραφία: Παροιμακός Λόγος. Παραμύθι

Περιεχόμενο μαθήματος

- **Παροιμακός λόγος :** Η έννοια της παροιμίας. Ιστορική αναδρομή –εκδόσεις. Τα παροιμακά είδη. Η προέλευση των παροιμιών. Η ποιητικής τους διάσταση. Τρόποι κατάταξης παροιμιών. Αντωνυμία και συνωνυμία των παροιμιών. Οι πλατυσμοί των παροιμιών. Παροιμία και αίνιγμα. Παροιμία και παραμύθι. Η παροιμία σε λογοτεχνικά κείμενα. Η κατάταξη των παροιμιών. Η διεθνής κατάταξη των παροιμιών. Η λειτουργικότητα των παροιμιών σήμερα. Τα γνωρίσματα της παροιμακότητας. Οι διεθνείς παροιμιολογικές σπουδές. (Ενότητες 8)
- **Παραμύθι :** Οι πρώτες εκδόσεις παραμυθιών. Σχέση μύθου και παραμυθιού. Θεωρίες για την προέλευση των παραμυθιών. Μέθοδοι ανάλυσης παραμυθιών. Η μελέτη των ελληνικών παραμυθιών. Ο Richard Dawkins και το ελληνικό παραμύθι. Τα χαρακτηριστικά των παραμυθιών. Υφολογικά στοιχεία. Δομικά στοιχεία. Η έρευνα του Max Lutti. Η παιδαγωγική διάσταση των παραμυθιών (Ενότητες 5).

Μαθησιακοί Στόχοι

Οι στόχοι αυτού του μαθήματος είναι :

- Να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες ειδικές γνώσεις για τον παροιμιακό λόγο και το παραμύθι.
- Να συνειδητοποιήσουν την έννοια της παροιμίας, με βάση την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, να είναι σε θέση να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παροιμιών, τα κριτήρια της παροιμιακότητας, και να αναγνωρίζουν τα διάφορα παροιμιακά είδη (παροιμία, παροιμιακή έκφραση, γνωμικό).
- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να είναι σε θέση να κάνουν κατηγοριοποίηση του παροιμιακού υλικού και να αναγνωρίζουν την ποιητική του διάσταση.
- Να εξετάσουν τη σχέση της παροιμίας με το αίνιγμα, το παραμύθι, τα λογοτεχνικά κείμενα.
- Να αποκτήσουν γνώσεις για τους πλατυσμούς των παροιμιών, τη σημερινή λειτουργία τους και τη διεθνή παροιμιολογική έρευνα.
- Να είναι σε θέση να προσδιορίζουν τη σχέση μύθου και παραμυθιού και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τις θεωρίες σχετικά με την καταγωγή και της μεθόδους ανάλυσής τους.
- Να αποκτήσουν σχετικές γνώσεις για τη μελέτη των ελληνικών παραμυθιών και τη συμβολή του Richard Dawkins στη μελέτη τους και στα υφολογικά και δομικά τους στοιχεία.
- Να ενημερωθούν και για τη σχετική έρευνα του Max Lutti για το παραμύθι και για την παιδαγωγική του διάσταση.

Το σύνολο των μαθημάτων αυτών θα συμβάλει:

- Στην παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Στην προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Στην άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Στον σεβασμό στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

12ΕΑ-29 Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ικανότητες

Περιεχόμενο μαθήματος

- Βασικές Έννοιες. Διάκριση μεταξύ έργων και λειτουργιών γενικής και ειδικής εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ικανότητες. Δομές και πλαίσιο του έργου της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ).
- Οι φάσεις και τα βασικά στοιχεία του έργου της ΕΑΕ.
- Αντικείμενο, Περιβάλλον του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες. Εμπλεκόμενα μέρη.

- Σχολικές μονάδες Γενικής και ΕΑΕ. Διεπιστημονικές ομάδα. Ρόλοι και υπευθυνότητες
- Εύρος Έργου - Δομή Ανάλυσης Εργασιών - Διαχείριση Αλλαγών
- Τεχνικές Χρονοδιαγράμματος του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες.
- Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες.
- Ανάλυση - Σχέδια Αντιμετώπισης Κινδύνων. Περιορισμοί.
- Κριτήρια Επιτυχίας του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες

Μαθησιακοί Στόχοι

Το μάθημα αποτελεί το βασικό εισαγωγικό μάθημα στις έννοιες του Εκπαιδευτικού έργου των ατόμων με ειδικές ικανότητες. Ο γενικός σκοπός και οι αντικειμενικοί στόχοι του μαθήματος εστιάζονται στη μελέτη εισαγωγικών θεμάτων της Διδακτικής και Παιδαγωγικής επιστήμης αξιοποιώντας τη θεωρητική και ερευνητική γνώση στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ).

Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εισαγωγή των σπουδαστών στις βασικές έννοιες, στο θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Επίσης αναφέρεται σε εισαγωγικές έννοιες σε μεθοδολογίες διαχείρισης έργων ΕΑΕ και τη θέση τους στη διάρκεια του κύκλου ζωής ενός ατόμου, έτσι ώστε ο φοιτητής να έχει μία συνολική αντίληψη των διαδικασιών και μεθοδολογιών στη διαχείριση Εκπαιδευτικού έργου των ατόμων με ειδικές ικανότητες. Με αυτή την έννοια το μάθημα αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία συγκεκριμένες εκπαιδευτικές μεθοδολογίες και διδακτικές τεχνικές διαχείρισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ) που αναπτύσσονται και εξειδικεύονται στο Μεταπτυχιακό της Ειδικής Αγωγής που λειτουργεί στην σχολή.

Θα συζητηθούν η πολυεπίπεδη εκπαίδευση με γνωστική επεξεργασία και βιωματική προσέγγιση των θεμάτων της αναπηρίας. Ειδικότερα θα παρουσιαστούν ενεργητικές-συμμετοχικές μορφές μάθησης και θα αξιοποιηθούν αρχές της διερευνητικής και βιωματικής-επικοινωνιακής μεθόδου (project) στην οργάνωση υποστηρικτικών διδακτικών προγραμμάτων.

Θα αναδειχτεί η σύνδεση της έννοιας του Εκπαιδευτικού έργου των ατόμων με ειδικές ικανότητες με τους εκάστοτε διδακτικούς στόχους και το αντίστοιχο μαθησιακό και ενταξιακό περιβάλλον και η κατανόηση της συνολικής εικόνας της Ειδικής Εκπαίδευσης και των απαιτήσεων για την αποτελεσματική διαχείριση των προβλημάτων που παρουσιάζουν τα άτομα με ειδικές ικανότητες.

Τέλος, στόχο του μαθήματος αποτελεί η κατανόηση από τους σπουδαστές, η μελέτη και η κριτική προσέγγιση στο τρόπο που οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν και επιλύουν τις δυσκολίες των μαθητών μέσα στη διδακτική τάξη με έμφαση στην άμεση, ένας προς ένα, στην ομαδοσυνεργατική και μικροομαδική διδασκαλία. Έμφαση θα δοθεί στην διδασκαλία και στην αξιολόγηση των επιδόσεων και των αποκλίσεων, στο πλαίσιο αναφοράς της αναπηρίας και των μαθησιακών δυσκολιών, την προληπτική διδασκαλία, τις δραστηριότητες βελτίωσης της απόδοσης και στην ανάπτυξη μεταγνωστικών ικανοτήτων. Ακόμη θα εξεταστεί η προσομοίωση πραγματικών εκπαιδευτικών καταστάσεων με έμφαση τις παθολογικές καταστάσεις ή την χαρισματικότητα των ατόμων με ειδικές ικανότητες.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί τις διαφορετικές ικανότητες των ατόμων με αναπηρίες και τις βασικές αρχές της μάθησης.
- μπορεί να σχεδιάζει προληπτικές διδακτικές υποστήριξης σε άτομα με αναπηρίες με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη δια βίου πρόσβαση τους στη γνώση
- Έχει κατανόηση τα βασικά και κρίσιμα χαρακτηριστικά των Εκπαιδευτικών έργων για τα άτομα με Ειδικές ικανότητες.
- να συνδέει την Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση με τους με γενικότερους παιδαγωγικούς και διδακτικού στόχους και τις αρχές του κύκλου ζωής .
- Έχει γνώση των παιδαγωγικών εργαλείων και των διδακτικών τεχνικών της διαχείρισης του εκπαιδευτικού έργου και πως αυτό χρησιμοποιείται για την επιτυχή ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας των ατόμων με ειδικές ικανότητες.
- Είναι σε θέση διακρίνει τους βασικούς ρόλους σε ένα πραγματικό ή μία μελέτη περίπτωσης έργου και να εκτιμήσει το ρόλο των εμπλεκόμενων μερών στην υλοποίηση του διδακτικού έργου.
- Χρησιμοποιεί τις μεθοδολογίες διαχείρισης εκπαιδευτικών έργων για να προσδιορίσει βασικά στοιχεία όπως κρίσιμη διαδρομή, εξαρτήσεις και ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα της αποτελεσματικής διδασκαλίας.
- Αναλύει και υπολογίζει τα βασικά στοιχεία του διδακτικού έργου και τη σύνδεση τους με το χρονοδιάγραμμα του Εκπαιδευτικού έργου.
- Συνεργαστεί με τους συμμαθητές του για να δημιουργήσουν και να παρουσιάσουν σε μια μελέτη περίπτωσης Εκπαιδευτικού έργου που περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την οργάνωση της υποστηρικτικής διδασκαλίας , την κατανομή βασικών καθηκόντων, και τα βασικά σενάρια δραστηριοτήτων Μαθησιακής Ετοιμότητας.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών (Retrieve, analyse and synthesise data and information, with the use of necessary technologies)
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις (Adapt to new situations)
- Λήψη αποφάσεων (Make decisions)
- Αυτόνομη εργασία (Work autonomously)
- Ομαδική εργασία (Work in teams)
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον (Work in an international context)
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σχεδιασμός και διαχείριση του Εκπαιδευτικού Έργου για τα άτομα με ειδικές ικανότητες.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα (Appreciate diversity and multiculturality)
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον (Respect natural environment) που διαβιών τα άτομα με ειδικές ικανότητες.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής (Be critical and self-critical)

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης (Advance free, creative and causative thinking)

12ΕΑ-31 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και του Πολιτισμού: Από τον 17ο έως και τον 20ο αιώνα

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής που εξετάζεται (17ος – 20ος αιώνας).
- Τα φιλοσοφικά θεμέλια της πνευματικής επανάστασης του δέκατου έβδομου και δέκατου όγδοου αιώνα. Ο ευρωπαϊκός διαφωτισμός (Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία κ.ά.)
- Ευρωπαϊκό μπαρόκ (τέλη 16ου – μέσα 18ου): Ιταλία, Γαλλία, Βόρεια Ευρώπη, Κάτω Χώρες, Ισπανία.
- Μπαρόκ και αρχαία τέχνη.
- Ροκοκό.
- Ο κλασικισμός στον χώρο των ιδεών και της τέχνης (18ος-19ος αιώνας)
- Η βιομηχανική επανάσταση και οι επιπτώσεις της στη διαμόρφωση της ιδεολογίας του 19ου αιώνα.
- Ο γαλλικός και ο βρετανικός φιλελευθερισμός.
- Το κίνημα του ρομαντισμού.
- Ο μοντερνισμός.
- Τα ευρωπαϊκά πρωτοποριακά κινήματα του 19ου και των αρχών του 20ου αι. (Ρεαλισμός, Εμπρεσιονισμός και Μετεμπρεσιονισμός, Συμβολισμός, Αρ νουβώ, Φωβισμός, Εξπρεσιονισμός, Κυβισμός, Φουτουρισμός, Κονστρουκτιβισμός, Μπάουχάουζ, Νταντά, Υπερρεαλισμός) και η σχέση τους με τις νέες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες (καπιταλισμός, καταναλωτισμός, εκβιομηχάνιση, αστικοποίηση).

Μαθησιακοί Στόχοι

- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού και την ορολογία τους
- Μεθοδολογική εξοικείωση με την Ιστορία και τη Θεωρία της Ευρωπαϊκής Τέχνης και την ορολογία της.
- Διαφωτισμός και Αρχαιότητα.
- Θεωρητική προσέγγιση του πολιτισμικού φαινομένου της πρόσληψης της αρχαιότητας στη Δύση κατά την περίοδο του Κλασικισμού (18ος – 19ος αι.)
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού των Νεωτέρων Χρόνων
- Μεθοδολογική προσέγγιση της Νεώτερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας της Τέχνης και Τεχνοκριτικής
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση Βιβλιογραφίας και Νέων Τεχνολογιών

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία μέσα σε χώρους και φορείς Πολιτισμού (μουσεία, ιστορικοί τόποι και μνημεία, διατηρητέα κτήρια και οικιστικά σύνολα, Πολιτιστικά Ιδρύματα και Φορείς)
- Προσαρμογή στις νέες μορφές Πολιτιστικής και Καλλιτεχνικής Δημιουργίας
- Σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και πολυτισμικότητα
- Σεβασμός στις αξίες της ποικιλομορφίας του πολιτισμικού φαινομένου και του καλλιτεχνικού γίνεσθαι
- Επίδειξη επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας απέναντι στη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση των Άυλων και Υλικών Πολιτισμικών Αγαθών και Έργων Τέχνης
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

12ΕΑ-32 Βυζαντινή Αρχαιολογία: Μικροτεχνία

Περιεχόμενο μαθήματος

- Εισαγωγή στη Βυζαντινή μικροτεχνία (1η εβδομάδα):
  - ✓ Ορισμός
  - ✓ Ειδολογική κατηγοριοποίηση
  - ✓ Υλικά και τρόποι κατασκευής
  - ✓ Ζητήματα μεθοδολογίας της έρευνας
- Μικρογλυπτική (2η-4η εβδομάδα)
  - ✓ Ελεφαντοστά
  - ✓ Στεατίτες
  - ✓ Πολύτιμοι λίθοι, Ημιπολύτιμοι λίθοι
- Η τέχνη του χαρακτή (5η-7η εβδομάδα)
  - ✓ Χαρακτική σε μέταλλο
  - ✓ Χαρακτική σε πηλό
  - ✓ Μετάλλια
  - ✓ Νομίσματα
- Μικρογραφία (8η-9η εβδομάδα)
- Μεταλλοτεχνία (10η εβδομάδα)
- Αργυροχρυσοχοΐα (11η εβδομάδα)
- Η τέχνη του σμάλτου (12η εβδομάδα)

- Υαλουργία (13η εβδομάδα)

Μαθησιακοί Στόχοι

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών με τους βασικούς τομείς της βυζαντινής μικροτεχνίας και ειδικότερα με την μικρογλυπτική, την μικρογραφία, την μεταλλοτεχνία, την αργυροχοΐα, την υαλουργία και τα σμάλτα.

Μέσα από την μελέτη της βυζαντινής μικροτεχνίας οι φοιτητές γνωρίζουν διάφορες εκφάνσεις της βυζαντινής τέχνης σε ποικιλία αντικειμένων και διευρύνουν τις γνώσεις τους σε θέματα τεχνικής και εικονογραφίας, αλλά και σε θέματα που αφορούν εκφάνσεις του ιδιωτικού βίου και της καθημερινότητας των ανθρώπων όλων των κοινωνικών στρωμάτων, από τον αυτοκράτορα μέχρι και τον απλό πολίτη.

Η προσέγγιση των επί μέρους θεμάτων με τρόπο πολυεπίπεδο δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο, εφόδιο πολύτιμο για τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση.

Ειδικότερα, οι φοιτητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα είναι σε θέση:

- να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της ειδολογικής, ποιοτικής και ποσοτικής καλλιτεχνικής και βιοτεχνικής παραγωγής στο Βυζάντιο
- να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της τεχνογνωσίας των Βυζαντινών στο πεδίο των εφαρμοσμένων τεχνών
- να εντοπίζουν ή να αναζητούν εργαστήρια παραγωγής
- να διαθέτουν μια διευρημένη γνώση σε θέματα κοσμικής και θρησκευτικής εικονογραφίας
- να διακρίνουν καλλιτεχνικές ή εικονογραφικές επιδράσεις από την αρχαιότητα, αλλά και από άλλους σύγχρονους με το Βυζάντιο πολιτισμούς
- να συγκρίνουν με ευθυκρισία τους εικονογραφικούς άξονες των έργων μικροτεχνίας με τη μνημειακή ζωγραφική και την παραγωγή εικόνων
- να εντάσσουν ιδιάζουσες παραστάσεις στο πνευματικό περίγυρο του βυζαντινού κόσμου
- να διατυπώνουν τεκμηριωμένη γνώμη και να συνθέτουν πειστικές και αξιόπιστες αναλύσεις για την αυτοκρατορική εθιμοτυπία
- να χρησιμοποιούν τα έργα μικροτεχνίας ως άμεση ιστορική πηγή σε θέματα που άπτονται των κοινωνικών μεταμορφώσεων μιας περιόδου
- να χρησιμοποιούν τα έργα μικροτεχνίας ως θεματικούς πυρήνες για την παραγωγή πολιτιστικών προγραμμάτων και πρωτότυπων μουσειακών εκθέσεων με επίκεντρο τη ζωή στο Παλάτι, τη καθημερινότητα των ανθρώπων ή ακόμη του ρόλου του δώρου ως μέσου της βυζαντινής διπλωματίας.

Το μάθημα αποσκοπεί ώστε ο πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών να αποκτήσει:

- Πολυσχιδή ικανότητα στην αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών μέσα από τη χρήση της διεθνούς βιβλιογραφίας και των νέων τεχνολογιών
- Επικαιροποίηση της γνώσης και προσαρμογή σε νέες ερευνητικές μεθόδους και συνθήκες

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αυτόνομη και ομαδική εργασία στο χώρο της έρευνας (ερευνητικά κέντρα, ερευνητικά προγράμματα κ.λπ.), της παιδείας (διδασκαλία σε σχολεία, εκπαιδευτικά προγράμματα) και της διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών (σχεδιασμός ή δημιουργία πρωτότυπου, αξιόλογου και επιστημονικού ιστορικού σκεπτικού/concept για μουσειακές εκθέσεις, για πολιτιστικά δρώμενα κ.λπ.). Ο πτυχιούχος έχει την ικανότητα να γνωρίζει, να ερμηνεύει, να ανασυνθέτει υπεύθυνα για τρίτους και να αξιοποιεί σε περαιτέρω σπουδές ή στην επαγγελματική του σταδιοδρομία ένα μεγάλο εύρος της εξειδικευμένης γνώσης του με πρωτοτυπία και επιστημονική εγκυρότητα
- Εφαρμογή των επιστημονικών και επαγγελματικών του δεξιοτήτων σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον με διάλογο και συνεργασίες με ομότεχνους, αλλά και με ειδικούς όμορων επιστημών με στόχο την επικαιροποίηση της ερευνητικής μεθοδολογίας
- Δεξιότητα για την παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών ή προγραμμάτων στο πλαίσιο μελέτης της βυζαντινής βιοτεχνικής παραγωγής ή της καθημερινής ζωής των ανθρώπων

Παράρτημα: Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης

1. Το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ)

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ, έχει ως στόχους:

- την ενίσχυση της **διαφάνειας** της μάθησης και των τίτλων σπουδών Ανώτατης Εκπαίδευσης που απονέμονται στις χώρες που συμμετέχουν στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- την αμοιβαία **κατανόηση** και **εμπιστοσύνη** σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο,
- τη διευκόλυνση της διεθνούς **αναγνώρισης** περιόδων και των τίτλων σπουδών κάθε χώρας, και
- τη διευκόλυνση της διεθνούς **κινητικότητας** των φοιτητών και αποφοίτων με σκοπό τη συνέχιση των σπουδών τους ή την εργασία.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ λαμβάνει υπόψη του την ποικιλότητα των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης και διευκολύνει την αμοιβαία κατανόηση και σύγκρισή τους μεταξύ των διαφορετικών χωρών. Με την έννοια αυτή, το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως άλλωστε και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF), αποτελούν έναν οδηγό για τα αντίστοιχα εθνικά πλαίσια, δηλαδή ένα Μέτα-Πλαίσιο.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ βασίζεται στην οργάνωση των σπουδών σε τρεις κύκλους και συνίσταται στην περιγραφή των προσόντων που απονέμονται σε κάθε κύκλο με βάση κοινές αρχές, κριτήρια και περιγραφικούς δείκτες. Οι αρχές, τα κριτήρια και οι περιγραφικοί δείκτες είναι κοινά στις χώρες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και αναπτύχθηκαν με τη συμμετοχή και τη συνεργασία εκπροσώπων των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης και των ενδιαφερόμενων φορέων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι δείκτες αυτοί είναι διεθνώς γνωστοί ως Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου (Dublin Descriptors).

Οι Περιγραφικοί Δείκτες του Δουβλίνου (Πίνακας Α.1) είναι, κατ' ανάγκη, αρκετά γενικοί ώστε να γίνεται σεβαστή η αυτονομία των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης στην οργάνωση της μάθησης και των προγραμμάτων σπουδών τους, και να μπορούν να συμπεριληφθούν οι υπαρκτές διαφορές

- μεταξύ των γνωστικών πεδίων, και
- της οργάνωσης των σπουδών μεταξύ των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης στις χώρες του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Η αμοιβαία κατανόηση των προσόντων και η εμπιστοσύνη μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων (εθνικών αρχών, ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, φοιτητών, επαγγελματικών φορέων, εκπροσώπων αγοράς εργασίας κ.α.) αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του Πλαισίου Προσόντων του ΕΧΑΕ και την οικοδόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ, που έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Μπολόνια, είναι συμβατό με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης (Πίνακας Α.2) που έχει αναπτυχθεί και υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ύστερα από Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Απρίλιος 2008).

Η σημαντικότερη μεταξύ τους διαφορά είναι ότι το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης περιλαμβάνει κοινές αρχές και κριτήρια για την περιγραφή των σπουδών, της μάθησης και των προσόντων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, ενώ αυτό του ΕΧΑΕ περιορίζεται στα προσόντα που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των τριών κύκλων σπουδών της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η μεταξύ τους σύγκριση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ αντιστοιχεί στα επίπεδα 6, 7 και 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Πλαίσιο Προσόντων του ΕΧΑΕ και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων Διά Βίου Μάθησης **δεν ρυθμίζουν** ζητήματα που αφορούν στα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως είναι γνωστό, τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων τίτλων σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης ρυθμίζονται και κατοχυρώνονται με την Οδηγία 36/2005 της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορά μόνο τα κράτη-μέλη της.

Πίνακας Α.1 Περιγραφή των κύκλων σπουδών του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης

Κύκλοι Σπουδών	Μαθησιακά Αποτελέσματα	Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)
<p>Προσόντα 1^{ου} Κύκλου</p> <p>Προπτυχιακές Σπουδές</p>	<p>Προσόντα του πρώτου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση θεμάτων σε κάποιο γνωστικό πεδίο, η οποία βασίζεται στη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευσή τους και, ενώ υποστηρίζεται από επιστημονικά εγχειρίδια προχωρημένου επιπέδου, περιλαμβάνει και απόψεις που προκύπτουν από σύγχρονες εξελίξεις στην αιχμή του γνωστικού τους πεδίου. • Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και την κατανόηση που απέκτησαν με τρόπο που δείχνει επαγγελματική προσέγγιση της εργασίας ή του επαγγέλματός τους και διαθέτουν ικανότητες που κατά κανόνα αποδεικνύονται με την ανάπτυξη και υποστήριξη επιχειρημάτων και την επίλυση προβλημάτων στο πλαίσιο του γνωστικού τους πεδίου. • Έχουν την ικανότητα να συγκεντρώνουν και να ερμηνεύουν συναφή στοιχεία (κατά κανόνα εντός του γνωστικού τους πεδίου) για να διαμορφώνουν κρίσεις που περιλαμβάνουν προβληματισμό σε συναφή κοινωνικά, επιστημονικά ή ηθικά ζητήματα. • Είναι σε θέση να κοινοποιούν πληροφορίες, ιδέες, προβλήματα και λύσεις τόσο σε ειδικευμένο όσο και σε μη-εξειδικευμένο κοινό. • Έχουν αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες απόκτησης γνώσεων, που τους χρειάζονται για να συνεχίσουν σε περαιτέρω σπουδές με μεγάλο βαθμό αυτονομίας. 	<p>Κατά κανόνα 240-300 Πιστωτικές Μονάδες</p>
<p>Προσόντα 2^{ου} Κύκλου</p> <p>Μεταπτυχιακές Σπουδές</p>	<p>Προσόντα του δεύτερου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν αποδεδειγμένη γνώση και κατανόηση που βασίζεται και εκτείνεται και/ή ενισχύει όσα σχετίζονται με τον πρώτο κύκλο σπουδών, και, συγχρόνως, τους παρέχει τη βάση ή την ευκαιρία για πρωτοτυπία στην ανάπτυξη και/ή στην εφαρμογή ιδεών, συχνά στο πλαίσιο ερευνητικής δραστηριότητας. • Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τη γνώση και κατανόησή τους, και τις ικανότητές τους για επίλυση προβλημάτων σε εφαρμογές και στην επίλυση προβλημάτων, σε ένα νέο ή άγνωστο περιβάλλον, εντός ευρύτερου (ή διεπιστημονικού) πλαισίου, συναφούς προς το γνωστικό τους πεδίο. • Έχουν την ικανότητα να συνδυάζουν γνώσεις και να χειρίζονται πολύπλοκα θέματα, καθώς επίσης να διατυπώνουν κρίσεις, έστω και με ελλιπή ή περιορισμένη πληροφόρηση, οι οποίες όμως περιλαμβάνουν προβληματισμό επί κοινωνικών και ηθικών ευθυνών, που συνδέονται με την εφαρμογή της γνώσης και των κρίσεων τους. • Είναι σε θέση να κοινοποιούν με σαφήνεια και καθαρότητα τα συμπεράσματά τους αλλά και τη γνώση και το σκεπτικό στο οποίο αυτά βασίζονται και λογικές παραδοχές στα οποία στηρίζονται, τόσο σε εξειδικευμένο όσο και σε μη εξειδικευμένο κοινό. • Διαθέτουν τις απαραίτητες μαθησιακές δεξιότητες που τους επιτρέπουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους με τρόπο σε μεγάλο βαθμό αυτοδύναμο ή και αυτόνομο. 	<p>Συνήθως 90-120 πιστωτικές μονάδες, με 60 κατ' ελάχιστον μονάδες στο επίπεδο του δεύτερου κύκλου.</p>

<p>Σπουδές 3^{ου} Κύκλου</p> <p>Σπουδές που οδηγούν σε Διδακτορικό</p>	<p>Προσόντα του τρίτου κύκλου σπουδών αναγνωρίζονται σε φοιτητές οι οποίοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έχουν αποδεδειγμένα συστηματική κατανόηση ενός γνωστικού πεδίου και πλήρη επάρκεια των δεξιοτήτων και μεθόδων έρευνας που συνδέονται με το συγκεκριμένο πεδίο. • Έχουν αποδείξει την ικανότητα να συλλαμβάνουν, να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να προσαρμόζουν μία ουσιαστική ερευνητική διαδικασία με ακαδημαϊκή ακεραιότητα. • Έχουν πραγματοποιήσει κάποια συμβολή με πρωτότυπη έρευνα που διευρύνει τα όρια της γνώσης, αναπτύσσοντας κάποιο σημαντικό όγκο εργασίας, μέρος της οποίας αξίζει να δημοσιευθεί κατόπιν κρίσης σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. • Έχουν ικανότητες για κριτική ανάλυση, αξιολόγηση και σύνθεση νέων και πολύπλοκων ιδεών. • Είναι σε θέση να συνδιαλέγονται με τους ομότεχούς τους, την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα και με την κοινωνία γενικότερα σε θέματα των επιστημονικών τους πεδίων. • Μπορεί να αναμένεται ότι είναι σε θέση να συμβάλλουν, σε ακαδημαϊκό και επαγγελματικό περιβάλλον, στην προαγωγή της τεχνολογικής, κοινωνικής ή πολιτιστικής προόδου της κοινωνίας της γνώσης. 	<p>Δεν έχει προσδιοριστεί</p>
--	---	-----------------------------------

Πίνακας Α.2 Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

Γνώσεις	Δεξιότητες	Ικανότητες
Επίπεδο 6 (1 ^{ος} κύκλος σπουδών)		
<p>Διαθέτει προχωρημένες γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών.</p>	<p>Κατέχει προχωρημένες δεξιότητες και έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την απαιτούμενη δεξιοτεχνία και καινοτομία για την επίλυση σύνθετων και απρόβλεπτων προβλημάτων σε εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής</p>	<p>Μπορεί να διαχειρίζεται σύνθετες τεχνικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες ή σχέδια εργασίας, με ανάληψη ευθύνης για τη λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτα περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαχείριση της επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων.</p>
Επίπεδο 7 (2 ^{ος} κύκλος σπουδών)		
<p>Διαθέτει πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, μερικές από τις οποίες είναι γνώσεις αιχμής σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και που αποτελούν τη βάση για πρωτότυπη σκέψη. Διαθέτει κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης σε ένα πεδίο και στη διασύνδεσή του με διαφορετικά πεδία.</p>	<p>Κατέχει εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στην έρευνα ή/και στην καινοτομία προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενσωματωθούν γνώσεις από διαφορετικά πεδία.</p>	<p>Μπορεί να διαχειρίζεται και μετασχηματίζει περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι σύνθετα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις. Αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συνεισφορά στις επαγγελματικές γνώσεις και πρακτικές ή/και για την αξιολόγηση της στρατηγικής απόδοσης ομάδων.</p>

Επίπεδο 8 (3^{ος} κύκλος σπουδών)

<p>Διαθέτει γνώσεις στα πλέον προχωρημένα όρια ενός πεδίου εργασίας ή σπουδής και στη διασύνδεσή του με άλλα πεδία.</p>	<p>Κατέχει πλέον προχωρημένες και εξειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για την επίλυση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα ή/και την καινοτομία και για τη διεύρυνση και τον επαναπροσδιορισμό των υφιστάμενων γνώσεων ή της υφιστάμενης επαγγελματικής πρακτικής.</p>	<p>Επιδεικνύει ουσιαστικό κύρος, καινοτομία, αυτονομία, επιστημονική και επαγγελματική ακεραιότητα και σταθερή προσήλωση στη διαμόρφωση νέων ιδεών ή διαδικασιών στην πρωτοπορία πλαισίων εργασίας ή σπουδής, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας.</p>
---	--	--

Πηγές:

Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων:

http://ec.europa.eu/eqf/compare_en.htm

Tuning Educational Structures in Europe:

<http://www.unideusto.org/tuningeu/>

Learning Outcomes in Quality Assurance and Accreditation Principles, recommendations and practice http://ecahe.eu/w/images/b/ba/Publication-Learning_Outcomes_in_Quality_Assurance_and_Accreditation.pdf